

P. b. b.
Verlagsort: 1030 Wien
Plus.Zeitung 09Z038029P

KULTURNÍ MĚSÍČNÍK ČECHŮ A SLOVÁKŮ V RAKOUSKU

■ KLUB

6-8

červen – srpen

2012

32. ročník

- Rozhovor s kulturním atašém Janem Krčem
- Příloha: Prázdninové čtení

Přehled činnosti Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku za období 2010-2011

Projekt: Časopis *Klub – Kulturní měsíčník Čechů a Slováků v Rakousku*

Nepravidelné finanční zajištění časopisu Kulturní klub spolek Klub nutí k občasnému vydání dvojčíslí a i černobílé obálce.

Projekt: *Literární pásma a hudební vystoupení a 2011*

• **24. 6. 2010, 19:00:** Koncert vítězů klavírní soutěže *Prague Junior Note*, který byl věnován oslavě životního jubilea (95 let) zakladatelky a čestné předsedkyně této soutěže, umělkyni, pedagožce a klavírní virtuosce prof. Viktorii Švihlíkové.

• **26. 9. 2010, 19:00:** *Romantické siluety v české a slovenské literatuře – k 200. výročí narození K. H. Máchy*, čtvrtý literární pořad v rámci Evropského dne jazyků.

• **26. 11. 2010, 18:30:** *Varhanní a pěvecký koncert* uspořádaný na počest výročí 155 let od narození českého houslisty, varhaníka, hudebního skladatele, dirigenta a pedagoga Josefa Kličky v provedení předních pražských umělců prof. Mgr. Josefa Leciana – varhany a Pavla Červinky – baryton. Kostel Maria am Gestade, Wien 1.

• **2. 2. 2011, 19:00:** *Kolíne, Kolíne, stálo to za to* – Dipl. Ing. Radovan Dršata (1962) a jeho autobiografická kniha.

• **26. 9. 2011, 19:00:** *Jaroslav Seifert a jeho dědictví v česko-slovenské literatuře*, pátý literární pořad v rámci Evropského dne jazyků, v českém a slovenském jazyce, diskuse. Böhmewald – Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20, 1040 Vídeň

• **19. 10. 2011, 18:00:** *Rudolf Cainer – Žulový Stalin* Literární pořad v rámci kulatého stolu „Úspěšní Čecho-Rakušané – moderní integrace“. Pořad, který moderovala Dr. Marie Brandeis, byl doplněn diaprojekcí.

• **1. 10. 2011, 18:30:** *Duchovní koncert* uspořádaný v rámci vzpomínkové konference při příležitosti nedožitých 80. narozenin P. Josefa Novotného, provinciála rytířského řádu křižovníků s červenou hvězdou ve Vídni – Karlskirche. Zádušní mše za P. Novotného se konala 17. 10. 2011 v 18:00 v Karlskirche. V kostele Maria am Gestade, v prvním vídeňském okrese, kde svého času P. Novotný sloužil pravidelné nedělní bohoslužby pro Čechoslováky, proběhl koncert.

• **15. 11. 2011, 18:00:** *Dipl. Ing. Radovan Dršata a jeho druhá kniha – Modré patky*. Literární pořad v rámci kulatého stolu „Úspěšní Čecho-Rakušané – moderní integrace“. Moderace se znovu ujal pražský herec Jiří Brož.

Projekt: *Přednášky, sympozia, semináře*

• **23. 6. 2010, 19:00:** Pódiová diskuse *Volksgruppen – Sprachgruppen*, Kroatisches Zentrum, 1040 Wien

Jedním z aspektů diskuse byl pohled rakouských politiků na vývoj a současný stav české národnostní menšiny, prezentovaný jako úspěšný model integrace. Spolupráce s Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen – Volksgruppeninstitut / Vídeňské pracovní sdružení pro národnostní otázky. Akce v německém jazyku. Byl vysloven zájem všech politických stran o vzájemnou hlubší spolupráci a koordinaci na úsilí integrační politiky.

• **9. 7. 2010, 15:00:** Přednáška: *Současná krajanská tematika na Slovensku v porovnání s rakouskou krajanskou problematikou*. Seznámení s tematikou třetího semináře

o česko-slovenských vztazích a krajanech, který proběhl 19. dubna 2010 v pražském Senátu. Druhého i třetího semináře se aktivně na pozvání zúčastnili zástupci Kulturního klubu.

• **23. 2. 2011, 18:00:** Přednáška: *Diagnóza – smrtelné onemocnění a metodika zvládnání psychických stavů* – ThLic. Peter Žaloudek.

• **21. 10. 2011:** *Vzpomínková konference při příležitosti nedožitých 80. narozenin P. Josefa Novotného*, provinciála rytířského řádu křižovníků s červenou hvězdou ve Vídni – Karlskirche, faráře tamtéž a duchovního správce československého exilu v Rakousku, která se konala na ZÚ ve Vídni. Konference se pokusila zhodnotit působnost P. Novotného, který mj. nejen zastupoval agendu svého řádu během komunistické minulosti, ale také svou činností a jednáním usiloval o kanonizaci Anežky České (v tomto roce bylo oslaveno 800. výročí jejího narození). Důležitost konference ocenil i kardinál Ch. Schönborn, který na konferenci vyslal jako legáta biskupského vikáře pro církevní řády vídeňské arcidiecéze Dr. M. Zachera, a pražský arcibiskup D. Duka, které kromě zaslání osobního listu pověřil jako legáta dominikána P. R. Š. Roba OP. Oba vyslanci vysoce ocenili lidské kvality P. Novotného a Dr. M. Zacher vyslovil přání kardinála Schönborna o zastoupení dalších českých kněží v Karlskirche ve Vídni. Činnost P. Novotného se stává i programem České katolické mise v Rakousku.

• **17. 11. 2011:** *Symposium Mythos der Zahlen – Zur Aktualität von Volksgruppenzählungen / Kozlo čísel – Aktuální stav sčítání národnostních menšin*. Spolupráce s Wiener Arbeitsgemeinschaft für Volksgruppenfragen – Volksgruppeninstitut.

Projekt: Pravidelná projekce české kinematografie na ZÚ
Filmová produkce 2010 ve spolupráci s ČcV a ZÚ byla rozdělena do tří tematických celků:

1) Uvedení nejnovějších filmů české kinematografie
Filmy: *Tajnosti* – režie Alice Nellis, *Líbáš jako Bůh* – režie Marie Poledňáková, *O rodičích a dětech* – režie Vladimír Michálek, *T.M.A.* – režie Juraj Herz.

Zpřístupnění současné české jazykové kultury, orientace na mladé publikum.

2) K 65. výročí ukončení druhé světové války
Film: *Bílá nemoc* – režie Hugo Haas, natočeno podle stejnojmenného románu Karla Čapka.

3) Cyklus filmů Karla Zemana, jednoho z nejpoblárnějších českých filmových režisérů a animátorů druhé poloviny 20. století, připraveno ke 100. výročí jeho narození. (*Čarodějův učeň* – hororová animovaná pohádka, *Ukradená vzducholoď*, *Baron Prášil* a *Pohádka o Honzíkovi a Mařence* – poslední film klasika trikového filmu Karla Zemana. Realizace tohoto filmu byla poznamenána jeho vážnými zdravotními problémy.

Filmová produkce 2011 ve spolupráci s ČcV a ZÚ byla rozdělena do tří tematických celků:

1) Uvedení nejnovějších filmů české kinematografie
Filmy: *Příběh obyčejného šílenství* – režie Petr Zelenka, *Odcházení* – režie Václav Havel, *Pouta* – režie Radim Špaček a *Kuky se vrací* – režie Jan Svěrák.

2) K stému výročí narození režiséra Otakara Vávry (28. 2. 1911 – 15. 9. 2011) (pokračování na s. 4)

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

klubová pravidelná promítání v kinosálu českého velvyslanectví, nadále ve spolupráci s českým velvyslanectvím a Českým centrem, pokračují každé druhé pondělí v měsíci, začátek představení je vždy v 19:30 hodin (pokud nebude jinak vyznačeno), rezervace není možná. Poslední promítání v tomto pololetí jsme zakončili filmem režisérky Alice »Nellis Mamas & Papas«. Připomínáme, že 10. září 2012 opět pokračujeme ve filmové produkci, tentokrát filmem »Babička« režiséra Antonína Moskalyka z roku 1971 podle stejnojmenného díla Boženy Němcové.

Z technických, ale také z úsporných důvodů jsme toto vydání sloučili s vydáním prázdninového čísla, a je tudíž rozšířeno o prázdninové čtení z ukázek českých autorů.

Připojena je také zpráva z Valné hromady a přehled akcí Klubu za poslední dva roky.

A teď Vám již přeji hezké posezení na stránkách Klubu.

Helena Baslerová, šéfredaktorka

Valná hromada Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku

9. května 2012 zahájila v 19:15 předsedkyně Helena Baslerová v restauraci Böhmerwald, Argentinierstrasse 66 / Wiedner Gürtel 20, 1040 Wien, v předepsané lhůtě řádnou Valnou hromadu Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku, jež byla oznámena podle předpisu v odpovídající lhůtě v klubovém časopise. Předsedkyně přivítala přítomné a seznámila je s programem, který byl schválen. Informovala krátce členy o klubových akcích uplynulých dvou let, které se i přes skromné finanční podmínky podařilo realizovat. S lítostí konstatovala, že za uplynulé období dvou let nás opustila desítka členů a přátel Kulturního klubu, vzpomněla Klubového čestného člena výboru a především fejetonistu pana Jindřicha Liona a jeho manželku Hanku, pana Dkfm. Miloslava Vostřela, pana dr. Jiřího Grušu, pana ing. Miroslava Hošťálka a další. Asi desítka členů a čtenářů se vrátila se do staré vlasti. Bohužel tento úbytek – ztráty – jsme nemohli v plném množství nahradit. Poreferovala o činnostech výboru a redakce Klubu, které nebyly na stránkách časopisu uvedeny. Vysvětlila, že při vyplnění žádosti, která se na začátku roku odevzdává, plánuje výbor a redakce Klubu s částkou, která by mu umožnila deset vydání časopisu. Když ale dostane částku o polovinu menší, a to v polovině roku, nemůže naplánované vydání dodržet a je nucen vydávat dvojčíslí, která jsou levnější než dvě jednotlivá čísla. Informovala, že Kulturní klub je na tento rok finančně zajištěn. Konstatovala, že podle dohody s BKA – Spolkovým kancléřstvím můžeme vydat pouze osm čísel časopisu. BKA již také převedl zálohu na časopis. Cílem je dosáhnout při dalších jednáních vyšší částky. Od Spolkového kancléřství dostává Klub subvenci pouze na časopis. Dále uvedla, že Klub na základě své žádosti obdržel plnou podporu od ČR. Zdůraznila, že bez tohoto daru by nebylo možno chod Klubu udržet a také pořádat akce. Dále uvedla, že spolupráce s Českým centrem po výměně vedení pokračuje dále v srdečné spolupráci. Představila novou dopisovatelku slovenské stránky slečnu Michaelu Kováčikovou. Místopředseda Klubu Richard Basler informoval o stavu změny zákona o národnostních menšinách. Následovala pokladní zpráva. Revizorky shledaly účetnictví v pořádku a podaly návrh na zproštění výboru Klubu v minulém období, což bylo jednohlasně odhlasováno. Po přečtení návrhu nového výboru byla staronová předsedkyně a výbor jednomyslně zvoleni. Po dvouleté pauze se do výboru vrací paní Mag. Eva Zemanová a výbor „opustil“ František Písařík, který je pracovně v ČR. Předsedkyně a výbor Klubu poděkoval čestné člence Klubu, pokladní, později revizorce paní Ludmile Líbalové za její dlouholetou nezištnou práci. Všichni navržení funkcionáři funkce přijali. Předsedkyně informovala o plánech Klubu na rok 2012/13, poté poděkovala všem, kteří Klubu pomáhají a Klub podporují, věrným členům a čtenářům a po krátké besedě Valnou hromadu v 21:00 ukončila.

Členové výboru: Ing. Helena Baslerová, Richard Basler, Mag. dr. Marie Brandeis, Mag. Pavlína Böhmová-Lössl, dr. Květa Ozábalová, Mag. Eva Zemanová. – Revize: Andrea Ozábalová, Magda Stuchlíková.

Obsah

Přehled činnosti Klubu	2, 4
Editorial	3
Obsah	3
Církevní kalendář: červenec – srpen 2012	4, 6
Impressum	4
Kalendář: červenec – srpen 2012	5
Klub představuje	6
Rozhovor	8
Kultura	10
Události	34
Zajímavosti	39
Ekonomika	50
Správy ze Slovenska	60
Sokol & sport	70
Úvahy & postřehy	78
Z české a slovenské Vídně a okolí	80
Oznámení	88
Informace & inzerce	96
Příloha: Prázdninové čtení	I-XII

Film: *Jan Hus* – režie Otakar Vávra

3) Cyklus filmů spisovatele a scénáristy Jana Procházky (4. 2. 1929, Ivančice – 20. 2. 1971, Praha) a režiséra Karla Kachyni.

Filmy: *Noc nevěsty, Kočár do Vídně, Ucho.*

Hlavní společenské aktivity

- **Uctění památky T. G. Masaryka** dne 13. 3. 2010 u jeho pamětní desky. Přečtení historického projevu bývalého spolkového kancléře Dr. Bruna Kreiského, který proslovil 13. 9. 1982 při slavnostním odhalení pamětní desky T. G. Masaryka za přítomnosti zastupitele Českého velvyslanectví v Rakousku Mag. Oskara Nováka, členů a přátel Kulturního klubu. Položení květin a věnce.
- **Spolupráce na knižní prezentaci knihy Carla Michaela Belcrediho – Jaro Wolkenkratzer**, prezentace 15. 3. 2010, Theatersaal – Akademie der Wissenschaften.
- **Reprezentace spolku a české národnostní menšiny 9. 5. 2010 v bývalém koncentračním táboře Mauthausen** v rámci každoročního vzpomínkového aktu u příležitosti osvobození koncentračního tábora Mauthausen a 65. výročí skončení druhé světové války. Položení věnce u česko-slovenských památníků a desek a u pamětní desky Karla Hašlera.

- 6.-8. 9. 2010 – Aktivní účast na **Konferenci zahraničních Čechů Krajané a kultura v Praze.**

Ohlas v krajaňských mediích

- 18. 1. 2011 – aktivní účast a zastoupení Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku na prvním setkání představitelů ORF s národnostními menšinami.
- 5. 5. 2011 – účast na Vzpomínkovém dni proti násilí a rasismu ve vídeňském Parlamentu.
- 8. 5. 2011 – reprezentace spolku a české národnostní menšiny v bývalém koncentračním táboře Mauthausen v rámci každoročního vzpomínkového aktu u příležitosti osvobození koncentračního tábora Mauthausen. Položení věnce u pamětní desky Karla Hašlera.
- 13. 5. 2011 – zajištění a organizace koncertu Ženského sboru Českého spolku v Košicích ve Vídni.
- 29. 8. 2011 – organizace jednodenního setkání s krajany z Ukrajiny v Českém centru s prohlídkou Vídně na téma: Po české stopě.
- 3.-4. 10. 2011 – aktivní účast na Konferenci Stálé komise senátu PČR pro krajany žijící v zahraničí Migrace a česká společnost.

**Tschechische
Gemeinde in der
Erzdiözese Wien**

**Česká
duchovní služba
oblast Vídeň**

Poštovní adresa: Hagenmüllergasse 31, 1030 Wien

Tel.: +43 (0664) 406 55 41

www.sweb.cz/farnost.viden

Fax: +43 (01) 711 84 112

www.rozhledy.at

**V době letních prázdnin mše svatá
v neděli a svátek
pouze v kostele Nejsvětějšího Vykupitele,
Wien 3, Rennweg 63, v 10:00 hodin**

KULTURNÍ KLUB. Informační časopis Čechů a Slováků v Rakousku

Majitel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku

Vydavatel: Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku (ing. Helena Basler),

Mohsgasse 30/1, 1030 Wien

Sazba: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Jaroslav Bulíček, Praha

Tisk: Tiskárna Sládek, Znojmo

KULTURNÍ KLUB. Informationszeitschrift der Tschechen und Slowaken in Österreich

Medieninhaber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

Herausgeber: Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich

(Ing. Helena Basler), Schlüsselgasse 18, 1080 Wien

Verlagsort: 1080 Wien

Hersteller und Herstellungsort: KLP – Koniasch Latin Press, Praha & Tiskárna

Sládek, Znojmo, Tschechische Republik

Gefördert aus Mitteln der Volksgruppenförderung

Redakce: Mohsgasse 30/1, 1030 Wien,

mobil (od 10:00): 0043-0-664 97 33 764, fax: 0043-1-79 88 454

e-mail: info@kulturklub.at, www.kulturklub.at

Vedoucí redaktorka: ing. Helena Basler

Zástupkyně vedoucí redaktorky: Mag. Dr. Marie Brandeis

Redakce: Mag. Pavlína Böhmová (překladatelka)

Anna Křivanová (asistentka)

Technická redakce: František Písařík, Ing. Kurt Mattola, Richard Basler

Redakční kruh: Dipl. Ing. Alexej Bálek, Jan Brabec, Dr. Martin Franc,

P. Dr. Jan Horák, Ludvík Kavín, manželé Kalinovi, Dr. Marta Marková,

Mag. P. J. N. Popov, Andrea Ozábalová, Dr. Květa Ozábalová,

Nela Štěrbová, Mgr. Tomáš Vaněk, Ing. Jiří Zajíček, ThLic. Petr Žaloudek

Fotografové: Richard Basler, Vladimír Cevela, Kurt Mattola

Distribuce: Tiskárna Sládek

VÝSTAVY A FESTIVALY**do 31. 07. Džubor**

Výstava mladých šperkárů, která sa uskutočnila vďaka iniciatíve galeristky Doroty Vlachovej z Bratislavy, ktorá pripravila výstavu najprv Bratislave a potom putovala do Viedne. Vystavujúci autori – Lucia Babjaková, Jana Bálik, Lucia Bartková, Andrea Ďurianová, Lucia Gašparovičová, Marián Hornyák, Kristína Hrončeková, Hana Kašíčková, Ján Michalisko, Viktoria Münzker a Kristýna Španihelová – sú na Slovensku a v Rakúsku pôsobiaci slovenskí a českí výrobcovia šperkov. Nápaditá kolekcia šperkov predstavila absolventov Ateliéru šperkárstva Vysoké školy múzických umení v Bratislave. Početné publikum ocenilo sviežosť a jemnosť kolekcie, jej skvelú inštaláciu na stoloch a stenách, originalitu a zároveň aj rôznorodosť a silný individuálny štýl jednotlivých tvorcov.

Slowakisches Institut, Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

do 02. 09. Gustav Klimt und das Künstlerhaus / Gustav Klimt a Dům umělců

Künstlerhaus, Karlsplatz 5, 1010 Wien, www.k-haus.at

do 19. 08. Mit dem Gefühl der Hände. Zeitgenössische Töpfer in der Region Bratislava und im Burgenland

In der Ausstellung werden die Produkte von derzeit aktiven Töpfern in den beiden angrenzenden Regionen vorgestellt und die Frage aufgeworfen, welche Entwicklungen sich im Töpfergewerbe des Burgenlands und der Region Bratislava abzeichnen.

Österreichisches Museum für Volkskunde, Gartenpalais Schönborn, Laudongasse 15-19, 1080 Wien

Öffnungszeiten: Di-So 10-17, Montag geschlossen

www.volkskundemuseum.at

do 26. 08. Kirchner – Heckel – Nolde (Die Sammlung Werner)

Albertina, Albertinaplatz 1, 1010 Wien

Täglich 10:00 bis 18:00 Uhr, Mittwoch 10:00 bis 21:00 Uhr

Auf Grund einer internen Veranstaltung schließt die Albertina am 4. Juli 2012 um 18:00 Uhr. An allen Feiertagen gelten die für den jeweiligen Wochentag vorgesehenen Öffnungszeiten. Für aktuelle Tagesinformationen dazu rufen Sie bitte T +43 (0)1 534 83-0, www.albertina.at

do 13. 09. Design trash Made

Inspiriert von der faszinierenden Mikrowelt in Elektrogeräten rief REMA System 2005 das Projekt trash Made ins Leben. Aus Elektroabfall entstanden seither diverseste Designgegenstände. Ausstellung von Broschen, Ohrringen und weiteren exklusiven Schmuckstücken von Anna Kozová, Jana Chaklosh und Linda Čihařová (Soho-Teilnehmerin 2010). In Kooperation mit REMA System.

Tschechisches Zentrum Wien, Herrngasse 17, 1010 Wien
www.trashmade.cz

do 16. 09. Klimt. Die Sammlung des Wien Museums / Sbirka Vídeňského muzea

Wien Museum Karlsplatz, Maderstraße 2, 1040 Wien

www.wienmuseum.at

do 14. 10. Objekte im Fokus: Die Textilmustersammlung Emilie Flöge / Předměty v centru pozornosti: sbírka textilních vzorů Emilie Flöge

Österreichisches Volkskundemuseum, Laudongasse 15-19, 1080 Wien, www.volkskundemuseum.at

do 29. 10. Die „Nuda Veritas“ und ihr Verteidiger Hermann Bahr / Proti Klimtovi. „Nuda Veritas“ a její obhájce Hermann Bahr

Österreichisches Theatermuseum, Lobkowitzplatz 2, 1010 Wien, www.theatermuseum.at

LEOPOLD MUSEUM

po, st – ne: 10:00-18:00 + čt: 10:00-21:00

MuseumsQuartier Wien, www.leopoldmuseum.org

do 27. 08. Klimt persönlich. Bilder – Briefe – Einblicke**do 17. 09. Phantastisch! Rudolf Kalvach**

Wien und Triest um 1900

Přehled vídeňských výstav k výročí G. Klimta viz

Klub 3/2012, oddíl Informace.

JEDNOTLIVÉ AKCE**05. 07. 19:00 Klosterneuburg – Musik**

Jungstars der Klassik aus Tschechien: Tomáš Jamník (Violoncello) & Eva Jamníková (Violine). Das preisgekrönte Musikerehepaar tritt erstmals im Duo in Österreich auf. Am Programm stehen u. a. Werke von Bohuslav Martinů (1890-1959) und Niccolò Paganini (1782-1840). In Kooperation mit Stift Klosterneuburg und dem tschechischen Musiklabel Supraphon. Eintritt: 16 Euro (gleichzeitiger Gutschein für ein Stiftsticket an einem beliebigen Tag).

Stift Klosterneuburg-Augustinussaal, Stiftsplatz 1, 3400 Klosterneuburg, www.stift-klosterneuburg.at

02. 08. 21:30 Sommerkino Espresso Film: FAMU Department of Animation Prag

Einblick in das Schaffen der renommierten Filmhochschule FAMU mit Jiří Kubíček. Im Rahmen von Espresso Film – Kurzfilm einen Sommer lang. Open Air Kino im Gartenpalais Schönborn (bei Schlechtwetter im Großen Saal).

Österreichisches Museum für Volkskunde, Gartenpalais Schönborn, Laudongasse 15-19, 1080 Wien, <http://espresso-film.at>

Podrobnosti a další programy naleznete v oddílech: *Sokol & sport, Z české a slovenské Vídně a okolí a Oznámení.*

Důležité kontaktní adresy:

ČESKÉ CENTRUM:

www.tschechischeszentrum.at, e-mail: ccwien@czech.cz
Herrengasse 17, 1010 Wien, tel.: 535 23 60

RAKÚSKO-SLOVENSKÝ KULTÚRNÝ SPOLOK

www.slovaci.at, e-mail: rsks@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

Přehľad našich podujatí nájdete pod linkom: <http://www.slovaci.at/program.html>.

SLOVENSKÝ INŠTITÚT

www.mzv.sk/sivieden, e-mail: si.wien@gmx.at

Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien

tel./fax: +43/1/535 40 57

SLOVENSKÝ ŠKOLSKÝ SPOLOK SOVA

www.slovaci.at/sova, e-mail: sova@slovaci.at

Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien

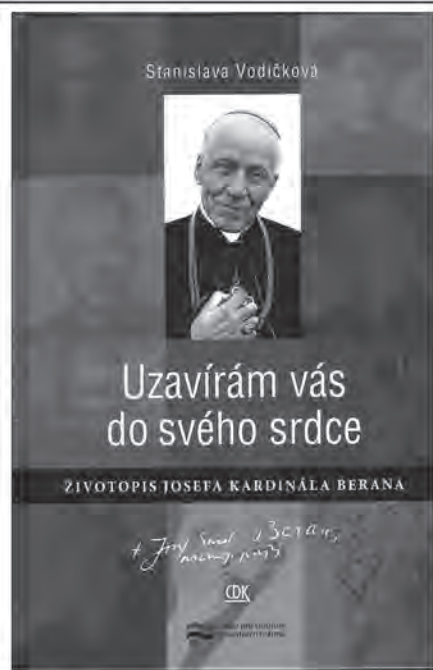
tel.: 596 13 15, fax: 595 57 99

České ozvěny / Slovenské ozveny

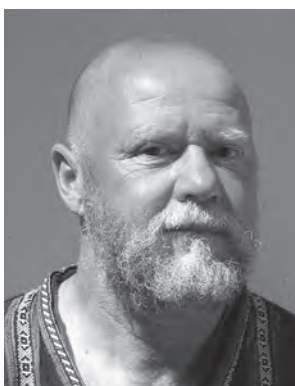
Der ORF bietet im 25-minütigen Magazin mit dem Titel *České ozvěny / Slovenské ozveny* Beiträge in Tschechisch und Slowakisch. *Ozvěny / Ozveny* wird **sechsmal im Jahr jeden zweiten Sonntag in den Monaten Februar, April, Juni, August, Oktober, Dezember um 13.05 Uhr in ORF2 Wien** gesendet.

Tschechische Gemeinde in der Erzdiözese Wien / Česká duchovní služba oblast Vídeň

PAss. Paula CARMIGNATO feiert das 65-jährige Jubiläum. Frau Paula ist am 29. Juni 1947 in Wien geboren. Nach den Schuljahren an der tschechischen Komensky-Schule in Wien 3. wurde sie mehr als 20 Jahre in den Überdiözesanen Diensten tätig. Ihre Arbeit hatte immer mit den mitteleuropäischen Staaten zu tun und hilfreich wurden ihre Kenntnisse in tschechischer Sprache. Sie gehört zu den Salesianischen Mitarbeitern Don Boscos (SMDB) und hat immer mit Kindern und Jugendlichen gearbeitet. Sie ist verheiratet und Mutter von zwei erwachsenen Kinder. Sie absolvierte ihre pädagogische und theologische Aus- und Weiterbildung und wurde in der Fremdsprachigen Seelsorge der Erzdiözese Wien tätig. Erst als Pastoralhelferin und dann als Pastoralassistentin (PAss.) in der Tschechischen Gemeinde. Schon seit 1979 ist sie im Schuldienst an der Komenskyschule als Religionslehrerin tätig. Seit 1994 ist sie Mitglied des tschechischen Volksgruppenbeirates im Bundeskanzleramt. Sie ist auch Mitglied der österreichweiten Leiterkonferenz innerhalb der Nationaldirektion der katholischen fremdsprachigen Seelsorge in Österreich. 1969 hat Frau Paula das monatliche Mitteilungsblatt für Kinder und Jugendliche in tschechischer Sprache "Rundschau – Rozhledy" gegründet und geleitet. Seit 2001 werden die Infoseiten im Internet www.rozhledy.at vorgestellt. Für ihre erfolgreiche Unterrichts- und Seelsorgearbeit wurde Frau Paula durch die verschiedenen Auszeichnungen, an die Spitze mit der Stephanusmedaille, gewürdigt. Sie nahm und nimmt an Vorlesungen und Symposien teil. Verschiedene Interviews und Publikationen hat Frau Paula auch in Medien preisgegeben. Die tschechische Folklore lag und liegt ihr bis heute am Herz. Wir freuen uns, dass die Tschechische kath. Gemeinde in Wien mit ihrer Pastoralassistentin und Religionslehrerin Frau Paula Carmignato eine weitere blühende und dynamische Zukunft hat. - Herzliche Glückwünsche!

Ausstellung von Kardinal Beran – Die Tschechische Gemeinde hat eine Ausstellung und Buchpräsentation von „Wir schließen sie in unser Herz“, Lebenslauf von Josef Kardinal Beran (1888-1969), unter der Schirmherrschaft von S.E. Dr. Jan Koukal, Botschafter der Tschechischen Republik in Wien, organisiert. Am Dienstag, den 24. April 2012 um 18.00 Uhr, in Anwesenheit der Kuratorin, Historikerin und Schriftstellerin Stanislava Vodičková, in der Botschaft der Tschechischen Republik, Penzingerstrasse 11-13, 1140 Wien, wurde die Ausstellung eröffnet. Mit Musikalischer Umrahmung von Antonin Dvořáks Biblischen Liedern (Vokal: Vladimír Stejskal, Klavier: Jan Král, JAMU Brunn) und Tonmaterial von Radio Vatikan. Bei der Ausstellung darf nicht übersehen werden, dass Josef Beran die tschechische Kirche in den schwierigsten Zeiten des 20. Jahrhunderts leitete. Er studierte am tschechischen Priesterseminar „Bohemicum“ in Rom Theologie und dann wurde 1946 Erzbischof von Prag. Beran war auch ein Opfer der nationalsozialistischen und der kommunistischen Christenverfolgung. Er wurde zunächst im bekannten Prager Gefängnis Pankrác inhaftiert. Hier sah er die ganze Brutalität der Nazis. Aus Pankrác kam Beran in das Konzentrationslagern Theresienstadt und dann nach Dachau. Während des kommunistischen Regimes wurde er von der Staatsicherheit im Erzbischofspalast in Prag unter Hausarrest gestellt, bevor er gezwungen wurde in der Provinz zu leben bis er im Jahre 1963 zum Kardinal geweiht wurde und wegen seiner antikommunistischen Haltung aus der Tschechoslowakei 1965 ausgewiesen wurde. Eine Rückkehr von Rom aus nach Tschechien wurde ihm vom damaligen kommunistischen Regime verwehrt und so starb er am 17. Mai 1969 ohne seine Heimat noch einmal gesehen zu haben. Als Kardinal Beran starb, erlaubten die Kommunisten nicht, den Leichnam in der Tschechoslowakei beizusetzen. Auch nach seinem Tod hielten sie den Kardinal für gefährlich. Papst Paul VI. entschied deshalb, ihn in der Gruft des Petersdoms in Rom zu begraben. Diese Ehre wird üblicherweise nur Päpsten zu Teil. Auch dies unterstreicht die Bedeutung, die Kardinal Josef Beran hatte.

Otakar SLÍVA (* 1952, Místek, ČR)

Ich stamme aus der ehemaligen Tschechoslowakei, wo ich nach dem Studium zum Lehrer für Bildnerische Erziehung etliche Jahre als Kunsterzieher in der Erwachsenenbildung arbeitete. Neben meinem Hauptthema, der Keramik, beschäftigte ich mich stets auch mit Malerei und Bildhauerei. Seit 20 Jahren lebe ich in Österreich, seit 2001 im Burgenland als freischaffender Künstler.

Bereits viele Jahre leite ich Keramikseminare in verschiedenen Ländern (Griechenland, Italien, Polen, Tschechien, Kasachstan, U.S.A.). Ein sechswöchiger Studienaufenthalt in Japan (Tokoname 2003), jährlich zahlreiche Ausstellungen und die internationalen Kontakte zu Keramikkollegen bereichern meine kreative Arbeit.

Mein Spezialgebiet ist Paperclay, der Raku gebrannt werden kann. Ich arbeite auch mit Steinzeug und Porzellan, das ich in Gas- und Holz-befeuerten Öfen brenne.

Die vorwiegend figuralen Arbeiten sind in einigen Galerien in Österreich, Schweiz, Frankreich und Holland ausgestellt. Die Gruppe skulptur-keramik, bestehend aus Otakar Sliva, seiner Tochter Mag.Barbora Slivova und seiner Freundin Astrid Sängler, stellt vorwiegend figurale Raku-Keramik aus. Die Figuren aus Tier- und Menschenwelt sind eigenwillig interpretiert, phantastisch und skurril. Obwohl jeder der Künstler seinen eigenen Stil hat, findet man durch die gleiche Technik, das Raku, auch Gemeinsamkeiten. Seit 4 Jahren veranstaltet die Gruppe verschiedene Ausstellungen im In- und Ausland.

Skulptur-Keramik, Hauptstraße 77, 7361 Lutzmannsburg
T: 02615|87959; M: 0676|9052614, 0664|4131043
info@seminare-lutzmannsburg.at; www.astridsaenger.at

Proč jste se rozhodl pro odchod – emigraci? Jaké pohnutky Vás k tomu vedly?

Neviděl jsem žádnou perspektivu do budoucnosti pro sebe a moje děti.

Vaše umělecké šance v ČSSR?

Minimální.

Proč jste zvolil Rakousko jako zemi pro emigraci. Chtěl jste jít jinam?

V Rakousku jsem zůstal náhodně. Chtěl jsem jít do USA, ale čekací doba byla příliš dlouhá.

S jakými představami jste do emigrace odcházel?

Byla to představa svobodného rozhodování.

Jak jste hledal první cesty k zapojení do umělecké práce v nové zemi?

Začal jsem pracovat v otevřeném ateliéru wuk ve Vídni.

V čem se lišily Vaše práce od prací rakouských výtvarníků?

Byly narativní a sladce romantické.

Jak jste byl přijímán rakouskou společností jako cizinec/ Ausländer?

V celé škále od pozitivního k negativnímu.

Co jste se emigrací – životem v jiné zemi – naučil?

Člověk potřebuje ke spokojenému a svobodnému životu daleko méně, než si myslí.

Měl jste, máte kontakty s rakouskými umělci? Navázal jste i přátelství?

Mám pouze povrchní známosti s umělci pohybujícími se v oblasti keramiky.

Měl jste kontakty s československými umělci v zahraničí v době emigrace?

Ne.

Kde se cítíte být doma?

Tam, kde stojí moje keramická pec.

Na přední straně obálky:

Otakar SLÍVA: *Junge Freunde (Mladí přátelé)*, 2007, Paperclay, Metal etc., 3,5 cm

Josef SYMON (* 1932 in Velké Nehvizdy bei Prag)

1947-1950: Studium na der Kunstgewerbschule für Keramik in Prag

1950-1952: tätig ale Desinger bei Kovotechna in Prag

1952-1958: Studium an der Hochschule für angewandte Kunst in Prag im Atelier Doz. B. Stefan

1959: Ehrenjahrstipendium an der Hochschule für angewandte Kunst in Wien

1959-1968: eigenes Atelier in Prag

seit 1968: lebt in Wien

seit 1969: tätig als Pädagoge an der Hochschule für angewandte Kunst in Wien

seit 1972: Leiter der Klasse für Goldschmiedekunst an der Sommerakademie in Salzburg

1980: Veranstaltung internationales Zinnsymposium in Österreich, Veranstaltung der Konferenz der „Crafts tomorrow“ in Wien

- Vertretung in öffentlichen Sammlungen im Prag, Pforzheim, Brünn, Gablonz an/N., Reichenberg, Olmütz, Wamberg, Pressburg, Wien, Salzburg, München, St. Pölten.

- Zahlreiche Preise: Goldmedaille und bayrischer Staatspreis, Diplom „World Craft Coucil“, Toronto, Herbert Hofmann Preis, uw.

- Hamburgerstr. 14/9, 1050 Wien, tel.: 587 02 87

Na zadní straně obálky:

Josef SYMON: *Die Schmetterlinge im Honigtopf (Motýli v medové nádobě)*

Rozhovor, který se málem nekonal...

ačkoliv byl přesně naplánován, neboť malý, leč velmi důležitý předmět – kazetový magnetofon Cassetophon, „dostal“ zákaz vstupu na půdu americké ambasády ve Vídni, kde se mělo interview konat. Jen díky výrazné přímiluvě kulturního attaché, pana Mag. Jana Krče, s nímž bylo setkání domluveno, se aparát nakonec dostal dovnitř a byl „použit“ k zachycení příjemného povídání v prostorné kanceláři ještě prostornější budovy velvyslanectví.

Na koncertě na české ambasádě (23. 2. 2012) při příležitosti uvedení ing. Martina Krafla do funkce ředitele Českého centra ve Vídni jste byl představen jako Botschaftsrat für öffentliche Angelegenheiten ambasády USA v Rakousku. Při natáčecí interview s ing. Kraflem jsem ale slyšela, že jste kulturní atašé. Co je pravda?

Jan Krč: Obojí. Podle informace na mé vizitce „zastávám“ obojí, neboť tato funkce se netýká jen kultury, ale i tisku, školských výměň, informačního střediska a podobných aktivit. No a protože kolega Krafl se orientuje především na kulturní aktivity v souvislosti se svou funkcí, „jmenoval“ mě kulturním atašé.

V každém případě je zajímavé, že tuto funkci vykonává osoba s českými kořeny. Jste narozen v Americe, nebo v Čechách? Jaké je Vaše rodinné zázemí?

Jan Krč: Jsem rodilý Pražan, ale mí rodiče pocházejí z Olomouce. Oba studovali v Praze, kde se vlastně poznali. Rodina emigrovala v roce 1967 přes Jugoslávii do Rakouska. Byli jsme zde několik měsíců, chodil jsem do rakouské školy. Neznámí Rakušané nás vzali na byt, takže jsme nemuseli do Traiskirchenu. Maminka dokonce dostala práci v AKH, tehdy ještě ve starém areálu. Potom se rodiče rozhodli jít dále do USA. Letos jsem byl na dovolené na Havaji a tam jsem se setkal s člověkem, který pracoval koncem šedesátých let na americké ambasádě ve Vídni a měl na starosti migrační případ naší rodiny. Dnes je to samozřejmě starší člověk v penzi, ale bylo krásné, že jsme se potkali. Svět je prostě malý.

Ve Spojených státech amerických jste absolvoval základní, střední školu, studium na univerzitě. Jakými cestami jste se jako dítě emigrantů dostal do diplomatických služeb USA?

Jan Krč: To je právě to geniální, co rodiče rozhodli. Mohli zůstat v Rakousku, otec umí německy, jeho lékařský diplom by byl zde uznán, zatímco v Americe nikoliv, ale již tehdy pochopili, že se v Americe můžete stát Američanem. Když zůstanete v Rakousku, v Německu, bude se Vám dařit dobře, ale budete mít pocit, že nejste Rakušan, že nejste Němec. Tento pocit v Americe nemám, že bych byl méně Američanem než onen rodilý. A to je rovněž zdůvodnění faktu, že jsem bez problémů mohl vstoupit do diplomatické služby, což by zřejmě v západní Evropě tak jednoduché pro uprchlíka nebylo.

Jaké školy máte za sebou? Školský systém je samozřejmě v Americe odlišný.

J. Krč: Dá se to srovnat. Absolvoval jsem gymnázium, potom čtyři roky College, což je univerzita, která ještě není zaměřena na nějaký obor, je to všeobecné zaměření, to bylo čtyři roky. Tam jsem studoval dějiny, to mě baví dodnes, zejména evropské dějiny. Dále jsem na magistra studoval v Bostonu na Fletcher School pro mezinárodní vztahy. Je to příprava na diplomatickou službu, činnost v mezinárodních organizacích. Ve Washingtonu jsem absolvoval zkoušky na diplomatickou službu. Než jsem se dostal do diplomatické služby, půso-

bil jsem asi půl roku v rozhlasu. Byla to dočasná práce – Hlas Ameriky v československém oddělení, bylo to v osmdesátých letech.

Měl jste nějaké krycí jméno? Dozvěděli jste se později, zda jste byl ve spisech československých úřadů?

Jan Krč: Ano, vzal jsem si jméno svého pradědečka – Jan Král. Divil bych se, kdybych v zápisech nebyl. Navíc moje první diplomatické místo bylo ve východní Evropě – v Bělehradě, ještě v tehdejší Jugoslávii. Mimo to můj strýc v USA byl předsedou jedné z největších emigračních organizací – SVU.

Znalost češtiny byla pro Vás předností.

Jan Krč: Samozřejmě. Pomohlo mi to také dostat práci v Praze, kde jsem působil čtyři roky v letech 2002-2006. Byl jsem tam ve funkci tiskového mluvčího, což samozřejmě pomohlo hodně mé češtině, která z domova byla jaksi kuchyňská, neboť v Československu jsem „stihl“ pouze čtyři roky základní školy. V Americe byli rodiče dost zásadoví, doma se mluvilo jen česky, za což jsem jim vděčný. Tiskový mluvčí – to znamenalo každý den číst české noviny, sledovat zprávy, takže jsem „objevoval“ svoji mateřštinu.

Znalost češtiny Vám zajisté pomohla i při Vašem prvním diplomatickém postu v Bělehradě, neboť jazykově jste byl u slovanského jazyka, i když s jistými odlišnostmi. Zažil jste v Československu také výuku jazyka ruského?

Jan Krč: Ano, ale pouze jeden rok. Hlavně jsem ale ruštinu dělal v Americe na střední škole. Oproti Američanům to pro mě bylo jednoduché. Moc se mi to hodilo při službě v Rusku.

Kde všude jste působil? Můžete někde deponovat přání, kam byste chtěl služebně jít? Jak jste přišel k Vídni?

Jan Krč: Kromě již uvedených míst jsem sloužil ještě v Turecku, Německu, České republice, Maďarsku a nyní v Rakousku. Je to komplikovaný proces, záleží na čase, jaké místo je volné. Místo může být volné, ale Vy nejste volný. Anebo nemáte dost jazykové přípravy, takže přednost dostane jiná osoba. Samozřejmě je možné si podat žádost o umístění, ale nakonec stejně není rozhodnutí na Vás. Ve Vídni jsem přes rok. Na české ambasádě jsem byl častěji – na koncertech, na sv. Václavovi.

Co ovládáte z maďarštiny?

Jan Krč: I když jsem se maďarsky učil ve Washingtonu v jazykové škole pro diplomaty, umím jen říct, že maďarsky nerozumím – Nem tudom magyarul. Maďarština je těžší. Rovněž jsem se rok učil turecky a srbsko-chorvatsky (německy).

Když je diplomat v Evropě, kromě své mateřštiny musí ovládat angličtinu a francouzštinu. Jak je to u amerických diplomatů?

Jan Krč: My nemáme žádnou povinnost cizích jazyků, ale musíme nabýt jazykovou znalost minimálně jednoho cizího jazyka ve formě minima, tj. aby byl člověk schopen komunikace v úřadu, v práci. Tuto úroveň musí kandidát v diplomatické službě dosáhnout během prvních pár let, než dostane trvalé místo na ministerstvu. Myslím, že je to férové, ne každý mohl třeba dělat doma čtyři roky francouzštinu nebo čtyři roky na High School němčinu, takže teď má tu možnost to dohonit. Takže není předem požadavek, že musíte jazyk ovládat.

Jak široké povědomí máte o české kultuře – literatura, hudba, architektura, film?

Jan Krč: Mám docela silné povědomí a jsem na to hrdý. V Americe se skoro každý označí – ...já jsem původem Itál nebo Ir ... a je hrdý na svůj původ. Jsem rovněž hrdý, že jsem českého

původu, zvláště po sametové revoluci v Československu, že pocházím ze země, kde se narodil Václav Havel, Dvořák, Smetana, Masaryk, osobnosti, které jsou světoznámé. Povědomí o kultuře mám, ale chybí mi ta léta, kdy jsme odešli, tedy kdybych chodil na střední školu a více bych se o kultuře dozvěděl. Často mám mezery, když se někdo zmíní o nějakém spisovateli, o kterém se právě učí například středoškolačníci, jméno je mi známo, ale nevím třeba nic o díle. Snažím se to ale dohonit. Sleduji rád české filmy, českou hudbu.

Když jste přišel jako dítě s rodiči do Vídne, věděli oni, že je ve Vídni silná česká menšina? Je Vám tento fakt dnes známý?

Jan Krč: Myslím, že rodiče měli velké existenční starosti, takže se nesnažili vyhledávat nějaký kontakt. Po letech, kdy jsem cestoval jako turista, mně bylo známo, že je zde česká menšina, jsou to dějinná fakta.

Jak byste se charakterizoval – jste americký Čech, anebo český Američan? Kde je Váš domov?

Jan Krč: Takhle jsem si to nikdy nepoložil. Když to překládám z angličtiny, pak jsem Čechoameričan. Domov je samozřejmě v Americe, i když musím říci, že při své službě v Praze jsem se na rozdíl od jiných míst, kde jsem působil – Jugoslávie, Turecko, Německo, Rusko, Maďarsko, necítil jako v cizím prostředí. Nebyla to ani cizina ani doma, něco mezi, ale moc příjemné.

Jste rodilý Čechoslovák, který nejpodstatnější část svého života prožil v Americe. Zažil jste, na rozdíl od nás, dvě rozdílné kulturní roviny. Navíc jste měl možnost v dospělém věku poznat i jiné evropské země, ne však jako turista. Mohl byste srovnat evropské a americké postoje – jaké priority dominují?

Jan Krč: Je to velmi těžká otázka, protože samotná Evropa je rozdílná a rovněž Amerika. Navíc v Americe je plno národností, takže lze těžko říci, kdo je typický Američan. Při tom se velmi lehce sklouzne do klišé, že Američané nemají kulturu, nemají dějiny, že jsou tlustí atd. Nevím, kdo je typický Američan, i když často slychávám od mnoha lidí, že to vědí. Rád bych to vlastně také věděl.

Silná česká menšina vedle Rakouska je historicky i v USA. Navázali Vaši rodiče po příchodu do Ameriky nějaké kontakty v tomto směru? Mají američtí Češi nějakou svoji školu českého jazyka?

Jan Krč: Otec o tyto vztahy moc nestál, matka více dbala o kontakty s příbuznými. Spojení jsme měli na SVU, když byla nějaká akce v češtině, zapojili jsme se. Češi mají nějaké sobotní školy, ale čeština se vyučuje i na univerzitách. Sám jsem například doučoval češtinu na Yale University.

Jak vypadá Váš pracovní den? Máte určeno, kolik hodin za měsíc musíte odpracovat? Můžete si napracované hodiny navíc nějak „vybrat“, např. ve formě volna jako v řadě jiných institucí?

Jan Krč: Každý den musím projít rakouské noviny a připravit z nich zprávy pro velvyslance. Tyto zprávy se rovněž posílají do Washingtonu. Pak následují různé schůzky, např. s žurnalisty, nebo výběrová řízení ve Fulbright Kommission v Museumsquartier – jsem členem této komise –, nebo příprava nějaké delegace, která pojedje do USA, či setkání s nějakým přednášejícím, kterého si platíme, aby přijel do Rakouska dělat určité přednášky. Večer se pak může jednat o nějakou výstavu, koncert amerických umělců. Počet hodin se tedy neřídí jako v běžných zaměstnáních dobou od ... do. Často máme také sobotní a nedělní a pochopitelně i večerní pracovní aktivity. Napracované hodiny si nemůžeme vybrat. Činnost zabírá více než čtyřicet hodin, za které jsme oficiálně placeni. Máme ale jiné výhody, je to trochu jako v armádě. Máme např. právo po dvaceti letech jít do penze, ve věku padesáti let.

Vaše příjmení je velký jazykový oříšek, nikoliv však pro Slované, kterým nečiní potíže vyslovit tři i čtyři konsonanty za sebou, neboť si jeden z nich vokalizují. Jak vyslovují Vaše jméno Američané, Rakušané? Znáte význam svého příjmení?

Jan Krč: V Americe zvládali mé jméno s velkými obtížemi. Buď se zastavili, koukali na to a řekli, že to nemohou vyslovit a jenom to vyspejují – Mr. „Kei... ar... si“, anebo to tak zkomolí, že je to k nepoznání. Je to ale i jistá přednost – jsem jediný v telefonním seznamu, jediný na seznamu

ministerstva zahraničí, kde je přes tři-
cet pět tisíc zaměstnanců. Je to určitě
výhoda před jménem Smith, kterých
jsou tisíce. Moje jméno je vlastně, jak
my říkáme, dobrý úvod do konver-
zace – to je zajímavé jméno, odkud
je atd. Své jméno vnímám jako plus,
nějak mě ozvláštňuje před ostatními.
V Rakousku je vždy uvedeno s háč-
kem, také s oním háčkem ho lidé vy-
slovují. Moc se mi to líbí, dokládá to
takové kulturní spojení s Čechy. Mno-
hokrát jsem se ptal v Čechách, co
moje jméno znamená, ale dostal jsem
odpověď, že snad z krčmy, anebo prý
je to pařez.

**Odpovědi na původ jména byly napůl správné, etymologicky je krč ná-
řeční výraz pro špalek, anebo je ve
významu mýtina. Máte tedy mož-
nost ve volném čase probádat, od-
kud se vzalo toto jméno na Hané,
z níž pocházejí Vaši rodiče. Jak se od-
reagováváte od pracovního vytížení,
jak trávíte své volné chvíle? Máte
nějakého koníčka – sbíráte něco?**

Jan Krč: To je jedna z výhod Rakous-
ka, že je zde takových krásných míst
nejen ve Vídni, ale i mimo Vídeň. Vel-
mi rád si na víkend zajedu např. do
Salcburku. Navíc vlastně můžete zajet
na krátký pobyt i do jiných států. Prá-
vě tento víkend se chystám do Říma.
Takže cestování je moje relaxace.
Rád chodím do divadla – Staatsoper,
Volkoper, Theater an der Wien, na-
vštěvují muzea, výstavy. Sportu se
nevěnuji tolik, kolik bych měl, ne-
boť Vídeň se svojí kuchyní je v tomto
směru velmi nebezpečná. Docela dost
čtu a mám rád hudbu. Jako kluk jsem
sbíral pohlednice, mám jich několik
krabic. Dnes mezi koníčky patří delší
dobu porcelán. Otec už léta sbírá Mí-

šeň, já jsem si zase vybral „Herend“
(Herendi Porcelánmanufaktúra).
Když jsem sloužil v Budapešti, dost mi
to pomohlo a chytlo ještě více. V Tu-
recku se mi hrozně líbily jejich kober-
ce, takže jsem si také nějaké pořídil.

**Jak dlouhou dovolenou má americký
diplomat?**

Jan Krč: Řekl bych, že to máme do-
cela dobré. Máme šest týdnů ročně
plus americké svátky i ty místní, tedy
v zemi, kde jsme.

**Povědomí Američanů o Českoslo-
venské/České republice se po roce
1989 změnilo.**

Jan Krč: Ano, a to nepředstavitel-
ně. Když jsem se v sedmdesátých
letech vrátil z cesty do Českosloven-
ska – pobyt v Praze nebo u dědečka
v Olomouci –, kamarádi na mě kou-
kali, kdeže jsem byl, jako kdybych byl
v Ulánbátaru, neboť ČR byl pro ně
konec světa, exotika. Dnes je v Praze
pomalu každý druhý Američan, když
přijdete v Americe do knihkupectví,
máte na regálech dvacet knížek o Pra-
ze. Jsem rád, že je tato republika ko-
nečně představena světu a její krása
nezůstala ztracena.

**Vědí Američané, že se česká posta-
vička Krteček malíře Millera dostal
s americkým astronautem do ves-
míru?**

Jan Krč: Víím, že americká ambasáda
v Praze tomu dělala velkou reklamu,
takže v elektronických médiích byla
tato událost uvedena. Jestli se dostaly
zprávy i do amerického tisku, nemo-
hu ze své pozice ve Vídni odhadnout,
protože jsem je nesledoval. Myslím si
ale, že spíše ne. Ti, kteří se o Českou
republiku zajímají, jistě o tom věděli.

**Krteček nebyl první, který je ve spo-
jitosti s ČR a dostal se do vesmíru.
Mnohem dříve jiný americký astro-
naut „vynesl“ do vesmíru verše dítěte
z koncentračního tábora Terezín.**

Jan Krč: Myslím, že o této události
jistě vědělo více lidí v Americe, neboť
holocaust se na amerických školách
probírá.

Jak dlouho budete ještě ve Vídni?

Jan Krč: Mám za sebou rok a půl slu-
žby, běžně je pobyt na tři roky, takže
mě čeká ještě jednou stejný časový
úsek. Výjimku jsem zažil při službě
v Praze, kde jsem byl celkem čtyři roky.

**Pamatujete si ještě ze svého pobytu
v Československu, kde jste absol-
voval čtyři roky základní školy, na
nějakou básničku anebo písničku?
Vlastně byste měl znát nějaké budo-
vatelské básně a písně.**

Jan Krč: Nebyl jsem pionýr, rodiče
byli takoví reakcionáři se špatným po-
litičtým profilem, což se odrazilo i na
nás dětech. Na nic budovatelského si
nevzpomínám. Můj dědeček byl v pa-
desátých letech zavřený v táboře Voj-
na několik let. Nedávno jsem v tom
táboře byl, je tam vybudován památ-
ník. Byl také v Jáchymově. Důvod byl,
že poslouchal zahraniční rozhlas, mj.
i Hlas Ameriky, což byla taková ironie,
když jsem se po mnoha letech já do-
stal do tohoto vysílání. Budovatelské-
ho si tedy nic nepamatuji, ale protože
se blíží máj – květen, vzpomínám si na
verše K. H. Máchy – Byl pozdní večer,
první máj, večerní máj, byl lásky čas...
To jsem se samozřejmě neučil na prv-
ním stupni základní školy.

Děkuji Vám za rozhovor.

Rozmlouvala Dr. Marie Brandeis

VÝTVARNÉ UMĚNÍ

V Hluboké nad Vltavou začala výstava díla Františka Muziky

V Alšově jihočeské galerii v Hluboké nad Vltavou začala vel-
ká retrospektiva díla významného českého malíře Františka
Muziky (1900-1974). Podle kurátora Vlastimila Tetivy jde
o nejkompaktnější přehledku Muzikova díla za poslední čtvrt
století. Kvalitativně a kvantitativně ji lze srovnat s výstavou
Národní galerie v Jízdárně Pražského hradu v roce 1986,
řekl ČTK. „Výstava je dělená na dvě velké části. Větší je vě-
novaná volné tvorbě – obrazům, kresbám a grafice, zahrnující

celé Muzikovo dílo se všemi etapami. Druhou část pak tvoří
scénografie,“ uvedl Vlastimil Tetiva. Z depozitářů Národní-
ho muzea v Praze, Národní galerie v Praze a několika sou-
kromých sbírek se podařilo shromáždit obsáhlý materiál
mapující tuto významnou součást Muzikovy tvorby, mezi
roky 1927 až 1947 vytvořil 107 scénických návrhů. Autorkou
této expozice je Vlasta Koubská. V jihočeské galerii v areálu
zámku v Hluboké nad Vltavou jsou čtyři stovky děl, někte-
rá dosud nebyla prezentována. Expozici doplňují i ukázky
z Muzikovy dokumentace, korespondence s významnými
osobnostmi kulturního dění v tuzemsku i v zahraničí.

Miloš Jiránek vystavoval v Chebu

V Galerii výtvarného umění v Chebu je instalována výstava jedné z nejdůležitějších osobností českého moderního umění Miloše Jiráňka (1875-1911).

Malíř, literát, výtvarný kritik a generační druh F. X. Šaldy, člen Spolku výtvarných umělců Mánes a spolupracovník časopisu *Volné směry* vynikl především svými náměty, které čerpal ze života moderního města (kavárna Metropol, pražská periferie, fotbal atd.).

Miloš Jiránek navštívil také Slovácko, jako člen doprovodu Augusta Rodina. Poté podobně jako Joža Uprka maloval místní obyvatele i krajinu. Život tohoto umělce skončil předčasně v pouhých devětatřiceti letech.

Výstava je doprovázena monografií, v níž její autor nově interpretuje Jiráňkovo výtvarné a kritické dílo.

(mk)

Do Chebu za Jiráňkem

Slovanská epopej je po 84 letech vystavena ve Veletržním paláci

Monumentální dílo malíře Alfonse Muchy *Slovanská epopej* je po čtyřiaosmdesáti letech znovu vystaveno ve Velké dvoraně Veletržního paláce v Praze. Cyklus dvaceti obrazů inspirovaných slovanskou mytologií a dějinami Čechů a Moravanů byl poprvé vystaven v roce 1928 právě ve Veletržním paláci. O několik let později byla plátna srolována a v depozitáři čekala na další výstavu až do roku 1963. Od té doby až do loňska visela v zámku v Moravském Krumlově.

O přemístění epopeje do Prahy, které Mucha dílo daroval, se hovořilo již od počátku devadesátých let. Po sporech se nakonec první obrazy vydaly na cestu do Prahy loni v únoru, poslední dorazily v listopadu. Definitivní umístění monumentálního díla stále není vyřešeno. Praha má Velkou dvoranu Veletržního paláce pronajatou od Národní galerie na dva roky. Ředitel Galerie hlavního města Prahy

Milan Bufka ale doufá, že dílo zůstane ve Velké dvoraně vystaveno alespoň pět let. Výstava je pro veřejnost otevřená vždy od úterý do neděle od 10:00 do 18:00. Vstupné je 180 korun.

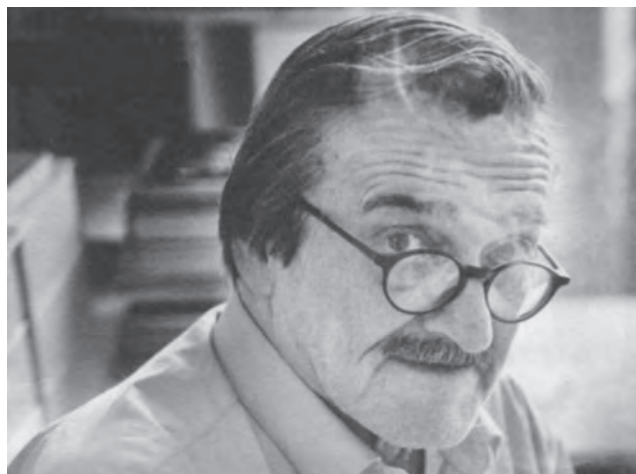
Laureát Chalupeckého ceny Mark Ther vystavuje v Tokiu

Poslední laureát prestižní tuzemské výtvarné Ceny Jindřicha Chalupeckého pro mladé výtvarníky Mark Ther má výstavu v Tokiu. Uspořádalo mu ji tamní České centrum spolu s rezidenční stáží. Mark Ther představuje své video *Putující hvězdička*, které poprvé ukázal publiku na loňské výstavě finalistů v pražském centru současného umění DOX, podle níž se především porota Ceny Jindřicha Chalupeckého rozhoduje. V případě Thera ocenila zejména jeho odvahu překonávat společenská tabu a předsudky. Ther zpracovává často tabuizovaná témata včetně mužské homosexuality, sexuální agrese či poválečného odsunu Němců.

Historické automobily Václava Zapadlíka

Zajímavou postavou české výtvarné scény je rozhodně Václav Zapadlík, malíř-samouk.

Václav Zapadlík, idol fandů rychlých kol, kteří si jeho kresby za totality vytrhávali z motoristických časopisů, jako by sám vystoupil z časů dědečků automobilů. Starosvětského malíře dnešní auta nezajímají, on sám je vyznavačem elegance starých časů, bugatek, dokonalých džentlmenů a dam v rukavičkách.

Již v dětství rád a hlavně pořádkem kreslil, takže kvůli tomu ve škole málem propadl. Druhým jeho velkým zájmem byla muzika – začínal v dětské dechovce hrát na trombon a jako samouk se naučil hrát i na kontrabas. Postupně však jak dospíval, ho místo dechovky začal přitahovat swing, dixieland, prostě jazz. Rodiče ovšem nepřáli ani jedné z těchto zálib.

Aby vyhověl rodinnému přesvědčení, že jeho nejlepší budoucností bude řemeslo, vystudoval Václav Zapadlík střední průmyslovou školu bytové tvorby. Oficiálně měl být konstruktérem sedacího nábytku, ale vzhledem k dalšímu vývoji jeho života (z tatínka se stal vykořisťovatel, problémy s vojnou atd.) hledal nějaké klidné místo, kde by nebyl stávajícím režimem tolik na očích, a to našel v Pražské stavební

obnově, kde nějaký čas vyráběl nábytek. Jenže v té době už ho naplno zaměstnávala kapela, jejímiž členy byli dnes již významní hudebníci – například Jan Václavík, Ivan Mládek, Petr Hapka nebo František Ringo Čech.

Sedmdesátá léta znamenala pro Václava Zapadlíka konec s hudbou. Přestaly ho bavit neustálé třenice s normalizačním režimem, který jazzové hudební projevy neviděl zrovna rád, a navíc se mu zdálo, že v Čechách v té době nebyla pro jazz vhodná půda a fandů bylo také málo. V roce 1972 začal Václav Zapadlík malovat a kreslit stará auta. První kresbu, byl to *Vauxhall Cadet 1932*, mu otiskli v *Sedmičce pionýrů*.

Malíři aut většinou omalovávají staré fotografie – omalovat fotku je základ a musí ho umět každý, kdo chce dělat auta. Václav Zapadlík ale brzy tuto praxi opustil a začal pracovat vážně a po svém. Kreslil auta, která nikdy v životě neviděl, a výjevy ze závodů, kde nikdy nebyl. Auta také sám renovoval a bylo období, kdy jich měl se svým bratrem ve stodole pětatřicet, které dávali dohromady. To ho také trochu brzdilo v malování.

Postupem času se stal Václav Zapadlík vášnivým historikem motorismu s obrovskou knihovnou. V současné době navrhuje i karoserie historických aut, reinkarnuje vzácné kusy na podvozcích Bugatti, Hispano-Suiza, Praga, Wikov a dalších. Jeho karoserie sklízí velké úspěchy v zahraničních soutěžích.

O výtvarné práce Václava Zapadlíka začal být největší zájem po listopadové revoluci, kdy získaly velký ohlas v zahraničí a staly se předmětem zájmu sběratelů. V muzeu Blackhawk v Kalifornii je v současnosti ve stálé expozici na dvě stě jeho obrazů. Václav Zapadlík je autorem dvojrozměrné reprodukce kamenného reliéfu vytvořeného na paměť jednoho z otců automobilismu a také první oběti automobilových závodů – Émila Levassora. Ten je teď umístěn ve vstupu do muzea Blackhawk.

Aero 50, luxusní zakázková karoserie od Sodomky z Vysokého Mýta.

NAROZENINY

René Roubíček (* 23. 1. 1922, Praha) – sklářský výtvarník, považovaný za klasika světového uměleckého sklářství. Sklo povýšil do oblasti volné sochařské tvorby. Nejčastěji pracuje s tekutým žhavým sklem a je nejvýznamnějším českým umělcem v oblasti foukaného skla z volné ruky.

V letech 1940-1944 studoval na Vysoké škole uměleckoprůmyslové v Praze v ateliéru monumentální malby

Zapadlíkovy ilustrace zdobí také mnoho odborných a populárních knih, ilustroval například *Atlas našich automobilů*, *Automobily Wikov*, *Automobilové povídky* a mnoho dalších. Vystavoval v Německu, USA, Francii, Nizozemsku, Velké Británii – jeho kresby visí také například v Britském královském autoklubu. Nejvíce jeho děl – sedmdesát procent – je ale v Americe. Ve svém oboru dnes patří Václav Zapadlík ke světové špičce.

Dlužno dodat, že v České republice Václav Zapadlík ještě žádnou soubornější výstavu neměl. Velká obrazová monografie pod názvem *Maestro Václav Zapadlík* vyšla v roce 2009.

(mk)

Retrospektivní výstavu malíře Františka Januly mohou zhlédnout návštěvníci galerie Prácheňského muzea v Písku

Retrospektivní výstavu malíře Františka Januly mohou zhlédnout návštěvníci galerie Prácheňského muzea v Písku. Od roku 1968 žije osmdesátiletý výtvarník a básník v Paříži. Obdivovatelé ho považují za pokračovatele Josefa Šímy a Františka Kupky. Prácheňské muzeum v Písku od roku 1996 pořádá nepravidelný cyklus výstav a besed českých umělců žijících ve Francii. V návaznosti na ně připravila brněnská televize dokumentární cyklus portrétů českých umělců v Paříži, který vznikl ve spolupráci režiséra Karla Fuksy a herce, dramatika a spisovatele Arnošta Goldflama. Dokument o Janulovi je jedním z nich.

Výstava propojuje dílo spisovatele Hrabala a malíře Bacona

Propojit imaginární světy českého spisovatele Bohumila Hrabala a britského malíře Francise Bacona se snaží výstava v galerii Gate v pražské Husově ulici. Hrabalovy texty doplňují kresby, které podle pořadatelů vytvořil Bacon v posledních letech svého života. Výstava s názvem *Dva géniové* potrvá do 22. července. Zahrnuje figurální kresby, časté Baconovo téma ukřižování a portréty papeže Innocence X. inspirované Velázquezovým obrazem. Kresby jsou ze sbírky Cristiana Lovatelliho Ravarina, italského společníka Francise Bacona. Propojení děl obou umělců je inspirováno prací italské básnířky a prozaičky Marie Glorie Grifoniové. Při překladu Hrabalovy knihy *Bambino di Praga* si prý všimla podobnosti obou osobností. Ve hře, kterou na toto téma napsala, pracuje s osudy obou tvůrců; sepsala dialog odehrávající se mezi malířem a básníkem, který odkrývá jejich společné rysy.

pozici z barevného za žhava tvarovaného skla na nosné kovové konstrukci získal na světové výstavě Expo '58 v Bruselu nejvyšší ocenění – Grand Prix. Pro světovou výstavu Expo '67 v Montréalu vytvořil René Roubíček skleněné sloupky, které evokují proudící vodu, a tato sestava sloupů se stala ústředním motivem sklářské expozice i venkovní fontány.

V roce 1969 dostal zlatou medaili na mezinárodním veletrhu řemesel v Mnichově. Roubíčkovi skleněné objekty slavily úspěch i na dalších světových výstavách – Expo v Ósace 1970, na bienále v Sao Paulu a na dalších místech. Roubíček uspořádal desítky výstav a jeho díla vlastní řada prestižních veřejných a soukromých sbírek výtvarného umění.

Režisér Pavel Koutecký zachytil Reného Roubíčka při práci v dokumentu *Dialog*.

Bedřich Dlouhý (* 2. 8 1932, Plzeň) – malíř a grafik.

Kontinuitu tvorby Bedřicha Dlouhého tvoří respekt k malířské tradici a věrnost imaginativnímu východisku, jeho prioritou zůstává středoevropský fenomén divnosti, v níž se může naplno projevit jemný a těkavý výraz svěžích ambivalentních významů a jevů, které zaměřuje svou přesnou intuicí.

Bedřich Dlouhý: *Studie No. X*, 1965, pero, tuš, lak, masonit

Studoval na Odborné škole keramické v Praze (1949-1952) a Akademii výtvarných umění v Praze (1953-1959; Miroslav Holý, Karel Souček). V letech 1990-1995 působil jako pedagog na Akademii výtvarných umění v Praze. Kolektivně vystavuje od roku 1954, samostatně od roku 1962. Zakládající člen skupiny Šmidrové (od roku 1954), jejíž umělci – Jan Koblasa, Rudolf Komorous a Karel Nepraš – prosluli neodadaistickou aktivitou a estetikou divnosti, ke skupině se brzy připojili i malíř Jaroslav Vožniak a teoretik Jan Kříž. O víc než třicet let později se stal Bedřich Dlouhý členem generační skupiny Zaostálí (1987), ve které jsou zastoupeni výtvarní umělci různých profesí – Zdeněk Beran, Hugo Demartini, Pavel Nešleha, Karel Kouba a hudební skladatel Jan Klusák, Umělecké besedy (1964-1972), a S.V.U. Mánes (od roku 1955).

V letech 1962-1971 vytvořil třiatdvacet filmových plakátů. I přes takto počtem neveliké plakátové dílo, je považován za jednoho z předních autorů plakátů v šedesátých a sedmdesátých letech, např. plakáty k filmům: *8 ½ Federi-*

ca Felliniho a Hirošima, má láska Alaina Resnaise, *Růžový Panther* s panteří Claudii Cardinal na květinovém ubrusu a mnohé další.

Milan Peric, někdy uváděn i jako Perič (* 24. 7. 1957, Praha) – malíř, sochař a hudebník, organizátor undergroundových výstav a výtvarných akcí ve Svárově u Kladna.

Vystudoval Vysokou školu ekonomickou a poté složil přijímací zkoušky do malířského ateliéru Akademie výtvarných umění v Praze, kde studoval nadvakrát. Poprvé v krajinářské škole za normalizace na konci osmdesátých let u profesora Jiřího Karmazína, poté ateliér opustil a na AVU nastoupil znovu až na začátku devadesátých let do ateliéru Milana Knížáka. Od roku 1995 v tomto ateliéru začíná pracovat jako odborný asistent ve spolupráci s Janem Machem, členem hudební a umělecké skupiny Aktual. Během osmdesátých let se Peric věnoval zejména malbě obrazů (cyklus *Andělé posledního soudu*), od devadesátých let i vytváření instalací, objektů a performancí (*Transmutace*, instalace *Havrani* aj.). Zabývá se studiem megalitických staveb, malbou krajiny. Jeho nejvýznamnějším počinem té doby jsou však tzv. „svárovské konfrontace“ (první byla uspořádána v roce 1986), které se konaly každoročně vždy na statku Pericovy rodiny. Určitou dobu strávil v emigraci.

Milan Peric v tradici Svárovských konfrontací pokračuje a založil umělecké seskupení Sdružení Svárov.

Milan Peric: *Allesch II-D2*, z cyklu *Hlavy*, 2004, olej, sololit

VZPOMÍNKA

Josef Václav Myslbek (20. 6. 1848, Praha – 2. 6. 1922, Praha) byl nejvýznamnějším českým sochařem přelomu 19. a 20. století, představitelem monumentálního realismu a zakladatelem novodobého českého sochařství.

V začátcích své umělecké dráhy se učil v ateliéru u sochaře Václava Levého. Po jeho smrti roku 1870 odešel studovat malířství na Akademii výtvarných umění v Praze, která tehdy neměla sochařské oddělení. Založil je teprve on.

V letech 1872-1873 byl na studijním pobytu v Drážďanech. Roku 1878 podnikl krátkou, ale důležitou cestu do Paříže; navštívil Louvre, kde se seznámil s moderním francouzským sochařstvím.

Byl příslušníkem tzv. „Generace českého Národního divadla“. Navázal také celoživotní přátelství s Václavem Brožíkem a Vojtěchem Hynaisem.

V roce 1885 se stal profesorem na Umělecko-průmyslové škole, roku 1896 přešel na Akademii výtvarných umění, kde učil až do odchodu do důchodu v roce 1919. Ovlivnil tak celou řadu sochařů nastupující generace: novopacké rodáky Stanislava Suchardu a Bohumila Kafku a dále Otakara Španiela, Quida Kociána, Josefa Mařatku, Ladislava Šalouna a Jana Štursu.

Zemřel v Praze v nedožitých čtyřiasedmdesáti letech a je pohřben na vyšehradském Slavíně.

Rudolf Kremlíčka (19. 6. 1886, Kolín – 3. 6. 1932, Praha) patří k velkým osobnostem českého moderního malířství a krajinomalby 20. století.

Kremlíčka studoval na Akademii výtvarných umění v Praze, kde byl ovlivněn díly malířů Slavíčka a Schwaigera. Navštívil také Paříž, kde měl možnost zhlédnout díla významných impresionistů (jeho vzorem byl Édouard Manet). V roce 1924 vydal *Malířské konfese*, ve kterých formou deníku vysvětloval svůj přístup k modernímu umění, aktům i krajinomalbě.

Antonín Procházka (5. 6. 1882, Vážany u Vyškova na Moravě – 9. 6. 1945, Brno) – český malíř, grafik a ilustrátor. Je jedním z nejvýznamnějších a nejosobitějších malířů české moderny z počátku 20. století.

Roku 1902 vstoupil na Umělecko-průmyslovou školu v Praze, odkud v roce 1904 přešel na Akademii výtvarných umění (k Vlaho Bukovaci a Hanuši Schwaigerovi). Nespokojen s výukou odcestoval roku 1906 s E. Fillou do evropských kulturních center a studium nedokončil. Člen Osmy, jejíž obou výstav se zúčastnil (1907, 1908), od roku 1910 byl i ve Spolku výtvarných umělců Mánes a v roce 1911 se stal členem Skupiny výtvarných umělců. V roce 1923 se natrvalo přestěhoval do Brna, v roce 1946 byl posmrtně jmenován národním umělcem.

Počáteční Procházkovu tvorbu ovlivnil expresionismus, který brzy vystřídaly kubistické podněty, které Procházka přijal – vedle B. Kubišty a E. Filly – jako jeden z prvních. V období po první světové válce umělec pozvolna přecházel k „poetickému primitivismu“; malba je až sochařsky objemová, vytrácí se kubistické prvky, pro zjasnění barev využíval enkaustiku a objevuje se i sociální tematika. Procházka se věnoval i monumentálním realizacím, příkladem je *Prométheus* z roku 1938 v aule brněnské právnické fakulty.

Jiří Kolář (24. 9. 1914, Protivín – 11. 8. 2002, Praha) byl český básník a výtvarník známý zejména ve Francii, a to především díky svým kolážím a experimentálnímu umění.

Od roku 1949 se začal věnovat jen výtvarnému umění a literatuře. Své básně uveřejňoval v různých časopisech od roku 1938 a téhož roku měl první výstavu výtvarných děl v pražském Mozarteu a v Divadle E. F. Buriana.

Za války spolu s J. Chalupckým založil Skupinu 42, v té době ovšem nikoli jako výtvarník, ale jako básník. Byl také členem Umělecké besedy. V roce 1945 byl redaktorem nakladatelství Družstvo Dílo. Často cestoval po Evropě. V letech 1952-1953 byl vězněn za svoji kritiku komunismu ve sbírce *Prométheova játra*, jejíž rukopis byl nalezen při domovní prohlídce u literárního historika V. Černého.

V letech 1969 a 1970 mohl opět cestovat, navštívil Brazílii, Kanadu, USA a Japonsko. V roce 1977 podepsal Chartu 77 a poté odešel do exilu.

V roce 1979 se Jiří Kolář zdržoval v SRN a rok poté odešel do Francie, kde v roce 1984 získal státní občanství.

V březnu 1981 tam založil *RevueK*, jako tříměsíčně vydávanou publikaci a asociaci věnující se šíření českého a slovenského umění diaspory. V témže roce se jeho žena Běla vrátila se do Prahy vyřizovat majetkové záležitosti, a až v roce 1985 jí úřady povolily odjet za manželem. Po roce 1990 žil střídavě v Paříži a v Praze.

V roce 1990 byla Cena Jindřicha Chalupckého z iniciativy Jiřího Koláře, Václava Havla a malíře Theodora Pištěčka vyhlášena ke každoročnímu opakování soutěž mladých umělců-výtvarníků do 35 let.

V roce 1997 se s manželkou vrátili do Čech. Běla Kolářová patří k originálnějších českým výtvarnicím. Jsou spoluzakladateli skupiny Křižovatka (1963).

Zorka Ságlová (14. 8. 1942, Humpolec – 20. 11. 2003)

V letech 1961-1966 studovala u prof. A. Kybala v textilním ateliéru na VŠUP v Praze. V první polovině šedesátých let se orientovala na konstruktivní geometrickou malbu, seriální obrazy struktur z drobných geometrických elementů. Ve své rané volné tvorbě zpracovávala na ob-

razech a objektech strukturální princip atlasové vazby. Bodová struktura seriálních obrazů z poloviny šedesátých let, kterou používala i později v osmdesátých letech s králíčími motivy, přímo vychází ze způsobu kreslení textilní matrice. Legendární a v kontextu vývoje českého výtvarného umění jsou velmi významné akce z přelomu šedesátých a sedmdesátých let. V roce 1969 uskutečnila akci *Seno-Sláma* ve Špálově galerii, následovaly akce *Házení míčů do průhonického rybníků Bořín* (1969), *Kladení plín u Sudoměře* (1970) ad. V období, kdy se nemohla svobodně věnovat prezentaci své tvorby, začala tvořit tapiserie. Vytvořila si pro sebe motiv králíka, který se začal v nejrůznějších variantách objevovat v následujících pracích. Kromě obrazů se věnovala tvorbě asambláží a fotografovala.

Zorka Ságlová: *Kladení plín u Sudoměře*, květen 1970
dokumentace akce fotografie, kapa, papír. Foto: Jan Ság

ARCHITEKTURA

Architekti navrhli, jak by mohly vypadat vltavské náplavky

Vítězné práce z mezinárodní architektonické soutěže, která se zabývala pražskými náplavkami, si mohou lidé prohlédnout na výstavě. Ve svém pražském sídle v Josefské ulici je zpřístupněná Česká komora architektů. Soutěž hledala náměty na proměnu vltavského nábřeží v Praze. Konala se v rámci festivalu reSITE, který se v květnu konal v Praze a který chce nastartovat debatu o změnách v urbánním plánování vedoucích ke zlepšení veřejných prostranství v Praze i v celé ČR. Vítězem soutěže se stal kanadský architekt Pete North. Navrhl kultivovat nyní neupravené části břehů, občas přidal na vodu dřevěné molo, počítá s chodníky, cyklostezkami, záhonky květin. Do soutěže se zaregistrovalo 662 ateliérů z celého světa. Porota vybírala z více než sta zaslaných návrhů.

Ve věku 86 let zemřel architekt a urbanista Jiří Hrůza

Ve věku 86 let zemřel významný architekt, teoretik urbanismu a pedagog Jiří Hrůza. Byl hlavním projektantem územního plánu Prahy, věnoval se také urbanismu různých regionů Česka. ČTK o úmrtí informovala Lenka Burgerová z Ústavu urbanismu Českého vysokého učení technického (ČVUT) v Praze, kde Jiří Hrůza působil. Přestože se věnoval především urbanistické praxi, veřejnosti je známější jako teoretik urbanismu. Napsal publikace jako *Budoucnost měst*, *Teorie města*, *Města utopistů* a *Město Praha*. V nejbližší době vyjde v nakladatelství Academia jeho nová kniha *Svět měst*. Architekt Jiří Hrůza působil také v zahraničí. V roce 1967 byl jednou z vedoucích osobností pražského Mezinárodního kongresu architektů (UIA). V roce 1968 přednášel na univerzitě v Detroitu v USA, v sedmdesátých letech minulého století vedl pro OSN závěrečné práce na rozvojovém plánu Srí Lanky. Vídeňská univerzita mu v roce 1976 udělila Herderovu cenu za mezinárodní přínos k rozvoji teorie urbanismu. V roce 1994 se stal členem Rady starších Mezinárodní společnosti urbanistů ISoCaRP, mezi jejíž zakladatele patřil.

Vzpomínka na významného architekta

V květnu zemřel v Praze akademický architekt Josef Hlavatý. Bylo mu 89 let.

Josef Hlavatý se narodil 19. března 1923 v Praze. Maturoval na dejvickém gymnáziu a poté studoval u prof. ing. arch. Jana Sokola a dlouhodobě spolupracoval s prof. arch. Ottou Rothmayerem. Od roku 1959 byl členem ateliéru SÚRPMO 05 (Státního ústavu pro rekonstrukci památkových měst a objektů).

Nejnámějším dílem Josefa Hlavatého je rekonstrukce domu Starého purkrabství na Pražském hradě pro bývalý Dům československých dětí. V roce 1981 obdržel Hlavatý společně s Karlem Kuncou národní cenu za opravu kláštera Svate Anežky České. Oba autoři jsou také společně podepsáni pod vítězným návrhem v soutěži, s konstrukčně výjimečným zastřešením kostela svatého Františka.

Mezi další realizace Josefa Hlavatého patří například úpravy Lvího dvora v Královské zahradě, hlavního oltáře kapitulního chrámu svatého Petra a Pavla na Vyšehradě, zámku Kozel, Windischgrätzova paláce v pražské Letenské ulici nebo úpravy kostela svatého Šimona a Judy.

Josef Hlavatý byl blízkým přítelem fotografa Josefa Sudka.

(mk)

VÝSTAVY

Pernštejnové a jejich doba

V Salmovském paláci na Hradčanech byla otevřena výstava *Pernštejnové a jejich doba*, která kromě jiného přibližuje každodenní život aristokratické rodiny v době renesance.

Od konce 12. století do roku 1631, tedy více než čtyři století, byli Pernštejnové vlivným šlechtickým rodem na území Čech a Moravy – hrad Pernštejn patří k nejvýznamnějším na Moravě.

11. ledna letošního uplynulo právě 425 let od svatby Polyxeny z Pernštejna s Vilémem z Rožmberka, a proto byl prohlášen Pernštejnským rokem a v projektu Svět české šlechty navázal na loňský Rožmberský rok – starý rod Pernštejnů byl ve své době podobně významný, jako byli Rožmberkové. Budovali města a vesnice a stavěli panská sídla, která vybavovali hodnotným uměním.

Současná expozice je ukázkou toho, jak šlechta žila. V prvním patře Salmovského paláce mohou návštěvníci spatřit „hradozámeckou instalaci“ interiérů, například domácnost Vratislava a Marie Manrique de Lara – tedy dva světy. Na jedné straně svět politika, diplomata, cestovatele a hospodáře – tedy v podstatě kariéru předem danou pro příslušníky šlechty – a svět šlechtičny, nevěsty, manželky a matky. Tyto dva světy vnímá návštěvník prostřednictvím panské pracovny a dámského salonu.

V raném novověku začali šlechtici více cestovat, a to i pouze pro potěšení. Expozice nabízí pěkně vypracované cestovní truhlice z přelomu 16. a 17. století. Lze nahlédnout i do ložnice, která obsahuje pohodlné lůžko s baldachýnem, domácí oltářík, klekátko, svatební truhlu a také

kolébku. Dámské interiéry oplývaly luxusními šperkovnicemi, kabinety, truhlami a pohovkami – své místnosti měl v šlechtickém sídle pochopitelně fraucimor.

Výstava je ukázkou toho, jak velký význam byl přikládán výběru manželů a manželek, kde hrály svoji roli především taktické, diplomatické nebo majetkové důvody, dále pak jak vypadala svatební hostina a jak byli vychováváni mladí šlechtici.

Výstava seznámí návštěvníky také s takzvaným perňštejnským pokladem, trezorovou místností, ve které se ob dva týdny bude obměňovat nejvýznamnější exponát – například nově objevená Vratislavova závěť, Moravské zemské desky, Pernštejnská bible, svatební poháry s perňštejnskými erby a podobně.

V souvislosti s Pernštejnou je také zajímavé to, že vdova po Vratislavovi vedla na Hradě v Jiřské ulici – v dnešním Lobkovickém paláci – „perňštejnský salon“. Ten byl vyhledávaným místem, kde se scházeli významní zahraniční hosté i domácí šlechtici.

Výstava obsahuje soubor exponátů, které byly zapůjčeny z více než čtyřiceti institucí a jenž je ve své sestavě zcela výjimečný. Bude otevřena do 31. 7. 2012.

(mk)

Výstava Jakuba Schikanedera

Ve Valdštejnské jízdárně v Praze budou po dobu šesti měsíců vystavena díla významného malíře Jakuba Schikanedera.

Výstava, kterou lze označit jako velice zdařilou, chronologicky mapuje vývoj práce tohoto umělce. Zdůrazněn je zde sociální charakter jeho díla – Schikaneder zachycoval na svých obrazech často chudé, opuštěné a různými ranami osudu stíhané osoby. Samozřejmě že nechybějí ani jeho charakteristické obrazy večerní a noční Prahy.

U příležitosti výstavy byl vydán obsáhlý katalog včetně soupisu Schikanedera díla.

Expozice bude otevřena do 21. 10. 2012 a jistě bude mít dost návštěvníků – při poslední výstavě tohoto umělce ve Valdštejnské jízdárně, která trvala celých osm měsíců, jich přišlo přes sto tisíc.

(mk)

Jakub Schikaneder: *Vražda v domě*, 1890, 203×321 cm

Národní muzeum vystavuje tajemné bedny šlechtice Jiruše

Národní muzeum vystavuje v nové budově dvě zapečetěné bedny z pozůstalosti šlechtice a vědce Bohuslava Jiruše (1841-1901). Bedny, jejichž tajemství vyvolalo mezi lidmi velký ohlas, doplňují až do září výstavu *Vynálezci a vynálezy*, která připomíná slavné i opomíjené vynálezce a objevitele. Návštěvníci výstavy uvidí i Jirušovy osobní předměty a dobové archiválie. Dřevěné bedny s tajuplným obsahem jsou součástí sbírek Národního muzea již více než sto let. Jiruš si v závěti vymínil, že mohou být otevřeny až dvě stě let po jeho smrti, tedy v roce 2101. O tom, jak má být s darem naloženo, mohli lidé hlasovat po celý duben v internetové anketě. Mírná většina z více než 3 000 hlasujících se vyslovila proti tomu, aby byl obsah beden skenován.

Výstava ve Strakonících připomíná historii dudáckých festivalů

Fotografie, plakáty, vstupenky a jiné předměty si mohou lidé prohlédnout v kapitulní síni strakonického hradu na výstavě *Jak šel čas... Z historie Mezinárodních dudáckých festivalů*. „Dudácký věhlas Strakoníc sahá až za hranice státu a je podpořen řadou pověstí, legend, písní a hlavně dramatizací Tylovy hry *Strakonický dudák*,” uvedla Lucie Kupcová z Muzea středního Pootaví. Výstava má lidem přiblížit historii tradičního festivalu. Kupcová uvedla, že na dudy se hrálo na českém území až do 18. století. Postupně však tento koníček upadal, ale výjimkou zůstávaly Strakonice. Mezinárodní dudácký festival se ve svých začátcích konal v různých intervalech. Až od roku 1992 pořadatelé dodržují dvouletý rytmus. Letos v srpnu se festival uskuteční podvacáté.

Dílo režiséra a výtvarníka Karla Zemana představí nové muzeum

Dílo světově uznávaného filmového režiséra a výtvarníka Karla Zemana představí nové muzeum, které bude v září otevřeno v Praze. Návštěvníky seznámí s původními Zemanovými nákresey filmových scén, fotodokumentací z natáčení a filmovými postupy. V expozici, která bude zčásti interaktivní, lidé navštíví dobové ateliéry, kde si budou moci vyzkoušet filmové triky, které režisér používal. V části *Vynález zkázy* vstoupí návštěvník do dvou ponorek, v sekci *Baron Prášil* vyroste původní Zemanovo studio. Muzeum nabídne i odkaz na velikány, které režisér inspiroval, mezi nimiž jsou Terry Gilliam, George Lucas a Steven Spielberg.

Muzeum bude umístěno v prostorách Saského dvora na hranici Kampy a Malé Strany.

Výstava *Europa Jagellonica*

V Kutné Hoře v Galerie Středočeského kraje byla otevřena mezinárodní výstava *Europa Jagellonica*. Výstavní projekt, na němž se podílejí čeští, polští a němečtí odborníci, představí téměř tři stovky děl, z nichž velká část je ve sbírkách významných muzeí a galerií v Evropě i USA. Příprava expozice zachycující umění a kulturu ve střední Evropě za vlády Jagellonců trvala zhruba deset let. Výstava představuje jagellonskou dynastii a umělecký rozkvět

tehdejší Evropy; za vlády Jagellonců na území od dnešní Litvy po Chorvatsko působila řada evropsky významných umělců. Expozice zahrnuje například práce Albrechta Dürera, Lucase Cranacha či Mistra Litoměřického oltáře, mezi plastikami jsou práce z dílen Mistra Pavla z Levoče, Veita Stosse či Petera Vischera. Jagellonská doba také přivedla do Prahy a do českých zemí umělce evropského formátu. Jedním z nich byl řezbář Mistr IP nebo architekt Benedikt Rejt. Právě až v Praze se jejich talent rozvinul naplno a vytvořili tam svá nejslavnější díla. To ale nebylo ojedinělé. Na Slovensku i v Polsku se teď našly sochy Gerhaerta z Leydenu, největší osobnosti porýnské a vídeňské pozdní gotiky. Projekt má mít tři zastavení – v Kutné Hoře, Varšavě a Postupimi.

Liberecké muzeum připravuje výstavu o Ještědu

Severočeské muzeum v Liberci připravuje výstavu ke 40. výročí otevření horského hotelu a vysílače Ještěd. Expozice věnovaná liberecké dominantě se uskuteční až příští rok, už dnes ale muzeum shromažďuje dokumenty i předměty, které jsou se stavbou spojené. Počátkem letošního roku vyhlásilo akci „Přineste do muzea kus Ještědu“. Díky tomu se už podařilo získat pro výstavu celou řadu zajímavých exponátů. „Dostali jsme od lidí soubor původní keramiky a skla, které pro Ještěd navrhnul známý sklář a výtvarník Karel Wünsch, máme i velké polévkové mísy, püllitry nebo talíře, ale také například dobový jídelní lístek,” řekl ředitel muzea Jiří Křížek. Horský hotel Ještěd je českou stavbou století, v roce 2006 byl prohlášen národní kulturní památkou a Liberecký kraj usiluje o jeho zapsání na seznam památek UNESCO. Budovu vlastní České radiokomunikace. Do oprav Ještědu už investovaly desítky milionů korun, budova ale potřebuje kompletní rekonstrukci, jejíž náklady se odhadují na 400 milionů korun.

Přerovská galerie připomene éru světového a českého rocku

Prostory přerovské městské galerie obsadila ojedinělá výstava obalů gramodesek a dalších dobových rekvizit. Návštěvníci spatří téměř 300 originálních obalů vinylových nosičů, suvenýry z koncertů, autentické plakáty kapel, dobové koncertní vstupenky, ale i desítky let staré hudební magazíny nebo hudební aparaturu ze sedmdesátých let. Expozice *Music made on vinyl* si klade za cíl připomenout zlatou éru světového a českého rocku. V improvizovaný rockový klub se galerie přemění na příští dva měsíce. Výstava vychází ze soukromých sbírek přerovských nadšených sběratelů. Hosty uvítá obří plakát Beatles na známém Abbey Road přechodu, jenž bude v 3D improvizaci součástí vstupu do galerie. Podle autora projektu Karla Žurka má výstava lidem připomenout především atmosféru šedesátých, sedmdesátých a osmdesátých let minulého století, kdy lidé brali často rockovou hudbu i jako revoltu proti tehdejší ideologii. Ze stropů se tak nad přichozími se vzduchem snáší desítky vinylových desek, ale i kytary, vlajky nebo trička s hudební tematikou. Atmosféru doby je umocněna poslechem dobových rockových hitů, promítáním videoklipů nebo prezentací hudebních filmů.

LITERATURA

Nejkrásnější české knihy roku 2011

V literární soutěži Nejkrásnější knihy roku 2011 soutěžilo 219 titulů ze 124 nakladatelských subjektů. Knihy jsou již tradičně hodnoceny v šesti kategoriích – Odborná a vědecká literatura, Krásná literatura, Literatura pro děti a mládež, Učebnice, Knihy o umění, obrazové a fotografické publikace a Katalogy. Nejvíce zabodovaly knihy nakladatele Martina Součka a jeho nakladatelství Arbor vitae – z jedenácti přihlášených knih toto nakladatelství získalo dvě první ceny, dvě druhé ceny, dvě třetí ceny a čtyři jeho tituly se umístily v užším výběru. V kategorii Vědecká a odborná literatura zvítězila kniha *Loutka a moderna* od autorů Marie a Pavla Jiráskových. V kategorii Krásná literatura se poprvé umístila Bible svatá.

(mk)

Andy Warhol a Československo – jedna z oceněných knih Arbor vitae

Kafka a Borges v Praze

Jorge Luis Borges a Franz Kafka – dva velikáni světové literatury byli na programu letošního již třetího Bienále Kafka/Borges, které se konalo v Praze.

Série přednášek, výstav a promítání filmů, kterou spojují jména dvou významných osobností, se koná střídavě v Praze a v Buenos Aires a její tematika čerpá především z obdivu argentinského spisovatele k dílu Franze Kafky, které překládal do španělštiny. Je zásluhou především Jorgeho Luise Borgese, že Franz Kafka se stal v hispánském okruhu spisovatelem číslo jedna.

Program pražského bienále zahajovala manželka a Borgesova múza María Kodamová, která provedla návštěvníky zajímavou výstavou fotografií z cest, které se spisovatelem podnikla. Výstava se jmenovala *Borgesův atlas* a obsahovala 130 fotografií z cest provázaných s úryvky z textů tohoto dnes již kultovního spisovatele, hojně překládaného do češtiny.

(mk)

Byla udělena Cena Toma Stopparda

Zástupci Nadace Charty 77 předali v Praze Cenu Toma Stopparda. Jejím držitelem se stal publicista a spolupracovník *Lidových novin* Martin C. Putna.

Publicista získal toto ocenění za knihu *Václav Havel – Duchovní portrét v rámu české kultury 20. století*. Recenzentka této monografie Eva Kantůrková ji ocenila jako významnou studii, která se od ostatních dosud publikovaných havlovských studií dost výrazným způsobem odlišuje – a to především přesně vymezeným a dodržovaným způsobem zkoumání a dokazování.

Cenu Františka Kriegla obdržela politoložka a předsedkyně akreditační komise Vladimíra Dvořáková za „příkladné občanské postoje a občanskou statečnost“ v souvislosti s kauzou plzeňských práv.

(mk)

Byla udělena novinářská cena

Vítězi Novinářské ceny 2011 se stali vedoucí redaktor přílohy *Lidových novin* „Právo a justice“ Tomáš Němeček a někdejší redaktorka *Lidových novin* Barbora Minksová.

Tomáš Němeček a Barbora Minksová

Porota přirkl první místo oběma novinářům za nejlepší rozhovor v kategorii psané žurnalistiky – ocenění byli za loňský rozhovor s bývalým prezidentem Václavem Havlem. Podle poroty se jednalo o rozhovor, který byl „unikátním a otevřeným pohledem do oblasti práva, ke které se Václav Havel příliš často nevyjadřoval“. „Byl to rozhovor, na který rád vzpomínám. A jsem rád, že jsme ho stihli s Václavem Havlem uskutečnit,“ řekl po vyhlášení výsledků Tomáš Němeček. Právě pro něho nebylo toto ocenění první – před časem získal spolu se svým kolegou Václavem Prchalem cenu Nadačního fondu Josefa Luxe za eticky významný mediální počín.

(mk)

Madeleine Albrightová vydala knihu vzpomínek

Na newyorské autogramiádě své nové vzpomínkové knihy *Prague Winter (Pražská zima)* pochválila Madeleine Albrightová české hlavní město.

Ve své knize označila Albrightová Prahu jako magické město a vyzvala všechny ty, kteří ho ještě nenavštívili, aby tak učinili.

Ve své knize se Madeleine Albrightová věnuje svému dětství, které prožila částečně v Praze a částečně v Londýně.

Hlavním impulzem pro napsání této knihy byla pro Albrightovou snaha udělat si pořádek v rodinné historii – až téměř v šedesáti letech se dozvěděla zcela nečekaně o svých židovských kořenech.

Madeleine Albrightová na autogramiádě své knihy

Knihy by měla vyjít v Čechách v letošním roce na podzim.

(mk)

Cenu F. X. Šaldy za rok 2011 dostane Hana Rousová

Cenu F. X. Šaldy za rok 2011 dostane historička umění Hana Rousová. Porota složená z odborníků napříč uměleckými obory jí cenu uděluje za projekt *Konec avantgardy? Stejnomená výstava s podtitulem Od mnichovské dohody ke komunistickému převratu*, která představila české výtvarné umění z let 1938-1948, se loni konala v Galerii hlavního města Prahy, knihu vydalo nakladatelství Arbor vitae.

Anticenu za nejhorší překlad má Jota za detektivku *Slepá skvrna*

Anticenu Skřípec za nejhorší překlad roku na veletrhu Svět knihy dostal detektivní román *Slepá skvrna* norského autora Torkila Damhauga. Do češtiny ho přeložili Miluše Juříčková a Štěpán Lichorobiec a vydala ho Jota. Skřípec udílí každoročně Obec překladatelů, která letos dostala sedm návrhů. Ve svém verdiktu porota přihlédla i k „pochybným překladům, které vyšly v posledních pěti letech a zatím unikly kritické pozornosti“. Překlad Damhaugovy knihy již počátkem roku ostře kritizoval článek na serveru iliteratura.cz.

Samo nakladatelství kritiku přijalo a za nekvalitní přípravu překladu se čtenářům omluvilo. „To je jistě třeba ocenit; nicméně tento jeho produkt se vyznačuje řadou znaků, které v oblasti solidního vydávání překladové literatury omluvitelné nejsou,“ uvedla porota. Výsledný český text se podle porotců na řadě míst jeví jednoznačně jako těžko přijatelný („Až se dívám, že Viken taky nebyl odejít do čistírny.“) a občas až směšný („Nechce se věnovat hospo-

dářství, ale je tam přirostlý.“... „Odložila si kozačky do stávu.“ – přičemž správně přeloženo by bylo „do botníku“). Překladatelé často poškozují své úsilí úpornou doslovností, která velmi narušuje přeložený text a mimo jiné svědčí o chabé znalosti norské idiomatiky („Neposílají nám zrovna nejostřejší břitvy v šuplíku.“, kdy přirovnání v původním jazyce znamená špičky ve svém oboru, odborníky na svém místě). K nedostatkům textu patří i chyby gramatické povahy a množství nezakorrigovaných tiskových chyb. „Česká verze, v jaké tato v originálu nesporně kvalitní severská detektivka vyšla, jí nepochybně velmi citelně ublížila,“ uzavřela svůj verdikt porota.

Cenu Franze Kafky dostala Daniela Hodrová

Cenu Franze Kafky pro rok 2012 dostala česká spisovatelka Daniela Hodrová. Podle statutu ceny se jejím udělením vyzdvihuje celé dosavadní autorovo dílo. Ocenění laureátce předá pořádkující Společnost Franze Kafky 23. října 2012 v Brožíkově sále Staroměstské radnice v Praze, sdělila ČTK Daniela Uherková z Kafkovy společnosti. Pětašedesátiletá Daniela Hodrová se literatuře věnuje také teoreticky a působila i jako nakladatelská redaktorka. Po studii jazyků (ruštiny, češtiny, francouzštiny) a srovnávací literatury na Univerzitě Karlově pracovala v nakladatelství Odeon. Od poloviny sedmdesátých let se věnuje badatelské práci v oboru teorie literatury v několika akademických ústavech. Je autorkou monografií, studií a překladů. Její beletristické a esejistické knihy, zvláště románová trilogie *Trýznivé město – Podobojí, Kukly a Théta* z devadesátých let, jsou přeloženy do francouzštiny, němčiny a polštiny. V roce 2011 získala Státní cenu za literaturu.

Česko-americký spisovatel a ilustrátor Petr Sís převzal v Praze cenu Artis Bohemiae Amicis

Česko-americký spisovatel a ilustrátor Petr Sís převzal v Praze cenu Artis Bohemiae Amicis (Přátelé českého umění). Ocenění udělují ministři kultury od roku 2000. Vyzdvihují tak práci významných osobností, které přispěly či přispívají k šíření dobrého jména české kultury v tuzemsku i v zahraničí. „Už jako děcko jsem měla ráda knížky a obdivovala spisovatele a ilustrátory. Vždycky jsem se chtěla setkat s někým, kdo to umí všechno najednou. A teď se mi to splnilo. Navíc právě on prolomil hranice a stal se svou tvorbou známým po celém světě,“ řekla o Sísovi ministryně kultury Alena Hanáková. Jeho knížky označila za křehké a něžné, podle Hanákové hodně vypovídají o svém tvůrci.

Hostem letošního knižního veletrhu bylo Rumunsko

Rumunsko a jeho literatura bylo čestným hostem letošního 18. ročníku mezinárodního veletrhu Svět knihy, který se konal od 17. do 20. května na Výstavišti v Holešovicích. Jeho hlavními tématy byla literatura černomořské oblasti a komiks. Rumunsko jako čestný host představilo dvanáct nejvýznamnějších autorů, mezi nimi i spisovatele Petru Cimpoeșu, jehož kniha *Simion Výtažník* zvítězila roce 2007 v tuzemské soutěži Magnesia Litera. Za posledních přibližně šest let vyšlo v českém překladu 25 knih rumunských

autorů včetně těch, kteří z Rumunska odešli a píšou v jiném jazyce, jako třeba nositelka Nobelovy ceny Herta Müllerová. Velké pozornosti se dostalo především spisovateli Felixu Francisci, mladšímu synovi slavného spisovatele dostihových detektivek Dicka Francise. Mnoho návštěvníků přilákala autogramiáda prezidenta Václava Klause, který představil knihu *Evropská integrace bez iluzí*. Vedle

literatury se letos na veletrhu představilo také rumunské divadlo, film, komiks a lidová kultura. V době veletrhu se uskutečnila také Noc literatury, jíž organizují Česká centra a jejímž smyslem je představit nejnovější české překlady. Zazněla opět v podání známých českých herců, a protože letošním sponzorem akce byl velký smíchovský pivovar, četlo se u Anděla a v blízkém okolí.

VZPOMÍNKA

Bob Hurikán – český Jack London

Před 105 lety se narodil písničkář, spisovatel a tramp Bob Hurikán. Málokdo ho zná pod jeho občanským jménem Josef Peterka. Kromě několika dodnes známých písniček, např. *Rikatado* či *Poplujem spolu*, po něm zůstala i faktografická kniha *Dějiny trampingu*. Bob Hurikán byl v dětství skautem, později založil na Sázavě několik trampských osad. Hrál na kytaru a zpíval, psal dobrodružné knihy a přispíval do časopisů. V letech 1930-1931 podnikl dobrodružnou pouť do Orientu a později i cestu za polární kruh až do Laponska. Pro jeho bouřlivý život se mu přezdívalo český Jack London.

Bob Hurikán, tehdy ještě Josef Peterka, se narodil 21. dubna v Praze ve stejném roce jako spisovatel Jaroslav Foglar, tedy v roce 1907, a jeho život by vydal na román. Svoji přezdívku Hurikán získal už ve dvacátých letech podle stejnojmenné sázavské osady. Postupně se stal jakýmsi trampským králem. Začaly vycházet i trampské časopisy, jako třeba *Naše Osady*, *Tramp*, *Ahoj*. Do nich přispívaly známé trampské postavy, zejména novinář, ilustrátor a spisovatel Géza Včelíčka i písničkář Bob Hurikán. Trampy ovšem můžeme najít i mezi dalšími známými osobnostmi, jako byli například malíř Zdeněk Burian, režisér Jiří Frejka, scénárista Jarka Mottl nebo komik Jarda Štercl. Bob Hurikán v *Dějínách trampingu* vzpomíná, jak horko těžko vyjednávali s obecním úřadem pronájem tábořiště. Aby uklidnili starostu, museli se představovat jako „Filmová společnost“ nebo dokonce „Sdružení katolíků při obci pražské“ a platit měsíčně korunu za metr čtvereční.

V roce 1932 založil Josef Peterka smíšené pěvecké duo s Aničkou Hůlovou. A po šesti letech spolu dopluli do přístavu manželského. Svatba byla na tu dobu velmi originální. Ženil se totiž v lese blízko osady. Byly tu lampióny, střelba z koltů. Oba manželé vystupovali nejen na osadách, ale nahrávali také do rádia a na gramodesky. Peterka otextoval a složil asi dvacet písniček, hrál samozřejmě i ty cizí.

V letech 1930-1931 podnikl dobrodružnou pouť do Orientu, později vykonal i cestu za polární kruh až do Laponska. O svých cestách pak vydal knihu *Trampem po Orientu*.

V roce 1931 vydal policejní prezident Kubát výnos, který zakazoval společné táboření děvčat a chlapců v jednom stanu a policie na trampy začala pořádat honičky. O zrušení Kubátova výnosu se nakonec zasloužil jediný tramp z liběického údolí, který policejní šikanu proti své osobě hnal až k Nejvyššímu správnímu soudu.

Bob Hurikán pak před druhou světovou válkou pracoval jako novinář v *Poledním listu*, který založil český fašista

Jiří Stříbrný. List zaujímal kontroverzní postoje vůči Židům a Romům. Už před válkou začíná Hurikán i psát. Některé knížky zůstaly v rukopise, většina jich ale vyšla. Vydal na třicet knih. Mezi nimi i ženské romány jako *Snítka rudého vřesu*, *Děvče v mezihoří* nebo *Princezna ze mlejna*. Pod dalším pseudonymem Bob Peters vydal knížku z mexické revoluce. Pod stejným jménem už předtím vydal i dva možná vůbec nejznámější svazky edice nazvané *Pobožný střelec* (1937) a *Návrat Pobožného střelce* (1939). A také další sešitové romány. Jmenují se *Toronto*, *Průkopníci Arizony*, *Děs Wyomingu*, *Ztracená stopa*, *Kouzlo hašiče*, *Modrý běs pouště* či *Texasští střelci*. Literární historik Pavel Janáček, který je mj. autorem studie *Bob Hurikán a Karel Hynek Mácha*, připomněl ve své knize *Svět rodokapsy*, že v letech 1935-1944 u nás vyšlo 407 tzv. románů do kapsy. A právě Josef Peterka je autorem osmi významných. Roku 1939 dokonce získal v románové soutěži této knihovny první cenu, a to za knížku *Plamen vzpoury*, známé dnes také jako *Mexiko v plamenech*. Velkého úspěchu dosáhl i v soutěži Melantrichu o nejlepší dobrodružnou knížku. Zvítězil detektivkou *Třetí záloha*, kdy za sebou zanechal 192 autorů.

Po Bobu Hurikánovi zůstala oceňovaná faktografická kniha *Dějiny trampingu*. Tu dopsal v roce 1940. Její příprava a sběr podkladů mu zabraly jedenáct let. V knížce jsou rejstříky osad, jedinců, sportovních výkonů a sportovců. Poukazuje i na zásluhy trampingu od roku 1920. Za války Bob Hurikán zorganizoval odbojovou skupinu – Trampskou zimní brigádu. Mimochodem trampové bojovali ve všech válkách, od španělské občanské až po druhou světovou, kdy se účastnili domácího i zahraničního odboje, roznášeli letáky, pašovali potraviny, pomáhali lidem hledat úkryty. Boba Hurikána udali koncem zimy 1945. Údajně ukrýval ruského vojáka u Sázavy ve zřícenině hradu Stará Dubá. Byl odsouzen k trestu smrti a poprava se měla konat 9. května. Od smrti ho zachránil příchod sovětských vojáků do Pankrácké věznice.

Skončila válka, Josef Peterka pracoval na železnici, jezdil i s partami studnařů, podílel se na elektrifikaci českých železnic, od počátku padesátých let stavěl Slapskou přehradu. A dál se věnoval trampování. Lubomír Štrougal se prý však nechal slyšet, že Bob Hurikán nám „naši mládež kazit už nebude“. StB trampské osady i sledovala. Bob Hurikán zemřel předčasně, v osmapadesáti letech, v Benešově 2. června 1965. Do Strašnického krematoria se s ním přišlo rozloučit na tisíc lidí, převážně trampové, i když oficiální zpráva o Hurikánově smrti se v novinách objevila až dva týdny po pohřbu. *Dějiny trampingu* pak směly znovu vyjít až v roce 1990.

Dodnes nikdo neví, kde se vlastně u nás trampování vzalo. Ani Bobovi Hurikánovi se v jeho knížce nepodařilo odhalit, proč se právě v Čechách usídlil divoký západ.

Josef Peterka (21. 4. 1907, Praha – 2. 6. 1965, Benešov), známější pod uměleckým jménem Bob Hurikán, případně pod literárním pseudonymem Bob Peters, byl český skaut, cestovatel, tramp, sportovec, spisovatel, publicista, redaktor, partyzán, historik trampingu a trampský písničkář. Vedle složení několika dodnes známých písniček

(např. *Rikatado*) byl autorem celé řady knih s dobrodružnou, romantickou, detektivní a cestovatelskou tematikou. Pro jeho bouřlivý život se mu neoficiálně přezdívalo český Jack London. Mnohá jeho literární díla nepřekročila běžný literární průměr své doby, nicméně jeho spis *Plamen vzpoury* byl oceněn cenou Rodokapsu pro rok 1939. Za nejvýznamnější z jeho prací je – jako dokument své doby – považována faktografická kniha *Dějiny trampingu*.

Zdeňka Kuchyňová – Radio Praha

NAROZENINY

Eva Kačírková (* 26. 1. 1937, Olomouc) – autorka detektivních povídek, románů a televizních her.

Po studiích na gymnáziu vystudovala Přírodovědnou fakultu v Olomouci, obor biologie a chemie. Od roku 1973 se profesionálně věnuje literatuře.

Eva Kačírková publikuje od sedmdesátých let v různých časopisech, např. *Vlasta*, *Květy*, magazín *Interpress* aj. Od roku 1971 spolupracuje s režisérkou Věrou Chytilovou, podílela se na scénáři k filmu *Panelstory*, kde hrála i jednu z hlavních rolí. Eva Kačírková získala v roce 1994 první místo v Ceně Havrana o nejlepší detektivní povídku roku *Noční strach*. V roce 2003 byl její detektivní román *Tolary jsou zlaté* nominován na Cenu Jiřího Marka. Knihy Evy Kačírkové byly přeloženy i do němčiny, ruštiny a slovenštiny.

František Kautman (* 8. 1. 1927, České Budějovice) – filozof, literární teoretik a historik, prozaik a básník.

Pochází z rodiny učitele. Matka Stanislava Kautmanová (1902-1982) po celý život přispívala do novin, vydala pět románů pro dospělé, pět knih pro děti a tři loutkové hry. Sestra Stanislava Kautmanová, provdaná Dolinová (1924-1981), byla novinářkou a nepublikující spisovatelkou.

V letech 1949-1952 byl šéfredaktorem nakladatelství Čs. spisovatel. V letech 1952-1957 pokračoval ve studiích v Literárním institutu Maxima Gorkého v Moskvě, kde posléze absolvoval vědeckou aspiranturu. Po návratu působil v letech 1957-1958 jako vedoucí kulturní rubriky v časopise *Kultura*. V letech 1959-1961 byl odborným dokumentátorem v Encyklopedickém institutu ČSAV, od roku 1961 vědeckým pracovníkem ÚČL ČSAV. V roce 1971 byl z politických důvodů propuštěn, pak byl dva roky bez zaměstnání. V letech 1973-1974 pracoval jako prodavač v n. p. Klenoty v Praze. V roce 1974 byl mu přiznán plný invalidní důchod. Je signatářem Charty 77.

Publikuje od roku 1945. Na přelomu čtyřicátých a padesátých let Kautman vystupoval jako teoretizující kritik marxisticky dogmatické orientace a úzkého problémového zaměření. Toto výchozí stadium však postupně překonal prohloubením odborného záberu, podstatným rozšířením tvůrčích zájmů, jakož i celkovou proměnou společenského postoje i filozofického názoru. Tento Kautmanův vývoj byl výrazněji patrný již v první polovině šedesátých let, dovršil se pak v sedmdesátých a osmdesátých letech, kdy vznikla převážná část jeho celoživotní tvorby. Jako interpret literatury se zprvu zabýval zejména S. K. Neumannem,

později se soustředil na autory, kteří mu byli životním a filozofickým naladěním blízcí: na Fjodora Michajloviče Dostojevského (*Dostojevskij – věčný problém člověka*), Franze Kafku (*Svět Franze Kafky*) a Egona Hostovského (*Polarita našeho věku v díle Egona Hostovského*).

Josef Brukner (* 15. 2. 1932, Písek) – autor poezie pro děti, scénárista, překladatel, výtvarný kritik.

Po maturitě vystudoval na filmové fakultě Akademie múzických umění dramaturgii a filmovou vědu. Po absolvování nastoupil jako dramaturg zpravodajského a dokumentárního filmu, poté pracoval jako redaktor Státního nakladatelství dětské literatury, v letech 1960-1971 byl redaktorem v nakladatelství Československý spisovatel v Klubu přátel poezie.

Po podepsání petice za osvobození politických vězňů musel Josef Brukner z nakladatelství odejít. Od roku 1992 je šéfredaktorem časopisu *Mateřídouška*.

Pavel Hejzman (* 23. 3. 1927) – spisovatel a politik, autor dobrodružných, historických a kriminálních příběhů. V minulosti tvrdě postihovaný a pronásledovaný za své demokratické postoje. Publikoval i pod řadou pseudonymů, aby unikl politické cenzuře. Pracoval jako novinář, spisovatel, psycholog a dvacet let jako nádeník. Roku 1990 zastával po dvě volební období funkci starosty města Bystřice pod Hostýnem. Laureát ocenění Pro amicis musae v roce 2006.

Michal Viewegh (* 31. 3. 1962, Praha) – současný český spisovatel, publicista a nejprodávanější český romanopisec současnosti.

Vlastní životopis

Narodil jsem se posledního březnového dne roku 1962 v Praze. Mámě ještě nebylo dvacet: začínala studovat práva, hrála v komparsu Vinohradského divadla a ve zbylém čase četla Becketta a Ionesca. Otec studoval na VŠCHT obor silikáty a hrál hlavně košíkovou, nicméně tak dlouho předstíral, že matčiny kulturní zájmy sdílí, až si ho

nakonec vzala. Záhy se ovšem ukázalo, že jeho kulturnost je jen krycí náter a že bez Becketta se v životě klidně obejde – na rozdíl od skláren Kavalier. Děťství a mládí jsem tudíž prožil v provinční Sázavě. Všech osm tříd základní školy jsem absolvoval se samými jedničkami, a od třetí třídy jsem navíc nosil brýle, takže na žádný z pozdějších třídních srazů jsem z pochopitelných důvodů nebyl pozván. Ve čtrnácti mě otec, jehož výchova byla odjakživa poznamenána autoritářstvím (když se dneska podívám na své tehdejší fotografie, nijak se mu nedivím), svévolně přihlásil na gymnázium v Benešově u Prahy, kde každý školní rok začínal sborovým zpěvem Internacionály. Mým tehdejším zájmům dominovaly karetní hry, ping-pong v nevytopené gymnaziální aule (pod reprodukcemi Leninových portrétů) a masurbace, provázená tradičními pocity hanby a provinění. Po maturitě jsem v důsledku neomluvitelné bezradnosti začal studovat politickou ekonomii socialismu; po třech semestrech jsem toho naštěstí nechal a začal pracovat jako noční vrátný. Vzpomínka na dvě zdařilé gymnaziální slohové práce (vypravování z prázdnin a popis pracovního postupu) mě přivedla k rozhodnutí stát se spisovatelem. V letech 1983-1988 jsem za laskavého dohledu několika marxistických literárních vědců vystudoval Filozofickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, obor český jazyk a literatura – pedagogika. Po skončení roční vojenské služby jsem v říjnu 1989 nastoupil jako učitel na základní školu na Zbraslavi. Učení mě docela bavilo – přinejmenším do doby, než jsem se od ředitele školy dozvěděl, že divadelní hříčka, kterou jsem sepsal pro účely školní akademie, je skrytým útokem na naše mladé kapitalistické zřízení. Dal jsem výpověď a nastoupil jako redaktor do tehdy ještě slavného nakladatelství Československý spisovatel na Národní třídě: představoval jsem si, že budu chodit na obědy s talentovanými mladými autorkami, ale ve skutečnosti jsem většinu času opravoval strojopisy Evy Kantůrkové. V roce 1995 jsem odešel na volnou nohu – a pevně doufám, že už to takhle doklepu až do konce.

Mafie v Praze (2011)

Léto v metropoli tentokrát na okurkovou sezonu rozhodně nevypadá: na Praze 11 kdosi tajně sleduje, a dokonce fyzicky napadá opoziční politiky a občanské aktivisty, krásnou makléřku Dianu z finanční skupiny Patria vydírá ruská mafie a ministr vnitra Stanislav Langross z programu na ochranu svědků předčasně propustí někdejšího lobbistu Darka Balíka, který na neznámém místě ukrývá kompromitující materiály na mnoho českých politiků (zvláště pleš náměstka ministra obrany Šestáka se leskne potem víc než jindy). Novináři MF DNES tudíž náhle nevědí, o čem mají psát dřív, věhlasný pražský kmostr přezdívaný Mord se musí narychlo vrátit ze své jachty v Chorvatsku a nájemný vrah Ras dostane od příbramského šéfa další „zakázku“ – tak začíná nová kniha nejoblíbenějšího českého spisovatele Michala Viewegha, který vůbec poprvé přichází s thrillerem. Jak tomu však v autorově případě bývá často, i tentokrát jde o čtení jen zdánlivě oddechové. „Chtěl jsem napsat svižnou a vtípnou gangsterku, která navíc bude (na rozdíl od méně ambiciózních thrillerů) nebezpečně pravdivým obrazem české reality a její nemilosrdně jízlivou satirou,“ říká o *Mafii v Praze* Michal Viewegh.

Jaroslav Med (* 19. 4. 1932, Havlíčkův Brod) – literární historik a kritik. Jeho manželkou byla dlouholetá televizní pracovnice Milena Medová (1934-1997, roz. Svobodová).

V letech 1952-1957 studoval na FF UK češtinu a knihovnictví; absolvoval diplomovou práci S. K. Neumann a česká knižní kultura. V letech 1958-1980 učil na nejrůznějších (převážně odborných) školách v Praze. Souběžně byl v letech 1966-1971 externím vědeckým aspirantem v ÚČL (kandidátskou práci *Problémy české literární dekadence* mohl obhájit a tituly CSc. a PhDr. získal teprve 1991). V letech 1973-1980 externě vyučoval dějiny české a světové literatury na PedF v Ústí nad Labem a v letech 1976-1980 spolupracoval s ÚČSL. Od roku 1980 je vědeckým pracovníkem tohoto ústavu, od roku 1990 rovněž externě přednáší českou a světovou literaturu na Katolické teologické fakultě UK.

Publikuje od roku 1957. V šedesátých letech připravil pro Čs. rozhlas několik literárních pásem (o Jaroslavu Vrchlickém, Jaroslavu Haškovi, Bedřichu Václavkovi aj.) a zdramatizoval knihu Mirko Paška *Modrý leopard* (1962). V témže období i později psal scénáře či úvodní slova k básnickým pořadům v poetické vinárně Viola (pořad z poezie Bohuslava Reynka *Rty a zuby*, 1967, aj.). V osmdesátých letech psal doslovy pro samizdatovou edici *Kde domov můj*. Na počátku 21. století pro Čs. rozhlas četl své paměti. V posledních letech se badatelsky zaměřil na literaturu a kulturu tzv. druhé republiky.

Důraz na významovou a myšlenkovou stránku uměleckého díla klade Med také jako recenzent. Svými edicemi výrazně přispěl k aktualizaci tvorby Jiřího Karáska, Viktora Dyka, Jana Zahradníčka a Bohuslava Reynka.

Jiří Kovtun (* 23. 4. 1927, Horinčevo, Podkarpatská Rus) – autor křesťansky spirituálně zaměřené poezie, prózy a historických studií, překladatel.

Po maturitě na střední škole začal v roce 1946 studovat na Právnické fakultě UK, v roce 1948 ale odešel ze studií a emigroval do Německa, pobýval i v Norsku.

V letech 1951-1973 pracoval Jiří Kovtun jako redaktor rádia Svobodná Evropa. Poté odjel do USA, kde vystudoval knihovnictví a v letech 1976-1977 působil jako redaktor Hlasu Ameriky. Od té doby byl knihovníkem v Kongresové knihovně ve Washingtonu. V letech 1946-1948 studoval na Právnické fakultě UK, ale studia nedokončil, neboť po komunistickém převratu emigroval. Působil jako sociální pracovník v Německu a v Norsku. V letech 1951 až 1973 byl redaktorem Rádia Svobodná Evropa v Mnichově. V letech 1977 až 2000 pracoval jako specialista na českou a slovenskou problematiku v americké Kongresové knihovně ve Washingtonu.

Kromě vlastní básnické a prozaické tvorby také přeložil několik děl významných ruských autorů, jako jsou Boris Pasternak (*Básně doktora Živaga*), Josif Brodskij (*Velká elegie*), Alexandr Solženicyn (*Řeč o pravdě*), Osip Mandelštam (*Topůrko pro kata*). Překládá také z němčiny a angličtiny.

V roce 1998 obdržel z rukou prezidenta ČR Václava Havla Řád Tomáše Garrigua Masaryka III. třídy.

Za svou práci získal v roce 2006 novinářskou Cenu Ferdinanda Peroutky. Byla mu udělena Čestná medaile TGM.

Jaroslav Rudiš (* 8. 6. 1972, Turnov), současný český spisovatel, autor kulturní postavy „Alois Nebel“.

Vyrostl v Lomnici nad Popelkou. Vystudoval Pedagogickou fakultu Technické univerzity v Liberci (obor němčina – dějepis). Dále studoval v Praze a Curychu. V letech 2001-2002 pobýval v Berlíně, kde obdržel novinářské stipendium na Freie Universität.

Pracoval jako učitel, DJ, manažer punkové skupiny, hotelový portýr a naposledy jako novinář v deníku *Právo*. Nyní je spisovatelem na volné noze. Příležitostně vystupuje se skupinami U-Bahn a The Bombers, píše také písňové texty (mj. pro skupiny Umakart a Lety mimo). S básníkem a prozaikem Igorem Malijevským pořádá v pražském Divadle Archa literární kabaret EKG.

Prvotina *Nebe pod Berlínem* (2002) ho proslavila. Kniha získala Cenu Jiřího Ortena a byla také oceněna jako Nejkrásnější kniha roku. Román byl přeložen do pěti jazyků. Vydal také trilogii komiksů *Alois Nebel* (spolu s kreslířem Jaromírem 99, tj. Jaromírem Švejdíkem, *Bílý Potok, Hlavní nádraží a Zlaté Hory*, 2003-2005) o česko-německém výpravčím vlaků, sloužícím na malé stanici v Sudetech. S germanistou Tomášem Dimterem pro vydání připravil knihu *Německá čítanka. Gutenbergova čítanka současné německé prózy* (Labyrint, Gutenberg, 2005), *Léto v Laponsku*, 2006 – divadelní hra, *Grandhotel*, 2006 – román, který získal čtenářskou cenu Magnesia Litera za nejoblíbenější český román roku a byl vydán také německy, napsal rovněž scénář ke stejnojmenného filmu režiséra Davida Ondříčka (2006). Následoval román *Potichu*, 2007, *Alois Nebel: Na trati*, 2008 – krátké komiksově stripové kreslené Jaromírem 99 publikované v *Reflexu* a v *Respektu*, *Konec punku v Helsinkách*, 2010, *Die Stille in Prag* ad.

Krátký rozhovor:

Podle literárního kritika Jiřího Peňáse držíte prst na tepu doby. Tedy: jaká tato doba je?

Jaroslav Rudiš: Mám pocit, že především hlučná, což se mně také stalo tématem románu *Potichu*. Hluk a rámus v něm vnímám ve více polohách: jednak jako vztahový neklid, vztahovou roztěkanost, jednak jako agresivní civilizací hluk. Například v Praze v podstatě neexistuje místo, kde byste se schoval a neslyšel město. (Mimořádně pak jsem navštívil New York a zjistil jsem, že Praha je nejkřídlejší městem na světě, po týdnu na Manhattanu jsem byl úplně vyřízený...) Ale nejedná se jenom o města, když chodíte třeba do hor, je čím dál složitější najít místo, kde slyšíte jenom přírodu nebo sám sebe. Ještě to funguje třeba v Rychlebách nebo Jeseníkách, ale v Krkonoších už ne. Ale i v těch Jeseníkách nad vámi přeletí letadlo.

Ticho je dnes možná takový svatý grál, který všude hledáme. Váš románový hrdina, bývalý filharmonik Vladimír, to bere zkratkou a čistí Prahu od hluku tím, že přestřihává lidem šňůry od sluchátek a vytahuje v restauracích kabely z reprobeden. Měl jste v postavě tohoto „ekobojovníka“ nějaký reálný předobraz?

Neměl. Nápad vznikl tak, že jsme po autorském čtení seděli v liberecké kavárně s nakladatelem Joachimem Dvořákem a kytaristou Priessnitz Petrem Kružíkem a z rádia

tam řval nějaký europop. Prý to vypnout nejde, ale změnit jo, a pustili tam přihlouplý rock, něco jako Bon Jovi. A to už můj nakladatel nevydržel, postavil se na židli a vytrhl z bedny dráty. A v tom našem koutě bylo najednou ticho. A navíc si toho nikdo nevšiml, seděli jsme tam pak ještě asi tři hodiny. V ten okamžik mě to napadlo.

Věděli jste při psaní, že ve světě jsou organizace, například No Muzak v Británii, které proti hluku bojují? Sice ne tak podvrtně, ale třeba psaním petic, pořádáním happenin-gů a podobně?

To jsem rád, že existují, i když jsem to netušil. Postava Vladimíra mě napadla až jako poslední, předtím už jsem měl napsané charakteristiky čtyř jiných hlavních hrdinů a zápletku; vlastně původně jsem chtěl psát příběh spojený tramvajemi a tramvajáky. Ale čím větší mám od románu odstup, tím se pro mě Vladimír stává postavou nejzásadnější. Možná – ale to je takové kdyby kdyby – bych teď text psal hlavně o něm a z ostatních udělal okrajové figury. A možná kdybych text v budoucnu přepisoval do filmového scénáře, také bych se na Vladimíra víc zaměřil.

Dá se z hluku vůbec nějak uniknout, když se dnes hluk i ticho poskytují jako zboží, a celý systém vlastně funguje na jejich vyvažování?

Uniknout člověk nemůže. Ale já tady vůbec nechci mít vztyčený prst a volat „Budme zticha!“, protože si uvědomuju, že v hluku je na druhou stranu i energie, třeba v rockové hudbě, hluk může přinášet pozitivní emoce a vášeň. Tichá vášeň, to moc nejde dohromady. Jiná otázka ale je, jestli mají lidi vůbec zájem hluku uniknout, protože oni se vlastně ticha bojí, bojí se být sami.

Ticho totiž evokuje pomalost, stáří, pasivitu...

Přesně tak, ticho není úplně sexy, i když Einstürzende Neubauten natočili skvělou desku *Silence is sexy*. Tu jsem mimochodem poslouchal, když jsem *Potichu* psal.

Vyhledáváte s narůstajícím věkem víc ticha?

Neřekl bych. Střídám ticho a hluk, a i když rád chodím do lesa a na hory, ticho by mě dlouhodobě nudilo. Moje oblíbené vlaky i oblíbená muzika jsou hlučné, nakonec i naše literární kabarety EKG v Divadle Archa nejsou zrovna tichou záležitostí. Takže mezi tichem a hlukem tčkám jako každý a hledám onu harmonii, soulad. A protože pocházím z Podkrkonoší, furt řeším ta velká města, Prahu, Berlín.

Všechny tři vaše romány jsou vlastně městské, proč nepíšete o venkově?

Musel jsem se vyrovnat s městy, ve kterých jsem žil. Ve všech těchto textech se město stalo součástí příběhu, ovlivňuje ostatní postavy, není jenom místem děje. Na městech mě baví všechny ty subkultury, baví mě dopravní prostředky – moment náhody, kdy jedete metrem a nevíte, kdo k vám přistoupí a jaký rozehraje příběh. I když jsem byl v New Yorku sice z toho všeho napůl nadšený, ale taky napůl „hotový“ z toho hukotu, a strašně rád jsem se po týdnu vrátil.

Metro a vlaky jsou vašimi oblíbenými prostory. Máte v nich chuť taky přestřihávat spolucestujícím sluchátka?

Oceňuju třeba vynález německých drah, které mají ve vlacích ICE takzvané tiché vagony, kde je zakázáno používat

mobily, sluchátka a podobná rušidla. A pak mají vagony se zesíleným signálem.

Vaše sympatie k vlakům vychází z dětství, nebo má i environmentální rozměr?

Má. Já jsem samozřejmě v dětství strávil hodně času na nádraží, protože můj děda Alois – odtud Alois Nebel – byl výhybkář v Sudetech a můj strýc byl výpravčí a pak přednosta stanice. Ale dráhy si cením i jako dopravního prostředku, který má nižší ekologické dopady. I když jsem teď samozřejmě ekology zklamal tím, že mám auto. U Českých drah mám akorát problém s tím, že by lidem za tu cenu mohly dát větší ne luxus, ale pohodlí, třeba přípojky na elektriku a internet. A vlastně i víc ticha, české vlaky jsou dost hlučné.

Co říkáte na dnešní státní podporu kulturních aktivit, třeba i ve srovnání s Německem?

Ať to zní komerčně, jak chce, mám pocit, že Němci si víc uvědomují, že podporovat současnou živou kulturu je něco dobrého pro image měst, spolkových zemí, celého státu. Berlín má díky státní i magistrátní podpoře image živého akčního města, kde se něco děje, kde žijí zajímaví spisovatelé, jsou tu skvělé galerie, progresivní divadla. Tamní umělci si sice samozřejmě stěžují, že dostávají strašně málo, ale nechápou, že u nás jsou třeba víceleté granty na podporu psaní prakticky neznámé nebo finančně neporovnatelné...

Takže si nemyslíte, že si umělci musí na sebe vydělat sami?

Ne. Sice si na sebe sám vydělávám a jsem v tom trochu individualista, ale myslím si, že kulturní dotace se společnosti vracejí zpátky. Například Divadlo Komédie by bez grantů nemohlo přežít. A právě Divadlo Komédie spolupracovalo skvěle představení *Zmatky chovance Törlesse*, které se v koprodukcii s renomovaným berlínským Deutsches Theater hrálo na velmi prestižních divadelních slavnostech v Salcburku, mělo padesát repríz v Berlíně a velmi kladné recenze. To jsou věci, na které by měla být Praha hrdá, ale u nás se o nich ani neví. Praha je v Německu vnímána jako turistické muzeální město, kde je levné pivo (což už taky úplně není pravda), levné řízky (což už taky není úplně pravda) a hezký starý památky, ale nikdo o ní nemluví jako o městě, kde se něco děje, které je pro současnost inspirativní. Spíš se sem jezdí zavzpomínat.

Vzpomenete si na váš největší autorský omyl, za co se třeba stydíte?

Nad tím jsem nikdy nepřemýšlel... zatím takový pocit nemám, to asi zjistím až po letech. Někdy si říkám, že bych ty postavy napsal jinak, že by třeba mělo mít *Nebe pod Berlínem* v sobě větší drama nebo příběh, že je roztržité do mnoha historek, ale možná by ztratilo na euforii nebo energii, která tam snad je. Mám tam ale třeba furt dvě chyby, které v dotiscích pořád vycházejí. Jedna z nich je, že Wartburg potřebuje olej, ale třemi čtenáři jsem byl upozorněn na to, že Wartburg je dvojtakt a že olej už je obsažen v benzínu...

Holt musíte všechno předem kontrolovat přes Google...

No to je taky fenomén, my jsme vlastně taková generace rychlého zpravodajství. Nevím, co je to třeba greenwashing (dívá se na obálku SG – pozn. aut.), zadám to do

Googlu, vím to, ale zároveň to nevím, protože si to přečtu jen v pěti řádkách.

Když píšete, vztahujete se k někomu? Říkáte si: to je asi blbé, co by na to řekl Mistr?

Nebe pod Berlínem jsem napsal pod velkým vlivem Hrabala a Kundery, Hrabala jsem měl v Berlíně přímo na stole a snažil jsem se nasát jeho styl vyprávění. Chvilku jsem přemýšlel, jak by o těch lidech psal on. Plus je tam velký vliv Kunderových *Směšných lásek*, jsou tam i v jednom momentu citované, odkazuje na něj i moje románová kapela U-Bahn, která říká, že hraje písně o nesnesitelné hořkosti bytí. Zpětně si uvědomuju, že i při psaní *Aloise Nebela* na mě měl Hrabal velký vliv, je tam trochu něco z *Příliš hlučné samoty*, *Obsluhoval jsem anglického krále* i z *Ostře sledovaných vlaků*. Hodně na mě ale mají vliv i filmy, možná jsem viděl víc filmů, než přečetl knih. My už jsme zkrátka ta vizuální google youtube generace.

Beatnici vás neovlivnili? Váš styl autorské četby mně přijde docela ginsbergovský.

Kerouaca jsem přečetl hodně rychle, a od té doby mám rád příběhy, které se odehrávají na cestách. Ještě bych opravdu chtěl napsat dobrý road movie, příběh z auta nebo železnice.

V dětství jste podle vlastních slov toužil po cestování a konzumu. Po čem toužíte teď?

Nevím, jestli po něčem úplně toužím... Jsem spokojený, se psáním, v životě. Nikdy jsem ale nechtěl cestovat po úplně celém světě, stačí mi bohatě střední Evropa, Česko, Německo, Rakousko, Polsko, Slovensko.

Nejste takový ten střeoevropský nostalgik toužící po rakousko-uherském mocnářství?

Samozřejmě není náhoda, že se Lojza Nebel odehrává na železnici, ta postava k nám jakoby mluví z Rakouska-Uherska. Vnímám se jako Střeoevropan, v Německu trochu jako Čech, ale když jsem tady, mám s tím češtvím trochu problém. Nejsem na to moc hrdý, protože to znamená být hrdý na traumata, která tady za náma a asi i před náma jsou. Cítím se teda spíš být součástí tohoto neklidného ostrova – když přijedu z Frankfurtu do Bavorska nebo do Drážďan, nebo jsem v Rakousku a na Slovensku, cítím se tu jako doma.

V komiksovém Aloisi Nebelovi hodně čerpáte ze sudetských reálií. Jak se díváte na současný rozvoj Sudet – nebude vám jako spisovateli líto, až ty oprýskané temné kouty nakonec nahradí způsobná zástavba?

Je pravda, že když přejedete z Německa Krušné hory, přejedete z malebných vesniček do vesniček zdevastovaných. Češi se odsunem Němců trochu sami potrestali, protože jim zůstala pustá, rozrušená země, se kterou si moc neví rady. Je fakt, že mě ta rozrušenost nějak rajcuje, že Sudety jsou nejdramatičtější část české kotliny, stvořené pro příběhy ukryté v mlze. Takové střední Čechy jsou oproti Liberecku nebo Jesenicku zoufale nudné. Sice malebné a opečovávané, ale nudné.

Ještě se vrátím k otázce z úvodu, že údajně držím prst na tepu doby, že jsem „pop“: jsem tomu vlastně rád. Jedna kamarádka mi po přečtení *Potichu* vyčítala, že ty postavy jsou strašný, že je jí z nich špatně, že nikdo neví, co chce.

Jenomže takových lidí je kolem spousta, to je realita. My dnešní třicátníci čtyřicátníci jsme vesměs úspěšní, můžeme si v podstatě jezdit, kam chceme, koupit si, co chceme, ale znamená to také, že jsme všichni šťastní? Jsme spíš hodně roztěkaní. Což právě dokazuju v tomto rozhovoru (pozn. aut.: je to tak...).

Vydrží v té roztěkanosti vůbec něco?
No přece láska. Asi. Doufám.

Redakčně zkráceno.
Vít Kouřil – Společensko-ekologický časopis
Sedmá generace

Jáchym Topol (* 4. 8. 1962, Praha) je současný český básník, prozaik, hudebník a žurnalista, a představitel undergroundu.

Syn básníka a dramatika Josefa Topola a Jiřiny Topolové, dcery spisovatele Karla Schulze (1899-1943). V roce 1981 složil maturitu. V letech 1981-1984 studoval na střední škole sociálně právní, kterou předčasně opustil. V jeho klubovém bytě v Radlicích tehdy proběhlo pásmo literárně-dramatických pořadů. Přibližně od roku 1980 působil jako zpěvák a textař skupiny Psí vojáci (frontman skupiny je jeho bratr Filip Topol), později skupiny Národní třída, jeho básně zhudebnila i Monika Načeva.

V letech 1980-1982 vydával (s Viktorem Karlíkem, Filipem Topolem, Vítem Kremličkou aj.) samizdatový časopis *Violit* (literární příloha *Sborníku X*, č. 1-7), v letech 1980-1984 pořádal (s Viktorem Karlíkem) edici debutantů *Edice pro více*, v roce 1985 se podílel (s Ivanem Lamperem) na založení edice *Mozková mrtvice* a na vzniku časopisu *Jednou nohou*, posléze přejmenovaném na *Revolver Revue*. V roce 1986 podepsal Chartu 77; v téže době byl aktivistou skupiny České děti. Do roku 1986 pracoval jako skladník, topič, nosič uhlí, poté do roku 1990 pobíral invalidní důchod. Roku 1988 byl zatčen pro ilegální překročení hranic do Polska a za rozšiřování materiálů nepřátelských socialistickému zřízení (spolu s Ivanem Lamperem); díky amnestii však trestní stíhání nebylo zahájeno. Na jaře 1989 stál spolu s Ivanem Lamperem, Janem Rumlem a Zbyňkem Petráčkem při zrodu politického časopisu *Sport*, který se po transformaci v Informační servis (listopad 1989) prosadil jako politický týdeník *Respekt* (1990). Zde byl Topol do roku 1991 reportérem, současně působil jako šéfredaktor (do roku 1993) a redaktor (do 1994) *Revolver Revue*, poté si zvolil svobodné povolání. Od roku 1996 studoval etnologii na FF UK, studium však nedokončil. V letech

2005-2007 znovu působil v časopisu *Respekt*. Rok 2008 strávil na tvůrčím stipendiu v Berlíně a od roku 2009 do roku 2011 byl redaktorem *Lidových novin*, nyní pracuje jako programový ředitel Knihovny Václava Havla. V září 2010 se stal laureátem Ceny Jaroslava Seiferta.

Jáchym Topol je autorem scénáře filmové povídky *Karty jsou rozdané*, podle níž režisér Vladimír Michálek natočil svou část povídkového filmu *Praha očima...* (1999). Týž režisér natočil filmovou adaptaci Topolova románu *Anděl* nazvanou *Anděl Exit* (2000). Celovečerní film *Sestra* vznikl podle Topolovy autorské úpravy stejnojmenného románu (2008, režie Vít Pancíř). Dokumentární film *A.B.C.D.T.O.P.O.L.* o Jáchymu Topolovi a jeho práci na románu *Noční práce* natočil Filip Remunda (2002).

Rozhlasovou verzi hry *Cesta do Bugulmy* uvedl Český rozhlas (2007, režie Thomas Zielinski, 2009 vyšla na CD), nastudována byla i v Polsku (*Druga do Bugulmy*, 2006, režie Waldemar Modestowicz).

Básnická sbírka *Miluju tě k zbláznění* byla odměněna Cenou Toma Stopparda (1988), román *Sestra* získal prestižní Cenu Egona Hostovského (1994), v anketě *Lidových novin* byl román *Kloktat dehet* zvolen Knihou roku 2005.

Vladimír Páral, pseudonym Jan Laban (* 10. 8. 1932, Praha) – český spisovatel-prozaik.

Páral je výlučný prozaik, jeho díla se vyznačují chemicko-technologickým myšlením s často zřetelnými autobiografickými prvky, zdůrazňováním sexuální motivace lidského jednání.

Apolitické nazírání na technologii lidských vztahů umožňuje Páralově tvorbě procházet časem bez překážek.

S Páralovou popularitou souvisí mnohatisícové náklady jeho knih a jejich filmové i televizní zpracování.

Otec byl důstojníkem generálního štábu Čs. armády. Dětství a dospívání prožil Páral v Brně, kam se rodina přestěhovala záhy po jeho narození. Maturoval na brněnském reálném gymnáziu (1950) a poté začal studovat na Chemické fakultě Vysokého učení technického v Brně. Po roce přešel na nově založenou Vysokou školu chemicko-technologickou v Pardubicích, kde studia dokončil (ing. 1954). Od roku 1954 pracoval nejprve jako technolog národního podniku Kolora Liberec, později jako vedoucí provozu pobočného závodu Kolory v Jablonci nad Jizerou. V roce 1956 nastoupil (po několikaměsíčním působení v Západočeských plynárnách Plzeň) do ústecké Chemopharmy jako vědecký pracovník v oboru vývoje a výroby sexuálních hormonů, později také jako směnový mistr a patentový chemik v útvaru vědecko-technických a ekonomických informací. Od března 1967, s výjimkou let 1971-1974, kdy byl redaktorem Severočeského nakladatelství v Ústí nad Labem, je spisovatelem z povolání. Často cestuje, navštívil mj. v roce 1978 střední Asii a v roce 1987 Kanadu; zájem o jógu a meditativní cvičení jej přivedl do Indie (1968), Číny (1988, s Miroslavem Ivanovem) a Nepálu (1990). Trvale žil především v Ústí nad Labem, později také v Praze a Mariánských Lázních. – Dcera Erika Páralová (* 1963, provdaná Novotná) vydala knížku povídek *Ze života profesionální ženy* (1997).

DIVADLO, BALET

V pražské Arše hostovalo Divadlo Husa na provázku z Brna

Brněnské Divadlo Husa na provázku uvedlo v pražském Divadle Archa čtyři inscenace ze svého repertoáru, a to *Tichý Tarzan* s podtitulem *Zcizené deníky fantoma erotické fotografie*, která vznikla podle scénáře Simony Petřů a Petra Kryštofa v režii Anny Petrželkové, následovalo první nastudování hry Karla Steigerwalda *Hraj komedii* s podtitulem *Tragédie hereček, které milovaly Goebbelse a Stalina* v režii Břetislava Rychlíka, dále prozatím poslední inscenaci jedné ze zakladatelek Husy na provázku Evy Tálské s názvem *Tanečnice*, která byla připravena podle textu Jitky Vrbkové a scénické uvedení vítězného textu soutěže o cenu Konstantina Trepleva To léto. Jeho autorem je frontman punkové kapely Vyčůrat a spát Ondřej Novotný. Představení, které je považováno za kultovní inscenaci brněnské mládeže, režíroval Jan Mikulášek.

Tanec Praha letos představí soubory a tvůrce z jedenácti zemí

Na letošním festivalu Tanec Praha se divákům představí taneční soubory a tvůrce z jedenácti zemí světa. Jedna z nejdůležitějších tanečních událostí sezóny se uskuteční od 4. do 29. června. Umělce a choreografy z Francie, Německa, Argentiny, Švédska, Anglie, Izraele nebo Dánska budou hostit čtyři pražská divadla. Program doplní workshopy, filmy, přednášky a debaty s tanečníky a choreografy. Festival zahájí netradiční experimentální večer s názvem *Platforma* v divadle Ponec. V tanečně-hudebně-světelné improvizaci se spojí osmnáct českých tanečníků, dva hudebníci a jeden světelný designér. Na závěr budou vyhlášení vítězové festivalu Česká taneční platforma 2012. Mezi hlavní lákadla bude patřit švýcarský soubor Alias, který uvede 26. a 27. června v Hudebním divadle Karlín choreografii *Sideways Rain*. Diváci se mohou těšit i na vlámský soubor Ultima Vez s českou premiérou nejnovějšího představení Wima Vandekeybuse *booty Looting*, který vystoupí 28. a 29. června v Divadle Archa. Do Tance Praha se letos zapojí rekordní počet mimopražských scén – tančit se bude v deseti městech, mimo jiné například v Plzni, Brně, Českém Krumlově, Hradci Králové, Jihlavě, Olomouci či Ostravě.

Po roční přestávce nabídne lod' Tajemství svůj program

Po roční přestávce spojené s opravami nabízí lod' Tajemství Divadla bratří Formanů od konce května rozmanitý program a vyjede na plavbu. Nyní opět kotví na Výtoni mezi Palackého a Železničním mostem, kde novou sezónu otevře Divadlo Aqualung premiérou adaptace Čapkovy románu *Válka s mloky*. Soubor ji pojal jako „divadelní reportáž“, v níž využije alternativní vyjadřovací prostředky, akční scénografii, loutky i živou hudbu, poté tu uvede hru o Janu Husovi. Dalším jeho projektem budou reprízy inscenace *Pytlákova schovanka 2010 aneb Šlechtný milionář*,

spojené s plavbou po městech na Vltavě a Labi a doplněné živou hudbou kapely The Spankers. Je tomu už dvanáct let, co divadelní lod' Tajemství vyplula s premiérou představení *Nachové plachty* na pouť po Vltavě. Od roku 2006 je sezónním plovoucím jevištěm, které poskytuje prostor domácímu Divadlu bratří Formanů i jeho hostům včetně koncertů a filmových představení. Během roční přestávky se opravovala, prošla technickou zkouškou a dostala lepší herecké zázemí.

V Plzni ožívá na tři měsíce kulturou letní scéna Měšťanské besedy

Zahrada v Měšťanské besedě v Plzni ožije na více než tři měsíce kulturním programem. Do poloviny září nabídne tato letní scéna v historickém centru města řadu koncertů, divadelních představení a filmových projekcí. Novinkou letošního sezóny bude zvedající se hlediště, které umožní oproti minulosti uvádět i velké koncerty a divadla pod názvem *Letní koktejl*. První částí *Letního koktejl* bude koncert špičkového českého houslisty Pavla Šporcla ve spojení s cimbálskou cimbálovou kapelou, následovat budou například představení *Monology vagíny*, *Caveman a Komici s.r.o.* nebo koncerty folkového písničkáře Wabiho Daňka, hudebníka Ondřeje Havelky a dalších. Do 19. července bude zahrada patřit festivalu *Divadelní léto pod plzeňským nebem*, který každé prázdniny přichází s premiérou. Uvádí ji vždy na jiném místě v centru Plzně. Režisér Vilém Dubnička si pro tuto sezónu vybral inscenaci *V nouzi poznáš přítele*. Novinkou letního programu je takzvaná kinokavárna, jež navazuje na promítání pod širým nebem z minulých let.

V Praze proběhl studentský divadelní festival Zlomvaz

Konfrontací tvorby pražské Divadelní fakulty Akademie múzických umění (DAMU) a vysokých škol stejného zaměření z Brna, Bratislavy, Banské Bystrice a Vratislavi byl 19. ročník festivalu Zlomvaz. Pětidenní program nabídl také vystoupení kapel z Brna i Prahy, taneční maraton, pozval veřejnost do ateliérů DAMU a na pražskou párty, koncerty a módní přehlídku studentů.

Slezské divadlo Opava

Slezské divadlo Opava, které muselo kvůli nižším dotacím začátkem roku propustit sedmnáct zaměstnanců, chystá na příští sezónu deset premiér. Dvě inscenace si mohou vybrat přímo diváci v anketách. Operní soubor uvede například operu *Nabucco*, činoherní pak chce lákat na legendární *Tři mušketyry*. Podle ředitele divadla Jindřicha Paskera by diváci odchod několika pracovníků poznat neměli. Mezi veřejností navíc panovaly obavy, že úspory povedou k zániku opavského operního souboru. „Opera se neruší. Nabídka připravovaných premiér je atraktivní. Divadlo funguje dál. S řadou kvalitních umělců budeme spolupracovat formou hostování,“ řekl Pasker. Na příští

sezónu divadlo nechystá žádnou baletní premiéru. Tancovat se ale na jeho prknech bude často. Vedení divadla pro milovníky tohoto žánru uvede hned čtyři baletní představení olomouckého divadla. Opavští tanečníci budou vystupovat v už nastudovaných představeních.

Ostravské *Zkrocení zlé ženy* bylo ryze mužskou záležitostí

Poslední premiérou sezóny Na cestě ostravského Divadla Petra Bezruče byla inscenace *Zkrocení zlé ženy* v režii Zdeňka Duška. Stejně jako za dob autora hry Williama Shakespeara budou i nyní ženské party hrát muži. Podle Duška měly ženy v Shakespearově době zcela jiné postavení než dnes, a nyní tak inscenace není považována za úplně společensky korektní. V roli Petruccia se divákům představil Dušan Urban, o němž režisér věděl už předem, že by ho do této role rád obsadil. „No a do Kateřiny jsem chtěl obsadit někoho, kdo ji neobdube, kdo jí nebude opovrhovat a nebude ji karikovat a kdo se bude snažit tu ženu prozkoumat a s určitou důstojností naplnit, tak jsem zvolil Tomáše Dastlíka. Myslím, že jsem neudělal chybu,“ doplnil Dušek.

Divadelní Skupova Plzeň nabídne i soubory z ciziny

Přes dvě desítky českých i zahraničních souborů bude hostit nejstarší profesionální divadelní festival v ČR Skupova Plzeň. Letošní 29. ročník se uskuteční od 17. do 21. června. Bude opět výběrovou přehlídkou českého loutkového a alternativního divadla. Informoval o tom Tomáš Froyda, ředitel Divadla Alfa v Plzni, které přehlídku pořádá. „Celkem se představí sedmnáct českých a šest zahraničních souborů. Diváci se mohou těšit na bezmála čtyřicet představení. Představí se soubory z Polska, Slovenska, Slovinska, Maďarska a Izraele,“ uvedl. Součástí festivalu bude sympozium na téma současné prostředky mediální komunikace, inspirované 100. výročí založení prvního odborného loutkářského časopisu u nás i ve světě, a scénografická výstava v Galerii města Plzně. Svou tvorbu představí studenti Katedry alternativního a loutkového divadla DAMU.

Tři jubilejní reprízy pražských divadel

Pražská divadla uvedla hned tři jubilejní reprízy. V Divadle u Valšů byla uvedena 100. repríza představení hry držitele Pulitzerovy ceny Johna Patrika *Manžel pro Opalu* s Lubomírem Lipským, Květou Fialovou a Nadou Konvalinkovou, Luba Skořepová vystoupila postě v Rokoku v monodramatu *César a Drana* a Švandovo divadlo uvedlo po stopadesáté inscenaci dánské komedie *Kdo je tady ředitel?* s Michalem Dlouhým v titulní roli.

Shakespearovské slavnosti letos nabídnou v Brně pět her

Velké nádvoří hradu Špilberk se v létě potřinácté promění v kulisu tragédií i komedií dramatika Williama Shakespeara. Letní shakespearovské slavnosti tentokrát v Brně nabídnou pět inscenací, z nichž tři ještě zdejší publikum vidět nemohlo. Novinkou bude v Brně inscenace *Richar-*

da III. s Jiřím Langmajerem v titulní roli, komedie *Marná lásky snaha* a slovenské představení *Dvaja páni z Verony*. Shakespearovské slavnosti v Brně potrvají od 20. července do 4. srpna. Nejprve jsou na programu všechny tři novinky. Na konci července dostanou diváci příležitost zhlédnout opět po roce také *Zkrocení zlé ženy* v režii Daniela Špinara. V srpnu se na nádvoří vrátí hit minulých sezón, *Veselé paničky windsorské* v hlavních rolích s Boleslavem Polívkou a Simonou Stašovou. Představení se kvůli počasí nikdy neruší předem, pořadatelé o konání rozhodují vždy až večer na místě. Slavnosti se v létě konají také v dalších českých a slovenských městech.

Zemřel Stanislav Remunda

Na sklonku května zemřel v Praze český filmový a divadelní herec Stanislav Remunda.

Narodil se 27. července 1927 v Praze. Jeho tatínek – pekař byl horlivým ochotníkem a pod jeho vlivem začal studovat nejprve na brněnské a později na pražské konzervatoři a na DAMU.

První angažmá Stanislava Remundy bylo v libeňském Divadle S. K. Neumanna, v roce 1952 pak přešel do Divadla na Vinohradech, kde působil až do roku 1991. Prosadil se také jako režisér: režíroval např. Williamsovu *Kočku na rozpálené plechové střeše* v roce 1966, O'Neillův *Měsíc pro smolaře* v roce 1969, Kaufmannovu a Hartovu komedii *Přišel na večeri* v roce 1978 nebo Hellmanové *Lištičky* v roce 1980.

V sedmdesátých letech se Stanislav Remunda stal životním partnerem herečky Ivy Janžurové a začali spolu provozovat zájezdní představení a časem založili rodinné agenturní divadlo.

Před kamerou se poprvé objevil ve Fričových *Čapkových povídkách* v roce 1947. Další jeho role byla v Jasného *Zářijových nocích* v roce 1957, v Kachyňově *Králi Šumavy* v roce 1959 a v *Práčetech* z roku 1960 od téhož režiséra. V pozdějším období se na plátně objevoval jen zcela výjimečně, například v *Petrolejových lampách* (1971) režiséra Juraje Herze nebo v *Sirového Hrozbě* v roce 1978.

S herečkou Ivou Janžurovou žil Stanislav Remunda čtyřiačtyřicet let a měl s ní dcery Sabinu a Theodoru, které jsou obě také herečkami.

(mk)

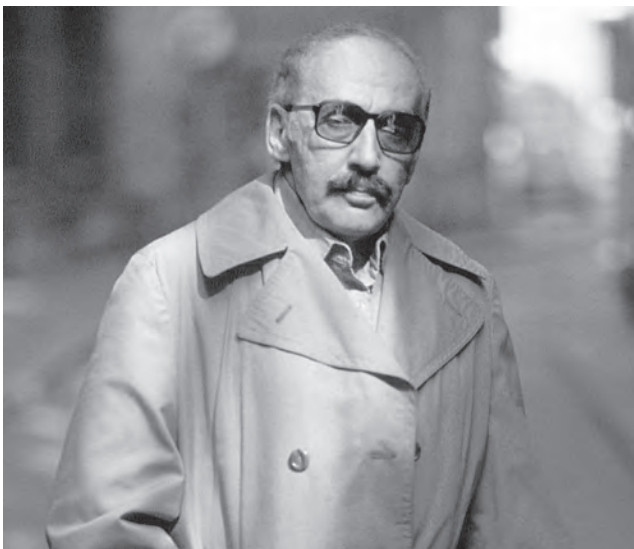
Stanislav Remunda

VZPOMÍNKA

Miloš Kopecký (22. 8. 1922, Praha – 16. 2. 1996, Praha) – významný český divadelní a filmový herec, člen činohry Divadla na Vinohradech.

Jeho otec Vladimír Kopecký byl kožešník, který vlastnil salón nedaleko Václavského náměstí, a matka byla bývalá modelka, později kloboučnice Marta Grimmová. Jeho dětství bylo úzce spjato s ulicí Ve Smečkách, kde byli jeho největšími přáteli František Červinka (český historik a publicista) a Petr Schulhoff (filmový režisér), s nimiž již od útlého mládí poznával „bahno velkoměsta“. Během okupace byla maminka deportována do Osvětimi (byla židovského původu) a Miloši Kopeckému jako polovičnímu Židovi též hrozilo uvěznění. Za protektorátu byl členem recitačního a divadelního souboru Tvar, v srpnu 1944 musel nastoupit do pracovní-trestního tábora v Bystřici na Benešovsku, kde byl až do konce války.

Po druhé světové válce pracoval v Divadle Větrník nejprve jako technik, později jako herec. Jeho první malá role byla v divadelní hře *Smrt Tarelkinova*, kde hlavní úlohu ztvárnili Gustav Heverle a Vlastimil Brodský. V divadle Větrník si našel i svou první ženu, herečku Stellu Zázvorkovou. Navzdory tomu, že se jim v šestačtyřicátém roce narodila dcera Jana Kateřina (v patnácti letech tragicky zahynula) a že si Miloš Kopecký velmi dobře rozuměl se svým tchánem Janem Zázvorkou (známý architekt), manželství vydrželo pouze něco přes rok. Miloš Kopecký miloval ženy. Po zániku Větrníku přešel do Divadla satiry a odtud krátce do Národního divadla a do Realistického divadla. Po vojenské službě nastoupil do Městských divadel pražských, poté byl v letech 1951-1954 členem Divadla E. F. Buriana, v letech 1954-1960 Divadla ABC a v letech 1963-1965 Hudebního divadla v Karlíně.

Miloš Kopecký

Angažmá v Divadle ABC je patrně jednou z nejšťastnějších období jeho kariéry. V divadle, kam kdysi mladík Kopecký chodil na Voskovce a Wericha, se herec Kopecký setkal s Werichem coby kolegou a byl u toho, kdy s tímto velikánem začal hrát jeho přítel Miroslav Horníček

ve dvojici. První představení divadla se jmenovalo *Caesar*, kde Miloš hrál roli kněze Rataty. Premiéra proběhla slavně, hru režíroval Miloš Nedbal, se kterým se Miloš již dobře znal z Národního divadla. V poststalinické době připravilo divadlo ABC hru *Byl Filip Filípek, nebo nebyl?* Na nebývalé odvážnou politickou satiru v titulní roli s Janem Werichem se diváci jen hrnuli. Toho však nedlouho po premiéře čekalo setkání s Jiřím Voskovcem ve Vídni. S velkou radostí z brzkého setkání se svým velkým přítelem Wericha trápila starost, kdo za něho zaskočí ve *Filípkovi* a tu padla volba na Miloše Kopeckého. Od roku 1965 hrál v Divadle na Vinohradech. I když během sedmdesátých a osmdesátých let byl repertoár vinohradského divadla značně poznamenán posrpnovou normalizací, přesto Miloš Kopecký vytvořil několik nezapomenutelných rolí: Harpagona v Molièrově *Lakomci*, Sartoria v *Domech pana Sartoria* od G. B. Shawa, Šalomova v *Letních hostech*, ale hlavně si zahrál ve vytouženém Shakespearově dramatu *Richard III.* padoušskou roli anglického panovníka. *Richard III.* se brzy stal událostí sezóny.

Počtvrté se Miloš Kopecký oženil s krásnou tanečnicí Janou Křečkovou roku 1966 v jižních Čechách, se kterou žil až do své smrti. Miloši Kopeckému se brzy narodila dcera Barunka, a protože se rodina rozrůstala, koupil svůj slavný milovaný Červený mlýn v jižních Čechách v Kremži.

Během osmdesátých let hrál Miloš Kopecký v divácky vděčných filmech, ale také moderoval publicistický pořad Československé televize o emigrantech, který mu způsobil po nějakou dobu nemalé těžkosti. V pořadu byl komentátorem, který spojoval jednotlivé epizody navrátivších se emigrantů, a byť v podstatě hovořil zdrženlivě a měl na mysli emigraci ekonomickou, jíž si nemusel nikterak vážit, televize jej zneužila, vystříhala jeho rozumné věty a zařídila vyznění silně prorežimní. Diváci si účinkování v pořadu jednoznačně spojovali s udělením titulu národní umělec. Muselo uplynout několik let, než mohl o svém počínání otevřeně mluvit. Podlehl politickému tlaku a když se ho přátelé ptali, proč k tomu svolil, řekl, že se bál. Byl nemocný, zranitelný, trápený těžkými stavy deprese. Miloš Kopecký se politicky „očistil“ 5. května 1987 na sjezdu Svazu českých dramatických umělců. Zde přednesl projev, v němž onu vládnoucí moc podrobil velmi chytré, odvážné a působivé kritice. Potvrdil si postavení miláčka mezi herci, jímž se stal po smrti Jana Wericha. Tehdy byl pasován na jeho nástupce – i on chrlil moudra jen tak mezi řečí a každá jeho postava nesla pečeť charismatického výkonu. Popularita jej provázela až do smrti.

Ve filmu se poprvé objevil v roce 1947 v roli studenta ve snímku *Jan Roháč z Dubé*, větší roli dostal v *Severním přístavu* (1954). Zazářil v roli feldkuráta Katze v *Dobřem vojáku Švejtkovi* (1956), v *Baronu Prášilovi* (1961) nebo v *Limonádovém Joeovi aneb Koňská opera* (1964), *Bílé paní* (1966), ve filmu *Adéla ještě nevečeřela* (1977), *Tajemství hradu v Karpatech* (1981) a stal se velice populárním filmovým a televizním hercem. Na vrcholu popularity se ocitl na konci sedmdesátých let díky roli MUDr. Štrosmajera v seriálu Jaroslava Dietla *Nemocnice na kraji města*.

Po sametové revoluci se Milošovi Kopeckému začal prudce zhoršovat zdravotní stav, kvůli kterému se musel vzdát rolí na vinohradském jevišti.

Ve filmu se ještě objevil v malých rolích, například: *Andělské oči* (1994) či *Učitel tance* (1995), ale roli v seriálu *Hospoda* už nezvládl. Miloš Kopecký zemřel v nemocnici 16. února 1996. Celý život trpěl maniodepresivní psychózou.

Petr Svojka (25. 9. 1946 – 9. 5. 1982)

Po DAMU hrál v Divadle Jiřího Wolckra, od roku 1975 byl v angažmá v Národním divadle, kde ztvárnil psychologicky náročné postavy repertoáru klasického i moderního. Tragicky zahynul.

Známé filmy: *Nevěsta*, *Bitva o Hedviku*, *Poslední ples na rožnovské plovárně*, *Malá mořská víla*, *Chod' a nelůč sa*, *Ta chvíle, ten okamžik* aj.

KINEMATOGRAFIE

Herec Jiří Lábus: Žánr filmů pro děti upadá, chybí hlavně autoři

Žánr dětského filmu podle herce Jiřího Lábusa v Čechách upadá. Zatímco dříve měla česká kinematografie v této oblasti vysokou úroveň a měla ohlas ve světě, nyní už není na takové úrovni, řekl novinářům Lábus na filmovém festivalu pro děti a mládež ve Zlíně. Podle jeho slov chybí zejména kvalitní autoři takovýchto filmů. Dvašedesátiletý herec získal na festivalu Uznání za tvůrčí přínos v kinematografii pro děti a mládež. Podle svých slov měl navíc štěstí v tom, že spolupracoval s velkými herci, jako byli Vladimír Menšík, František Filipovský, Stella Zázvorková, Jiří Sovák či Vlastimil Brodský.

Zlínský filmový festival pro děti a mládež letos navštívilo podle odhadu organizátorů 103 000 lidí, což je pouze o několik tisíc méně než loni. Filmové projekce vidělo téměř 70 000 diváků, zbytek lidí navštívil doprovodný program. Vzhledem k omezeným prostředkům to byl velmi vydařený ročník, řekl novinářům umělecký ředitel festivalu Petr Koliha. Organizátoři měli letos k dispozici 32 milionů korun, což je o třetinu méně než v minulých letech. Počtu uvedených filmů ani doprovodného programu se to však příliš nedotklo. Diváci mohli letos vidět 246 filmů, třináct z nich dokonce ve světové premiéře.

Vítězem animovaných filmů se stal Alois Nebel

Mezinárodní festival animovaných filmů Anifilm v Třeboni má svého vítěze v kategorii celovečerních filmů pro dospělé – stal se jím přepis komiksu o nádražákově v soukolí dějin *Alois Nebel* režiséra Tomáše Luňáka.

Z celovečerních filmů pro děti ocenila porota snímek *Obraz* od francouzského režiséra Jeana-Françoise Laguionie. Výtvarné pojetí filmu je citací malby klasiků moderny, jakými byli Cézanne, Picasso nebo Chagall, a jeho poetický i napínavý děj si stále zachovává pohádkovou linii.

Nejlepším krátkometrážním filmem se stal snímek *Ach, Willy* od belgických autorů Emmy de Swaef a Marca Jamese Roelse, který byl zpracován pozoruhodnou technikou s použitím neobvyklých materiálů.

Na zlínskou Univerzitu Tomáše Bati putuje cena za nejlepší film v Česko-slovenské studentské soutěži.

Cenu za celoživotní přínos animovanému filmu Anifilm udělil in memoriam Zdeňku Milerovi.

V malebných jihočeských lázních v Třeboni bylo celkem promítnuto 283 filmů, které vidělo 19 tisíc diváků. Na zá-

věř se zde také konalo setkání českých tvůrců při debatě o stavu české animované tvorby.

(mk)

Český dokument *Pod sluncem tma* zvítězil na festivalu v Kišiněvě

Dokument Martina Marečka *Pod sluncem tma* zvítězil na mezinárodním festivalu dokumentárních filmů Cronograf v moldavském hlavním městě Kišiněvě. Pětičlenná odborná porota ho vybrala v konkurenci dalších šestnácti soutěžních snímků z Evropy, Asie i Ameriky. „Martin Mareček tak rozšířil sbírku svých ocenění za tento snímek, která zahrnuje například Nejlepší dokument roku 2011 na festivalu v Jihlavě, Cenu české filmové kritiky, Českého lva a cenu Asociace českých filmových klubů na festivalu Finále v Plzni. Zároveň oslavil 10 000. diváka. Dalším významným festivalem, který snímek *Pod sluncem tma* čeká, je filmový festival Krakov. Dokument byl také zařazen do přehlídky environmentálních filmů pořádané filmovou společností při Lincolnově centru v New Yorku.

Režisérka Agnieszka Hollandová dokončila natáčení dramatu *Hořící keř*

Agnieszka Hollandová

Režisérka Agnieszka Hollandová dokončila natáčení dramatu *Hořící keř*. Připomíná alarmující čin Jana Palacha, který se po okupaci Československa vojsky Varšavské smlouvy v lednu 1969 upálil na protest proti nastupující normalizaci. Televizní snímek se však zabývá i osudy jeho blízkých i stavem společnosti v posrpnovém Československu.

Premiéru bude mít v příštím roce. Režisérka ho natáčela od 1. března v Praze, Všetatech, Žatci, Mělníku, České Lípě a Veltruších, natáčení trvalo celkem 54 dní. Hvězdně obsazené drama vychází ze skutečných událostí a z reálných postav. Jeho hlavní hrdinkou je advokátka Dagmar Burešová (Tatiana Pauhofová), která se ujala zastupování Palachovy matky Libuše (Jaroslava Pokorná) a bratra Jiřího (Petr Stach) ve zdánlivě beznadějně soudní kauze. Důvodem žaloby blízkých mrtvého studenta se stalo skandální nařčení od poslance Viléma Nového (Martin Huba). Ten Palachovo sebeobětování zlehčoval na stranickém mítinku v České Lípě lživým prohlášením o takzvaném „studentém ohni“.

FOTOGRAFIE

Sudkova galerie vystavuje jeho snímky z pražských ostrovů

Fotografie Josefa Sudka, na kterých slavný fotograf zachycoval atmosféru pražských ostrovů na Vltavě, vystavuje Galerie Josefa Sudka na Úvoze. Výstavu nazvanou *Z ostrovů* připravilo Uměleckoprůmyslové muzeum, které komorní galerijní prostor v bývalém Sudkově bytě provozuje. Potrvá do 9. září. Snímky pocházejí ze čtyřicátých až šedesátých let, kdy, jak připomíná kurátor výstavy Jan Mlčoch, řada českých fotografů volila

dobrovolně, či z donucení exil. Jinak se zachoval Sudek (1896-1976), který volil cestu vnitřního exilu. Jedním z útočišť, kam se ze svého skromného ateliéru v těchto temných letech uchýloval, byly vltavské ostrovy. Galerie Josefa Sudka se nachází v prostorách hradčanského domu U Luny, který od roku 1959 až do své smrti Sudek obýval. V letech 1978-1988 Uměleckoprůmyslové muzeum postupně získávalo podstatnou část umělcovy fotografické pozůstalosti. V roce 1989 převzalo muzeum byt do své správy a v roce 1995 tam zpřístupnilo fotografickou Galerii Josefa Sudka.

HUDBA

Letošní ročník festivalu Pražské jaro nabídl téměř 50 koncertů

Festival byl zahájen tradiční Smetanovou *Mou vlastí* v podání České filharmonie s dirigentem Vasilijem Petrenkem, pětatřicetiletým šéfem Královského liverpoolského filharmonického orchestru.

„Vážná hudba se musí posunout, jinak se z ní stane muzejní exponát,“ uvedl Vasilij Petrenko. Podotkl, že nebylo vždy jednoduché na zkouškách přesvědčit členy České filharmonie, aby „to hráli trochu jinak“. Vasilij Petrenko debutoval na tuzemských pódii v roce 2008 na festivalu Pražský podzim. Loni na Dvořákově Praze zařadil do programu i Dvořákovu symfonickou báseň *Holoubek*. „Miluju českou hudbu i pro její slovanské kořeny,“ řekl.

Ovacemi vestoje odměnilo publikum tento tradiční zahajovací koncert. Kromě prezidenta Václava Klause s manželkou zasedli v zaplněné Smetanově síni Obecního domu představitelé pražské kulturní a politické scény, mezi nimi primátor Bohuslav Svoboda. Koncert přenášel Český rozhlas i Česká televize.

Dopoledne se jako každý rok před zahájením festivalu uskutečnilo setkání na Vyšehradském hřbitově k uctění památky Bedřicha Smetany.

Před večerním zahajovacím koncertem vystoupila také skupina Brass Band Prague na pražském Staroměstském náměstí.

Něco málo z bohatého programu:

Festival například nabídl Českou filharmonii s německým dirigentem Metzmacherem, známým obdivovatelem tvorby Leoše Janáčka, specialistou na operu 20. století a současnou hudbu. Pod jeho vedením zazněla ve Smetanově síni Obecního domu Janáčkova předehra *Žárlivost*, baletní pantomima *Podivuhodný mandarín* od Bély Bartóka a symfonická báseň *Pelleas a Melisanda* Arnolda Schönberga. Na Pražské jaro se Metzmacher vrací po čtyřech letech, naposledy zde v roce 2009 vystoupil v rámci mimořádného orchestru s Gustav Mahler Jugendorchester, předtím v roce 1999 s Bamberskými symfoniky.

Zde také zazněla v české premiéře nová skladba nazvaná *C pro orchestr* od Jiřího Kadeřábka, kterou si

u skladatele objednali právě symfonici z BBC. Světovou premiéru měla v Londýně Loni v listopadu. Šestašedesátiletý dirigent Jiří Bělohlávek se představil s londýnským orchestrem BBC jako jeho šéfdirigent před českým publikem naposledy, od září nastupuje na šéfdirigentský post do České filharmonie.

V bazilice sv. Jakuba se uskutečnil recitál varhaníka Jána Vladimíra Michalka a trumpetisty Juraje Bartoše.

Mezinárodně uznávaný norský klavírista Leif Ove Andsnes a Mahlerův komorní orchestr vystoupili ve Dvořákově síni Rudolfiny, Andsnes v roli klavíristy i dirigenta. Zazněly *Klavírní koncerty* č. 1 a 3 od Ludwiga van Beethovena a *Balet o dvou obrazech* od Igora Stravinského. V příštích dvou letech se kvůli tříletému beethovenovskému projektu hudebníci na festival opět vrátí, aby v Rudolfinu dokončili nahrávky všech Beethovenových klavírních koncertů.

Koncert na festivalu Pražské jaro byl živě natáčen a zazní na dalších sedmdesáti koncertech ve více než čtyřiceti městech po celém světě.

Letošní 67. ročník mezinárodního hudebního festivalu Pražské jaro nabídl celkem 46 koncertů, dva mimořádné koncerty a šest operních představení připravených ve spolupráci s Národním divadlem a Státní operou Praha.

Britský řád pro dirigenta Jiřího Bělohlávka

Dirigent Jiří Bělohlávek obdržel na britském velvyslanectví v Praze Řád britského impéria, které mu udělila královna Alžběta II. – dostal čestný titul komandér Řádu britského impéria.

K hudbě přivedlo Jiřího Bělohlávka zpívání v Kühnově dětském sboru. Začal studovat hru na violoncello, už na konzervatoři ale sestavil ze spolužáků svůj první orchestr. Absolvoval dirigování na pražské konzervatoři a AMU. Řídil Státní filharmonii Brno, Symfonický orchestr hl. m. Prahy FOK a posléze Českou filharmonii. Když ho v roce 1991 vystřídal ve funkci Gert Albrecht, založil z mladých hráčů Pražskou komorní filharmonii, v současné době špičkový evropský orchestr.

Jiří Bělohlávek pravidelně spolupracuje s významnými domácími i světovými orchestry, řídí nastudování operních

představení v celosvětovém měřítku. V roce 2001 mu udělil prezident Havel medaili za zásluhy 1. stupně. Od roku 2006 je šéfdirigentem BBC Symphony Orchestra v Londýně.

Ocenění pro českého dirigenta

Svůj návrat k České filharmonii – v září letošního roku, spojil český dirigent s reformou ansámbly, která by mu v ideálním případě měla dopomoci dostat se mezi deset nejlepších orchestrů na světě.

(mk)

Kühnův dětský sbor oslavil osmdesátiny

Nejstaršímu a zároveň nejpočetnějšímu sborovému tělesu v České republice bylo před nedávnem osmdesát let.

V roce 1932 založil Jan Kühn malý dětský soubor pro potřeby školského rozhlasu. Od té doby došlo samozřejmě k výrazné proměně sboru, který byl již po prvním roce své existence rozšířen na třicet a později na šedesát členů a nazván Dětský sbor pražské rozhlasové stanice.

Za osmdesát let existence sboru jím prošly tisíce dětí, kteří jsou dnes již dospělí a zastávají nejrůznější profese. Ti z nich, kteří se věnují zpěvu a hudbě dodnes, vystoupili na slavnostním koncertu, který se konal k tomuto výročí. Někteří skladby byly složeny právě k tomuto výročí – zazněla zde například také díla Bedřicha Smetany, Petra Ebena nebo Bohuslava Martinů.

Již v roce 1935 získal Kühnův dětský soubor 1. cenu na Mezinárodní soutěži rozhlasových sborů a od té doby má na svém kontě mnoho dalších ocenění a na své koncertní mapě skoro celý svět.

Své kulaté jubileum oslavil Kühnův dětský sbor ve Dvořákově síni v Rudolfinu.

(mk)

Kutnohorský hudební festival připomenul Josefa Suka i zkázu Titaniku

Skladbu *Potopení Titaniku* britského minimalisty Gavina Bryarse uvedenou ke 100. výročí ztroskotání obřího parníku nebo vzpomínku na nedávno zesnulého houslistu Josefa Suka měl na programu Mezinárodní hudební festival Kutná Hora 2012. Letošní ročník, který se uskutečnil od 2. do 9. června, nabídl vystoupení téměř pěti desítek interpretů, což je zatím v pětileté historii přehlídky rekord,

řekla ředitelka festivalu Alena Turková. Tahákem pro posluchače bude především Bryarsova působivá skladba, inspirovaná téměř biblickým příběhem potrestané pýchy. Podle uměleckého šéfa festivalu Jiřího Bárty je skladatel stoupcem teorie, že zvuk se šíří prostorem věčně, pouze lidské ucho ho neslyší, protože neustále slábne. Z tohoto pohledu se umělec díval i na tragédii, zejména na situaci, kdy na potápějící se lodi údajně do posledního okamžiku hráli hudebníci křesťanskou hymnu *Blíže k tobě, Bože můj*. „Navodil iluzi nekonečného prostoru Atlantiku, kde doznívá tenhle hymnus. Na té inspiraci je celá skladba postavená,“ řekl Jiří Bárta.

Ostravská aula vybudovaná z plynojemu se bude jmenovat Gong

Nová ostravská multifunkční aula vybudovaná z bývalého zásobníku na plyn v Dolní oblasti Vítkovic se bude jmenovat Gong. Vítězný návrh vzešel ze čtyř set nápadů. Nový název pro přestavěný plynojem vybrali lidé, kteří stáli za obřím projektem. Ve skupině byl například generální ředitel strojírenských Vítkovic Jan Světlík či architekt Josef Pleskot. Právě podle jeho projektu se ryze průmyslová stavba změní v kulturní a společenskou. První akcí má Gong už za sebou. Pro pozvané vystoupil Jarek Nohavica s Janáčkovou filharmonií. Naplánované jsou ale i další koncerty, které bude moci navštívit i veřejnost. 17. května se v něm uskutečnil zahajovací koncert letošního ročníku hudebního festivalu Janáčkův máj. V červenci pak bude hostit několik koncertů festivalu Colours of Ostrava, který se celý přestěhoval z centra Ostravy právě do Dolní oblasti Vítkovic.

Na největším turné Alexandrovců v ČR zazpívá Basiková a Chodúr

Bára Basiková a Martin Chodúr jsou hosty největšího turné ruského souboru Alexandrovci v České a Slovenské republice. První koncert se již uskutečnil v polovině května ve velké sportovní hale na pražském Výstavišti. Alexandrovci se představí celkem na sedmnácti koncertech ve třinácti městech, poté bude jejich cesta pokračovat na Slovensko, kde mají v plánu dalších jedenáct vystoupení. Bára Basiková je hostem všech koncertů v České republice a na první části turné ve Slovenské republice. K populární zpěvačce se v Českých Budějovicích, Ostravě, Brně a Bratislavě připojí Martin Chodúr, vítěz prvního ročníku Česko Slovenské Superstar. V minulosti s Alexandrovci jako hosté z tuzemských umělců vystupovali například Karel Gott, Lucie Bílá, Petr Kolář, Petra Janů nebo Aleš Brichta. Letos v únoru si s nimi zahrál houslový virtuos Pavel Šporcl, který předvedl svůj um jako host na koncertu Alexandrovců k svátku obránců vlasti.

Bělohávek bude hlavním hostujícím dirigentem v Rotterdamu

Budoucí šéfdirigent České filharmonie (ČF) Jiří Bělohávek se od sezóny 2013/2014 stane na čtyři roky stálým hostujícím dirigentem Rotterdamské filharmonie. Bělohávek si rotterdamské filharmoniky a publikum naklonil loňským úspěšným provedením *Symfonie č. 7* Gustava

Mahlera. V Rotterdamu provede za čtyři roky celkem třináct programů, což je čtyřikrát až pětkrát méně než s Českou filharmonií, u níž se šéfdirigentského postu ujme již letos v září. V roli hlavního hostujícího dirigenta se v Rotterdamu poprvé představí v září 2013. V prvních dvou sezónách povede vždy dva programy (dva týdny), v následujících pak tři až čtyři. U špičkových dirigentů je podle ředitele Marečka zcela běžné, že mají více než jednu pracovní pozici, jsou hostujícími dirigenty a řídí tak i několik orchestrů současně. Šestašedesátiletý Bělohlávek v současnosti vede londýnský Symfonický orchestr BBC, s nímž se rozloučí 8. září na závěrečném koncertu festivalu BBC Proms. S tímto orchestrem se také dvakrát představil na letošním Pražském jaru.

Dirigent Kout zrušil koncerty až do konce sezóny

Mezinárodně uznávaný dirigent Jiří Kout zrušil kvůli nemoci do konce této sezóny své pracovní závazky. Nevystoupí na festivalech Pražské jaro, Smetanova Litomyšl a ani na koncertu k ukončení sezóny Pražských symfoniků, jejichž je šéfdirigentem. Na závěrečném koncertu Pražského jara nahradil Kouta dirigent Zdeněk Mácal. V telefonátu ze Švýcarska Kout uvedl, že jeho zdravotní problémy se týkají vnitřního ucha. „S tím se prostě nedá dirigovat. Je mi to hrozně líto,“ řekl Kout. V příští sezóně by se ale rád za dirigentský pult vrátil. Kupříkladu u Pražských symfoniků by měl řídit čtyři abonentní koncerty a zúčastnit se také zájezdu do Japonska. Letos pětasedmdesátiletý Kout patří mezi nejuznávanější české dirigenty současnosti a významné exilové umělce. Za svou kariéru pracoval s nejlepšími světovými orchestry a na předních operních scénách, je nositelem řady významných ocenění. Od roku 2006 působí na šéfdirigentském postu Symfonického orchestru hlavního města Prahy FOK.

Houslista Špaček je ve finále prestižní Soutěže královny Alžběty

Mladý český houslista Josef Špaček, jenž je hlavním koncertním mistrem České filharmonie, postoupil do finále prestižní světové Soutěže královny Alžběty v Bruselu. Mezinárodní hudební soutěž, která má v houslovém oboru pětasedmdesátiletou tradici, je mezi odborníky považována za nejnáročnější. Už všech dvanáct finalistů, kteří se budou ucházet o titul absolutního vítěze, je označováno za laureáty. Tuto soutěž zatím žádný Čech nevyhrál. Přihlásilo se do ní více než 160 mladých houslistů z celého světa, do druhého kola postoupilo 78 interpretů a zůstalo 24 účastníků. Dvanáct finalistů pochází například z Ruska, Albánie, Jižní Koreje, Spojených států, Tchaj-wanu i Kanady. Špaček se již představil například v Schumannově *Houslovém koncertu d moll*, Mozartově *Houslovém koncertu G dur*, Smetanově skladbě *Z domoviny* i Ravelově skladbě *Cikán*. Nadaný houslista loni v květnu dokončil studia u Itzhaka Perlmana na prestižní newyorské Juilliard School. V roce 2009 zvítězil ve světové houslové soutěži Michaela Hilla na Novém Zélandu, v témže roce absolvoval Curtisův hudební institut ve Filadelfii. Za mimořádné studijní výsledky obdržel na závěr svého studia cenu Fritze Kreislera.

Festival v Krumlově zahájí barytonista Chvorostovskij

Mezinárodní hudební festival v Českém Krumlově zahájí 20. července ruský barytonista Dmitrij Chvorostovskij, program vyvrcholí 18. srpna vystoupením čtyřčlenného souboru The Canadian Tenors. Součástí festivalu budou 24. až 26. srpna na točně tři reprízy Leoncavallových *Komediantů*, do kterých se vrátí argentinský tenorista José Cura. Festival opět nabídne klasickou hudbu, operu, world music i recesistické kvarteto MozARTgroup. Chybět nebude národní večer v balkánském rytmu. V koncertních sálech se představí sólisté v čele s klavíristou Konstantinem Ščerbakovem či violoncellistou Jiřím Bártou. Celkem šestnáct špičkových hudebníků zahraje v programu Otto Sauter – 10 z nejlepších trumpetistů světa. Svě šedesáté narozeniny oslaví na krumlovském festivalu Václav Hudeček, kterému přijde do Zámecké jízdárny zahrát i Valerij Oistrach, vnuk legendárního houslisty a Hudečkova učitele Davida Oistracha.

Hudební rada ocenila Collegium 1704 a nakladatelství Amos Editio

Ceny České hudební rady (ČHR) za rok 2011 získaly mezinárodně uznávaný český barokní orchestr Collegium 1704 a nakladatelství Amos Editio. Collegium 1704 dostalo cenu za mimořádnou uměleckou a dramaturgickou kvalitu souboru a reprezentaci české kultury v zahraničí, Amos Editio za přínos k rozvíjení vztahu mladých lidí k soudobé tvorbě. ČHR je českou sekci Mezinárodní hudební rady při UNESCO. Ceny uděluje za dlouhodobou významnou činnost v oblasti hudební kultury od roku 1994. Mezi oceněnými byli v minulosti například dirigenti Zdeněk Košler, Sir Charles Mackerras a Jiří Bělohlávek, operní režisér David Pountney, soubory Collegium Marianum, Orchester Berg a další. Pražský barokní orchestr Collegium 1704 a jeho vokální soubor Collegium Vocale 1704 byly založeny cembalistou a dirigentem Václavem Luksem v roce 2005. Hudební nakladatelství Amos Editio vzniklo v Praze koncem roku 2000 jako součást skupiny společenství AMOS. Patří mezi nejvýznamnější české hudebně-nakladatelské domy.

Dvořákova Olomouc nabídla klasiku, muzikál i tenoristu Curu

Nejen klasickou hudbu, ale i muzikál či filmovou projekci nabídl 11. ročník mezinárodního festivalu Dvořákova Olomouc. Jeho vrcholem byl koncert jednoho z nejlepších současných tenoristů Josého Cury. Program festivalu byl připraven podle tradičního scénáře – dílo Antonína Dvořáka, ale také i muzikál, filharmonici doprovodili filmovou grotesku a nově byl uveden i životopisný film. V úvodu festivalu rozezvučelo chrám svatého Mořice oratorium *Svatá Ludmila*, které Antonín Dvořák věnoval Hudebně-pěveckému spolku Žerotín v Olomouci, jehož byl čestným členem. Dvořákovu dílo, a sice *Moravské dvojzpěvy*, nechyběly ani na dalším koncertě, který doplnila i kantáta Bohuslava Martinů *Legenda z dýmu bramborové nati*.

Želivský festival duchovního umění přinese i novodobé premiéry

Želivští premonstráti chystají na léto festival duchovního umění Musica Figurata. Posluchačům nabídnou i novodobou premiéru skladby *Requiem* českého barokního skladatele Františka Ignáce Tůmy, která je uložena v premonstrátských sbírkách. Návštěvníci kláštera také uslyší zcela nové skladby reflektující dílo Johanna Sebastiana Bacha, a to v podání švýcarského souboru Ensemble Arcimboldo. Festival duchovního umění se v želivském klášteře uskuteční potřeťi, tentokrát od 30. června do 25. srpna. Tento ročník bude věnován 100. výročí narození želivského opata Víta Tajovského. Koncerty sakrální hudby se budou odehrávat v opatském kostele, světská hudba zazní v refektáři.

Pavel Haas Quartet slaví deset let od založení

Pavel Haas Quartet byl založen v roce 2002. Quartet nese jméno českého skladatele první poloviny 20. století Pavla Haase (1899-1944). Haas byl žákem Leoše Janáčka a jedním z nejvýraznějších hudebních talentů své doby. V roce 1941 byl deportován do Terezína a v roce 1944 zahynul v koncentračním táboře Osvětim.

Soubor od svého vzniku úzce spolupracuje s Prof. Milanem Škampou, violistou legendárního Smetanova kvarteta, který také studoval u významných osobností světové kvartetní hry.

V roce 2004 vyhrál Pavel Haas Quartet cenu Vittorio E. Rimbotti ve Florencii, posléze zvítězil v Mezinárodní hudební soutěži Pražské jaro 2005. Jen o měsíc později získal 1. cenu a cenu za nejlepší provedení skladby Sira Petera Maxwella Daviese na jedné z nejvýznamnějších mezinárodních kvartetních soutěží Premio Paolo Borciani v italském Reggio Emilia, což mu otevřelo cestu na světová pódia. V roce 2006 získal Cenu Českého spolku pro komorní hudbu. Jakožto vítěz soutěže Premio Paolo Borciani podnikl Pavel Haas Quartet v sezóně 2005/2006 turné zahrnující přes čtyřicet koncertů po USA, Japonsku a Evropě. Koncertoval např. v Bruselu, Vídni, Hamburku, Římě, Benátkách, Los Angeles, Tokiu, Paříži a v jiných městech. V roce 2006 byl soubor nominován Organizací Ev-

ropských koncertních síní (ECHO) jako tzv. Rising Stars pro koncertní sezónu 2007/2008. Tento projekt zahrnoval účinkování na významných pódii, jakými jsou vídeňský Konzerthaus, salcburské Mozarteum, amsterdamský Concertgebouw, bruselský Palais des Beaux-Arts, pařížské Cité de la Musique, Filharmonie Köln, Festspielhaus Baden-Baden, stockholmský Konserthuset, birminghamská Symphony Hall a newyorská Carnegie Hall. Následovaly další koncerty v Berlíně, Madridu, Barceloně, Petrohradu, v Edinburhu a na koncertních turné v USA, Japonsku, Austrálii.

V roce 2006 Pavel Haas Quartet podepsal exkluzivní smlouvu s vydavatelstvím Supraphon a jejich debutové album se skladbami Leoše Janáčka a Pavla Haase vzbudilo v hudebních kruzích mimořádnou odezvu (např. Gramophone Award za CD roku 2007). V roce 2007 získal soubor cenu poroty BBC Music Magazine Awards Objev roku a od září téhož roku byl Pavel Haas Quartet po dva roky nositelem titulu BBC New Generation Artist, který s sebou nesl řadu koncertů a rozhlasových nahrávek. Rovněž druhé CD, které kompletuje kvartetní dílo Leoše Janáčka a Pavla Haase, se setkalo s velkým ohlasem a soubor za něj získal MIDEM Classical Award 2009 v Cannes. Pod značkou Supraphon vydal Pavel Haas Quartet také komorní dílo Sergeje Prokofjeva a Antonína Dvořáka.

Složení Pavel Haas Quartet: Veronika Jarůšková – housle, Eva Karová – housle, Pavel Nikl – viola, Peter Jarůšek – violoncello.

Klub Roxy se za 20 let stal legendou pražské kulturní scény

Po pádu komunistického režimu v listopadu 1989 se v Česku otevřel svobodný prostor pro široké spektrum kulturních aktivit. Jedním z průvodních znaků té doby tak byl i překotný vznik nových hudebních klubů. Jen v Praze jich byly desítky a například Bunkr, Rock Café, Radost FX či Újezd se staly neodmyslitelnou součástí atmosféry hlavního města. Výsadní postavení na pražské klubové scéně má i klub Roxy, který se poprvé otevřel 13. června před dvaceti lety. A zatímco euforická atmosféra devadesátých let odezněla a některé kluby úplně zmizely ze scény, Roxy navzdory řadě problémů stále žije.

VZPOMÍNKA

Bohuslav Matěj Černohorský (16. 2. 1684, Nymburk – 1. 7. 1742, Štýrský Hradec) – hudební skladatel, kněz, varhaník a hudební pedagog, reprezentující období kulminace české barokní hudby, který se současně stal svými postupy jedním z předchůdců období hudebního klasicismu. Vrcholná úroveň polyfonie, svébytné pojetí melodiky a rytmiky a pedagogická činnost a celkový vliv jeho díla na další generace skladatelů z něj činí ojedinělou osobnost vrcholného období českého hudebního baroka.

Základní hudební vzdělání získal od svého otce. Během studií na pražské Karlově univerzitě, kde studoval filozofii a teologii, si zde prohloubil i své praktické a teoretické hudební znalosti. Krátce po získání titulu bakaláře vstoupil do

františkánského řádu a nějaký čas působil v konventu svatého Jakuba v Praze. V roce 1708 byl vysvěcen na kněze.

Roku 1710 odešel do Itálie, kde jej vrchní představitel řádu v Římě jmenoval hlavním varhaníkem basiliky sv. Františka v Assisi. Černohorský později působil v Padově. Zkušenosti z této návštěvy pravděpodobně zužitkoval v druhé verzi svého nejlepšího díla, velikonoční dvousbořové antifony *Regina coeli (Raduj se, nebes královno)*. Tato skladba pro soprán, violoncello a varhany má formu koncertantní kantáty. V assiském konventu se chová autograf *Regina coeli* (skladba složena v roce 1712), v níž dosáhl mistrovství polyfonní práce. K dalším vrcholným skladbám Černohorského a české polyfonie vůbec se řadí

offertorium *Laudetur Jesus Christus* pro soprán, alt, tenor a bas s doprovodem houslí, violy, trubek a varhan. Dvě jeho mše dokazují jeho velkou potenci ve skladbě cyklických hudebních forem.

Jinak se ovšem z jeho děl mnoho nezachovalo. Kromě vokální tvorby napsal Černošský několik hudebně velmi cenných varhanních skladeb. Upoutává v nich zpěvná melodika a opět dokonalá polyfonie, která reprezentuje vrchol této hudební formy v Čechách. Četné záznamy skladatelových prací podlely za dosud neobjasněných okolností zkáze, avšak i z torza díla se on sám jeví jako ojedinelá skladatelská osobnost období českého hudebního baroka.

V roce 1720 se vrátil do Prahy, kde pokračoval ve své skladatelské a pedagogické činnosti – byl např. učitelem dalšího významného českého skladatele Františka Ignáce Tůmy. Od roku 1731 působil opět v Padově, na sklonku roku 1741 se pro zhoršující se zdravotní stav rozhodl vrátit se do Čech, během své cesty však onemocněl a zemřel v únoru 1742 ve Štýrském Hradci.

Pavel Bořkovec (10. 6. 1894, Praha – 22. 7. 1972, Praha) – český hudební skladatel a hudební pedagog. Studoval na Pražské konzervatoři u Josefa Suka. Jeho učiteli dále byli Jaroslav Křička a Jan Boleslav Foerster. V letech 1946-1967 učil na Akademii múzických umění v Praze. Mezi jeho studenty patřili Pavel Blatný, Jiří Pauer, Vladimír Sommer, Petr Eben, Jan Klusák, Jan Novák a Jan Truhlář, Radim Drejsl, Miroslav Raichl. Složil dvě opery, dva klavírní koncerty, jedno concerto grosso, balet a pět smyčcových kvartetů.

Jaroslav Křička (27. 8. 1882, Kelč – 23. 1. 1969, Praha) – český hudební skladatel, dirigent, organizátor, pedagog a publicista. Byl bratrem Petra Křičky.

Vystudoval gymnázium v Havlíčkově Brodě a na pražské konzervatoři byl žákem Karla Knittla a Karla Steckera. Zde se přátelil s Vítězslavem Novákem i jeho žáky. Studia hudby dokončil jednoročním pobytem v Berlíně (1905-1906). Poté žil tři roky v Rusku (Dněpropetrovsk), kde se přátelil s Glazunovem a Tanějevem a všemožně tu propagoval českou hudbu. Založil zde například symfonický orchestr, který dirigoval, a do místních novin psal české hudební aktuality. Po návratu do Prahy v roce 1909 se stal sbormistrem Hlaholu, se kterým prováděl mimo jiné i premiéry sborových děl Janáčka, Nováka a Jeremiáše. V roce 1918 byl jmenován profesorem skladby na pražské konzervatoři a v těžké době okupace byl jejím rektorem. Po roce 1945 se věnoval výhradně kompozici.

Svími díly obsáhl všechny hudební druhy a žánry od písní (*Naše paní Božena Němcová*, 1959), symfonií (*Sinfonietta*, op. 77, 1942, *Sinfonietta semplice*, 1962), oper (*Král Lávra*, 1940, *Psaníčko na cestách*, 1944) až k filmové hudbě (*Cech panen kutnohorských*). Jeho odkaz je patrný i v jeho tvorbě pro děti. Opery *Ogaři* (1919) – z ní známý *Bábinčin maršovský valčík*, *Dobře to dopadlo, aneb tlustý pradědeček*, *Lupiči a detektivové* (1932), *Oživlé loutky* (1943) a instruktivní skladby pro mladé klavíristy (*Cirkus v pěti tónech*, 1934) a houslisty (*Malý Kubelík*, 1933). Silný vliv měla na skladatele atmosféra domova a rodiny (klavírní trio *Doma* 1923-1924).

Vydal několik popularizačních a informačních publikací a ke konci života byl jmenován zasloužilým umělcem.

Klaus chválí policii za zadržení Ratha, Nečase kauza šokovala

Je dobře, že policie v případě hejtmana Davida Ratha (ČSSD) nekompromisně konala. Jeho kauza ale velmi poškozuje českou politiku a důvěru občanů v ní i obraz země v zahraničí. Novinářům to řekl prezident Václav Klaus. Podle něj by nebylo dobré, kdyby se do případu pletli politici. Věc by podle něj měli řešit vyšetřovatelé a soud. Klaus se také vyjádřil k Rathovým slovním výpadům, které proti němu politik v minulosti měl. „Je dostatečně známo, že pan poslanec Rath patřil k těm lidem, kteří se o mě celá léta dost nevybíravě otírali, jestli to mohu takto nazvat. Ale já si v této chvíli cokoli podobného odpustím,“ řekl.

Korupční kauza významného poslance opoziční ČSSD a středočeského hejtmana Davida Ratha je podle premiéra Petra Nečase (ODS) šokující i proto, co ČSSD a Rath sám o korupci donedávna hlásali například v Poslanecké sněmovně. Premiér věří, že policie „závažný případ“ dovede do konce a kauza se ukáže jako osobní selhání jednotlivce, které „nehodí špínu“ na celou politickou scénu. „Bylo by nesmírně špatné, kdyby vznikl dojem, že jako Rath jsou všichni politici. Myslím, že již ze způsobu vyjadřování je zjevné, že někteří z nás nejsou Rathové a i v těchto věcech nejsme jako on,“ prohlásil předseda vlády a ODS.

Ministr zahraničí Karel Schwarzenberg (TOP 09) v Praze novinářům řekl, že policie se v poslední době nevyhýbá

vysoce postaveným. Je to podle něj velmi dobré znamení a symbol, že ČR se stává evropskou zemí.

Krajské státní zastupitelství v Ústí nad Labem předalo kauzu obviněného poslance a bývalého hejtmana Davida Ratha středočeským žalobcům. ČTK to sdělila ústecká státní zástupkyně Lenka Bradáčová. Nejpřísněji postižitelný trestný čin v případě se totiž podle ní stal v Rudné ve středních Čechách, kde Rath údajně přijal úplatek za zmanipulovanou zakázku týkající se opravy buštěhradského zámku. Proti dozoru ústeckého státního zastupitelství se již dříve ohradili poslancovi obhájci. Ústečtí žalobci se podle Bradáčové rozhodli pro předání případu poté, co vyhodnotili zajištěné důkazy. Ratha policisté zadrželi v polovině května s krabicí, v níž bylo sedm milionů korun. Policie tvrdí, že se jednalo o úplatek kvůli veřejné zakázce na projekt rekonstrukce zámku Buštěhrad.

Evropská komise byla informována o zatčení poslance českého parlamentu a středočeského hejtmana Davida Ratha, který byl obviněn z přijetí úplatku. Sdělil to mluvčí Evropské komise, která prý bude případ bedlivě sledovat a bude také od českých úřadů chtít další informace. Evropský úřad pro boj proti podvodům (OLAF), jehož posláním je vyšetřovat podvodnou činnost týkající se rozpočtu EU, nevede v této věci zatím žádné vyšetřování. Čeká na podrobnější informace z Prahy. Generální ředitelství EK pro regionální politiku podle mluvčího také už má informace od českého ministerstva financí, že úřad pozastavil po-

tvrzování výdajů pro Regionální operační program Střední Čechy a že je obnoví až po vyšetření případu.

David Rath, obviněný z přijetí úplatku, vystoupil z ČSSD a složil mandát krajského zastupitele i středočeského hejtmana. Rath obvinění odmítá, kauzu považuje za politickou. V krabici, kterou nesl v momentě zadržení policií, mělo být podle něj víno. Celou kauzu považuje za „dobře připravenou a provedenou společenskou popravu politika“.

Nový ministr školství

Ministerstvo školství má nového šéfa. Prezident jmenoval do funkce akademika a politologa Petra Fialu. V resortu po odchodu exministra Josefa Dobeše tak končí měsíc panující bezvládní. Neustraní Fiala má podporu koalice, kladně se o něm vyjádřili i sociální demokraté a odborníci z akademické obce. Petr Fiala je bývalý rektor Masarykovy univerzity v Brně, působil zde také jako prorektor a politolog. Do funkce nastoupil po Josefu Dobešovi, který svůj odchod oficiálně odůvodnil vládními škrty v resortu. I nový ministr se s nimi bude muset vypořádat – ještě letos by měl uspořít 2,5 miliardy.

Ministr Fiala zastavil kritizovanou reformu financování škol

Nový ministr školství Petr Fiala zastavil kritizovanou reformu financování škol podle naplněnosti tříd. Čeká se na návrh rozpočtu pro příští dva roky, pak budou úředníci vymýšlet nové varianty rozdělování peněz. ČTK to řekl náměstek ministra pro regionální školství Ladislav Němec. Nově by školy mohly dostávat jednotný příspěvek na každého žáka plus paušál. Kdyby byl zachován původní návrh, ohrozilo by to existenci řady škol v malých obcích. „Po domluvě s panem ministrem jsme rozhodli, že zastavíme reformu systému financování regionálního školství do doby vyřešení rozpočtu 2013, 2014,“ uvedl Ladislav Němec. Chybné změny také prý začnou platit nejdříve od ledna 2014, přičemž dříve se plánoval start reformy už od příštího roku. Původní plán exministra Josefa Dobeše počítal s tím, že by školy dostávaly peníze podle naplněnosti tříd. To by vedlo ke slučování, případně rušení poloprázdných škol, které jsou drahé na provoz. Školy i zřizovatelé ale nápad kritizovali, ohrozil by prý existenci až 70 procent škol, hlavně v malých obcích. Petici proti reformě podepsalo 62 500 lidí.

Václav Klaus jmenoval tři generály

Prezident Václav Klaus u příležitosti oslav konce druhé světové války povýšil trojici vojáků do generálských hodností. Mezi povýšenými je i současný generálmajor Petr Pavel, který je nově generálporučíkem. Média o Pavlovi spekulují jako o budoucím náčelníkovi generálního štábu. Nově sbor generálů doplní dosavadní plukovník František Mičánek, který se stal brigádním generálem, do hodnosti generálmajora prezident povýšil brigádního generála Jaroslava Kociána. Generálskou hodnost má nově také šéf vězeňské služby Jiří Tregler.

K oslavám Dne vítězství otevřely své brány pro veřejnost Poslanecká sněmovna, Senát, Černínský palác, kde

sídlí ministerstvo zahraničních věcí, a rezidence českých premiérů Kramářova vila.

Ministr Vondra udělil vojenská vyznamenání

Ministr obrany Alexandr Vondra udělil při oslavě Dne vítězství 26 Křížů obrany státu a vyznamenání Zlaté lípy. Slavnostní akt se konal v chrámu svatých Cyrila a Metoděje v Praze, kde zahynuli parašutisté, kteří zastřelili říšského protektora Reinharda Heydricha. Křížem obrany státu in memoriam ministr vyznamenal například štábního kapitána Jaroslava Cabicara, který působil ve velitelské funkci při pražském květnovém povstání. Z žijících vojáků byli oceněni velitel 43. výsadkového mechanizovaného praporu v Chrudimi podplukovník Ladislav Švejda a rotný Michal Novotný ze 102. průzkumného praporu v Prostějově. Novotný letos v únoru obdržel vysoké vojenské vyznamenání USA Bronzovou hvězdu za to, že v Afghánistánu zachránil život americkému vojáku. Vyznamenání Zlaté lípy ministra obrany bylo uděleno účastníkům II. a III. odboje, například Heleně Vovsové a Haně Hejdánkové za odvážné občanské postoje v době nacistické okupace, historikovi a zakladateli Ústavu pro soudobé dějiny Akademie věd Vilému Prečanovi a signatářce a mluvčí Charty 77 Daně Němcové.

Lid podle Vojtěcha Filipa čekají v dohledné době nejhlubší revoluční společenské změny

Lid čekají v dohledné době nejhlubší revoluční společenské změny, česká společnost je v bodu zlomu, sdělil ve svém projevu delegátům osmého sjezdu KSČM v Liberci předseda strany Vojtěch Filip. Ve městě pod Ještědem mu na sjezdu naslouchalo na 500 delegátů. Šéf KSČM obvinil vládu, že vysává peníze z kapes středních a chudých vrstev, deformuje penzijní a pojistný systém. „Česká republika se pod vedením koaličních politiků propadá do bezvýznamnosti,“ zdůraznil. Dívají se na nás jako na korupční zemi, dodal. Děkoval naopak občanům za jejich postoj a za jejich účast na demonstracích a za jejich podpisy pod peticemi. Nemůže být menších cílů než porážka Nečasovy vlády a zastavení jejich reform, řekl Vojtěch Filip. Pochvaloval si, že dříve přehlížená KSČM začala být uznávaným subjektem u občanských iniciativ. Podotkl, že se loni dokonce podařilo prosadit vystoupení zástupců KSČM na demonstracích občanských iniciativ. Na závěr Vojtěch Filip zdůraznil, že dlouhodobým cílem je budování spravedlivějšího společenského řádu – socialismu. Komunisté ho považují za první stupeň komunismu.

Sněmovna by měla podle výboru schválit církevní restituce

Sněmovní ústavně-právní výbor hlasy koalice doporučil poslancům schválit církevní restituce. Poslanci podpořili změnu navrhovanou ODS, podle níž církve budou muset prokázat, že jim majetek patřil. Opoziční ČSSD nespěla s návrhy, aby ze zákona vypadla finanční náhrada nebo aby mohl být církvím vrácen jen majetek, který nejen vlastnily, ale také užívaly. Církve mají podle vládní předlohy dostat zhruba polovinu někdejšího majetku v hodnotě asi 75 miliard korun, který nyní vlastní stát. Stát by měl podle

vládního návrhu vyplácet církvím po dobu třiceti let celkem 59 miliard korun, k nimž by se každoročně připočítávala inflace. Po přechodném období sedmnácti let by přestal financovat chod církví. Návrh ČSSD, aby církve musely vydávaný majetek nejen dříve vlastnit, ale i užívat, označila ministryně kultury Alena Hanáková (STAN) za diskriminační. Pokud by byla vypuštěna finanční náhrada, církve by se podle koaličních zástupců soudily o další majetek. Naopak podle šéfa poslanců ČSSD Jeronýma Tejce vláda skutečně udělá „historický počin“. „Další generace budou muset splácet desítky miliard,“ řekl. Výbor nepřijal ani další návrh ČSSD, podle kterého by nebyl od daně z příjmu osvobozen první prodej restituovaného majetku. Komunisté neúspěšně navrhovali, aby výbor doporučil zamítnutí předlohy.

Lidovky.cz: Kateřina Pancová a Petr Kott mají obstavený majetek

Státní zastupitelství nechalo obstavit nemovitosti ředitelky kladenské nemocnice Kateřiny Pancové a exposlance Petra Kotta, které policie zadržela a obvinila spolu s poslancem a bývalým středočeským hejtmanem Davidem Rathem. Informoval o tom server Lidovky.cz. Podle něj žalobci zaplombovali domy Pancové v Rudné, v Hostivici a v Jílovém u Prahy. Obstaveny jsou prý také exposlancovy nemovitosti v Bakově nad Jizerou a Doksech. Kateřina Pancová a Petr Kott jsou spolu s Davidem Rathem a dalšími pěti viněni z toho, že zmanipulovali zadání tendru na rekonstrukci buštěhradského zámku. Kateřina Pancová a Petr Kott podle médií nechali upravit projekt financovaný z evropských fondů tak, aby se cena za opravy zvýšila o 46 milionů korun. David Rath s tím prý souhlasil, policie ho dopadla se sedmimilionovým úplatkem.

Sněmovna schválila „protipovodňovou“ změnu hranic s Rakouskem

Sněmovna hladce schválila ústavní novelu, díky níž se bude moci na jižní Moravě drobně změnit česká hranice s Rakouskem. Výměna se bude týkat pozemků u Břeclavi a Lanžhotu, důvodem jsou protipovodňová a vodohospodářská opatření. Předloha míří do Senátu. Změny hranic si vyžádala výstavba pravobřežní hráze a průkopů na řece Dyji; příslušné stavební a vodohospodářské práce již byly provedeny v devadesátých letech. Změny se vztahují na plochu o celkové rozloze 24 hektarů. Velikost území dotčených změnou hranic je na české i rakouské straně totožná. Podrobnosti upravuje smlouva, která byla podepsána loni 3. listopadu a kterou sněmovna již schválila. Všechny pozemky, jichž se výměna týká, vlastní státní podniky – Povodí Moravy, Pozemkový fond České republiky nebo Lesy České republiky.

Církev si připomíná 450 let od obnovení pražského arcibiskupství

Katolická církev si letos připomíná 450 let od obnovení činnosti pražského arcibiskupství po husitských válkách, v nichž proti sobě stály strana katolická a strana podobojí. V příštích dnech se chystá mše v katedrále sv. Víta a konference. Mše se uskuteční v den výročí posvěcení katedrály v roce 1929 a povede ji vídeňský arcibiskup Christoph

Schönborn, jehož k tomu pověřil papež Benedikt XVI. Mše v katedrále bude připomínkou formálního obnovení pražského arcibiskupství Ferdinandem I., které se odehrálo v září 1562. Faktický konec 140 let trvající sedisvakance nastal 5. září 1561, kdy byl Antonín Brus jmenován arcibiskupem. Sedisvakance je období, během něhož není obsazen církevní úřad, tedy úřad diecézního biskupa nebo papeže. Brusovi císař Ferdinand I. daroval jako arcibiskupskou rezidenci – dům stojící poblíž Pražského hradu a náležející kdysi Floriánu Griespeku z Griespachu. S podporou panovníka a zejména řádu křižovníků s červenou hvězdou poté arcibiskup pracoval na obnově katolické církve v Čechách. Pražská arcidiecéze je nejstarší existující diecézí v České republice. Založena byla v roce 973, na arcidiecézi byla povýšena v roce 1344.

Kardinál Vlk vidí ve smlouvě s Vatikánem prostor pro debatu o sňatcích

V případě dosud neschválené česko-vatikánské smlouvy by zástupci církve a státu mohli začít debatovat například o změně paragrafu, který řeší církevní sňatky, myslí si kardinál a bývalý pražský arcibiskup Miloslav Vlk. Podle něj se hovoří o tom, že by platný sňatek byl jen jeden, státní, a kdo by chtěl i církevní sňatek, uzavřel by ho i v kostele. Ten by měl jen platnost církevní. Nyní jsou úředně platné obě varianty – civilní i církevní uzavření manželství. Kardinál Vlk upozornil, že jeho vyjádření jsou vzhledem k jeho současnému postavení soukromé a nereprezentují stanovisko katolické církve. Podle Miloslava Vlka se o textu týkajícím se uzavírání manželství ve smlouvě debatoval. Kardinál Vlk v současnosti nevidí východisko z krize ve společnosti a politice, protože zodpovědné osobnosti nezkoumají příčiny těchto jevů. Obává se toho, že lidé si budou muset „rozbít nos“ a až poté snad nějaké cesty začnou hledat.

Slavný stíhač Fajtl má pamětní desku na pražské škole

Nejslavnější český stíhač druhé světové války František Fajtl teď má pamětní desku na základní škole v pražských Letňanech, která nese jeho jméno. Na desce je ztvárněna podobizna generála Fajtla a trojice letounů Spitfire, na nichž létal. Dílo akademického sochaře Josefa Duška a architekta Františka Ficala je na budově umístěno ke stému výročí narození hrdiny letecké bitvy o Británii a sedmdesátého výročí jeho sestřelení nad nacisty okupovanou Francií. Generálporučík Fajtl se jako stíhací pilot zúčastnil bitev o Francii a o Británii. V červnu 1939 utekl přes Polsko do Francie, kde sloužil ve francouzském letectvu. Po porážce Francie odešel do Anglie. V roce 1942 velel 122. britské stíhací peruti, v roce 1943 pak 313. československé stíhací peruti. Později byl velitelem skupiny dobrovolníků, kteří odešli bojovat na východní frontu. Na území tehdejšího Sovětského svazu na konci války velel 1. československému stíhacímu leteckému pluku. Účastnil se i bojů během Slovenského národního povstání. Po roce 1948 byl z armády propuštěn a uvězněn. Plně rehabilitován byl až po roce 1989. Je nositelem nejvyššího státního vyznamenání České republiky, Řádu bílého lva a dalších českých a zahraničních ocenění. Fajtl zemřel v roce 2006.

V Třebíči si lidé připomněli 70. výročí židovských transportů

Pietním shromážděním u památníku před gymnáziem si desítky lidí v Třebíči připomněly 70. výročí odjezdu dvou válečných židovských transportů. Do koncentračního tábora Terezín v nich bylo v květnu 1942 odvezeno skoro 1 800 obyvatel židovské národnosti z širokého okolí, včetně Jihlavy. Podle oficiální statistiky se jich vrátilo šedesát, řekl při slavnosti Pavel Fried, předseda Židovské obce Brno. U památníku pak zazněla hebrejská modlitba za mrtvé. „Někteří se vrátili do svých domovů, jiní hledali po světě zbytky svých rodin,“ řekl Pavel Fried k dalšímu osudu přeživších. Sám jako třebíčský rodák patří mezi pamětníky transportů. „Když sem přišli Němci, bylo mě devět roků,“ uvedl. Měl to štěstí, že celou válku zůstal v Terezíně, protože ostatní většinou pokračovali do vyhlazovacích táborů. To se stalo i Friedově sestře, která už byla vdaná. „V Osvětimi byla zavražděna v plynové komoře 8. března 1944,“ řekl. Z početné rodiny se 72 členy se jich zachránilo šest. Po pietním shromáždění následovalo vzpomínkové setkání v Zadní synagoze.

Výročí atentátu na Heydricha připomene výstava v senátní zahradě

Okolnosti odbojářské operace Anthropoid i život v protektorátu Čechy a Morava přiblíží výstava ve Valdštejnské zahradě, uspořádaná k 70. výročí atentátu na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha. Mapuje události od příchodu Heydricha do čela protektorátu až po represe, které následovaly po jeho zabití. Expozice má podle organizátorů připomenout, že atentát z 27. května 1942 byl nejvýznamnějším vystoupením českého odboje za druhé světové války a také jedním z nejdůležitějších odbojových činů v nacisty obsazené Evropě. Významný je také tím, že se na jeho přípravě a provedení podílely jak vojenský zahraniční, tak civilní domácí odboj. Výstavu tvoří přes šest desítek panelů s dobovými fotografiemi. Třetina expozice je věnována samotnému atentátu, který nakonec provedli v Británii vycvičení parašutisté Jozef Gabčík a Jan Kubiš. Dvě třetiny si všimají protektorátního života a okolností, které se k atentátu vztahují. Popisují politické a správní fungování protektorátu, represivní nacistický aparát, ale také všechny odbojové organizace. Výstava bude přístupná do 15. července.

V češtině vyjde kniha vzpomínek Heydrichovy manželky

V češtině vyjde kniha vzpomínek Liny Heydrichové nazvaná *Můj život s Reinhardem*. Manželka někdejšího říšského protektora a jednoho z představitelů nacistické říše v něm líčí léta strávená v protektorátu jako nejkrásnější ve svém životě. Kniha vychází přesně 70 let po atentátu na Heydricha, který se stal osudovou postavou českých dějin. V Německu vyšla kniha prvně již v sedmdesátých letech pod názvem *Můj život s válečným zločincem*. Letos vyšla v redici a v českém překladu ji poprvé vydává nakladatelství Toužimský & Moravec. Memoáry doprovází úvodní slovo Heydrichova syna Heidera, který na knihu vlastní autorská práva. Zahrnuje také komentář historika Jaroslava Čvanč-

ry a rozhovor s Heiderem Heydrichem. Kniha je doplněna o bohatou fotografickou přílohu z archivu rodiny Heydrichů, Jaroslava Čvančary i dalších včetně archivních snímků z ČTK. Mnoho z více než 180 fotografií je publikováno poprvé. Reinhard Heydrich byl jedním ze spoluúčů holocaustu, za jeho éry se začal naplňovat tragický osud českých a moravských Židů. Zastupujícím říšským protektorem v Čechách a na Moravě byl osm měsíců a osm dní. Zanechal v českých dějinách krvavou stopu: jen za čtyři měsíce výjimečného stavu, který Reinhard Heydrich okamžitě vyhlásil, padlo 486 rozsudků smrti a v koncentračních táborech skončilo přes 2 100 Čechů.

Obama udělil Albrightové nejvyšší americké civilní vyznamenání

Bývalá americká ministryně zahraničí českého původu Madeleine Albrightová dostala od šéfa Bílého domu Baracka Obamy nejvyšší civilní vyznamenání Spojených států. Je jím Prezidentská medaile svobody. Spolu s političkou, která zanedlouho oslaví pětasedmdesáté narozeniny, ji převzal například i zpěvák Bob Dylan, spisovatelka Toni Morrisonová či astronaut John Glenn. U Albrightové vyzdvihl Obama mimo jiné její podíl na rozšíření Severoatlantické aliance i na zásahu NATO proti etnickým čistkám v bývalé Jugoslávii. Americký prezident také připomněl, že někdejší šéfka americké diplomacie byla vůbec první ženou v této funkci. Albrightová ji zastávala v letech 1997 až 2001 v administrativě tehdejšího prezidenta Billa Clintona.

Madeleine Albrightová přebírá z rukou prezidenta Obamy Prezidentskou medaili svobody

Albrightová je dcerou někdejšího československého diplomata Josefa Korbela, který s rodinou po komunistickém puči v únoru 1948 odešel do Spojených států. V USA vystudovala politologii a veřejné právo a státopědě a specializovala se na východní Evropu a vztahy Východu a Západu. Clinton ji po svém vítězství v prezidentských volbách v roce 1993 jmenoval velvyslankyní v OSN (1993). Její hvězda naplno zazářila, když ji po obhájení prezidentského mandátu Clinton v lednu 1997 požádal, aby se stala první ženou v čele americké diplomacie. Nedávno Albrightové vyšla kniha *Prague Winter (Pražská zima)*, v níž vzpomíná na své dětství strávené před druhou světovou válkou a po ní v Praze a během války Londýně.

Příprava vrtulníkového centra NATO v Česku začne v příštím roce

Mezinárodní tým začne v příštím roce připravovat v Česku vznik vrtulníkového výcvikového centra NATO, mělo by využívat základnu v Pardubicích. Představitelé Severoatlantické aliance projekt schválili na zasedání v Chicagu. Zájem o spolupráci v mezinárodním výcvikovém centru pro posádky vrtulníků zatím deklarovaly Chorvatsko, USA a Slovensko, dalšími účastníky by mohly být Maďarsko, Litva či Lotyšsko, sdělil ČTK Vladimír Lukovský z tiskového oddělení ministerstva obrany. „V nadcházejících měsících vznikne mezinárodní projektový tým složený ze zástupců zemí, které se chtějí do projektu zapojit. Ten začne v průběhu roku 2013 připravovat převedení konceptu do reálného života,“ uvedl Vladimír Lukovský. Středisko bude využívat základnu v Pardubicích, na níž se už nyní cvičí postupně afghánští a američtí piloti, vedle toho by k dispozici mohly být i trenažéry v Ostravě. „Principem projektu není vytvoření výcvikového centra v jediné lokalitě, ale společné využití stávajících výcvikových kapacit v účastnických zemích,“ upřesnil první náměstek ministra obrany Jiří Šedivý.

Ministerstvo dá téměř půl miliardy na opravu vojenského muzea

Ministerstvo obrany plánuje investovat zhruba 440 milionů korun na rekonstrukci Vojenského historického ústavu (VHÚ) pod pražským Vítkovem. Zatím ale není jasné, kdy bude oprava dokončena, píše *Lidové noviny (LN)*. Ministerstvo již investovalo 191 milionů do výstavby tří depozi-tářů ve Vojenském technickém muzeu v Lešanech, která začala před dvěma lety. Ředitel VHÚ Aleš Knížek předpokládá, že by tendr na opravu muzea mohlo ministerstvo vypsat ještě letos, nebo příští rok. Rekonstrukce by pak mohla začít. „Nevím, jak na tom s penězi budeme v příštích letech, proto se právě nyní na plánech ještě pracuje,“ řekl ale deníku generální sekretář ministerstva Jan Vylita. Projekt opravy však podporuje ministr obrany Alexandr Vondra. „Národ nesmí zapomenout na ty vojáky a odbojáře, kteří v minulosti nasazovali životy za svobodu a nezávislost naší země. A proto je naší povinností přispět na nezbytnou rekonstrukci muzea, které je v havarijním stavu,“ sdělil LN ministr Vondra.

V USA zahájila činnost pobočka Knihovny Václava Havla

Ve Spojených státech zahájila činnost tamní pobočka Knihovny Václava Havla. Bude shromažďovat dokumenty o prvním českém prezidentovi, spisovateli a disidentovi. Chystá i vzdělávací a další aktivity, jež by měly prohlubovat česko-americké vztahy. Americká pobočka se poprvé představila na slavnostním večeru v newyorském Lincolnově centru, kterého se zúčastnila například zpěvačka Suzanne Vega či americká exministrka zahraničí Madeleine Albrightová. Podle šéfa knihovny Martina Palouše bude mít pobočka podobu nadace. Američanům tato forma umožní instituci snáze podporovat. Havel byl v USA velmi populární a respektovanou osobou. Během svého prezidentského úřadu i poté se přátelil například právě s Albrightovou či prezidentským párem Clintonových. Havlova knihovna, která sídlí v Praze, byla před lety založena po vzoru

knihoven amerických prezidentů. Financuje ji podnikatel Zdeněk Bakala. Shromažďuje různé materiály o Václavu Havlovi. Americká nadace by měla částečně podporovat i aktivitu české knihovny.

Socioložka Šiklová a básník Jirous dostali prestižní ceny Plzně

Socioložka Jiřina Šiklová a in memoriam básník Ivan Martin „Magor“ Jirous se v Plzni stali laureáty prestižní městské Ceny 1. června připomínající boj za svobodu a demokracii. Letošní udělování cen bylo mimořádné – ceny dostaly poprvé dvě osobnosti a vůbec poprvé ji také dostala významná osobnost in memoriam. Cenu 1. června uděluje město od roku 1993 za významný přínos k objasnění a prosazení principů demokracie, svobody a spravedlnosti a za důslednou obhajobu lidských práv a svobod prostřednictvím médií. Připomíná události 1. června 1953, kdy se v reakci na měnovou reformu na 20 000 Plzeňanů vzepřelo jako první ve střední Evropě komunistické moci.

Lidé ze zemí V4 si u ombudsmanů více stěžují na sociální situaci

Na stolech ombudsmanů ze zemí visegrádské čtyřky (V4) přibývají v souvislosti s hospodářskou krizí podněty občanů ze sociální oblasti. Stěžují si na příliš tvrdé dopady sociálních reforem, potíže se sociálními dávkami, exekuce a také na špatně dostupnou zdravotní péči. Ombudsmani to řekli na svém setkání v Brně ČTK. Uvedli, že jejich pravomoci jsou omezené, proto nemohou vždy pomoci. Český ombudsman Pavel Varvařovský letos dostal zhruba o 500 podnětů lidí více než ve stejném období loni. Nárůst způsobily stížnosti související s ekonomickou situací lidí, hlavně s poskytováním sociálních dávek. „Snažím se z nich vypreparovat to nejdůležitější. Žádám pak vládu o nápravu,“ řekl ČTK. Upozornil na to, že některé změny v poskytování dávek přinesly mnoho problémů. Potíže řeší rodiče postižených dětí, jimž se po změně legislativy snížily příspěvky až o 4 000 korun měsíčně. „Zároveň ale stěžovatele upozorňuji, že neexistuje zásada, že se musíme mít stále lépe. Asi se budeme mít nějakou dobu hůře a protesty proti vládě na tom nic nezmění,“ doplnil ombudsman.

Charta 2012 volá po mravní obrodě a naplnění Havlova odkazu

Několik profesorů a někdejší herečka a poslankyně Táňa Fischerová podepsali prohlášení, které nazvali Charta 2012. Volají v něm mimo jiné po mravním ozdravení společnosti a naplnění odkazu „posledního velkého Čecha“ Václava Havla. K výzvě se připojil také sociolog Miloslav Petrušek, antropoložka Anna Hogenová a bývalá děkan-ka Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy Stanislava Kucherová. „Je nutná nová revoluce, neboť všemocní tohoto světa se své moci a svých výsad nevzdají dobrovolně. Je bohudík možno využít toho, že jsme civilizovaní lidé a že naše revoluce může být úspěšná i bez násilí, že může být opět sametová,“ stojí dále v prohlášení. Na rozdíl od Charty 77, která upozorňovala na konkrétní formy porušování lidských práv v tehdejší komunistickém Československu, ale dokument žádnou konkrétní kritiku ani požadavky neobsahuje.

STEM: Podíl Čechů s negativním postojem k Romům vzrostl o desetinu

Čechů s negativním postojem k Romům přibývá, oproti loňsku vzrostl jejich podíl ve společnosti o více než desetinu. Vyplývá to z dubnového průzkumu agentury STEM, jehož výsledky má ČTK k dispozici. Odmítavý vztah k romské menšině mají celé tři čtvrtiny obyvatel ČR, což je nejvíce od roku 1994, kdy zjišťování začalo, rozdíl mezi jednotlivými roky jsou však většinou malé. Dobrý vztah k Romům vyjádřila jen dvě procenta dotázaných, velmi dobrý vztah vůbec nikdo. Při posledním průzkumu v dubnu loňského roku uvedlo negativní postoj k romské menšině 68 procent dotázaných. Letos to již byly přesně tři čtvrtiny, o dva procentní body více, než činila zatím nejvyšší hodnota podílu odmítavých reakcí z roku 1994. Celých 14 procent lidí dokonce odpovědělo, že k Romům cítí přímo odpor. Loni se takto vyjádřila desetina lidí. Podíl dotázaných s pozitivním vztahem k romské menšině se ve srovnání s rokem 2011 snížil o polovinu, ze čtyř na dvě procenta.

Židovská obec: Projevů antisemitismu v Česku nepřibývá

Projevů antisemitismu v Česku v posledních letech nepřibývalo a situace je tu stabilizovaná. ČR se tak liší od jiných zemí Evropy, kde jsou nenávislné výpady proti židovské menšině početnější a také násilnější. Vyplývá to z výroční zprávy o projevech antisemitismu v ČR za loňský rok, kterou zveřejnila pražská židovská obec. Dokument připravilo její středisko bezpečnosti. „V roce 2011 v počtu incidentů ani jejich charakteru nebyl zaregistrován žádný výrazný výkyv,“ uvedlo středisko. Situaci v ČR hodnotí pro židovskou menšinu jako velmi příznivou. „Důvodem je zejména s Židy tradičně spíše sympatizující naladění většinové společnosti na rozdíl od jejího postoje k řadě jiných menšin,“ píšou autoři. Podle nich dalším z důvodů může být ale také to, že židovská komunita je v ČR ve srovnání se západními zeměmi velmi malá a její příslušníci se nedají na první pohled identifikovat.

Studenti: Největší problém ČR jsou Romové, nezaměstnanost a politika

Největšími problémy České republiky jsou podle středoškoláků Romové, nezaměstnanost a politika. Ukázal to průzkum společnosti Člověk v tísni a agentury Millward Brown mezi 1 100 studenty středních škol a učilišť. Stejný dotazník mladí lidé vyplňovali v roce 2009, nyní vyjádřili výrazně větší nespokojenost se svým životem. Jinak se podle autorů průzkumu životní styl mládeže příliš nezměnil. „Oproti roku 2009 došlo ve třech oblastech k významným posunům ve vnímání hlavních problémů na úrovni ČR: soužití s Romy, korupce a ekonomická situace. Mezi hlavní problémy nadále patří obraz politické reprezentace a nezaměstnanost,“ shrnuli autoři průzkumu. Hlavní příčiny problematického soužití s romskou menšinou vidí studenti především v neochotě Romů pracovat, projevech rasismu ze strany romské menšiny a neochotě Romů se vzdělávat. Polovina z nich přitom čerpá informace o Romech z médií, polovina od rodiny nebo kamarádů. „Vzorec pohledu studentů na Romy je možná ještě více rigidní, etnický a odmítavý než u dospělé populace,“ komentoval anketu sociolog Ivan Gabal.

Ve volném čase chodí středoškoláci víc do nákupních center než za kulturou. Nejčastěji se ale baví poslechem hudby a povídáním si s kamarády přes internet.

STEM: Podle 70 procent Čechů je diskriminace v ČR velkým problémem

Podle sedmdesáti procent Čechů je diskriminace v České republice velkým problémem. Podíl obyvatel Česka se stejným názorem od roku 2010 vzrostl zhruba o polovinu. Vyplývá to z květnového průzkumu agentury STEM, jehož výsledky má ČTK k dispozici. Za nejzávažnější považuje většina lidí znevýhodňování kvůli věku. Na druhé místo se s 18 procenty dostala diskriminace podle rasy a národnosti a na třetí se 14 procenty znevýhodňování kvůli zdravotnímu postižení. Průzkum prováděla agentura STEM v období od 12. do 21. května. Zúčastnilo se jej 975 obyvatel ČR starších osmnácti let.

V Praze bude ulice Olgy Havlové

V Praze na Žižkově byla jedna z ulic, ústící do Rixdorfské ulice, pojmenována po první manželce prezidenta Václava Havla Olze.

Na toto rozhodnutí pražské rady čekalo hlavní město třináct let, tedy od roku 1999. V té době obdržela tehdejší místopisná komise návrh od Výboru dobré vůle – nadace Olgy Havlové, aby bylo některé veřejné prostranství na území Žižkova pojmenováno jménem bývalé první dámy.

Ulice Olgy Havlové leží v lokalitě Na Vackově, tedy spíše na okraji Žižkova, od původního bydliště své jmenovkyně – ulice Chelčického – poměrně daleko. Název ulice Rixdorfská by měl připomínat historii pobělohorských exulantů – Český Rixdorf byla jejich osada založená roku 1737 v Berlíně.

(mk)

Karlovy Vary zahájily sezónu, přinese nový statut a kandidaturu UNESCO

V Karlových Varech začala při tradičním svěcení léčivých pramenů a historickém průvodu zakladatele města Karla IV. nová lázeňská sezóna. Letos je ve znamení dvou událostí, které mohou v budoucnu významně ovlivnit návštěvnost a rozvoj města. Po letech příprav je dokončen nový lázeňský statut, který čeká už jen na schválení ve vládě. Karlovy Vary se stanou i oficiálním uchazečem o zápis do seznamu světového dědictví UNESCO. Oficiální kandidatura Karlových Varů na zapsání do seznamu UNESCO, o což město usiluje společně s Mariánskými Lázněmi, Františkovými Lázněmi a s Luhačovicemi, bude využita při prezentaci lázní. Návštěvnost lázní se snaží město podporovat navazováním vztahů v zahraničí. Karlovy Vary už mají osm partnerských měst z celého světa, jejich seznam ale nemusí být konečný. Loňská návštěvnost lázní byla nejvyšší od roku 2000. K léčebným pobytům loni přijelo celkem 158 397 lidí a proti roku 2010 to byl nárůst o 13,2 %.

Hrad Velhartice otevřel po letech obnovy objekt bývalého pivovaru

V areálu hradu Velhartice na Klatovsku se po mnohaletém úsilí podařilo zachránit objekt středověkého pivovaru. Památkáři mluví o tom, že si tím splnili svůj sen. Z původních rozpadlých obvodových zdí historické stavby z 15. století je nyní zrekonstruované multifunkční centrum s restaurací i výstavním, divadelním a koncertním prostorem. Lidem se otevřelo v pátek. Návštěvníkům objekt aktuálně nabízí interaktivní expozici pro děti i dospělé nazvanou *Cesta tajuplnými světy* a výstavu *Pocta prostoru* sochaře Václava Fialy. Záchrana probíhá i na dalších památkách v kraji, zajistit se podařilo třeba hrad Gutštejn u Bezdruzic.

Nové kulturní centrum ve Zlíně

V areálu bývalých obuvnických závodů firmy Baťa ve Zlíně vzniká velké kulturní centrum. V halách, kde dřív hučely obuvnické stroje a pak tu byla tržnice s asijským zbožím, bude od podzimu knihovna, galerie a muzeum. Všechno toto bude připomínat muže, který Zlín proslavil – Tomáše Baťu. Ve dvou budovách s číslem popisným 14 a 15 bude Krajská knihovna Františka Bartoše, Krajská galerie výtvarného umění a Muzeum jihovýchodní Moravy. Jeho součástí je Obuvnické muzeum, svou velikostí a významem jediné v republice.

Pětina Čechů nepoužívá počítač

Podle zjištění Eurostatu nikdy v životě nepoužilo počítač celkem 22 % občanů České republiky ve věku 16-74 let. Země se tak řadí prakticky přesně do evropského průměru a její data jsou velmi podobná jako u dalšího rakouského souseda – Slovinska. Určitě je ale zajímavé, že Česká republika v tomto ohledu naopak poměrně zdatně pokulhává za Slovenskem, kde zcela nedotčených počítačovou kulturou zůstalo pouze 17 % respondentů. Do určité míry to může být dáno i nižším věkovým průměrem na Slovensku. I Slovensko se však jen dívá na záda skutečné evropské špičce, kterou představují především skandinávské

státy Švédsko a Dánsko společně s Lucemburskem a Nizozemím. Na opačném konci žebříčku se pak seřadily země z jihovýchodu Evropy – Bulharsko, Rumunsko a Řecko. Pochopitelně úplná izolace od počítačů je záležitostí spíše starších lidí – například v České republice pouhá tři procenta dotázaných ve věku 16-24 let nikdy nepracovalo s počítačem a evropský průměr je vyšší o pouhé procento.

Určitě je ale zajímavé, že podle zjištění Eurostatu klesá v Evropské unii podíl studentů IT mezi vysokoškoláky. Jestliže ještě v roce 2005 jich bylo kolem čtyř procent, v roce 2009 se jednalo jen o 3,4 procenta. Rakousko přitom patří mezi země s vůbec největším podílem IT studentů, protože zde přesahuje dokonce pět procent. Obecně ale můžeme předpokládat, že podíl IT studentů klesal kvůli omezeným kapacitním možnostem a rychlejšímu rozvoji jiných oborů.

Je skutečností, že například v České republice technické obory jen těžko shánějí studenty, přestože jejich absolventi mají většinou výrazně snazší pozici při hledání práce. Stále však platí, že technický obor prostě nemůže vystudovat každý a ve většině případů zde laťka nároků na studenty neklesla tak hluboko jako v některých oborech humanitních. Nynější slabé ročníky, které přicházejí v současnosti na vysoké školy, pak problém spíše ještě prohlubují.

Samozřejmě situaci může pro technické obory do jisté míry příznivě ovlivnit zavádění školného na vysokých školách (ať už v podobě klasického školného, nebo tzv. zápisného), které pravděpodobně bude alespoň částečně motivovat studenty k tomu, aby při výběru oboru více hleděli na jeho uplatnitelnost v praxi. Jenže základní problém tímto způsobem odstranit nelze – počet lidí schopných a ochotných vystudovat technickou vysokou školu nijak závratně nestoupne. Navíc mezinárodní výzkumy ukazují, že výkony žáků českých základních a středních škol v poslední letech v matematice velmi dramaticky klesají. Šance, že se z domácích zdrojů podaří zajistit dostatek IT inženýrů, stále klesají a nelze tedy očekávat, že by se v počítačové gramotnosti Česká republika v příštích několika letech rychle vyvíjela z pásma průměru k zásadně lepším hodnotám.

(MaFr)

Při oslavách věrozvěstů vyvěsí 320 radnic moravskou vlajku

V den oslav věrozvěstů a duchovních patronů Moravy svatého Cyrila a Metoděje, který připadá na 5. července, vyvěsí bezmála 320 radnic moravskou vlajku. Akce se uskuteční potřeť. Ve srovnání s loňskem se počet zapojených měst a obcí zvýšil zhruba o sto. Zlatočervenou vlajku, doplněnou o moravskou orlici, vyvěsí opět Brno a některé jeho části, dále Znojmo, Vyškov, Blansko, Šumperk, Litovel, Uničov, Zábřeh na Moravě, Moravský Beroun, Velká Bíteš, Uherský Brod, Kyjov nebo Náměšť nad Oslavou. Zavlaje v centru cyrilometodějských oslav na Velehradě i v Mikulčicích u Hodonína, kde leží velkomoravské hradiště Valy.

Výstava v Mikulově přibližuje nejznámější rabíny Moravy

S dílem a osudy nejvýznamnějších moravských rabínů se mohou seznámit návštěvníci nové výstavy v zámku v Mikulově. Město bylo po staletí centrem Židů na Moravě a sídlil

v něm od 16. století i zemský rabín. Většina z předních moravských rabínů je pohřbena na židovském hřbitově v Mikulově. K nejslavnějším duchovním patřil Mordechaj Benet (1753-1829). Za svého života byl považován za svatého muže a pro údajnou schopnost uzdravovat se mu říkalo zázračný rabín. Rabín David Oppenheimer (1689-1708) se stal zakladatelem nadace pro vzdělání chudých dětí. Ve výčtu rabínů na výstavě chybí snad ten nejslavnější – rabín Löw, neboli Jehuda Löw ben Becalel. Je spojován hlavně s Prahou. Jako moravský zemský rabín působil v Mikulově přes dvacet let. Pak odešel do Prahy, kde vznikla legenda, že stvořil člověka z hlíny Golema.

Brněnské Mendelovo muzeum vystavuje rukopis otce genetiky

Mendelovo muzeum brněnské Masarykovy univerzity vystavuje rukopis otce genetiky Gregora Johanna Mendela (1822-1884). Jde o spis *Pokusy s rostlinnými hybridy* z roku 1865, jímž položil základy tehdy nového vědního oboru genetiky. Vystaven bude do 30. června. Mendelovo muzeum sídlí v prostorách augustiniánského kláštera na Starém Brně, v němž slavný vědec kdysi působil. V rukopise shrnul poznatky z genetiky. Dokument je v republice veřejnosti prezentován poprvé. Mendelův klíčový vědecký spis opustil Brno v roce 1953, kdy komunisté klášter zrušili. Členové augustiniánské provincie jej pak potají převezli z Moravy do Čech a ukryli. Před bezmála třiceti lety jej uložili ve vikariátu řádu sv. Augustina ve Vídni. Odtud byl později kvůli zhotovení faksimile převezen do Německa, kde se dostal do držení zástupců Mendelovy rodiny. S nimi pak augustiniáni vedli dlouhá jednání, která skončila neúspěchem. Po právním rozboru, který dokázal, že spis náleží klášteru, pak následovala intervence české diplomacie, zastavení řízení o zapsání na seznam německých památek a návrat do ČR.

V cenném bytě od Loose chce Plzeň expozici i kanceláře

Do letošního září chce mít plzeňská radnice projektovou dokumentaci k obnově bytu na adrese Bendova 10, v němž jsou interiéry od celosvětově uznávaného architekta Adolfa Loose. V cenném objektu vzniknou expozice a prostor vhodný pro pořádání komorních kulturních a společenských akcí, ale také kanceláře. „Je to jeden z prestižních interiérů, Loosův unikátní byt. Příprava jeho rekonstrukce už se konkrétně rozběhla. Naší ambicí je samozřejmě dokončit ji do roku 2015, aby to bylo součástí Evropského hlavního města kultury,“ řekl ČTK primátor Martin Baxa (ODS).

Město se snaží už několik let o postupnou revitalizaci Loosových interiérů na svém území. Adolf Loos má v Plzni řadu realizací. Byt v Bendově ulici je ve vlastnictví města. Původními majiteli byli Vilém a Gertruda Krausovi, které s příchodem druhé světové války postihl pohnutý osud, podobně jako většinu ostatních vlastníků plzeňských bytů realizovaných Loosem. Obchodník Vilém odešel v roce 1939 do Anglie, kde žil i po válce, žena i děti zahynuly ve vyhlazovacích táborech. Dům zabavili Němci, roku 1946 byl Vilémovi navrácen, od roku 1954 byl v národní správě. Od státu jej Plzeň získala v roce 1994.

V Třeboni začala lázeňská sezóna

Slavnostním průvodem v dobovém oblečení nebo svěcením slatiny byla slavnostně zahájena v Třeboni na Jindřichohradecku lázeňská sezóna. Pořadatelé akci stylizovali do dvacátých a třicátých let minulého století. Třeboňské Lázně Aurora a Bertiny lázně patří mezi nejvyhledávanější regenerační zařízení v Česku. Návštěvníci si mohli podrobně prohlédnout prostory obou lázeňských zařízení. Vrcholem kulturního programu bylo večerní vystoupení Big Bandu Felixe Slováčka v lázeňském parku.

Z Pražského hradu na Karlštejn vyrazil tradiční průvod Karla IV.

Z Pražského hradu se vydal tradiční královský průvod v čele s císařem Karlem IV., aby dopravil na hrad Karlštejn korunovační klenoty, respektive jejich napodobeniny. Desítky jezdců na koních, rytířů i panošů, kočáry i obyčejné vozy vzbudily zaslouženou pozornost návštěvníků hradu, zejména turistů z Dálného východu. Průvod na 42 kilometrů dlouhou cestu přes obce u Berounky vyprovodili trubáči hudby Hradní stráže a zvony z katedrály. Ve zhruba čtyři sta metrů dlouhém průvodu šli udatní rytíři i mniši v kutnách, spanilé panny i ctnostné dámy, praporečníci ve škorních i kejkliři. „Dvořané“ vyrazili od Hradu za zvuku bubnů a policejní asistence Nerudovou ulicí. Na mnohých zastávkách jejich cesty – na Smíchově, v Chuchli, Radotíně, Černošicích, Mokropsech a Dobřichovicích – byly nejen pro něj, ale hlavně pro obecný lid přichystány hudební, divadelní a šermířské produkce. Královský průvod se koná vždy o prvním červnovém víkendy a je pomyslným pokračováním tradice, kterou založil Karel IV., který uchovával na Karlštejně korunovační klenoty Svaté říše římské. Každoročně po Velikonocích je ale nechával v Praze ukazovat věřícím. Pak byly opět převezeny na Karlštejn.

Chilský prezident dostal náhradu za pero „odnesené“ Václavem Klausem

Chilský prezident Sebastián Piñera dostal náhradu za protokolární pero, které si osobitým způsobem přisvojil při loňské návštěvě země prezident Václav Klaus. Nové mu poslal europoslanec ODS Edvard Kožušník. Záznam, na kterém je zachyceno, jak si Václav Klaus psací potřebu ponechal, byl dlouho jedním z hitů nejen na internetu. „Je to nadsázka,“ řekl ČTK k motivům svého kroku europoslanec s tím, že pero není přímo od Václava Klause, byť je v etuji s jeho podpisem. Psací nástroj pořídil za 12 000 Kč v prodejně českého výrobce, který vyrábí protokolární pera pro prezidentskou kancelář. Edvard Kožušník pero dal bývalému předsedovi chilského Senátu Jorge Pizarrovi s prosbou o předání prezidentu Piñerovi. „On mi to slíbil a následně mě informoval, že pero do (chilské) prezidentské kanceláře předal,“ uvedl europoslanec.

Kostely lákají na neotřelý zážitek, otevřely v noci své dveře

Více než 1 250 kostelů, chrámů, kaplí, modliteben a dalších církevních objektů se zúčastnilo Noci kostelů. Ta i letos slibovala setkání s tajemnem a nahlédnutí do temných

skrytých prostor. Kostely lákaly také na kulturní akce. Například opět v kompletní sestavě zaznělo všech sedmero zvonů v katedrále sv. Víta. Chybějící zvony nejdůležitější svatostánek v zemi dostal teprve nedávno. Podle organizátorů se církevní objekty staly opět místem setkávání, kde se lidé mohli přiblížit křesťanství prostřednictvím rozhovoru, hudby, umění a zážitku. Záměrem ale není přímo obracení lidí na víru. Noci kostelů se účastnilo jedenáct církví.

Zloději ve svatohorské bazilice způsobili škodu 1,6 milionu korun

Kriminalisté sečetli škody, které vznikly při krádeži ve svatohorské bazilice u Příbrami. Zloději se zmocnili tři sta let starých artefaktů za 1,6 milionu korun. Podle zajištěných stop byli na místě dva pachatelé. V případě dopadení jim hrozí až osm let vězení. Zloději se dovnitř dostali bočním vchodem přes svatohorské schody, které spojují město s poutním místem. Z baziliky odcizili sedm postříbřených svícňů, dvě stříbrné sochy andělů z hlavního oltáře a podstavec ze zlata a stříbra.

Mikulov má největší expozici o vínu v republice

Zřejmě největší expozici o vinařství v republice má muzeum v Mikulově sídlící v tamním zámku. Jmenuje se *Vino napříč staletími* a všem, kteří za ním přijíždějí na Moravu, ukazuje, jaký význam tomuto nápoji lidstvo přikládalo. V zámku je další stálá výstava *Tradiční vinařství na Moravě* a v jeho sklepení sud na víno neobvykle velkých rozměrů, u něhož se konají oblíbené ochutnávky vín. Zatímco expozice *Tradiční vinařství na Moravě* pojednává o technologii výroby vína a lidových zvycích, jež jsou s tím spojené, nová výstava se tématu vína věnuje mnohem šířeji. Připomíná, že mu holdovali už Egypťané a víno šlechtili již obyvatelé Velké Moravy. Expozice je vytvořena tak, že turistu provází různými údobími. Remeslníci pro ně vytvořili kopii románského sklepa, gotické kaple i renesanční labyrint. Příklad zjistiť, nakolik důležité je víno pro církevní rituály, prohlédne si asi osmnáct milionů let starý otisk révy teutonské, který do Mikulova zapůjčilo Národní muzeum v Praze. Seznámí se navíc i se všemi vinařskými oblastmi republiky.

Úspěchy české gastronomie

Aktuální vydání průvodce *Michelin Main Cities of Europe* dokládá vítězný postup české haute cuisine. V Praze byl dosud pouze jediný podnik, který se mohl pochlubit michelinskou hvězdičkou, tedy označením vysoké kvality. Podnik Allegro v hotelu Four Season však loni přišel o svého šéfkuchaře Andreu Accordiho a do nové sezóny vstoupil s naprosto novou koncepcí. Vážně tak hrozilo, že v tomto roce zůstane česká metropole vůbec bez hvězdného podniku. Inspektoři michelinského bedekru však nakonec rozhodli jinak a udělali tak ctitelům české špičkové gastronomie velkou radost. Hvězdičky byly totiž uděleny dvěma špičkovým českým kuchařům – Romanu Paulusovi, který vede kuchyni v tradiční špičkové restauraci Alcron hotelu SAS Radisson, a Oldřichovi Sahajdákovi z podniku La Degustation Bohême Bourgeoise.

Rozšířen byl i počet podniků v Praze, které se mohou pochlubit označením BIB, tedy označením signalizujícím kvalitní a přitom cenově dostupnou kuchyni – vedle již dříve oceněných restaurací SaSaZu, La Terroir, Divinis a Aromi přibýly ještě Monastery a Sansho.

Za zmínku přitom jistě stojí, že jeden ze dvou českých michelinských kuchařů získával ostruhy také v Rakousku. Roman Paulus se totiž vyučil v rakouském Gerasu a jako student působil na zámku v Dürnsteinu. Právě důraz na praxi přitom považuje za hlavní přednost rakouské školy oproti těm českým. V Rakousku zůstal Roman Paulus i několik let po vyučení. Pracoval především v luxusních horských střediscích poblíž rakousko-švýcarských hranic. Poté putoval za zkušenou poněkud dále – do Velké Británie, kde nejdříve pracoval v londýnském hotelu Savoy a poté vařil na palubě legendární zaoceánské lodi Queen Elisabeth II. Před čtyřmi lety se nyní sedmatřicetiletý Roman Paulus stal šéfkuchařem restaurace Alcron a ještě výše pozdvihl podnik, který již mnoho desítek let patří k absolutní pražské špičce. Jeho specialitou jsou rybí pokrmy, ale laibužníky si získal i svými variacemi na českou kuchyni. Za špičkovou je považována například jeho úprava svíčkové. Jeho oblíbeným pokrmem je však jídlo, které do střední Evropy připutovalo z Itálie – rizoto. Ale i rizoto tvoří součást jihoněmecko-rakousko-české gastronomie, tak jak se tento komplex zformoval v době existence habsburské monarchie.

Právě Paulus stejně jako Sahajdák ukazují, že pro získání michelinské hvězdičky není vůbec nutné se koncentrovat jen na středomořskou či klasickou francouzskou kuchyni. Naopak v obou případech k ocenění vedly odkazy na tradiční haute cuisine odkazující na 19. století. O vyhlášené svíčkové v Alcronu jsme se již zmínili. A restaurace La Degustation Bohême Bourgeoise se hrdě hlásí i na svých internetových stránkách ke kuchařskému odkazu jedné ze špičkových českých autorek kuchařských knih konce 19. století Marie B. Svobodové. Samozřejmě však oba špičkoví šéfkuchaři původní receptury přizpůsobili současným poměrům. Učinili tak ale s respektem k původním chuťovým akcentům.

Když tedy navštívíte některý z pražských podniků ozdobených michelinskou hvězdičkou, můžete se v duchu přenést na konec předminulého století, do časů, kdy na trůně v Rakousku-Uhersku seděl František Josef I. Zároveň se však nemusíte obávat, že byste se po zkonsumovaném menu jen těžko zvedali od stolu.

(MaFr)

Speleologové zpřístupní spodní patro Sloupsko-šošůvských jeskyní

Speleologové v nejbližších týdnech zpřístupní spodní patro Sloupsko-šošůvských jeskyní v Moravském krasu. Naposledy si jej mohli turisté prohlédnout před asi 80 lety. Nová trasa bude určena pro fyzicky zdatné a starší desítky let. Na tři hodiny si zkusí práci jeskyňářů. ČTK to řekl vedoucí Správy jeskyní Moravského krasu Jiří Hebelka. V Moravském krasu je zpřístupněno pět jeskyní, včetně nejznámějších Punkevních, které jsou propojeny se dnem propasti Macocha. Ve všech jsou chodníky, můstky a schodiště umožňující pohodlnou chůzi. Na nové trase, nazvané Po stopách Nagela, to bude jiné. Vydávat se na ni budou

denně pouze dvě desetičlenné skupinky. Každý návštěvník musí mít pevnou obuv, dostane zapůjčenu helmu se svítilnou. Na trase bude osmimetrový Macošský žebřík. Kdysi si jej nechal ve Vítkovických železárnách vyrobit pro průzkum na dně Macochy badatel Karel Absolon. Žebřík je z několika kusů. Lze jej nastavit i tak, aby byl do oblouku. Komponenty se změny v jeden pevný kus po utažení šroubů.

Muzeum v Jilemnici otevřelo výstavu věnovanou bramborám

Brambory využitě na mnoho způsobů ukazují výstava, která byla zahájena v Krkonošském muzeu v Jilemnici. Plodině, která byla pro obyvatele českých nejvyšších hor mimořádně důležitá, se ale nevěnuje jen jako potravine. Přibližuje i hospodářský nebo sociální význam, který brambory v uplynulých dvou staletích měly. Návštěvníky v expozici čeká množství historických exponátů souvisejících se zemědělstvím nebo s přípravou jídel, řada hotových výrobků nebo receptů. Výstavu *Brambory a kaše, to je strava naše aneb z historie brambor v Krkonoších* si mohou prohlédnout denně kromě pondělí až do konce září.

V Kunovicích se jela první Jízda králů po zápisu do UNESCO

První jízda králů od loňského listopadového zápisu na seznam světového nehmotného kulturního dědictví UNESCO se jela v Kunovicích na Slovácku. Prvním chlapcem, který po této události usedl v ženském kroji na koně, aby doprovázen svou družinou projel městem, je desetiletý Jakub Machálek. Městem zněly charakteristické „vyvolávky“, které se nevyhýbají aktuálním poměrům na radnici ani v celostátní politice. Jízda králů patří k nejznámějším folklórním zvykům v Česku. Pochází z pohanských dob. Mladí chlapci tehdy soupeřili při vyhánění dobytka a nejlepší z nich se stal králem. Druhý původ tradice vidí etnografové v útěku uherského krále Matyáše Korvína před Jiřím z Poděbrad. Aby se neprozradil svým vzhledem a mluvou, oblékl se prý do ženského kroje a do úst si vložil růži. Jízda králů se jezdí i ve třech dalších obcích Slovácka, ve Vlčnově, Hluku a ve Skoronicích na Hodonínsku.

Festival v Hradci a Pardubicích nabídl 19 folklórních souborů

Celkem devatenáct souborů se představilo divákům na 21. ročníku Folklórního festivalu Pardubice – Hradec Králové. Festival je přehlídkou souborů, jejichž činnost je zaměřena na zpracování a prezentaci lidového umění folklórního regionu Čechy. Na festivalu se představily soubory z Pardubic, Hradce Králové, Prahy či Chrudimi i soubory z jiných folklórních regionů – Uherského Hradiště, Postřekova, Vsetína, Skaličan ze Slovenska a Goralski soubor Janicki z Polska.

Na Slavnostech chřestu spotřebovali čtyři tuny „zeleniny králů“

Čtyři tuny „zeleniny králů“ spotřebovali kuchaři při 18. slavnostech chřestu v Ivančicích na Brněnsku. Slavnosti

s gastronomickým a zábavným programem každoročně připomínají místní starou pěstiteckou tradici. Z Ivančic se kdysi chřest dovážel až na vídeňský dvůr. Dnes jej pěstují hlavně drobní zahrádkáři, ale rodí se také plány na vybudování nové „chřestovny“. Zájemci ochutnali desítky specialit z chřestu – od polévek přes hlavní jídla až po dezerty. Kuchaři takzvanou „zeleninu králů“ kombinovali s různými masy od pštrosího až po lososa. Chřest dobře zapadá do specialit různých národních kuchyní – kuchaři jej nabízeli s typicky českými pečenými vepřovými líčky, italským rizotem i v japonském suši. Oblíbená dezertní kombinace spojuje chřest s jahodami.

V Kelči se představuje místní tradice výroby dýmek

Tradiční výrobu dýmek v Kelči na Vsetínsku mapuje tamní výstava *Po stopách kelečského dýmkařství*. Zlatá léta zažívala místní výroba od poloviny 19. století do první světové války. Návštěvníci si mohou prohlédnout také výrobky z jiných částí Valašska. K vidění jsou nástroje nezbytné k výrobě dýmek, nechybí ani rekonstruovaná dílna. Místní vyráběli pestrou škálu různých druhů dýmek, dýmky nesly pestré názvy podle tvaru, který připomínaly, například rybí ocas, kozí brada, kozí míšek, baňačka. Pojmenovávaly se také podle místa dodání, jako vídeňky, uherky, slovenky, znojemy a jiné. Návštěvníci dále mohou vidět i dýmky ve vsetínském regionu nezhotovované, pěnovky ze vzácného nerostu sépiolitu, dále porcelánky či hliněné dýmky zvané gypsovky. Kelečské fajfky se vyvážely jak do všech koutů českých zemí, tak i do Rakouska, Polska či Uher a zdejší dýmkař Pajdla je exportoval dokonce až do USA. Jedna z dodávek údajně ztroskotala na slavné lodi Titanic.

Češi poslali 14 milionů dárcovských SMS, dali tak 377 milionů Kč

Lidé v Česku poslali už skoro 14 milionů dárcovských textových zpráv DMS. Na dobročinné projekty či pomoc po přírodních katastrofách tak přes svůj mobilní telefon dosud věnovali víc než 377,34 milionu korun. Výsledky zveřejnilo Fórum dárců. Podle něj se zprávy DMS za osm let své existence staly jednou z nejrozšířenějších cest, jak mohou zájemci přispívat na charitu. Dárcovské SMS patří k českým vynálezům. Za osm let existence služby mohli lidé podpořit na dvě stě projektů a organizací. O český nápad k získání prostředků na dobročinnost přes mobil projevil zájem i další státy. Službu DMS zatím převzalo Slovensko a Bulharsko.

Španělský sál, Zrcadlový salon nebo Rudolfovu galerii mohli lidé navštívit během Dne otevřených dveří na Pražském hradě

Návštěvníci měli ojedinělou příležitost vidět běžně nepřístupné reprezentační prostory a prohlédnout si například bývalé pracovny prezidentů Tomáše Garrigua Masaryka a Edvarda Beneše. Reprezentační prostory tvoří pětadvacet místností ve třech křídlech Pražského hradu. Den otevřených dveří se setkal s velkým zájmem. Navzdory chladnému a deštivému počasí lidé trpělivě čekali v nekonečné frontě. Do reprezentačních prostor se nakonec

přišlo podívat asi 4 500 návštěvníků. Další den otevřených dveří proběhne tradičně na podzim, kdy se veřejnosti zpřístupní produkční zahrady a skleníky. Reprezentační prostory budou k vidění opět za rok, první sobotu po státním svátku 8. května.

Rozsáhlá obnova barokní památky Kuks začíná

Rozsáhlý projekt obnovy barokního hospitalu Kuks a jeho okolí začne v nejbližších dnech opravou komunikací v obci. Vše by mělo být hotové v roce 2014. Opravené komunikace by měly turistům přinést snazší přístup k hospitalu, který je národní kulturní památkou, a k dalším pamětihodnostem Kuksu. Současně vznikne vycházkový okruh a cesty se napojí na cyklostezku z Hradce Králové přes Josefov do Kuksu. Se zahájením oprav hospitalu, který ročně navštíví asi 50 000 lidí, se počítá ve druhé polovině roku. V hospitalu po opravě vznikne regionální centrum vzdělávání v oboru farmacie, dějin umění či environmentalistiky. Projekt počítá i s opravou původní klášterní zahrady či teras před hospitem.

Na telčský zámek se díky výstavě vrátila pohádka *Z pekla štěstí*

Na telčském zámku si návštěvníci mohou prohlížet originální kostýmy a rekvizity z české filmové pohádky *Z pekla štěstí*. Populární příběh o statečném Honzovi, krásné Markýtce a rozmazlené princezně Eufrozině se ve městě začal natáčet přibližně před čtrnácti lety. Telčský zámek je stálým objektem zájmu českých i zahraničních filmových a televizních společností a producentů. Vznikla tam i nejúspěšnější česká pohádka *Pyšná princezna* režiséra Borivoje Zemana. Od té doby se v Telči kromě řady dalších pořadů natáčely scény asi pro pět desítek celovečerních filmů. Renesanční náměstí a zámek se staly kulisy například pro Jasného film *Až přijde kocour*, *Výlet* režisérky Alice Nellis i pro velkofilm Juraje Jakubiska *Bathory*.

V Brně se prodal olej malíře Tikala za půl milionu

V Brně se v aukci prodal za vyvolávací cenu 499 000 korun mistrovský galerijní olej Václava Tikala z roku 1944 *Hlad*. Skončil ve sbírce jednoho z českých sběratelů, řekla Petra Youngová ze společnosti AAA s. r. o., která aukci pořádala. Podle odborníků má obraz vysokou uměleckou hodnotu a jde o mistrovské surrealistické dílo. Václav Tikal byl malířem, keramikem a designérem. Zaměřoval se na surrealistickou a veristickou malbu. Velký zájem byl také o malbu Jana Zrzavého *Bárky u ostrova s palmami*. Její cena stoupla na více než dvojnásobek oproti vyvolávací. Za téměř trojnásobek oproti vyvolávací ceně se prodala fotografie Františka Drtikola *Akt s dýkou*. Konečná cena se vyšplhala na 72 000 korun. Při aukci lidé koupili předměty dohromady za milion a půl korun.

Zahrádkářská výstava Floria

Na zahrádkářskou výstavu Floria na výstavišti ve Věžkách na Kroměřížsku zavítalo za týden přes 47 000 návštěvníků.

Přehlídka květin, ale i sadby či ovocných stromů má v obci dlouhou tradici, šlo už o 36. ročník. Jarní etapa výstavy Floria se i letos zaměřovala především na cibuloviny. Návštěvníci si na ní mohli také prohlédnout a koupit květiny, sadbu, okrasné i ovocné stromy, keře, zahradní techniku, nářadí a další pomůcky pro zahrádkáře. Expozice se účastnilo více než 220 vystavovatelů z celé Moravy. Floria patří po olomoucké Floře k nejvýznamnějším výstavám tohoto druhu na Moravě.

Lanovka na Sněžku jela naposledy, začíná její rekonstrukce

Turisté již nemají možnost nechat se vyvézt lanovkou na nejvyšší českou horu, protože nebude kvůli rekonstrukci v provozu horní úsek lanové dráhy na Sněžku funkční. Rozsáhlá rekonstrukce má být hotova na jaře 2014. Výkopy pro novou dolní stanici už začaly, naplno demolice začne 13. května. Dělníci také začali se stavbou kanalizace dolní stanice lanové dráhy. Bude umístěna blíže k Peci pod Sněžkou. Nová lanovka bude mít místo dosavadních otevřených sedaček pro dva pasažéry komfortnější čtyřmístné kabinky. Hodinová kapacita lanovky zůstane na 250 lidech. Jízda až na vrchol by se díky vyšší rychlosti měla s novou lanovkou zkrátit z nynějších 25 zhruba na 16 minut. Celkem by město Pec pod Sněžkou mělo za lanovku zaplatit 299 milionů korun bez DPH, z nichž zhruba 70 procent uhradí dotace z fondů EU.

Moravští vinaři vezou z Londýna šest stříbrných medailí

Šest stříbrných a 21 bronzových medailí vezou z londýnské soutěže Decanter World Wine Awards moravští vinaři. Nejúspěšnějším moravským vinařstvím byl Znovín Znojmo se ziskem tří stříbrných medailí, jedné bronzové a dvou diplomů. Jednu stříbrnou a dvě bronzové veze z Londýna Nové vinařství, čtyři bronzové získal vinař Josef Dufek. Devátého ročníku soutěže se zúčastnilo více než 14 000 vín z celého světa, která hodnotili porotci z pětadvaceti zemí. V Londýně bodovalo několik moravských vín, která získala ocenění také na nedávné soutěži Concours Mondial de Bruxelles v portugalském Guimaraes.

Bečovský zámek ukazuje stůl a předměty darované Adolfu Hitlerovi

Bečovský státní zámek a hrad připravil unikátní výstavu nazvanou *Příběh stolu*. Je věnována jednomu z předmětů, které ukrýval zámecký mobiliář, stolu vyrobenému pro Adolfa Hitlera. Minimalistickou expozici doplňuje několik kancelářských předmětů, třeba kalamář a křeslo. Předměty putovaly 75 let po řadě míst v Německu, Rakousku a v Česku. Cílem výstavy je osvětlit některé z faktů spojených s předměty, řekl ČTK kastelán Tomáš Wizovský. Monumentální stůl, křeslo a zařizovací předměty související se stolem byly vytvořeny ve třicátých letech 20. století. Jejich autor, německý architekt Woldemar Brinckmann, kolekci daroval nacistickému vůdci Adolfu Hitlerovi. Patně měla poté skončit v připravovaném Hitlerově muzeu v Linci. „Předměty byly převezeny do kláštera ve Vyšším Brodě. Odtud se po válce za přesně neobjasněných okol-

ností dostaly do Bečova. Tady je objevil badatel Jiří Kuchař, autor knihy *Hitlerova sbírka v Čechách*," uvedl Tomáš Wízovský.

V Londýně se vydražily dva snímky Františka Drtikola

Za ceny podstatně převyšující odhady se v aukční síni Christie's v Londýně prodaly dvě studie aktů českého fotografa Františka Drtikola – za 16 250 liber a za 13 750 liber (517 000 a 438 000 korun). Obě Drtikolovy studie z let 1925 až 1928 měly odhadní cenu 6 000 až 8 000 liber. Za 5 000 liber (160 000 korun) se také prodal snímek noční Prahy ze šedesátých let Josefa Sudka. Dosažená částka je na spodní hranici odhadní ceny.

Hrad Helfštýn se o víkendu proměnil ve vojenské ležení

Ve vojenské ležení se o víkendu proměnily prostory středověkého hradu Helfštýna na Přerovsku. Festival vojenské historie diváky provede vojenskou minulostí Moravy i českých zemí. Na hradě budou keltští bojovníci, Vikingové, žoldnéři, landsknechti, kavalíři, mušketýři i řadová pěchota. Podle pořadatelů jde o jednu z největších akcí historického rázu na Moravě.

Lidé v Praze slavili Svatojánské Navalis k počtě Jana Nepomuckého

Stovky lidí se i přes nepříznivé deštivé počasí připojily ke slavnostnímu procesí, které v rámci oslav Svatojánských slavností Navalis konaných k počtě Jana Nepomuckého vyšlo z Chrámu svatého Víta na Karlův most. V gotické katedrále předtím pražský arcibiskup Dominik Duka odsloužil mši za Jana Nepomuckého, patrona lodníků a plavců. Pozornost přihlížejících přitahovaly zejména bohatě zdobené barokní kočáry, tažené šestispřežím kladrubských vraníků. Ve svatojánském procesí byla nesená a následně vysvěcena drobná socha sv. Jana Nepomuckého z dílny Václava Česáka, která je určena pro školu v africké Ugandě. Návštěvníkům akce byla představena i takzvaná *Socha pod vodou* akademického sochaře Petra Váni, která zachycuje postavu Jana z Nepomuku ve chvíli, kdy byl podle historie shozen do vody z Karlova mostu. Socha bude potápěči dosazena na dno Slapské přehradě asi 40 metrů pod vodní hladinu na místo, kde kdysi bývaly Svatojánské proudy.

Přerované symbolicky otevřeli nový Tyršův most

Přuletem vojenských vrtulníků byl v Přerově symbolicky otevřen nový Tyršův most. Stavba za 120 milionů korun, která patří mezi největší investice města za poslední roky, tak po několika měsících znovu spojila nedaleko centra města oba břehy řeky Bečvy. Most navrhla akademická sochařka Alena Šrámková. Osázen je například betonovými stromy či mohutným zubrem. Slavnostní otevření si nenechalo ujít několik tisíc obyvatel. Původní Tyršův most, který na konci druhé světové války zničila německá armáda, byl postaven v roce 1903. Stavba nového mostu přinesla Přerovu i poodkrytí historie města. Archeologové v místech

jižního předpolí našli základy renesančního kostela svatého Marka. Sakrální stavba je významná i tím, že byla spjata s tehdejšími osobnostmi místní Jednoty bratrské, mezi které patřil i Jan Amos Komenský. Odborníci chtějí nález dostat na seznam kulturních památek.

Pařížské muzeum voskových figurín otevře pobočku v Praze

Pařížské Grévinovo muzeum voskových figurín otevře v roce 2014 v Praze svou pobočku, a to v Celetné ulici. Oznámila to společnost Compagnie des Alpes (CDA), která slavné muzeum vlastní. Grévinovo muzeum by mělo otevřít za podobnou částku pobočku začátkem příštího roku také v kanadském Montrealu. Praha a Montreal budou prvními zahraničními expozicemi známého pařížského muzea, které vystavuje figuríny několika set známých osobností a přitahuje ročně na 800 000 návštěvníků.

Pražská paroplavba zahajuje novou plavební sezónu

Pražská paroplavební společnost, která provozuje především výletní plavby na Vltavě v hlavním městě a okolí, oficiálně zahajuje 147. sezónu. Parník Vyšehrad dopoledne vyjíždí na výlet pod Slapskou přehradu. Tato pravidelná víkendová linka bude obnovena po roční přestávce způsobené opravou přehradě ve Vraném. Kromě linky ke Slapské přehradě bude letos opět v provozu také plavba do Mělníka. Firma se začátkem sezóny posílila nejvytíženější linku, která jezdí z Rašínova nábřeží do zoologické zahrady. Plně jízdné do zoo vyjde stejně jako loni na 150 korun, jízdenka na Slapy stojí o 60 korun více a za výlet do Mělníka zaplatí cestující 490 korun. Nově společnost nabízí tříhodinové večerní vyjížděky luxusní lodí Lužnice, jejichž součástí je večeře a živá hudba. Vstupenky na tento program jsou k dostání od 1 690 korun.

V muzeu v Lounech začala výstava baleného cukru

V muzeu v Lounech začala výstava baleného cukru. Ukáže i šestnáctikilovou homoli, kterou vyrobili jako poslední v cukrovaru v Modřanech, a balené cukry z více než devadesátitisícové sbírky Miloslavy Žďárské z Prahy. Výstava, která potrvá do 5. srpna, představí i historii výroby cukru a cukrovarnictví na Lounsku. Na několika panelech přináší výstava také zajímavá fakta o historii výroby cukru z cukrové řepy. Například její obsah v kořeni řepy objevili už v roce 1605, první cukr z ní vyrobili v tehdejším Prusku v roce 1747.

Evropské dny v ČR připomenou kulturou či debatami založení EU

Praha a další města hostily kulturní, informační a debatní akce Dnů Evropy. Konaly se u příležitosti Dne Evropy, kterým se 9. května každoročně připomíná položení základního kamene Evropské unie v roce 1950. Den Evropy se slaví každoročně, letos v Česku byly oslavy rozsáhlejší, konal se například hudební festival pod otevřeným nebem na pražské Kampě s Lenkou Dusilovou, Janem Burianem, Ple-

ase The Trees aj. Příchozí měli možnost se seznámit s informacemi o členských státech EU, evropských institucích a službách pro občany. Vedle hlavního města se Den Evropy připomněl také v Brně, Českých Budějovicích, Dvoře Králové, Jirkově, Mostě, Novém Jičíně, Olomouci, Pardubicích a Plzni. Například zámek Červený hrádek v Jirkově byl otevřen speciálně pro starší občany, jelikož letošní rok byl vyhlášen evropským rokem aktivního stárnutí a mezi-generační solidarity.

Trutnov oživil druhý ročník festivalu nového cirkusu Cirk-UFF 2012

Soubory z Itálie, Švédska, Francie, Belgie a České republiky se představily divákům na druhém ročníku Mezinárodního festivalu nového cirkusu Cirk-UFF 2012 v Trutnově. Oproti loňskému prvnímu ročníku byl letošní festival o den delší, novinkou bylo také vybudování šapitó na parkovišti u společenského centra, v němž se některá představení pořádala. Hlavními hvězdami byla pražská La Putyka, dále čtveřice belgických žonglérů EA EO a akrobatická dvojice z Francie IETO. Součástí festivalu byly také dílny, při nichž se zájemci měli možnost se seznámit s některými cirkusovými disciplínami, například žonglováním.

Karlovarské muzeum chystá unikátní výstavu o osudu lázní Kyselka

Muzeum Karlovy Vary připravuje ve spolupráci s Národním památkovým ústavem výstavu pojmenovanou *Hvězdné nebe nad Kyselkou*, která má být nejen poctou zdevastovaným lázním, ale i jakousi výzvou k jejich záchraně. Expozice je dosud největší, jaká kdy byla někdejší lázním věnována. Ústředním tématem výstavy je podrobná dokumentace dějin Kyselky a stavebních památek i zatím neznámého působení slavných architektů. Návštěvníci výstavy uvidí třeba stovky unikátních historických fotografií, projektů i mnoho trojrozměrných exponátů. Například kameninové a skleněné exportní láhve, rodokmen rodu Mattoni, etikety, reklamní cedule, prospekty, knihu návštěvníků z poloviny 19. století i různé detaily stavebních prvků kyselkové architektury.

Letní procházky Prahou – Pražské zahrady I.

V Praze se podle územního plánu rozkládá téměř tři sta historických zahrad. Nejstarší pražské zahrady se podle pramenů vztahují ke klášteru sv. Jiří na Pražském hradě (10. století) a k premonstrátskému klášteru na Strahově. Zmiňována je i kapitulní zahrada na Vyšehradě (12. století).

Později se klášterní budovy (konvent), kde byly společné ložnice, společné jídelny a prostor určený ke shromažďování – tzv. kapitulní síň, stavěly tak, že obklopovaly čtvercový dvůr nazývaný rajským dvorem. Rajský dvůr byl často ohraničen křížovou chodbou s ambitem a k symbolickému doplňku patřila voda, někdy složitě vedená vodovodem. Na rajském dvoře se pěstovaly květiny k výzdobě oltářů, růže, lilie, fialy ad. vonné květy. Na záhonech se pěstovaly léčivé rostliny jako heřmánek, měsíček, šalvěj, kozlík, majoránka, meduňka, levandule, mateřídouška, ale také kmín, fenýkl, anýz.

Původ současných zahrad sahá do středověku, během století byly samozřejmě různě upravovány, ale i dnes nemnoze připomínají středověké časy.

Strahovský klášter

Premonstrátský klášter založil kníže Vladislav II. v roce 1140 na popud olomouckého biskupa Jindřicha Zdíka. Na četných přilehlých pozemcích byly založeny vinice, ovocný sad, zelinářská a bylinková zahrada. Již ve 12. století byl vybudován vodovod, který přiváděl vodu na rajský dvůr, kde stával malý bazén a u křížové chodby studna s kašnou. Během husitských válek byl klášter popleněn. Z pohrom se vzpamatoval v době renesance, kdy byla založena renesanční zahrada, obnoveny klášterní budovy, románský vodovod. Konventní zahrada byla později barokně přebudována. Poslední ze zahrad, Velká strahovská zahrada, se rozkládá směrem k Petřínu a sahá až k Hladové zdi. Pozemky patřily řádu a klášteru od raného středověku. Tato zahrada měla vždy užitkový charakter.
Praha 1, Hradčany, č. p. 132

Strahovský klášter

Břevnovský klášter

Břevnovský klášter

Na místě starých románských budov byl ve 13. století postaven rozsáhlý gotický klášter s bazilikou sv. Markéty. V 18. století byl klášter přestavěn a založena velkolepá barokní zahrada. Byl vystavěn pavilon Vojtěška, gloriety Josefka a kaple Lazarka. Zahrada byla rozdělena na veřej-

nou a klauzurní část, přiléhala hospodářská, resp. užitková zahrada s vinicí, ve vyšších terasách přecházející v lesnatou část. Po roce 1990 proběhla rozsáhlá rekonstrukce klášterních budov a přilehlých zahrad.

Praha 6, Břevnov, č. p. 1

Anežský klášter

Klášter založila v roce 1231 Anežka Přemyslovna, sestra krále Václava I., pro ženský řeholní řád klarisek. Z pramenů je známo, že u kláštera existovala kromě rajského dvora i velká klášterní zahrada, na které Anežka jako abatyše pracovala a sedávala ve stinné oddychové části, kde přijímala návštěvy příslušníků královské rodiny. Klášter byl za husitů poškozen, nový rozkvět prožil v 18. století, ale již roku 1782 byl Josefem II. zrušen. Spolek pro obnovu kláštera se zasloužil i o archeologický výzkum. Rozsáhlá rekonstrukce kláštera proběhla v letech 1963-1986. Kromě konventních budov a kostela byla podle projektu architektů Karla Kuncce, Josefa Hlavatého a Dany Hoblové obnovena také klášterní zahrada a rajský dvůr.

Praha 1, Staré Město, č. p. 810, U Milosrdných 17

Františkánská zahrada

Původní zahrada přiléhala ke klášteru s kostelem Panny Marie Sněžné, který byl založen roku 1346 Karlem IV. Karmelitáni zde vedle květin pěstovali aromatické byliny a v užitkové části kromě ovocných stromů i vinnou révu a chmel. Později zde hospodařili františkáni a zahrada v redukované podobě existovala století. V letech 1985-1992 klášterní zahrada prošla podle návrhu SÚPRMO a architekta Otakara Kuči důkladnou obnovou. Zahrada je ozdobena několika výtvarnými díly – soškou chlapce s mušlí od Stanislava Hanzlíka, tančícími vílami od Josefa Klimeše a reliéfní výzdobou vrat vedoucích do pasáže Alfa motivy ze života sv. Františka z Assisi od Karla Císařovského.

Praha 1, Nové Město, č. p. 753, Jungmannovo náměstí 18

Františkánská zahrada, 2007, URM

Klášter Emauzy

Klášter založil Karel IV. jako jeden z nových klášterních domů Nového Města pražského. V baroku byly budovy přestavěny a vybudována západní a jižní terasová zahrada. Po roce 1880 se klášter dostal do rukou beuronských benediktinů a ti jej regotizovali, zahradu přebudovali v romantizujícím duchu. V únoru 1945 byl klášterní komplex

vybombardován. V šedesátých letech 20. století byly na pozemcích severně od kostela podle Karla Pragnera postaveny tři objekty pro Výstavbu hlavního města Prahy. V současné době se zahrady neudržují.

Praha 1, Nové Město, č. p. 320

Terasy jižní zahrady, 2007, URM

Královská obora – Stromovka

Stromovka, 2007 URM

V současné době má Stromovka rozlohu 95 ha. Oboru založil ve 13. století nejspíše král Přemysl Otakar II. Za Jana Lucemburského byla obora vedena již jako korunnní statek. V době nepokojů během zjetí krále Václava IV. a pak za husitských válek byla obora vypleněna. Do rukou krále se vrátila za Vladislava Jagellonského a díky němu byl také gotický hrádek přestavěn. Podle pramenů byla obora v roce 1563 obehnána zdí. Za Ferdinanda I. byl v oboře založen rybník, bažantnice s myslivnou a ovocnou zahradou. Východní část obory dále sloužila lovu. Nebývalého rozkvětu obora dosáhla za vlády Rudolfa II. Letohrádek byl honosně přestavěn, pozemek byl rozšířen. Uprostřed velkého rybníka, do kterého byla přiváděna voda Rudolfovou štolou z Vltavy, byl nasypán ostrov. V parku se chovala exotická zvěř, pěstovaly cizokrajné dřeviny a květiny, byl vyhlouben další rybník. Po třicetileté válce byla vypleněná obora obnovena a na ostrůvku uprostřed rybníka byl postaven osmiboký altán spojený se břehem. Obojí bylo v roce 1744 během války o rakouské dědictví zničeno. Po nástupu Marie Terezie na trůn oboru jenom vysadily. V roce 1804 císař František I. zpřístupnil oboru veřejnosti.

V letech 1805-1811 byl v novogotickém stylu přestavěn letohrádek, park zdobily okrasné záhony, bazény, vodotrysky a aleje soch. V roce 1891 zde byl umístěn výstavní pavilon, kde se konala Jubilejní výstava, a tak byly položeny základy výstaviště. K další redukci obory došlo v roce 1896 výstavbou Akademie výtvarných umění a plavebního kanálu, za druhé světové války utrpěla stavbou bunkrů. V roce 1961 tu ještě přibýlo planetárium podle Jaroslava Fragnera. Devastující pro Stromovku byla také povodeň, která zasáhla Prahu v roce 2002. Rovněž Šlechtova restaurace, oblíbený cíl procházek Pražanů, čeká na záchranu. Praha 7, Bubeneč

Obora Hvězda (86,5 ha)

Obora Hvězda, 2007, URM

Roku 534 ji v renesančním stylu založil a nechal vystavět letohrádek Hvězda místodržitel v Čechách Ferdinand, druhorozený syn císaře a krále Ferdinanda I. Habsburského. Pozemek nechal obehnat zdí, letohrádek ve tvaru hvězdy byl doplněn okrasnou zahradou. V oboře se konaly slavnosti, hony a další kratochvíle. Roku 1763 byla zřízena bažantnice. Letohrádek později sloužil jako sklad střelného prachu, restaurován byl v roce 1874 a pak až v roce 1937 Janem Sokolem ml. V letech 1949-1951 Pavel Janák upravil letohrádek na muzeum, při poslední rekonstrukci bylo rozhodnuto, že letohrádek bude využíván pro výstavní účely. Od roku 1993 probíhá rehabilitace obory, která se postupně proměňuje do lesnatého parku, byly obnoveny hlavní cesty.

Seminářská zahrada

Na východním svahu Petřína a severně od lanové dráhy se rozkládá původně klášterní zahrada, ve středověku byla užitková, ovocný sad a vinice kdysi patřily ke klášteru bo-

sých karmelitánů u kostela Panny Marie Vítězné. V roce 1927 zahradu odkoupila obec a zpřístupnila ji veřejnosti. V letech 1980-2000 proběhla postupná obnova zahrady podle návrhů Václava Weinfurtera a prof. Karla Červenky. Na zahradě se dnes nachází kaple, původní refektář, dětské hřiště, fontána s plastikami chlapců a pomník Jana Nerudy.

Seminářská zahrada, 1960, URM

Letenské sady

Jde o jeden z prvních veřejných sadů promenádního charakteru. Sady byly založeny v polovině 19. století. Jeho tvůrci se stali Bedřich Wünscher a Jiří Braul, podle projektu Ignáce Ullmanna byl postaven letenský zámek. Při konání Jubilejní výstavy v roce 1891 zřídilo město lanovou dráhu a dobudováním sadů pověřilo Františka Thomayera. Roku 1891 byl přenesen na západní cíp letenského svahu Hanavský pavilon. V Letenských sadech byl v letech 1953-1962 umístěn monumentální pomník J. V. Stalina a v roce 1960 také pavilon ze světové výstavy Expo '58. Projekt obnovy sadů se pomalu realizuje.

Praha 1 a 7, Hradčany a Holešovice

Letenské sady na letecké fotografii se zbytkem úpravy po Stalinově pomníku, 2000, URM

JUBILEUM

Ozubnicová trať do Harrachov zahájila novou sezónu, slaví 110 let

Na unikátní ozubnicové trati z Tanvaldu do Harrachova zahájili novou sezónu. Zubačka v ní oslaví 110 let od svého

zprovoznění. Na trať vyjely speciální vlaky. Provoz na ozubnicové trati z Tanvaldu do Harrachova začal v roce 1902 a o devadesát let později byla železnice vyhlášena kulturní památkou. Na dvanáctikilometrové trati jsou tři úseky s ozubnicí uprostřed koleje. Ta pomáhá lokomotivám

překonat příkré stoupání 58 promile. Spojnice mezi Jizerskými horami a Krkonošemi je totiž nejstrmější železniční trať v zemi a v posledních letech se stala vyhledávanou turistickou atrakcí. Historii zubačky přibližuje i muzeum, které vybudovala parta nadšenců z železniční společnosti v nevyužívaných prostorách kořenovského nádraží. I to zahájilo novou sezónu. Trať z Tanvaldu přes Harrachov do polské Sklářské Poreby patřila ještě za druhé světové války k nejmodernějším ve střední Evropě. Od roku 1945 byla ale pro dopravu uzavřená, vlaky na ni znovu vyjely až loni.

Jemný zvuk „zpěvorohů“ Františka Červeného měl světový ohlas

Jemným zvukem svých nástrojů předstihl Václav František Červený ve své době zkušební výrobce v západoevropských zemích. Dal světu tubu, armádní pozoun či bombardon. Jeho nástroje měly velký úspěch a dodnes je prodává firma Amati Kraslice. Od založení továrny jednoho z nejvýznamnějších českých výrobců hudebních nástrojů letos uplynulo sto sedmdesát let. Červeného „zpěvorohy“, jak se jim tehdy říkalo, představují již sběratelské kousky.

Červený byl dědem českého kabaretiéra Jiřího Červeného a pradědem operní pěvkyně Soni Červené. Narodil se 27. července 1819 v Dubči u Prahy, naučil se hrát na klarinet a zajímala jej též konstrukce jednotlivých hudebních nástrojů. Po vyučení v Praze získával zkušenosti

v Bratislavě, Budapešti a v Brně. V roce 1842 si otevřel vlastní továrnu v Hradci Králové, kde byla tou dobou velká vojenská posádka, a tudíž i velká poptávka po žesťových nástrojích. V hudebním světě získal jeho podnik podobný věhlas jako Baťova továrna mezi obuvníky. Žesť z Hradce Králové byly světově proslulé a oblíbily si je vojenské kapely v Rakousku, v Rusku, Německu, Itálii, Španělsku, Portugalsku či Japonsku. Oba závody v Kraslicích i v Hradci Králové fungují dodnes. A podnik Amati – Denak se řadí mezi tři největší v Evropě. Ročně se tu vyrobí na 3 000 dřevěných nástrojů, 700 saxofonů, 300 příčných fléten, 1 200 malých nástrojů, 1 400 středních a 800 velkých žesťových nástrojů.

Luhačovice svěcením pramenů otevřely lázeňskou sezónu

Průvod několika set lidí se zapojil do symbolického otevírání pramenů v Luhačovicích na Zlínsku. Nechyběli v něm krojovaní členové folklórních souborů ani hasiči s prapory a korouhvemi. Svěcení a otevírání léčivých pramenů oficiálně zahájilo sezónu v tomto lázeňském městě. Letos si zároveň Luhačovice připomínají 600. výročí první písemné zmínky o městě. Pramenům Svatého Josefa, Ottovce, MUDr. Františka Štastného a nejznámější Vincentce tradičně požehnal luhačovický farář Hubert Wójcik. Akce Svěcení pramenů předcházela mše v kostele Svaté rodiny.

ČERVEN, ČERVENEC, SRPEN

Pranostiky

Století českého kalendáře Kalendář hospodářský na rok 1809 – zkušenosti

Červen:

Červen v nocích chladný každý sad oblékává v čáryplný šat.

Mrazův již se nemusíme báti, nezmoknem-li, můžeme se smáti.

Prvního června den se krásně sklání, nesa lidem roční požehnání. – Jaký na Medarda čas, taký čtyřicet dní zas. (8. 6.) – Svatý Vít když deštěm kropí, na ječmeně škodu tropí. (15. 6.) – Svatý Jan co křestí, čtyřicet dní věští. (24. 6.) – Pro dešť na den Ladislava dlouhým mokrem bolí hlava. (27. 6.) – Po červnu, v němž teplé deště měly, stodoly se radují i včely. – Dešť, co před Janem jít váhá, po Janu se tím víc zmáhá. – Jak se v červnu měsíc plní, náhlých bouřek moc se vlní. – V poslední měsíce čtvrti lijavec se často vrtí.

Červenec:

V červenci i kmet se pozahřívá, časté blesky vida kolem sebe.

Pakli se však bouřka neozývá, důkazem to, že jest jasné nebe.

Prší-li v den Navštívení, čtyřicet dní jasno není. (2. 7.) – Často povětrnost sedmi bratří na budoucích sedm týdnů patří. (10. 7.) – Deště před Jakobem po tři dni – špatní proroci jsou žitných žní. (25. 7.) – Na Jakoba dešť jak žravý jed kazí modrý na pohance květ, proto vzácný bývá v oulech med. – Dělalji-li mravenci budovy své v červenci nežli jindy mnohem výš, přijde tuhá zima spíš. – V červenci dešť v slunečním svitu padá, rudou na pici se stává velká vada.

Srpen:

Srpen-li nás často nepokropí, polím mnoho škody nenatropí. Za velikost krásných stohů děkuj vroucně pánu bohu.

Co se v srpnu neuvaří, ani v září se nezdaří. – V srpnu slunce parné ovoci a vínu zdárné. – Má-li Filip hromy v průvodu, značí brzký dešť a úrodu. (23. 8.) – Je-li bouřka na Bartoloměje, na podzim se pořád změna děje. (24. 8.) – Vavřinec-li a Nanebevzetí v krásné povětrnosti se světí, jistě nikdo nepohání jeseň ani vinobraní. (10. a 15. 8.)

(mk)

Kabinet přijal zákon umožňující zavést druhý pilíř reformy penzí

Návrh zákona o pojistném na důchodové spoření, který má umožnit zavedení druhého pilíře penzijní reformy od 1. ledna 2013, schválila vláda. ČTK to sdělil zdroj obeznámený s jednáním vlády. Návrh souvisí s odkladem zřízení jednotného inkasního místa o dva roky na 1. ledna 2015 a s právním přeměrováním plateb na daňovou správu. „Kvůli odkladu jednotného inkasního místa dochází k absenci nezbytně požadované individualizace plateb daní a veřejného pojistného, což je jedním z předpokladů fungování inkasa finančních prostředků pro důchodové spoření,“ uvedlo ministerstvo financí v návrhu. Podle ministerstva financí předkládané návrhy vedle změn legislativně technického charakteru obsahují i z právního hlediska jiné uchopení nastaveného systému financování důchodového spoření.

Vláda schválila změny v daních, stoupne DPH a omezí se paušály

Od příštího roku stoupne daň z přidané hodnoty (DPH) na 15 a 21 procent, omezí se výdajové paušály nebo se dočasně zruší stropy na zdravotní pojištění. Vláda schválila novely konkrétních daňových a dalších zákonů, informoval zdroj ČTK obeznámený s jednáním vlády. Zákony ruší rovněž zelenou naftu, kvůli které protestují zemědělci. Změny musí schválit ještě parlament a podepsat prezident. Opatření mají za cíl snížit schodek veřejných financí pod tři procenta a mají platit od roku 2013. Některá z nich by měla platit ale jen do roku 2015. Rámcově s návrhy souhlasila vláda již 11. dubna, nyní jsou změny předkládány jako novely konkrétních zákonů. Zvýšení sazeb DPH o jeden procentní bod podle návrhu neovlivní zboží a služby spadající do jednotlivých kategorií. Výjimkou budou některé zdravotní prostředky, u kterých požaduje přesun do základní sazby EU. Rovněž dětské pleny budou zdaněny vyšší sazbou, důvodem je opět požadavek EU.

Česká spořitelna nezní dost vznešeně

Už v minulosti jsme informovali, že největší český finanční ústav, Česká spořitelna vlastněná rakouskou skupinou Erste Group, se chce více zaměřit na atraktivní segment nejmovitější klientely. Ta zatím ústavu s největším množstvím fyzických klientů v České republice unikala a Česká spořitelna přicházela tak o velmi atraktivní sumy. Proto také spustila speciální program pod značkou Česká spořitelna Premier, kde ve zvláštních pobočkách nabídla nadstandardní služby. V současné době však představitelé České spořitelny informovali média, že původní značka bude v nejbližší době změněna. Bohatí klienti se totiž údajně nechtějí ztotožňovat s Českou spořitelnou, vnímanou jako firmou pro nejšířší lidové vrstvy. Je ale otázka, zda rebranding, tedy proměna značky, skutečně přiláká movité klienty, nebo jen snoby, kteří si na opravdové vyšší vrstvy spíše hrají. Na druhou stranu právě snobové se o peníze připravují podstatně snadněji než skutečně bohatí lidé, kteří umějí se svými finančními prostředky nakládat velmi obezřetně a nedají se zlákat povrchními a nepodstatnými záležitostmi, jako je použitá značka. I sama Česká spoři-

telna stejně jako další firmy Erste Group projde určitou změnou designu, když dosavadní S bude zaměněno starobylou včelou. I když Erste Group tuto změnu prezentuje jako návrat k historickým kořenům a tento aspekt zvláště zdůrazňuje u České spořitelny, ve skutečnosti jde o reakci na stále zvyšující se autorské poplatky za používání loga, které už rakouská skupina nehodlá dále platit. Na pozici České spořitelny na domácím trhu to asi nebude mít žádný výraznější dopad, i když stávající logo se zde již velmi dobře vžilo. Firma však žije především ze své pozice vybudované již před listopadem 1989, kdy měla prakticky zcela dominantní postavení. Její masovost však někdy může být z reklamního hlediska i nevýhodou. Česká spořitelna navíc musí zápasit i s image instituce spíše pro seniory. I to je odvrácená strana tradice. Nicméně právě starší lidé jsou často mimořádně věrnými klienty, kteří se nenechají zlákat ke změně banky ani v případě, že jim někde kynou lepší podmínky. Přílišné zaměření na mladé a bohaté by tak mohlo pro Českou spořitelnu s sebou nést i určité nebezpečí. Odkaz na tradici naopak bude přijat spíše s pochopením.

(MaFr)

Pražská burza nadále zápolí s poklesem obchodů

Pražská burza se stále nemůže vyrovnat s dopady hospodářské krize. Jestliže loni byl průměrný objem v segmentu SPAD něco málo přes miliardu korun, ještě před pěti lety se pohyboval zhruba na čtyřnásobné úrovni. Jedničkou na trhu zůstává společnost Patria Finance, ani ta se nevyhnula zřetelnému poklesu zisku. Jestliže ještě v roce 2009 vykázala nekonsolidovaný zisk ve výši 30 milionů korun, o rok později to bylo již pouhých 3,4 milionu. V loňském roce sice zisk společnosti vlastněné belgickou skupinou KBC výrazně poposkočil na 14,3 milionu, ale ani tak nedosáhl ani polovinu úrovně z roku 2009. Ještě dramatičtěji se pak vyvíjí hospodaření dvojky v Praze, firmy Wood & Company. Její zisk v roce 2009 se pohyboval mírně nad milionem korun a následující rok trochu pod sedmi sty tisíci. Rok 2011 však pro firmu dopadl doslova katastrofálně, když podle nekonsolidovaných výsledků vykázala ztrátu ve výši přesahující 103 milionů korun. Stabilně zatím prochází krizí celkově třetí největší firma operující na pražské burze, Česká spořitelna. Svých výsledků dosahuje ovšem především v oblasti komerčních bankovních služeb, a nikoliv z obchodní činnosti na burze. V prvním čtvrtletí tohoto roku došlo k dalšímu propadu objemu obchodů, což je dobře patrné u některých významných jednotlivých titulů. Jestliže loni za toto období proběhly transakce s akciemi českého energetického giganta ČEZ v objemu přesahujícím 44 miliard korun, letos se jednalo o pouhých 28,5 miliardy. Na druhé straně se ale více obchodovalo například s akciemi Erste Group nebo telekomunikační společnosti Telefónica ČR. I v Praze pocítují obchodníci na burze trend minimalizace možných ztrát a rychlé vybírání krátkodobých zisků. Stále se nevrací dlouhodobější důvěra ve stabilní růst trhů. Situaci dále zhoršují aféry s nekalými praktikami některých firem. Varující je příklad společnosti Capital Partners, která musela po vysoké pokutě udělené Českou národní bankou svoji makléřskou činnost na burze prakticky ukončit. Přitom Česká národní banka svůj dohled v posledních letech výrazně přitvrdila a sahá i k velmi citelným pokutám. Jak

se bude situace na pražské burze vyvíjet v dalším období, lze nyní jen těžko odhadnout. Sice snad nedojde na katastrofické scénáře s prudkým a hlubokým poklesem indexu i objemu obchodů, ale výrazná opatrnost investorů asi zůstane základním prvkem atmosféry burzovního obchodování v Praze. To odpovídá i celkové hospodářské náladě v České republice.

(MaFr)

Češi se do Německa nehrnou

Německo stejně jako Rakousko patřilo mezi státy, které bezezbytku využily celou přechodnou lhůtu k výjimečnému pohybu pracovních sil z nových členských zemí Evropské unie včetně České republiky. Když loni v květnu výjimka definitivně končila, objevovaly se panické hlasy předpokládající ničivý příliv levných pracovních sil z Východu, který měl zcela rozvrátit německý stejně jako rakouský pracovní trh. Nicméně ve skutečnosti do Německa nevyrazila ani polovina původně očekávaného počtu pracovníků. Jestliže německý Spolkový úřad práce loni předpokládal, že do země dorazí celkem 140 tisíc nových zaměstnanců, reálně se jednalo o pouhých 63 tisíc. Naprostá většina z nich, zhruba dvě třetiny, přitom doputovaly z Polska. Například z Maďarska jich přes hospodářské problémy této země přišlo pouhých třináct procent a opět se potvrdilo, že jen velmi nerad si hledají zaměstnání mimo svou vlast Češi – ti tvoří totiž pouhých 7 % z již zmiňované sumy

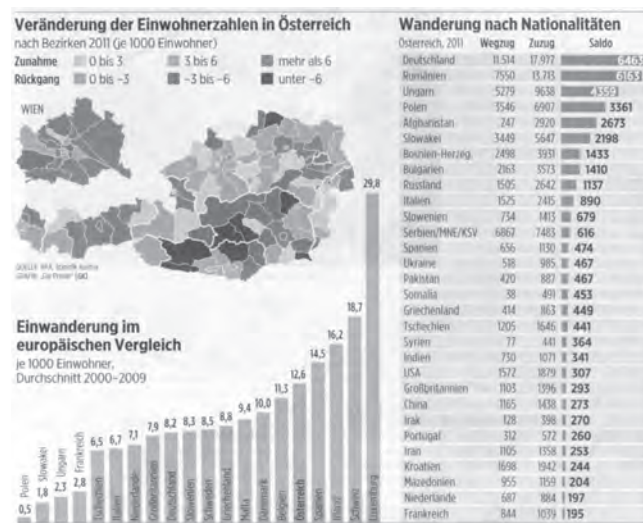
63 tisíc. Navíc německí odborníci na trh práce upozorňují, že v mnoha případech se jedná o lidi, kteří reálně působili v Německu již dříve.

Nejvíce pracovních sil pro sebe získalo stavebnictví a průmysl, mezi spolkovými zeměmi patřilo mezi nejoblíbenější Bavorsko, Severní Porýní – Vestfálsko a Bádensko – Württembersko. Jedná se tedy o spíše o bohaté regiony, i když s výjimkou Bavorska nesousedící přímo ani s Českou republikou, ale ani s Polskem.

Německí podnikatelé jsou nízkým počtem zájemců o zaměstnání z nových členských zemí Evropské unie výrazně zklamáni a hledají vysvětlení, proč se realita tak výrazně liší od původních předpovědí. Někteří z nich to přičítají skutečnosti, že třeba Velká Británie či Irsko otevřely svůj pracovní trh dříve a získaly tak mnoho velmi schopných imigrantů. Navíc prý stále větší překážku představuje jazyková bariéra. Mladší generace, která se zdaleka nejčastěji vydává hledat své kariéřní štěstí do ciziny, totiž již vesměs neovládá němčinu a jako první cizí jazyk se již i v České republice vyučuje téměř všeobecně angličtina.

I když data hovoří naprosto jasnou řečí, dřívější panikáři v Německu i v Rakousku nejsou evidentně schopni jakékoliv sebereflexe a nedokážou si přiznat omyl. Naopak stále opakují dosavadní propagandistická klíše a intenzivně podněcují strach z cizinců z východní a střední Evropy. Bohužel část občanů v Rakousku i v Německu zcela propadla hysterickým obavám a hledání nepřitele, na kterého by mohli svést své životní neúspěchy. A nezdá se, že by racionalita v této věci v blízké době vítězila. Bohužel bez ohledu na to, kolikrát je nějaká lež vyvrácena, stále zůstává určité procento lidí, kteří jí věří. Někdy může dokonce procento svedených i narůstat. To už je ale velmi varující.

(MaFr)

Kolínské automobilce se loni příliš nedařilo

Zatímco největší česká automobilka Škoda-Auto i závod Hyundai v Nošovicích na severu Moravy dokázaly v minulém roce zvednout svou výrobu a odbyt vozů, třetímu velkému výrobci automobilů v České republice, závodu TPCA v Kolíně, se zdaleka tak nedařilo. Jestliže v roce 2010 vyexpedoval ze svých bran více než 295 000 vozů, loni to již bylo již jen necelých 271 000 automobilů, což znamená pokles o 8,5 procenta. Ani zdaleka tak nebyla využita kapacita kolínského závodu, která činí 340 000 vozů ročně.

Automobilka TPCA vyrábí v současné době miniauta Toyota Aygo, Citroen C1 a Peugeot 107. Zdálo by se, že současná doba právě podobným vozům bude přát. Výsledky tomu však neodpovídají. Částečně se na tom jistě podílí otrěsená pověst Toyoty. Na druhé straně se na nižším odbytu mohla podepsat i skutečnost, že miniauta si rodiny pořizují jako druhý vůz, tedy jako zbytečnou věc, které se v případě nestability rozpočtu může rodina bez větších problémů vzdát.

Nicméně na tuzemském trhu se loni miniauta prodávala docela dobře, odbyt klesal především v západní Evropě. TPCA se potížím snaží vyhnout inovacemi všech svých modelů, tak aby dosáhla snížení jejich spotřeby i vypouštěných emisí. I nadále se přitom orientuje závod na tradiční trhy, jako je Německo, Francie, Itálie nebo Nizozemsko. Pochopitelně se snaží uspět i v samotné České republice,

kde se loni nejlépe prodával Peugeot 107 a velké zvýšení prodeje zaznamenala Toyota Aygo.

Samozřejmě i představitelé automobilky TPCA budou bedlivě sledovat vývoj evropské ekonomiky. Nepochybně je bude také zajímat i výsledek francouzských prezidentských voleb – prezident Sarkozy, který svůj post obhajuje, v minulosti kritizoval produkci tradičních francouzských značek v cizině a na nacionalistickou notu sází i v současnosti. Ať už bude výsledek voleb ve Francii jakýkoliv, nemůže TPCA doufat, že by se vrátily časy hojnosti spojené s tzv. šrotovným. Podobná prorůstová opatření už prakticky žádná evropská vláda v současnosti není schopná financovat.

A jak tedy vnímají představitelé TPCA budoucnost závodu v Evropě stále stojící na okraji hospodářské krize? Pokud jako doklad očekávání budeme chápat vývoj platů ve firmě, pak můžeme hovořit nejspíše o stabilitě či stagnaci. Platy by v letošním roce měly růst o 1,4 procenta, tedy přece jen zřetelně méně, než kolik bude činit inflace. Kromě toho se společnost zavázala zaměstnancům vyplatit mimořádnou odměnu ve výši 2 000 korun. I letos se tak asi kolínská automobilka nijak výrazně nepřiblíží svému kapacitnímu maximu. Jestli ho dosáhne v následujících několika letech, se ukáže až v následujících měsících. Zatím se to však jeví jako spíše málo pravděpodobné, protože nic nenaznačuje tomu, že by se evropské ekonomika nadechlova k nějakému masivnímu růstu.

(MaFr)

České víno do Číny s rakouskou pomocí

I čeští podnikatelé si v posledních letech začínají naplno uvědomovat, že by své výrobky měli nabízet i na jiné trhy, než je hospodářskými obtížemi již delší dobu stíhaná Evropa. Někdy se jim přitom podaří najít produkt, po němž je třeba na dynamických trzích v asijských zemích značná a dosud neuspokojená poptávka. Mezi české firmy expandující se svými produkty do vzdálenějších zemí světa patří také Vinné sklepy Roztoky. Jejich víno v současnosti putuje do Číny a chystá se jeho export také do Vietnamu. V hledáčku ředitele firmy Ludvíka Šlancara se nacházejí také Filipíny, kde však je prý těžkým konkurentem domácí vynikající rum, který je mnohokrát levnější než víno. Orientaci na Asii prý českým vinařům poradil jejich rakouský kolega Laurenz Moser, který se orientuje na mezinárodní trh s vínem. Právě on řediteli Vinných sklepů Roztoky poradil, že existují pouze dva trhy, na nichž má smysl představovat svoji vinařskou produkci – Düsseldorf a Hongkong.

Šlancar pak logicky vyhodnotil, že evropský trh je vínem přeplněný, a proto se raději vydal až do vzdáleného Hongkongu. A nakonec nelitoval. I když podle jeho slov jednání s Číňany bylo velmi složité, nakonec se mu podařilo získat kontrakt na dodávku českého vína do této obrovské země. Víno se v „Říši středu“ stává v současnosti módním nápojem, ale stále se ho zde spotřebuje jen minimální množství. Jestliže například současný obyvatel České republiky ročně vypije kolem dvaceti litrů vína, v Číně průměr činí pouhých 1,4 litru. I tak se však v tomto asijském státě vzhledem k počtu obyvatel zkonsumuje velké množství vína, které zatím není plně pokryto domácí produkcí.

Jak však podotkl Ludvík Šlancar, běžný čínský spotřebitel rozhodně není nějakým velkým znalcem vinné kultury.

Obrovský zvuk tam sice mají francouzská vína, ale jinak si prý Číňané potrpí zejména na hojně přislazovaná vína, která zrovna v Evropě nepoživají nejlepší pověsti. Tomuto vínu se musí přizpůsobit i dovozci z Evropy. Nicméně v poslední době prý i v Číně pomalu vzniká skupina znalců, kteří už se nehodlají spokojit s nízkým průměrným standardem. Přestože se jedná z čínského hlediska o tenoučku vrstvičku, početně jde asi o deset milionů. I ty by chtěli čeští vinaři uspokojit, i když zde samozřejmě musí zápolit s rozsáhlou konkurencí ze strany skutečných vinařských velmocí.

V současnosti také dochází k velkým přeměnám v samotném čínském vinařství. Místní producenti často lákají odborníky z Francie a Nového Zélandu, kteří budují nové vinohrady s moderními kulturami. Podle Ludvíka Šlancara se jim v brzké době může podařit skvěle napodobit například klasická bulharská vína. Poté samozřejmě budou mít evropští producenti vína jen pramalou šanci proniknout na čínský trh. Čeští vinaři však doufají, že v té době už budou pevně v Asii usazeni a své pozice si uhájí i přes vysoké clo, které jejich produkty výrazně prodražuje.

Hodně si také slibují od expanze do Vietnamu, kde navíc můžou těžit ze skutečnosti, že francouzské výrobky v zemi, která bojovala proti francouzské koloniální nadvládě se zbraní v ruce, nemají zrovna nejskvělejší pověst. Českou republiku také s Vietnamem pojí četné kontakty díky vietnamské menšině. A třeba i již na oněch vzdálených Filipínách dají časem přednost českému vínu před domácím rumem. Třeba ve jménu Pražského Jezulátka, které je v této zemi stále mimořádně populární.

(MaFr)

Největší nákupní centrum na Ukrajině v česko-rakouské spolupráci

K expanzi rakouských firem na východ Evropy mohou jako společníci a subdodavatelé výrazně přispět i české společnosti. Jasně to ukazuje příklad obří nákupní a kancelářské budovy Ave Plaza v Charkově, která je největší stavbou svého druhu, která vznikla na Ukrajině. Jejím vlastníkem je rakouská realitní firma UNIQA Real Estate AG, která dostavbu komplexu svěřila české skupině Delta. Budova, která nabídne ve třech podlažích kancelářské plochy a v dalších čtyřech podlažích obchody, restaurace a rozsáhlé fitness centrum, vznikla na místě, kde dříve stál koncertní dům Charkovské filharmonie. Ten však podlehl požáru a nový vlastník pozemku, ukrajinská firma Avec, zde v roce 2006 zahájila stavbu nákupního a kancelářského centra.

Stejně jako mnoho jiných projektů na Ukrajině i tento však zastavila hospodářská krize, která právě Ukrajinu sužovanou navíc vnitropolitickými rozbroji zasáhla s mimořádnou tvrdostí. Rozestavěnou budovu začátkem roku 2010 koupila již zmiňovaná rakouská firma UNIQA Real Estate AG s cílem oživit původní projekt. Pro tento účel se spojila s trebičskou firmou Delta Projektconsult, která převzala řízení veškerých stavebních prací včetně vyjednávání s místními úřady a komunikace s místními stavebními subdodavateli, kterých bylo v některých etapách až sedmáct. Delta přinesla technické zkušenosti a standard kvality, stejně jako organizační schopnosti. Vyjednávání s ukrajinskými firmami a úřady často vyžadovalo značnou

porci trpělivosti. Místní stavaři stále mají řadu návyků, které byly rozšířené v českých krajích v předlistopadovém období. Patří k nim třeba tendence naddimenzovat veškeré stavební díly i laxnost při plnění dodacích lhůt. Společnost Delta, respektive její pobočka se sídlem v Kyjevě, však zafungovala jako spolehlivý komunikační most mezi postsocialistickým světem a zvyklostmi v současné západní Evropě.

Budova vybavená západními technologiemi byla dostavěna za pouhých šestnáct měsíců a její majitel pro nákupní a kancelářské centrum používá již teď hrdé označení osmý div Charkova. Vzhledem k mimořádně výhodnému umístění komplexu na hlavní obchodní třídě druhého největšího ukrajinského města samozřejmě očekává, že se z něj nyní stane slepička snášející zlatá vejčička. I když Ukrajina zrovna neprožívá zrovna hospodářský boom, najde se i zde poměrně silná skupina zákazníků, kteří jsou schopni si připlatit na luxus západního stříhu. Pro česko-rakouskou spolupráci se přitom otevírá široké pole pro obapolně výhodnou spolupráci, a tak lze jen doufat, že charkovská Ave Plaza je pouze první vlaštovkou.

(MaFr)

Z Volksbank je v ČR Sberbank

V loňském roce převzala ruská státem vlastněná banka Sberbank od Österreichische Volksbanken její východoevropskou divizi Volksbanken International včetně české sítě poboček (ovšem bez sítě Volksbanken v Rumunsku). Celá transakce v hodnotě 505 milionu eur, která pro ruskou finanční instituci znamená první expanzi za hranice mateřské země, byla definitivně dokončena letos v únoru. Sberbank nyní hodlá dosavadní síť Volksbank v České republice přejmenovat, aby tím symbolicky ukončila převzetí. Představitelé ruské firmy zároveň potvrdili snahu o další rozvíjení svých pozic ve střední a východní Evropě. Konkrétně v České republice se hovoří o rozšíření dosavadní sítě 25 poboček a o zvýšení podílu na trhu ze stávajícího dvouprocentního podílu Volksbank na firemní klientele na pět procent. Česká republika by se také měla stát trhem, na němž bude Sberbank testovat své produkty. Pro ruskou instituci se zkrátka Česká republika má stát předpolím pro vstup na trhy západní Evropy. V současné napjaté situaci

se jistě Rusům brzo naskytne příležitost pro další akvizice v zemích Evropské unie a Sberbank se může stát jedním z důležitých a dynamicky se prosazujících hráčů na bankovním trhu. Je ale otázka, zda zachová ty dobré rysy, jakými se vyznačovala divize Volksbanken International.

(MaFr)

ČSÚ: Počet přenocování v českých hotelech ve čtvrtletí vzrostl

Počet přenocování hostů v tuzemských hromadných ubytovacích zařízeních v prvním letošním čtvrtletí vzrostl meziročně o 8,7 procenta na 7,7 milionu. Celkově přijelo 2,6 milionu hostů, což je o 12,8 procenta více než před rokem. Česko je stále oblíbenější destinací Rusů. Vyplývá to z údajů Českého statistického úřadu. K meziročnímu růstu počtu přenocování podle statistiků více přispěli nerezidenti. Jejich počet přenocování se zvýšil o 13 procent, u rezidentů to bylo 4,6 procenta. Počet přenocování v nejluxusnějších hotelech vzrostl o 18,3 procenta a ve čtyřhvězdičkových o 12,3 procenta. Nejvíce zahraničních hostů přijelo již tradičně z Německa. Němců přijelo 271 000, meziročně o osm procent více než loni. Druhou nejpočetnější skupinu zahraničních turistů tvořili hosté z Ruska, kterých přijelo 151 000 s meziročním zvýšením příjezdů o 37,2 procenta. Stoupající tendence příjezdů i přenocování ruské klientely je s výjimkou roku 2009 patrná od roku 2003.

Praha chce zvýšit poplatek za ubytování

Praha plánuje zvýšit poplatek za ubytování, který z každého obsazeného lůžka platí hotely, penziony a další ubytovací zařízení. Poplatek v současnosti činí čtyři koruny za den, zvýšit by se měl na šest korun. Uvedl to radní Lukáš Manhart (TOP 09). Město by tak ročně vybralo přes 100 milionů korun, což je asi o 34 milionů více než dosud. Podle prezidenta Asociace hotelů a restaurací ČR Václava Stárka v Praze chybí dlouhodobá koncepce rozvoje turistického ruchu. Podle něj by mělo město peníze navíc investovat zpět do turistiky. Počet přenocování turistů v hlavním městě se dlouhodobě zvyšuje. Například v roce 2000 město registrovalo 7,34 milionu přenocování, v roce 2011 už to bylo 13,21 milionu přenocování.

ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ

České a slovenské jaderné zdroje jsou bezpečné, ukázaly testy

V zátěžových testech evropských jaderných elektráren se české i slovenské zdroje ukázaly jako bezpečné. Ani u ostatních evropských elektráren nezjistily testy problémy, které by vyžadovaly okamžitý zásah, informovali účastníci Evropského jaderného fóra v Bratislavě. Český premiér Petr Nečas na fóru řekl, že Česko má se Slovenskem společný zájem rozvíjet jadernou energetiku a hodlá se svým sousedem spolupracovat na rozšíření jaderné elektrárny Jaslovské Bohunice. V Česku nyní ČEZ připravuje dostavbu Jaderné elektrárny Temelín a chce do projektu zapojit

strategického partnera. Slovensko vyrábí z jádra více než polovinu elektrické energie, v Česku je to asi třetina. Očekává se, že v obou zemích se po rozšíření elektráren tento podíl zvýší.

Do Jizerských hor se vrací pstruzi

Pstruhy do potoků v Jizerských horách se v posledních letech snaží vrátit Lesy ČR. Její pracovníci od roku 2008 do tamních vod vysadili 50 000 čerstvě vylíhlých pstruhů potůčků. ČTK to řekl mluvčí státní firmy Zbyněk Boublík. Pstruzi v minulých desetiletích téměř vymizeli z Jizerských hor kvůli průmyslovým exhalacím z polských a německých

elektráren a dalším škodlivinám. Nebyli schopni přežít v příliš kyselé vodě. Především díky odsíření nebo uzavření elektráren se ale životní prostředí i voda zlepšily a pstruzi nyní dokážou v potocích vydržet. Jaká je úspěšnost vysazování pstruhů, bude známo ke konci letošního roku.

Běhu pro gorily se v Praze zúčastnilo téměř 600 lidí

Téměř šest set lidí v Praze vyběhlo na trať závodu s názvem Běh pro gorily, tedy charitativní akce zaměřené na záchranu goril nížinných ve volné přírodě. Organizátorům se letos povedlo vybrat částku 284 000 korun, což je zatím nejvíce v tříleté historii akce. Běžci startovali na Hradčanském náměstí, kde od nich pořadatelé vybírali startovné ve výši 500 korun a za tuto částku účastníci závodu získali kromě startovního čísla také originální gorilí masku, pamětní tričko a slevové kupony. Běh za záchranu goril se poprvé uskutečnil v roce 2003 v Londýně. Podobné akce se konají také v Amsterdamu, Los Angeles či Vancouveru. V Praze se loni vybralo 164 000 korun. Výtěžek byl věnován na vybavení strážců pralesa v kamerunské biosférické rezervaci Dja materiálem a technikou a na veterinární přístroje do záchrané stanice v Limbě.

Kavárna Neko

Ve Vídni byla letos v květnu otevřena první kočičí kavárna. Majitelkou této kočičí novoty je Japonka, která se do Vídně provdala a z domova si sebou přinesla i ideu v Japonsku již dlouho praktikovanou – kočičí dům-kavárnu. Jenom v Tokiu je podobných domů na sto padesát. Kavárnu obývá pět koček, všechny pocházejí z útulku, a je možnost, když se nechají, je hladit a mazlit, krmení u stolu je ale zakázáno. V místnosti jsou různé nápisy, jako např. že se nemají kočkám stříhat dráčky. Jedné části prostoru dominují rekvizity potřebné ke šplhání koček a obrušování jejich drápků. Je pochopitelné, že psi mají do této kavárny, která nabízí kávu a různé zákusky, přístup zakázán. Milovníci koček jsou touto kavárnou nadšeni a ani je neodradí určitě všudypřítomné kočičí chlupy.

Kočka divoká

V ubikaci pro kočku divokou v Národním parku Thalay ve Waldviertelu je nový přírůstek. Frieda a Carlo se stali rodiči dvou koťátek, které si již hrají i venku.

Ve střední Evropě, kde bývala kočka divoká dříve běžným druhem, je již téměř vyhubena. Z někdejšího souvislého areálu sahajícího od britských ostrovů až do střední Asie a severní Afriky zůstaly v Evropě jen oddělené ostrůvky výskytu (zejména Skotsko, Pyrenejský poloostrov, vý-

chodní Francie, Německo, Slovinsko, Karpaty a balkánská pohorí). V posledních desetiletích se však daří opětovným vypouštěním leckde trvalý výskyt obnovit.

V sedmdesátých letech byly učiněny pokusy o její zpětné vysazení na Šumavě, občas do ČR pronikají jedinci ze Slovenska nebo z Německa. Za předka domácí kočky je pokládána africká rasa kočky divoké – kočka plavá z Egypta.

Dosahuje větší velikosti než kočka domácí, na pohled má zavalitější postavu (hlavně díky delší a huňatější srsti, zvláště v zimě) a větší hlavu s menšíma ušima a dlouhými smyslovými chlupy na čenichu. Ve zbarvení převládá šedo-hnědý až šedožlutý odstín, přičemž hřbet, nohy a ocas jsou výrazně pruhované; středem hřbetu se táhne tmavší pás srsti, spodní strana těla bývá krémově žlutá. Od podobně zbarvené zdivočelé kočky domácí ji lze rozlišit především podle tvaru, délky i držení ocasu. U kočky divoké je kratší než polovina délky těla, po celé délce huňatý a před černou špičkou má 3-4 černé pruhy, naproti tomu ocas kočky domácí je delší než polovina délky těla, ke konci se postupně zužuje a má větší počet tmavých prstenců.

Ostravská zoo začala chovat vzácného lemura mongoze

Ostravská zoologická zahrada začala chovat lemura mongoze, který je už devátým druhem lemura v této zoo. V České republice ho lidé mohou vidět pouze v Ostravě. ČTK o tom informovala mluvčí zahrady Šárka Kalousková. Středně velkému druhu lemura, jehož původním domovem je pouze Madagaskar, hrozí ve volné přírodě stejně jako ostatním druhům vyhoubení. Důvodem je ztráta přirozeného prostředí, které se mění na zemědělskou půdu a pastviny pro dobytek. „Lemuři mongozi nejsou vzácní jen ve volné přírodě, ale také v lidské péči. Na celém světě je chována necelá stovka zvířat, přičemž v Evropě je to okolo padesáti jedinců. Navíc v populaci převládají samečci, takže odchov mláďat není vůbec jednoduchý,“ uvedla Šárka Kalousková. Přitom právě chov v lidské péči může být podle ní nakonec jedinou možností, jak tento druh lemura uchovat pro další generace.

Zoo Dvůr Králové otevřel koncem května autosafari

Zoologická zahrada ve Dvoře Králové nad Labem zahájí letošní letní sezónu otevřením takzvaného autosafari. Letošními novinkou v safari, kde volně žije kolem 600 kusů zvířat, budou dva nové volné výběhy, ve kterých budou žirafy, zebry Grévyho a antilopy nyaly nížinné. Auta budou nově projíždět i výběhem, kde budou volně žijící pralesní buvoli. Návštěvníci bez vlastního auta si budou moci safari projet autobusem zoo.

V Týně nad Vltavou otevřeli nejdelší naučnou stezku v Česku

V Týně nad Vltavou otevřeli nejdelší naučnou stezku v zemi, měří 66 kilometrů. Určená je pro pěší i cykloturisty. Její trasa vede po nynější turistické stezce z Týna nad Vltavou údolím řeky Lužnice přes Bechyni až ke Stádlec-

kému mostu, kde se odklání směrem na Milevsko a končí u rozhledny na Onom Světě poblíž obce Kovářov. Na spojení tří jihočeských mikroregionů naučnou stezkou se podařilo získat peníze z evropského dotačního Programu rozvoje venkova. Celkové náklady na opravu a vybavení stezky přišly na skoro tři miliony korun.

VĚDA A TECHNIKA

Astronomové našli meteority, které spadly před 20 lety u Benešova

Čeští astronomové našli meteority z bolidu, který před dvaceti lety zazářil nad českou kotlinou a jehož úlomky dopadly na Benešovsku. Jde o první případ na světě, kdy po tak dlouhé době od pádu byly na základě nové analýzy původních záznamů dráhy bolidu nalezeny meteority v předpověděné oblasti, uvádí se ve zprávě Astronomického ústavu Akademie věd zveřejněné při příležitosti nynější mezinárodní konference Asteroidy, komety a meteory v Japonsku. Vědecké přístroje zaznamenaly bolid, který byl tisíckrát jasnější než Měsíc v úplňku, 7. května 1991. Bolid pohasl ve výšce asi 17 kilometrů nad vesnicí Příbyšice západně od Benešova. Astronomové předpověděli, že z meteorického tělesa malá část o váze několika kilogramů zřejmě dopadla na zemský povrch. Přes velké úsilí se jim ale žádný úlomek nepodařilo nalézt. Vědci Astronomického ústavu pod vedením Pavla Spurného se po dvaceti letech na základě nových analýz a postupů k pátrání po meteoritech znovu vrátili. Nyní je už jasné, že tři meteority, které našli, pocházejí z benešovského bolidu.

Brněnští vědci získají unikátní přístroj, který odhalí vady materiálů

Středoevropský technologický institut (CEITEC) získá pro své výzkumy unikátní přístroj na odhalení nejjemnějších prasklin a jiných vad materiálu. V Česku zařízení s podobnými parametry dosud není. Takzvanou mikrotomografickou stanicí za 18,5 milionu korun nabídnou vědci také výzkumníkům z průmyslových firem. Přístroj odhalí jemné vady materiálu, které by mohly ohrozit například provoz dopravního letadla. Přístroj se uplatní i v lékařské diagnostice. Konstrukteři kloubních náhrad mohou třeba sledovat vzájemné působení implantátu a kostní tkáň a zvýšit tím životnost umělého kloubu. Brněnskou mikrotomografickou stanicí instalují odborníci za několik týdnů.

Česká republika i Švédsko musí motivovat mladé pro techniku, míní král

Česká republika i Švédsko musí motivovat své mladé lidi, aby se zaměřovali na technické obory, myslí si švédský král Carl XVI. Gustaf. V Praze ukončila několikadenní návštěvu jím vedená delegace, v níž byli zástupci švédského průmyslu, ale také výzkumu. Švédský král na závěrečné tiskové konferenci nebyl příliš konkrétní, několikrát ale zdůraznil shodné rysy obou států, které mají okolo 10 milionů

obyvatel a rozvinutý, na export orientovaný průmysl. Čelí proto konkurenci například z Číny. ČR nyní se Švédskem vyjednává mimo jiné o pokračování pronájmu nadzvukových stíhaček Jas-39 Gripen, které slouží v českém letectvu. Král zdůraznil význam vědecké spolupráce a podpory výzkumu, jejichž výsledky se nemusí projevit v krátkodobém horizontu. Špičky švédského byznysu a výzkumných institucí jednaly s premiérem Petrem Nečasem, prezidentem Václavem Klausem, českými podnikateli a akademiky. Obdobně zahraniční cesty pořádá švédská akademie od roku 1984, každý rok se zaměřuje na jiný stát. ČR je mezi novými členskými státy EU druhým největším obchodním partnerem Švédska a je zde v současné době zastoupeno přibližně dvě stě švédských firem.

Planetka se jmenuje podle hrdiny z Havlovy hry

Planetka, kterou objevil tým z hvězdárny na Kleti v jižních Čechách, se pohybuje vesmírem pod jménem Ferdinandvaněk. Původně se měl tento asteroid jmenovat Václav Havel. Mezinárodní astronomická unie (IAU) ale nepovoluje pojmenovávat planetky po politicích dříve než sto let po jejich smrti. Proto bylo rozhodnuto nazvat planetku podle nejpobulárnější postavy z Havlovy známé hry *Audience*. Ředitelka hvězdárny Jana Tichá k tomu uvedla, že jejich snahou je vybírat především česká jména, ale taková, která mohou oslovit kolegy i ostatní lidi v zahraničí. Tento předpoklad bývalý prezident Václava Havel splňoval, neboť byl i světově proslulý dramatik.

(mk)

Sněmovna schválila dohodu o přesunu sídla Galilea do Prahy

Sněmovna hladce schválila dohodu, která má umožnit přesun sídla evropské agentury pro vesmírný systém Galileo (GSA) z Bruselu do Prahy. Bude to znamenat umístění první celoevropské instituce na území ČR. Česká diplomacie o to usilovala několik let. K dokončení schvalovacího procesu je nutný ještě souhlas Senátu a podpis prezidenta. „Agentura by se měla přestěhovat a otevřít v průběhu prázdninových měsíců, přesný termín zatím není stanoven. Nicméně předpokladem je, že to bude 1. srpna,“ řekl poslancům ministr dopravy Pavel Dobeš. Agentura má sídlit v budově bývalé České konsolidační agentury v Holešovicích. Globální navigační satelitní systém Galileo měl původně začít fungovat před pěti lety; nyní se s jeho spuštěním počítá v roce 2014, kdy by mělo být na oběžné drá-

ze osmnáct družic tohoto vesmírného programu. Signál z družic by měl sloužit k navigaci v silniční dopravě a pomáhat při pátracích a záchranných akcích. Využíván bude i k zajištění bezpečnostních úkolů států.

Vesmírné oko

Výstavba největšího dalekohledu světa, který několikanásobně předčí kvality všech současných teleskopů, má být dokončena během deseti let. V současnosti největší dalekohled světa GTC (Grand Telescopio Canarias) najdeme na Kanárských ostrovech, na ostrově La Palma. Největší soustava dalekohledů VLT (Very Large Telescope) vzhlíží na vesmírné objekty od roku 2001 z chilské hory Cerro Paranal v poušti Atacama – jedné z nejsušších oblastí světa. Základem observatoře jsou čtyři teleskopy o průměru zrcadel 8,2 metru. Spravuje je Evropská jižní observatoř ESO (European South Observatory), jejíž členem je od roku 2007 také Česká republika.

Evropští astronomové se rozhodli postavit dalekohled, který hned tak něco nepřekoná. Původní představy dokonce počítaly s dalekohledem o průměru 100 metrů, ale kvůli současným technickým možnostem není taková velikost proveditelná. Také vlivem finanční a hospodářské krize se z původně zamýšlených plánů muselo poněkud ubrat. Průměr objektivu byl snížen na 39,3 metru, čímž náklady na jeho výrobu klesly z 1,28 na 1,06 miliardy eur.

Primární zrcadlo bude složeno z 931 segmentů, každý segment bude mít tvar šestiúhelníku o průměru 1,4 metru a tloušťku pouhých 50 mm. Zmenšen bude i průměr sekundárního zrcadla, a to na 4,2 metru.

Do optické soustavy teleskopu budou začleněna také zrcadla systému adaptivní optiky. Jedno z těchto zrcadel bude podpořeno soustavou šesti tisíc mechanických prvků. Jejich úkolem bude „zakřivovat“ jeho tvar v závislosti na stavu atmosféry, a to až tisíckrát za sekundu. Tím bude dosaženo mimořádně kvalitního obrazu. Chránit je bude kopule o průměru téměř 86 metrů, jejíž výška dosáhne 74 metrů.

Porovnání velikosti dalekohledu E-ELT, čtveřice dalekohledů VLT a pyramid v Gíze

Předpokládá se, že gigant E-ELT začne pracovat na začátku příštího desetiletí. Pro budoucí umístění teleskopu byla vybrána hora Cerro Armazones tyčící se v nadmořské výšce kolem 3 000 metrů v oblasti Antofagasta v Chile.

Dalekohled E-ELT (European Extremely Large Telescope) s hmotností 2 800 tun bude schopen soustředit stamilionkrát více světla než lidské oko. Měl by shromáždit třináctkrát více světla než všechny teleskopy, které nyní astronomové používají. Kvality takového teleskopického giganta by astronomům například umožnily spatřit u blízkých

hvězd planety srovnatelné velikosti s naší Zemí. Stane se největším astronomickým „okem“ hledícím k obloze.

František Martínek, Hvězdárna Valašské Meziříčí, redakčně zkráceno

Čeští vědci objevují, jak by se dal řídit růst rostlin

Rostliny totiž samy „vědí“, kde mají vytvořit novou větvíčku nebo kde má vyrůst nový list. Řídí je hormon auxin a právě čeští vědci patří k těm, kteří auxin dlouhodobě zkoumají. V zahraničním týmu tvoří Češi až polovinu členů. Jedním z oficiálních zahraničních „účastníků“ je navíc i profesor Jiří Friml z univerzity v belgickém Gentu, který se narodil na Moravě a vystudoval Masarykovu univerzitu. Zkoumání rostlinných hormonů se věnuje dlouhodobě. Čeští vědci při svém zkoumání zaznamenali už úspěchy, když objevili skupinu bílkovin, které v buňkách ovlivňují hladinu auxinu. O jejich existenci přitom nikdo neměl ani tušení, píše *Mladá fronta Dnes*. „Nové poznání nám otevírá zcela netušené směry výzkumu,“ řekla listu vedoucí české části týmu Eva Zažímalová z Ústavu experimentální botaniky Akademie věd. Přínos vědeckého bádání o auxinu je podle ní v zemědělství; teoreticky bude možné přimět stromy a keře, aby se rozvětvily tak, jak chceme. Byly by tedy košaté podle našich představ, shrnuje Eva Zažímalová. To, že hormon řídí růst, může podle ní pomoci zvýšit výnos rostlin a také upravit „vnější vzhled“ rostlin v zahradnictví, cituje *Mladá fronta Dnes*.

Středoškolák z ČR byl čtvrtý ve světové soutěži vědeckých talentů

Český středoškolský student Tomáš Mariančík skončil na čtvrtém místě celosvětového finále soutěže mladých vědeckých talentů Intel ISEF. Ocenění dosáhl v kategorii počítačová věda se svým projektem Experimentální procesorová architektura. Oznamila to společnost Intel, která se na organizaci soutěže podílí. Studenti na Intel ISEF soutěží v sedmnácti kategoriích od společenských věd přes přírodní až po počítačové. Dvacetiletý Tomáš Mariančík v kategorii počítačová věda skončil čtvrtý společně s dalšími osmi studenty. Kategorii vyhrál sedmnáctiletý Kanadán Nicholas Benjamin Schiefer. Jako nejpřínosnější projekt ve všech kategoriích vyhodnotila porota práci patnáctiletého amerického studenta Jacka Andraky. Jeho metoda založená na vyšetření krve či moči prostřednictvím speciálního senzoru dokáže s devadesátiprocentní pravděpodobností odhalit rakovinu slinivky již v raném stadiu onemocnění. Jeho senzor je rychlejší, levnější a citlivější než stávající testy. Celosvětového finále soutěže Intel ISEF se zúčastnilo přes 1 500 studentů středních škol z 68 zemí, včetně sedmi Čechů.

Alzheimerova choroba

Alois Alzheimer nebyl jediný, kdo se počátkem 20. století věnoval plakům v mozkové kůře. Právě ty způsobují starým lidem onemocnění známé dnes pod jménem Alzheimerova choroba. V téže době se totiž výzkumům tohoto onemocnění, ale daleko podrobněji, věnoval i psychiatr a neuropatolog Oskar Fischer. Šlo o pražského rodáka židovského

původu, který ovšem, jak bylo běžné na přelomu 19. a 20. století, mluvil německy. Podobně jako spousta dalších tehdejších psychiatrů propadl kouzlu neuropatologie. Stejným onemocněním se ale v Mnichově zabýval i Alois Alzheimer, o dvanáct let starší německý psychiatr a neuropatolog.

Alois Alzheimer publikoval svůj první případ předčasně dementní pacientky Augusty D. v roce 1906 ústně jako přednášku, v roce 1907 pak vyšla v časopise. V témže roce měl Fischer dvanáct případů velmi detailně rozebraných a v roce 1910, kdy Alzheimerovi spolupracovníci Bonfiglio a Perusini publikovali čtyři případy, které přibýly k původní Alzheimerově pacientce, měl Oskar Fischer svých 58 případů, navíc srovnaných s jinými.

Jenže působil na poměrně malé německé psychiatrické klinice v Praze, zatímco Alzheimer pracoval v Mnichově pod vedením jednoho ze zakladatelů moderní psychiatrie profesora Emila Kraepelina, který byl velkou postavou a později legendou německé psychiatrie. Asi v 7. nebo 8. vydání své *Psychiatrie pro lékaře a studenty* doporučil, aby pozorování Aloise Alzheimerova na první pacientce bylo využito jako modelového případu a aby tato choroba se svými degenerativními histologickými rysy byla uznána jako Alzheimerova choroba a Alzheimerova demence.

Nemalá část psychiatrů a neurologů má ale i dnes, sedmdesát let po Fischerově smrti, za to, že na napravení této křivdy ještě není pozdě. Nejde jim o to vymazat Alzheimerovo jméno z učebnic a chorobopisů – ostatně Alois Alzheimer se podle všeho žádného plagiátorství nedopusť –, ale přiznat zásluhu na popsání této choroby i Fischerovi.

Ocenění za rozvoj vědy

Astrofyzik Jiří Grygar, překladatel Martin Hilský, historik Petr Čornej. To jsou někteří z vědců, které Učená společnost ocenila medailemi za zásluhy o rozvoj vědy. Cenu za svoji práci ale dostali i studenti, učitelé nebo začínající vědci.

Martin Hilský působí na pražské filozofické fakultě. Přeložil do češtiny celé dílo Williama Shakespeara. V roce 2001 byl za zásluhy o šíření anglické literatury v Česku jmenován čestným členem Řádu britského impéria. První shakespearevský překlad vytvořil v roce 1984 a byl to *Sen noci svatojánské*. Od té doby přeložil už více než dvacet Shakespeareových her. Hru *Večer tříkrálový* převedl do češtiny v roce 1999, v témže roce dokončil i překlad *Hamleta*. Martin Hilský je také autorem monografií a napsal také několik desítek studií a esejů o anglické a americké literatuře.

Jiří Grygar je významný český astrofyzik a astronom. Kromě své vědecké práce se českou vědu snaží zpřístupnit lidem a srozumitelně vysvětlit zákonitosti fyziky a astronomie. Vydal řadu knih a byl průvodcem v televizním pořadu *Okna vesmíru dokořán*. Zabývá se i vztahem vědy a víry. Za popularizaci vědy získal řadu cen, včetně ocenění UNESCO s názvem Kalinga Prize v roce 1996. Je mimo jiné také zakládajícím členem Evropské astronomické společnosti. Často se také vyjadřuje k situaci české vědy jako takové. Před několika lety odmítl vládní cenu pro špičkové

vědce a protestuje také proti omezování vědecké činnosti. Po vyhlášení cen Učené společnosti upozornil, že věda dnes není v dobré pozici.

Mezi další oceněné patří chemik Jaroslav Stejskal, který se zabývá přípravou takzvaných polymerů. Ty se uplatňují v energetice či v elektronice při vývoji obrazovek a klávesnic.

Historik Petr Čornej se zabývá mimo tematiky husitství také výukovými materiály k dějepisu pro střední školy.

Ocenění Učené společnosti si odnesli také mladí vědečtí pracovníci a středoškoláci za práce, se kterými uspěli v badatelských soutěžích. Například Miloslava Dočkalová z Litomyšle, která se zabývá se tématem politického vězeňství v padesátých letech. Práce má název *Muž určený k likvidaci – MUKL*, mapuje život politického vězně Miroslava Dočkala, který je jejím dědečkem.

Lokomotiva Hrboun

Největším exponátem Dopravní haly Národního technického muzea v Praze na Letné je Hrboun. Tak se říká rychlíkové parní lokomotivě číslo 375.007, navíc koncem letošního března oslavila 101 let. Lokomotiva Hrboun představuje vrchol konstrukce rychlíkových lokomotiv v rakouské monarchii před první světovou válkou. Jejím otcem je konstruktér Karl Gölsdorf. Lokomotiva, která byla dodána Rakouským státním drahám, patřila k prvním své řady vyrobeným v Českomoravské továrně na stroje v Praze. Firma byla později známá pod názvem Českomoravská-Kolben-Daněk. Hrboun je jednou ze dvou zachovaných lokomotiv této řady na celém světě. Stroj začal jezdit koncem března 1911, kdy úspěšně prošel technicko-policejní zkouškou, při které dosáhl maximální rychlosti 117 kilometrů za hodinu a splnil předepsané technické parametry.

Z archivních materiálů o lokomotivě jsou dokonce známy takové podrobnosti, že v roce 1933 byl stroj v rychlíkovém turnusu obsazen strojvedoucími Knoblochem a Klausem. I když aktivní kariéra Hrbouna skončila v roce 1952, do důchodu ještě zdaleka nešel.

V lednu 2011 byla unikátní lokomotiva vyčištěna, doplněna a zakonzervována do stavu, v jakém ji bylo možné ve třicátých letech 20. století vídat v čele mezinárodních rychlíků. Vlakovi nadšenci se snaží zachránit i další lokomotivu – Rosničku. Ta je vidět například na plakátcích v železničních vagonech. Jestliže Hrboun stál na počátku slavné éry těchto lokomotiv a na tratích se proháněl na počátku 20. století, Rosnička patří závěr této epochy. Byla vyrobena v roce 1956 a aktivně sloužila do roku 1974.

Lokomotivy Rosnička byly nakonec vyrobeny pouze dvě a staly se posledním typem parních lokomotiv vyrobených pro dráhy. V počátcích svého provozu byla nasazena na trati z Jihlavy do Brna, Znojma a Prahy. V roce 1980 se představila na výstavě v Liberci u příležitosti ukončení parního provozu na tratích Československých státních drah. Teď však potřebuje nutně peníze na opravu. Na opravě jednoho vlaku většinou pracuje deset až třicet lidí. Jsou to převážně nadšenci a dobrovolníci. Pokud vše dobře dopadne, po opravách bude lokomotiva sloužit k vedení zvláštních parních vlaků při nostalgických jízdách a připomínat historii železniční dopravy v českých zemích. Národní technické muzeum chce získat co nejvíce strojů, které významně ovlivnily železnici za posledních sto padesát let.

ARCHEOLOGIE

V Předmostí byla nalezena kostra ze starší doby bronzové

Předmostí u Přerova, které je vyhlášenou archeologickou lokalitou, vydalo své další tajemství. Majitelé jednoho z domů v této místní části při stavbě bazénu odkryli hrob, jenž ukrýval ostatky ze starší doby bronzové, píše *Přerovský deník*. Jde o další unikátní nález poté, co badatelé letos při stavbě předpolí Tyršova mostu odkryli základy renesančního kostela svatého Marka. Předmostí je celosvětově známým archeologickým místem, hlavně kvůli paleolitickému nalezišti z období zhruba před 25 000 lety. Do učebnic dějepisu se zapsalo zejména díky objevu hromadného hrobu lovců mamutů, který učinil archeolog Karel Jaromír Maška. Nynějšímu nálezu kosterních ostatků ze starší doby bronzové pomohla šťastná náhoda. „Na svou zahradní parcelu nás přivolala jedna z obyvatelk Předmostí. Na dně bazénu, který majitelé budovali v zadním traktu rodinného domu, totiž objevili kosti neznámého stáří,“ řekl deníku archeolog Jan Mikulík. Tělo bylo uloženo ve skrčené podobě, což podle jeho kolegy Zdeňka Schenka bylo typické pro období 1,6 tisíce let před naším letopočtem. Zdeněk Schenk uvedl, že objev je významný také tím, že naznačuje další možnosti bádání v Předmostí.

Do Přerova se po 120 letech vrátila pravěká Předmostská venuše

Národní kulturní památka Předmostská venuše, která patří k nejvýznamnějším moravským pravěkým nálezům, je po sto dvaceti letech zpět v Přerově. V doprovodu zásohové jednotky dorazila z Brna za zvuku sirén do Muzea Komenského, kde je součástí výstavního projektu *Umění z času lovců*. Jeho smyslem je představit nejvýznamnější umělecké skvosty starší doby kamenné. „Předmostská venuše se vymyká ostatním venuším, které jsou obyčejně plastiky z pálené hlíny, ale v tomto případě se jedná o rytinu ženy na mamutím klu v takzvaném geometrickém stylu. Jednotlivé části ženského těla jsou znázorněny stylizovaně, například hlava a poprsí jako trojúhelníky, břicho jako

elipsa,“ popsal unikátní, asi 29 centimetrů dlouhý předmět kurátor výstavy a archeolog Aleš Drechsler. Předmostská venuše byla nalezena v roce 1895 v areálu gravettské stanice u Skalky v Předmostí u Přerova.

Výstava ukáže objevené unikátní fresky pod loretánským kostelem

V kryptě pro dobrodince pod loretánským kostelem Narození Páně v Praze byly objeveny dosud neznámé nástěnné malby ze 17. století. Veřejnosti je představí výstava *Ars moriendi – Loretánské krypty*. Krypta nemůže být přístupná, ale v rámci výstavy je možno vidět její zmenšený model. Expozice v patře loretánského ambitu seznámí také s pohřebními zvyklostmi v řádových kryptách kapucínů. Pod kostelem se našly unikátní barokní fresky s motivy smrti a vzkříšení – alegorie času, symboly křehkosti a pomíjivosti lidského bytí. Pocházejí z roku 1664, vytvořeny byly zvláštní technikou chiaroscuro, tedy v odstínech černé a šedé barvy. „Jejich autor, snad kapucínský řádový malíř, pracoval podle vlámských a holandských grafických vzorů na objednávku tehdejší patronky Lorety Alžběty Apolonie hraběnky Kolowratové. Předlohou hlavní scény *Vzkříšení Lazara* se stal známý Rembrandtův lept, který později inspiroval řadu umělců napříč staletími až po van Gogha. Loretánská freska je pozoruhodná právě tím, že je velmi ranou reakcí na Rembrandtovo dílo a vznikla ještě za jeho života,“ uvádí na svém webu Loreta Praha.

Archeologové našli v Bubenči stopy po domu starém přes 7 500 let

Archeologové v pražské Bubenči našli pozůstatky staveb, které jsou starší než 7 500 let. Pocházejí tak z dob prvních zemědělců v Čechách. Vědci vedle pozůstatků dvou domů z mladší doby kamenné objevili i pohřebiště staré 3 000 až 4 000 let. ČTK o tom informovala Kateřina Semrádová z České společnosti archeologické. Před nedávnem experti z Akademie věd odkryli v Bubenči brázdy z první poloviny 4. tisíciletí před naším letopočtem, které označili za nejstarší doklad orby a za nejstarší pole v českých zemích.

DOPRAVA

České dráhy do Rakouska?

Rakouské dráhy se v poslední době snaží expandovat v oblasti nákladní dopravy i do Maďarska, a to v Českých drahách povzbudilo touhu vstoupit do mezinárodního konkurenčního boje v rámci střední Evropy. Společnost České dráhy Cargo, která již v minulosti vstoupila na trh na Slovensku a v Polsku, se nyní rozhodla požádat o příslušné licence v Maďarsku a Rakousku, tedy v dosavadním operačním prostoru rakouských Bundesbahnen.

V Maďarsku se má angažovat generální zastoupení ČD Cargo na Slovensku, ale samotná licence zůstane v drže-

ní samotné české mateřské firmy. V Rakousku naopak ČD Cargo zřizuje svoji dceřinou firmu ve Vídni. Od získání licencí si samozřejmě ČD Cargo slibuje zefektivnění dálkové dopravy díky vyloučení dalších prostředníků.

Plánům ČD Cargo přitom napomáhá současná situace na trhu s ropou a stále rostoucí ceny benzínu, které pochopitelně nákladní železniční dopravu činí podstatně atraktivnější, než tomu bylo v ještě nedávné minulosti. Ovšem konkurence rakouských Bundesbahnen bude pro ČD Cargo mimořádně tvrdým oříškem. Nicméně úspěchy české firmy na Slovensku a v Polsku dokazují, že její expanze na zahraniční železnice je krokem správným směrem.

Její pokus o ovládnutí značné části střeoevropských drah je ovšem velmi ambiciózní a do značné míry i riskantní projekt. Ale který podnikatelský projekt v současnosti není riskantní.

(MaFr)

Nové opravy na české železnici

Česká vláda schválila parametry výběrových řízení na pět obřích železničních zakázek, z nichž každá přesahuje půl miliardy korun. Cestující z Rakouska jistě bude zajímat, že mezi připravovanými tendry se objevuje také kompletní rekonstrukce klíčového železničního uzlu v Břeclavi, tedy poslední stanici na české straně při jízdě vlakem mezi Prahou a Vídní. Pracovat se má i v jižních Čechách, kde se chystá rekonstrukce tratě mezi Tábořem a Sudoměřicemi u Tábora. Modernizace se dočkají také kolejiště v Ústí nad Orlicí a v Olomouci. Právě olomoucká rekonstrukce má mít ze všech projektů nejvyšší hodnotu. Jedná se zde totiž o kontrakt ve výši asi 2,5 miliardy korun. Stavební práce se dotknou také Prahy, konkrétně trati mezi pražskými nádražími v Holešovicích a v Bubenči. Vedle opravy kolejové trati i náspů se zde počítá i s opravami již značně opotřebovaných nádražních budov a s vybudováním nové železniční zastávky v Podbabě.

Prakticky všechny uvedené akce mají proběhnout s podporou evropského operačního programu Doprava. To však může být kámen úrazu. S čerpáním z fondu Doprava má Česká republika dlouhodobě potíže a financování z evropských fondů se může výrazně zdržet. Pokud by dokonce hrozilo, že peníze z Evropské unie nedorazí, jistě by ministerstvo dopravy vážně řešilo možnost zrušení příslušných výběrových řízení. Pokud však všechno bude probíhat podle původních předpokladů, budou se asi muset na určitou dobu cestující na trati Vídeň – Praha obrnit trpělivostí, aby přežili nutná omezení při rekonstrukci břeclavské stanice v dobré duševní pohodě. Snad se jim to vyplatí a doprava mezi oběma hlavními městy se ještě dále zrychlí a bude probíhat v ještě větším komfortu.

(MaFr)

Dostavba dálnice D11 do Hradce Králové je opět ohrožena

Dostavba dálnice D11 do Hradce Králové je opět ohrožena. Darovací smlouva z letošního ledna na poslední chybějící pozemek je neplatná a o nové dohodě s Ředitelstvím silnic a dálnic (ŘSD) a ministerstvem dopravy nechce syn majitelky pozemku David Štros ani slyšet. Pro rodinu tento případ skončil lednovou dohodou. Platnost darovací smlouvy zpochybnilo ministerstvo financí, protože Štros prý neměl od matky plnou moc na darování pozemku, ale jen na jeho prodej. „Plná moc nebyla vystavena na prodej. Oni tu plnou moc měli týden předtím, než se to podepisovalo a ministerstvo dopravy proti tomu nic nenamítalo,“ uvedl Štros. Navíc podle něj komunikace s úřady vážne i nyní a po darování pozemku mu na sekretariátu ministra dopravy nikdo nebyl schopen říct, v jaké fázi se proces schválení darovací smlouvy na ministerstvu financí nachází. Podle generálního ředitele ŘSD Davida Čermáka ale Štros na dřívějším osobním setkání slíbil, že podepsanou plnou moc na darování ŘSD předá. Varianty dalšího postupu pro případ, že by další dohoda nebyla možná, zatím ŘSD podle Čermáka nezvažuje.

Dostavba D8 začala, průtahy trvaly skoro pět let

Po bezmála pěti letech průtahů se naplno rozeběhla dostavba dálnice D8 přes České středohoří. Ředitelství silnic a dálnic předalo stavbu firmě Eurovia, která vede dodavatelské konsorcium, a vzápětí na trasu vyrazily bagry. Projekt za 12 miliard korun zbrzdily zejména spory úředníků a ekologů. Při prvním zahájení stavby v roce 2007 se hovořilo o dokončení do roku 2010, teď je aktuální přelom let 2014 a 2015. Úsek přes České středohoří je poslední, který zbývá na dálnici z Prahy do Podkrušnohoří a do severního Německa postavit. Část trasy se začala stavět už v roce 2007, z ní je ale hotový jen 3,7 kilometru dlouhý úsek z Lovosic k obci Bílinka. Ten ale měl také problémy se stavebním povolením, protože na něm vyrostl jiný most, než jaký povolovala dokumentace. Řidičům by se měl definitivně otevřít přesně za týden. Ze zbylých 12,7 kilometru je asi sedm kilometrů rozestavených a posledních pět je kvůli chybějícímu povolení zatím zcela netknutých.

Leo Express

V květnu poprvé svezl Leo Express na prezentační jízdě cestující v Česku, píše o novém konkurentovi na železnici *Hospodářské noviny*. Noví hráči ukazují, co všechno jde. Snaží se dostat lidi z aut a autobusů na koleje. Příklad, a dokáže konkurence na železnici, ukazuje například RegioJet Radima Jančury na Slovensku.

Trať z Komárna do Bratislavy se mění k nepoznání. Dýchavičné a staré motoráčky nahradily moderní a výrazně rychlejší soupravy. Nádraží nahrazují jednoduché zastávky, okolo nich vznikají parkoviště. Šéf Českých drah Petr Žaluda tvrdí, že za peníze, které RegioJet na dotacích na Slovensku dostává, by i on dokázal zázraky. Za stejné peníze však jezdily i Slovenské dráhy. Čeští politici by měli malý slovenský zázrak Jančurova RegioJetu pečlivě sledovat. Není totiž ničím jiným než úspěšnou trucakcí k jejich neochotě pustit soukromníky alespoň na některé české dotované tratě. Stát i kraje podepsaly na deset let smlouvy s Českými drahami. RegioJet však prorazil na Slovensku. Daňoví poplatníci tak vidí, že stát si za své peníze může dopřát lepší železniční obslužnost a cestující lepší vlaky a služby.

V Česku se teď soukromé firmy pouští do riskantní nedotované dopravy. Teď přichází Leo Express Leoše Novotného. Vlak mezi severovýchodem republiky a Prahou tak bude ještě silnější konkurencí automobilové dopravě. Oba podnikatelé se chystají na další nedotované tratě. Největší česká revoluce má ale přijít s postupným soutěžením na všech rychlíkových a regionálních tratích. Během dvaceti let by české vlaky měli provozovat pouze ti, kteří nabídnou nejlepší poměr ceny a kvality.

Rakúski študenti na Slovensku

Dňa 23. mája 2012 prijal vo svojich priestoroch študentov Philologisch-Kulturwissenschaftliche Fakultät z Inštitútu slavistiky vo Viedni primátor mesta Bratislavy a poslanec zastupiteľstva Bratislavského samosprávneho kraja Doc. RNDr. Milan Ftáčnik. Stretnutie s primátorom zorganizovala prof. Mag. Maria Zatkalíková, PhD.

Študenti si prezreli známu Zrkadlovú miestnosť, ktorá sa nachádza v klasicistickom Primaciálnom paláci, kde bolo podpísaných niekoľko významných mierových zmlúv. So záujmom si taktiež prezreli aj slávne gobelíny, ktoré boli utkané v rokoch 1619 až 1688 v kráľovskej tkáčovni v anglickom meste Mortlake. Tieto gobelíny boli objavené len náhodne v roku 1903 pri rekonštrukcii Primaciálneho paláca. Primaciálny palác sa zaraďuje okrem iného aj medzi národné kultúrne pamiatky.

Ďalej si prezreli aj kaplnku sv. Ladislava, ktorá sa nachádza v bočnej časti Primaciálneho paláca a na nádvorí sa pristavili pri renesančnej fontáne sv. Juraja. Podujatie bolo veľmi srdečné a neformálne.

(MK)

Prvý román Vandy Rozenbergovej

Vanda Rozenbergová sa po poviedkovej knihe *Účinky chovu drobných hlodavcov* rozhodla ponúknuť slovenskému literárnemu trhu ďalšiu novinku. Aj napriek jej rýchlemu úpadku slávy prichádza s románom *Moje more*.

Autorka využila tentokrát svoju fantáziu už hneď pri charakterizovaní hlavných postáv, ktoré sú hravo a veselo spracované. Jednou z týchto postáv je napríklad Kalista, veštkyňa budúcnosti z mien.

Inou postavou je Karol, ktorý má svoju rodinu a prácu, no v jednom momente sa jeho život stretne s Kalistou ako aj s Nikim, presvedčeným o lepších kvalitách mužského pohľavia v porovnaní s tým ženským. Niki je tak trochu strelený puntičkár, ktorý nemá rád zhromažďovanie vecí a jeho najlepšou kamarátkou je jeho kolegyňa Ester.

Autorka obohatila svoje nové dielo štipkou cynizmu, ktorý je viditeľný hlavne v humornej stránke románu. Ten vie autorka perfektne skorigovať s mnohokrát na prvý pohľad nevhodnými situáciami. To sa týka predovšetkým medziludských vzťahov.

Román sa taktiež často zameriava na tie najmenej vnímané detaily života a dalo by sa povedať, že sa riadi heslom „Nikdy nie je neskoro“, ako aj otázkou, či máme vôbec vlastnú vôľu.

Vanda Rozenbergová sa narodila 4. júna 1971 v Prievidzi a vyštudovala žurnalistiku na FF UK v Bratislave. Počas svojho života pracovala už ako učiteľka, sprievodkyňa v múzeu a úradníčka. V súčasnosti je umelcom na voľnej nohe. Venuje sa kresbe, kolážam. Je autorkou hlavne poézie a prózy. Poviedka *Kohútova robota* získala prémium v 9. ročníku literárnej súťaži Poviedka 2005.

(MK)

Festival Nová dráma/New Drama

Na ôsmom ročníku festivalu Nová Dráma / New Drama 2012 sa v Bratislave predstavilo a o tri festivalové ceny zabojovalo 10 inscenácií súčasnej slovenskej a svetovej drámy.

Festival Nová dráma / New Drama odkryl pestré farby inscenácií súčasnej drámy, ktoré mali premiéru v slovenských divadlách v uplynulom kalendárnom roku. Farebný ôsmy ročník festivalu, ktorý od roku 2005 pripravuje Divadelný ústav, sa uskutočnil v dňoch 14.-19. mája v Bratislave.

Okrem súťažnej prehliadky 10 vybraných inscenácií bol súčasťou festivalu aj pestro ladený sprievodný program. Tvorili ho dve scénické čítania, výstava poľskej divadelnej fotografie, diskusia s dramaturgickou radou, Polish Theory Event, prekladateľský a kritický workshop a medzinárodná konferencia Hodnota umenia a jeho hodnotenie.

Festival Nová dráma si tretí májový týždeň rozložil farby po celej Bratislave. Sídлом hlavnej súťažnej sekcie boli scény siedmich divadiel. Mohli ste sa s ňou stretnúť v Mestskom divadle P. O. Hviezdoslava, Štúdiu 12, Divadle Aréna, Divadle Astorka Korzo '90, elledanse – dome T&D, KC Dunaj a v Gallerii Cvernovka. Sprievodný program sa usídlil v Poľskom inštitúte, Bateliéri, KC Dunaj a Štúdiu 12.

Milovníci poľského divadla si prišli na svoje v programovej sekcii Focus Poľsko, ktorá ponúkala celistvejší pohľad na jeho súčasný vývoj. Festival ju pripravoval s Poľským inštitútom Bratislava.

Mnohofarebný Focus Poľsko ponúkol v KC Dunaj prezentáciu antológie kníh súčasnej poľskej drámy. Na prezentáciu v Štúdiu 12 nadväzovali inscenované čítanie zo súčasných poľských hier *Biela a červená* v réžii Adriany Totikovej. Osobnú účasť prisľúbili hviezdy poľskej drámy Tadeusz Słobodzianek a Małgorzata Sikorska-Miszczuk. Tradičnou súčasťou festivalu boli aj Raňajky s novou drámou, tentokrát s poľskou. O jej autoroch a témach prišli do Štúdia 12 porozprávať poľská teatrologička Justyna Jaworska. V Poľsku stále viac oceňovaná partnersko-režisérská dvojica Monika Strzępka – Paweł Demirski prišla do Poľského inštitútu v rámci Polish Theory Eventu debatovať o politickom divadle a svojej tvorbe.

Program počas celého týždňa dopĺňal v Poľskom inštitúte výstava *Láska či nenávisť: Ber, čo chceš* fotografa Bartłomieja Sowa a prekladateľský workshop Dráma v poľskom preklade pod vedením režiséra Jána Štrbáka.

Do Bratislavy zavítali dva legendárne súbory. Vroclavská skupina Ad Spectatores sa v Gallerii Cvernovka predstavila s dokumentaristickou performanciou *9 rekonštrukcia*. Vyvrcholením sekcie Focus Poľsko bolo hostovanie varšavského Teatru na Woli s inscenáciou hry Tadeusza Słobodzianka *Naša trieda* v réžii Ondreja Spišáka v bratislavskom Mestskom divadle P. O. Hviezdoslava.

10 súťažných inscenácií

Martin Čičvák: *Kukura*, Divadlo Aréna Bratislava, réžia Rastislav Ballek

Andrej Kalinka – Ivan Martinka: *Epos*, Bábkové divadlo Žilina, réžia Andrej Kalinka a Ivan Martinka

Michaela Zakuťanská: *Havaj*, Divadlo Alexandra Duchnoviča Prešov, réžia Zoja Zupková

David Mamet: *November*, Divadlo Aréna Bratislava, réžia Martin Čičvák

Jana Juráňová: *Reality snov*, Bábkové divadlo na Rázcestí Banská Bystrica, réžia Iveta Škripková

Ingmar Villqist: *Taká fajn baba ako ty*, Mestské divadlo Žilina, réžia Adriana Totiková

Ondrej Šulaj: *Gazdova krv*, Divadlo Astorka Korzo '90 Bratislava, réžia Juraj Nvota

Dorota Masłowska: *Dvaja úbohí Rumuni hovoriaci po poľsky*, Divadlo Andreja Bagara v Nitre, réžia Júlia Rázusová
Blaho Uhlár: *Pokus*, S.T.O.K.A. Bratislava, réžia Blaho Uhlár

Sláva Daubnerová – Pavel Graus: *Some Disordered Interior Geometries*, P.A.T. Bratislava, réžia Sláva Daubnerová

Dramaturgická rada

Inscenácie do hlavnej súťaže a aktuálne farby novej drámy vyberala dramaturgická rada. Tento rok pracovali divadelné kritičky a teatrologičky Zuzana Uličianska, Martina Ulmanová a Zuzana Ferusová. Od novembra do marca vyberali z takmer 40 inscenácií súčasných dramatických textov.

Ženy, muži, divadlo

Festival ponúkal aj zaujímavé stretnutie s dramaturgickou radou festivalu. Podujatie s názvom Ženy, muži, divadlo sa uskutočnilo v piatok 18. 5. o 20.30 v elledanse – dom T&D. Trojica teatrologičiek a kritičiek odpovedala na otázky súvisiace s výberom súťažných inscenácií, odôvodnila svoj výber a venovala sa aktuálnej situácii v súčasnom slovenskom divadle.

Trojboj

Neoddeliteľnou súčasťou festivalu bolo aj inscenované čítanie finálových textov súťaže Dráma – Trojboj. Spomedzi 27 prihlásených textov sa do finále súťaže Dráma prebojovala trojica autorov Gabriela Alexová (*Lúzri*), Anica Jenski (*Neseš jí dítě*) a Laco Remeň (*Urob to sám*). Prvá verejná prezentácia finálových textov Trojboj, ktorú režijne pripravila Júlia Rázusová, sa uskutočnila v sobotu 19. mája 2012, v posledný deň festivalu, v Štúdiu 12 v Bratislave.

Enter Nová dráma / New Drama 2012

Festival Nová dráma / New Drama a jej pestré farby už po tretíkrát vo svojej histórii opúšťajú Bratislavu. Ambíciou sekcie Enter je rozširovanie festivalu a prenášanie jeho atmosféry aj do iných miest na Slovensku. Zároveň ide o podporu uvádzania inscenácií súčasnej drámy. Tentoraz sa Enter objavil v Žiline, Košiciach, Nitre a Prešove.

Seminár mladej kritiky

Seminár bol určený študentom divadelnej vedy a ďalších príbuzných umenovedných odborov umeleckých a filozofických fakúlt. Študenti sa pod odborným vedením divadelnej kritičky Jany Machalickovej z Prahy venovali reflexii inscenácií hlavného súťažného programu. Mladí semináristi boli zároveň členmi Študentskej poroty, ktorá na záver festivalu udelila Cenu študentskej poroty.

Festival v číslach

- 10 domácich inscenácií
- 2 zahraničné inscenácie
- 2 inscenované čítania
- 1 medzinárodná konferencia o hodnote umenia
- 2 workshopy (prekladateľský a kritický)
- 1 diskusia s dramaturgickou radou
- 1 prednáška – Polish Theory Event
- 1 prezentácia publikácie poľskej novej drámy

1 výstava poľskej divadelnej fotografie

1 raňajky s poľskou novou drámou

3 festivalové ceny

7 divadelných scén

Vítazi súťaže Nová dráma

Hlavnú cenu ôsmeho ročníka festivalu Nová Dráma / New Drama 2012, Grand Prix, získalo spomedzi 10 súťažiacich inscenácií obnažujúce video-divadlo Blaha Uhlára *Pokus*.

V Bratislave sa v sobotu 19. mája skončil ôsmy ročník festivalu inscenácií súčasnej drámy, ktoré mali premiéru v slovenských divadlách v uplynulom kalendárnom roku. Súčasťou záverečného ceremonálu festivalu v Mestskom divadle P. O. Hviezdoslava bolo odovzdávanie troch festivalových cien a cien súťaže Dráma. Vyvrcholením celého podujatia a tiež programovej sekcie Focus Poľsko bola inscenácia varšavského Teatru na Woli s inscenáciou hry Tadeusza Słobodzianka *Naša trieda* v réžii Ondreja Spišáka.

Predseda študentskej poroty Jakub Škorpil z Prahy (*Svět a divadlo*) a účastníci Seminára mladej kritiky udelili Cenu študentskej poroty inscenácii hry Doroty Masłowskej *Dvaja úbohí Rumuni hovoriaci po poľsky*. Inscenáciu v Divadle Andreja Bagara v Nitre režijne našťudovala Júlia Rázusová.

Cenu bratislavského diváka udelila námestníčka primátora hlavného mesta SR Bratislavy Petra Nagyová-Džerengová. Návštevníkom festivalu sa najviac páčila inscenácia *Epos* autorsko-režisárskej dvojice Andrej Kalinka – Ivan Martinka. Na bratislavskom festivale sa s ňou predstavilo Bábkové divadlo Žilina.

Predsedička päťčlennej medzinárodnej poroty Dora Viceníková oznámila víťaza ceny Grand Prix Nová dráma / New Drama 2012, ktorým sa stal odhaľujúce autentické video-divadlo, smutnú reality šou a historický dokument. Nekonvenčný a netradičný autoportrét významnej osobnosti slovenského nezávislého divadla Blaha Uhlára *Pokus* tak získalo divadlo S.T.O.K.A. a Blaho Uhlár.

Zvláštnu cenu poroty za pozoruhodný a rôznorodý herecký výkon v troch festivalových inscenáciách (*Reality snov*, *Kukura*, *November*) dostala herečka Jana Ol'hová.

V MDPOH sa v sobotu večer udeľovali aj ceny súťaže pôvodných dramatických textov divadelných hier v slovenskom a českom jazyku Dráma 2011. Cenu Slovenského rozhlasu, našťudovanie a uvedenia hry v étery Rádía Devín, udelil Karol Horváth Gabriele Alexovej za text *Lúzri*. Absolútnym víťazom súťaže Dráma 2011 sa stal rovnako text Gabriely Alexovej: *Lúzri*. Ocenenia udelili poslankyňa NR SR a poslankyňa Bratislavského samosprávneho kraja Magda Vášáryová a člen poroty súťaže Dráma 2011, dramatik a režisér Viliam Klimáček. Na druhom mieste sa umiestila hra Laco Remeňa *Urob to sám*. Anica Jenski získala za text *Neseš jí dítě* tretie miesto.

Ceny festivalu Nová dráma / New Drama 2012:

Grand Prix Nová dráma / New Drama 2012:

Blaho Uhlár: *Pokus* (*V hľadani spirituality*)

S.T.O.K.A. Bratislava
réžia Blaho Uhlár

Zvláštna cena poroty:

Jana Ol'hová za pozoruhodný a rôznorodý herecký výkon v troch festivalových inscenáciách (*Reality snov, Kukura, November*)

Cena študentskej poroty:

Dorota Maslowska: *Dvaja úbohí Rumuni hovoriaci po poľsky*

Divadlo Andreja Bagara v Nitre
réžia Júlia Rázusová

Cena bratislavského diváka:

Andrej Kalinka – Ivan Martinka: *Epos*
Bábkové divadlo Žilina
réžia Andrej Kalinka a Ivan Martinka

Ceny súťaže Dráma 2011:

1. miesto: Gabriela Alexová: *Lúzri*
2. miesto: Laco Remeň: *Urob to sám*
3. miesto: Anica Jenski: *Neseš jí dítě*

Cena Slovenského rozhlasu:

Gabriela Alexová: *Lúzri*

**Festival USE THE CITY
hľadal dobrovoľníkov**

Festival *USE THE CITY* hľadal dobrovoľníkov, hudobníkov, tanečníkov, športovcov a odvážlivcov, ktorí by sa chceli stať súčasťou 4. ročníka festivalu *USE THE CITY*.

Záujemcom festival ponúka pravú zákulisnú atmosféru v tesnej blízkosti zahraničných i slovenských umelcov a umenia vo verejnom priestore.

Jedinečný festival svojho druhu na Slovensku – *USE THE CITY* – znovu prebudil verejný priestor zo zimného spánku a Košice sa na pár dní, od 24. do 27. mája, stali dejiskom umenia a zábavy. Animovaná fasáda Hiltonu, tanec s bagrom alebo tanečné súťaže SDK.EUROPE patrili medzi nezabudnuteľné akcie predchádzajúcich ročníkov. „Tohtoročný festival bude ešte tvorivejší a zábavnejší. Dobrovoľníci dostanú možnosť nahliadnúť do tajov umeleckej tvorby vo verejnom priestore. Potrebujeme ľudí, ktorí nám pomôžu najmä so starostlivosťou o umelcov, pri kontakte s verejnosťou a s technickým zabezpečením. Prvé informačné stretnutia budú organizované už v apríli,“ povedal Christian Potiron, manažér festivalu *USE THE CITY*.

Príležitosť dostali aj hudobníci, speváci, kapely. Mesto plné hudby je podujatie pre všetkých bez rozdielu žánru, veku a skúseností. Ponúka exkluzívnu možnosť zaznieť v centre mesta. Jedinou podmienkou bola chuť zahrat' si a podeliť sa o radosť z hudby s okolím. „Tí, ktorí sa prihlásili do 30. apríla, si mohli prednostne vybrať z takmer 40-tich miest v centre, v prípade potreby im zabezpečili elektrinu a stali sa súčasťou oficiálneho programu a mapky k tomuto podujatiu,“ upresnil Ch. Potiron.

Bodies in urban spaces je názov tanečného predstavenia, ktoré na Slovensko po prvýkrát priniesol rakúsky súbor Cie. Willi Dorner. Jedinečná interakcia medzi tanečníkmi a mestskou architektúrou či fasádami umožnila získať publiku iný pohľad na to, čo ho obklopuje. „Hľadali sme 20 tanečníkov, akrobatov, breakdancerov, horolezcov

a športovcov, ktorí by sa zúčastnili trojdňového workshopu pod vedením rakúskeho choreografa Willi Dornera a navrhnuté dielo predviedli počas festivalu,“ dodal Ch. Potiron.

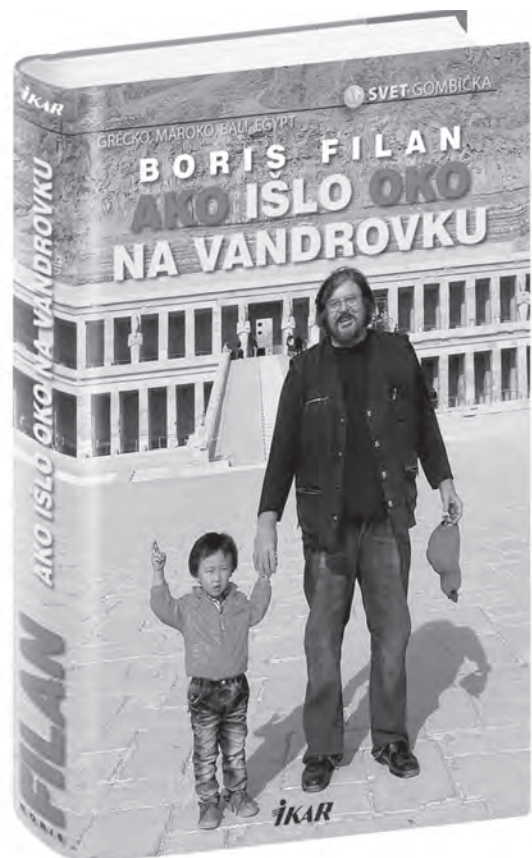
Košický festival *USE THE CITY* predstavuje od roku 2009 rôzne formy, žánre a podoby umenia vo verejnom priestore. V programe spája tvorbu slovenských a zahraničných umelcov a rôzne formy komunitných aktivít laickej verejnosti. Vyzýva svojich užívateľov – obyvateľov Košíc – použiť mesto, vyjsť do ulíc, aktívne sa zapojiť do verejného života, začať komunikovať s kultúrou a umením, ktoré urbánny priestor ponúka. Festival patrí medzi hlavné podujatia neziskovej organizácie Košice – Európske hlavné mesto kultúry 2013.

(DÚ)

Boris Filan a jeho oko

Dlhoročný úspešný slovenský spisovateľ, textár, dramaturg, scenárista, moderátor a momentálne hlavne cestovateľ vydáva pre verejnosť svoju v poradí už tretiu knihu s názvom *Ako išlo oko na vandrovku*. Táto kniha patrí do cestovateľskej edície *Svet gombička*. Hlavnou témou tohto diela sú štyri podľa Borisa Filana atraktívne krajiny, ktoré sám navštívil: Grécko, Maroko, Bali a Egypt.

Na svojich cestách svetom sa nechal očariť týmito štátmi, kde si všimol povahy ľudí, tradície týchto národov či krásy prírody, najmä mora, ktoré Slovensko nemá.

Boris Filan sa narodil v roku 1949 v Bratislave, vyštudoval filmovú a televíznu dramaturgiu a scenáristiku na VŠMU v Bratislave. Svoju kariéru začína v Českosloven-

skej televízii v Bratislave. Bol autorom a moderátorom televíznej talk-show *Gala Borisa Filana*. Jednými z jeho najvýznamnejších úspechov je písanie textov pesničiek pre Prúdy, Elán (*Stužková, Zalúbil sa chlapec*) či Pavla Hammela (*Kamalásky*) a Joža Ráža, pre ktorého píše texty ešte v súčasnosti. Za prínosy v oblasti publicistiky získal v roku 1994 cenu Egona Erwina Kischu. Najpredávanejšie dielo Borisa Filana *Tam tam 3* v roku 2000 získalo Cenu za najpredávanejšiu knihu. S knihou *Dole vodou* získal cenu Zlaté pero 2009 za najhodnotnejšie pôvodné dielo. Knihou roka 2009 sa stal Filanov román *Klimtov bozk*. Boris Filan si svoj ďalší úspech zaistil víťazstvom Krištáľového krídla 2010 v kategórii Literatúra.

Do súčasnej cestovateľskej edície pripravuje Boris Filan ešte dve knihy *Vodka, duša, kaviár* z potuliek po rieke Volga a *Madagaskráľ* z cesty po ostrove Madagaskar, na ktorom pôsobil Móric Beňovský. Na jeseň 2012 vyjde kniha *Zabíjačka a iné rozkoše*.

(MK)

Habera a Team: Rozlúčkové turné

Po štvorročnej prestávke sa Paľo Habera skupina Team opäť dostali na koncertné turné, no tentokrát je to rozlúčkové gesto pod názvom Habera & TEAM Final Tour 2012.

Títo tradiční slovenskí umelci sľúbili svojim divákovi jedinečnú a svoju doposiaľ najväčšiu pódiovú šou. Prípravy na rozlúčkové turné Paľa Habera a kapely Team zabrali takmer polroka, samotná kapela vraj cvičila viac ako mesiac. Turné sprevádza aj predkapela Horská Chata či Dan Bárta a Peter Lipa.

K tejto hudobnej akcii by mala vzniknúť aj knižná dokumentácia, ktorú pripravuje Daniel Hevier a jeho syn. Viac ako 250-stranové dielo zhrnie históriu skupiny, aj s jej predhistóriou a všetky diskografické jednotky. Bude sa v ňom nachádzať mnoho faktov a informácií, vysvetlenie vzťahov i nedorozumení, kuriozity a zaujímavosti, veselé i nešťastné príhody. Kniha vyjde v slovenskej i českej verzii a stáť by mala približne 10 eur.

Na Slovensku a v Českej republike odohrá skupina Team od 4. mája do 9. júna 16 koncertov. Na Slovensku sa Team rozlúči so svojimi fanúšikmi v Prievidzi, Košiciach, Nitre, Brezne, Bratislave a Martine. Na českej pôde odohrajú koncerty v Českých Budějoviach, Plzni, Karlových

Varoch, Pardubiciach, Zlíne, Olomouci, Jihlave, Prahe, Brne a Ostrave. Vstupenky na vystúpenia sa predávajú v sieti Ticketportal v cene od 19 eur.

Kvalitu zvuku garantuje systém K1 od L-Acoustics, ktorý používajú najväčšie svetové hviezdy, ako napríklad Phil Collins a Red Hot Chili Peppers. 24 krát 12 metrové pódium dopĺňa počas koncertov aj sto metrov štvorcových veľká obrazovka. Celý štáb, ktorý sa podieľa na turné Habera & TEAM Final Tour 2012, má takmer 150 členov. Čo sa týka celej výpravy svetiel, efektov, zvuku, spĺňajú koncerty európske kritériá.

Skupina Team patrí k najvýraznejším hudobným skupinám československej scény. Počas svojej 30-ročnej existencie vytvorila desať štúdiových albumov, jednu živú nahrávku a päť kompilácií. Pochváliť sa môže tromi víťazstvami v ankete Zlatý slávik (1989, 1990, 1991) ako aj niekoľkými platinovými platňami.

Medzi najznámejšie hity patria skladby ako *Reklama na ticho*, *Držím ti miesto*, *Nároční*, *Prievan v peňaženke*, *Malá nočná búrka*, *Severanka*, *Mám na teba chuť*, *Lietam v tom tiež*, *Krátke lásky* alebo *Slovník cudzích snov*.

(MK)

Obnovovanie slovenských hradov

Od mája roku 2012 dostali nezamestnaní občania Slovenskej republiky možnosť pomáhať s obnovou hradov a ďalších pamiatok. Tento projekt má nadväzovať na minuloročný projekt Ministerstva kultúry. Vtedy pracovali nezamestnaní na reštaurovaní hradov Šariš a Uhrovec. Tento rok dostalo dotáciu ministerstva kultúry dvadsať slovenských hradov, ktoré by malo obnovovať približne 308 nezamestnaných občanov Slovenska a predpokladaný celkový počet vytvorených krátkodobých pracovných miest je 840.

Náklady na obnovy kultúrnych pamiatok budú financované z dotácie Ministerstva kultúry, pričom v roku 2012 by to malo predstavovať výšku asi 620 000 eur, pričom financie súvisiace so zapojením nezamestnaných poskytné Európsky sociálny fond.

Pomôcť by sa tam malo nielen nezamestnaným občanom a kultúrnemu dedičstvu, ale aj cestovnému ruchu na Slovensku. Docieliť by sa to malo zatriktívením hradov pre domácich i zahraničných turistov.

Medzi tohtoročné pamiatky, ktoré prejdú takouto opravou, by mal byť napríklad hrad Blatnica v okrese Martin, zrúcanina hradu Beckov, Divín či gotický hrad Castrum Novum v Liptovskom Hrádku. Prešovský región by mal mať najvyšší počet opravených kultúrnych pamiatok. Okrem Šarišského hradu pôjde o hrad v obci Kapušany a hrad Šebeš pri Podhradíku. Opravovať sa majú aj hradné múry v Sabinove.

(MK)

Elektráreň v Mochovciach prešla súdom

Krajský súd v Bratislave zamietol žalobu hnutia Greenpeace a postavil sa za Úrad pre jadrový dozor SR (ÚJD). Ekológovia napadli stavebné povolenie, na základe ktorých sa elektráreň rozširuje, a tvrdí, že povolenie nebolo vydané v súlade so zákonom.

Úrad jadrového dozoru oponoval, že nerozhodoval o povolení nového projektu, ale len o jeho zmene. Pôvodná 5-stránková verzia totiž pochádza z roku 1986. Jej doplnok ale pochádza z roku 1998, a preto vraj nebolo nutné vykonať predom previerku vplyvu na prírodu.

Úrad by mal ochraňovať obyvateľov a prírodu, nie naopak pomáhať investorovi v čo najrýchlejšom dokončení stavby, reagovala šéfkla energetickej kampane Greenpeace Andrea Zlatňanská.

(MK)

400-ročný kostolík opäť v službe

Minister kultúry Marek Maďarič sa dňa 14. mája zúčastnil odhalenia pamätnej tabule na zrekonštruovanom rímskokatolíckom kostole sv. Juraja v Žiline – Trnovom. Tento kostol je najzápadnejšou drevenou sakrálnom stavbou na Slovensku. S jeho opravou sa začalo minulý rok.

Prístupný pre verejnosť bude po posvätení žilinským diecéznym biskupom Tomášom Galisom a bude opäť slúžiť verejnosti. Tento kostolík vznikol v roku 1615 a jeho pamätnú tabuľu odhalili po posvätení predseda vlády SR Robert Fico, žilinský diecézny biskup Tomáš Galis, predseda Žilinského samosprávneho kraja (ŽSK) Juraj Blanár a primátor Žiliny Igor Choma.

Žilinský diecézny biskup zdôraznil, že kostol sv. Juraja patrí historicky i architektúrou medzi skvosty slovenského národa. Komplexná obnova kostola sv. Juraja sa zrealizovala na veľmi dobrej remeselnej i stavebnej úrovni.

Kostol stál v poslednej tretine 16. storočia uprostred cintorína v severozápadnej časti vtedajšej samostatnej obce. Kedysi k nemu patrila aj drevená ohrada s kostnicou. Upravený bol podľa vzoru staršieho dreveného kostolíka sv. Alžbety v Zábreží, na ktorý sa podobá hlavne vonkajšou architektúrou. V neskoršom období pristavali vežu, pričom v jej vrchole boli umiestnené dva vzácne zvony z obdobia tesne po predpokladanom založení kostola.

Vo vnútornej časti kostola sú úzke okná s masívnym rámovaním. Pôvodná maľovaná renesančná výzdoba pochádzala od neznámeho umelca z 1. polovice 17. storočia. Vnútorne zariadenie kostola sa zachovalo len čiastočne. Barokový oltár z 1. tretiny 18. storočia zdobila ústredná plastika svätého Juraja, ktorého meno nesie kostol, súčasťou oltára je polychrómovaná drevorezba zakončená

svätožiarou s dvoma anjelmi a olejomalba svätej Anny a Panny Márie. Je tu niekoľko maľovaných erbov a nápisov, ktoré svedčia o tom, že v roku 1720 ho darovala rodina Podhorských z Višňového. Vedľa oltára sa v minulosti nachádzala drevená socha Immaculaty držiaca dieťa s ríšskym jablkom, ktorá bola postavená na zemskej pologuli ovinutej hadom.

(MK)

Zomrela výtvarníčka Viera Kraicová

V nedeľu 29. apríla zomrela vo veku nedožitých 92 rokov jedna zo súčasných umelkýň, slovenská výtvarníčka, reprezentujúca maľbu, kresbu a knižnú ilustráciu súčasnosti, Viera Kraicová.

Viera Kraicová sa narodila 5. júla 1920 v Modre. Dva roky učila v Háji pri Trenčianskych Tepliciach. Študovala v Bratislave na Slovenskej vysokej škole technickej. Keďže to nebol žiaden umelecký smer, výtvarné umenie si doplnila na Aka-

démii výtvarných umení v Prahe.

Viera Kraicová: *Žltočervená postava*, 1969, olej

Vo výtvarných sférach sa sústredila na vytváranie efemérnych tvarov a komponovanie farbou, no počas normalizačného nátlaku v sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch sa vrátila k zobrazovaniu vizuality.

Bola asistentkou na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Tu sa stala členkou Skupiny 29. augusta, s ktorou začala vystavovať a po roku 1954 vystupovala na slo-

venskej scéne ako samostatná výtvarníčka. Viera Kraicová sa začala plnšie rozvíjať v Skupine 4. Vystavovala s Jarmilou Čihánkovou, Olgou Bartošikovou a Tamarou Klimovou.

Cenu Cypriána Majerníka získala za svoje diela v roku 1968, cenu Ľudovíta Fullu v roku 1987 a titul zaslúžilá umelkyňa v roku 1988.

Jej výtvarné diela sú k nahliadnutí v Slovenskej národnej galérii (SNG) v Bratislave, Galérii M. A. Bazovského v Trenčíne, v Galerii umění v Karlových Varoch (ČR) a na mnohých ďalších miestach.

Ako jedna z mála ženských zástupkyň umenia sa udržala na slovenskej výtvarnej scéne od šesťdesiatych rokov. Kritici a historici ju často označovali ako lyrickú a imaginatívnu osobu.

(MK)

Štipendium Paula Celana – pobyty pre prekladateľov vo Viedni

Ústav pre vedy o človeku (Institut für die Wissenschaften vom Menschen, IWM) vo Viedni ponúka v akademickom roku 2012/2013 možnosť na jeho pôde absolvovať troj až šesťmesačný štipendijný pobyt.

Náplňou Štipendia Paula Celana je preklad významných prác z oblasti spoločenských vied. Ide o preklady buď z niektorého východoeurópskeho jazyka do niektorého západoeurópskeho jazyka, alebo naopak. Alebo z jedného východoeurópskeho jazyka do druhého východoeurópskeho jazyka.

IWM zameranie pobytu špecifikuje nasledovne: „The Paul Celan Fellowships support translations from Eastern to Western, Western to Eastern, or between two Eastern European languages of canonical texts and contemporary keywords in the Humanities, Social Sciences and Cultural Studies. Special emphasis is put on translations of relevant works written by East European authors and/or by female scholars. A thematic relation to one of the IWM's research fields is likewise welcomed. Please note that no applications for works of fiction and poetry are being accepted.“

Prijatí uchádzači dostanú štipendium (Paul Celan Scholarship), ktoré im pokryje náklady na pobyt vrátane cesty a IWM im poskytne všetky podmienky pre prácu.

(DÚ)

Matej Matejka: Akcia tela – herec

Intenzívny workshop fyzického divadla Mateja Matejku sa uskutočnil 5. až 8. mája 2012 v bratislavskom Novom priestore. Pravidelné tréningy fyzického divadla, Emil Leeger: *Dotyky fyzického divadla*, sa v Novom priestore konajú od apríla do júna každý utorok.

4-dňový seminár ponúkal priestor pre techniku, ktorá leží v centre záujmu Mateja Matejku ako herca a režiséra a ktorá tvorí základ pre prácu v Štúdiu Matejka v Inštitúte Grotowského.

Prostredníctvom kombinovaných tanečno-pohybových a hereckých techník sa pokúsili hlbšie porozumieť prepojeniu tela a mysle herca/performera.

Podstatná časť práce sa zameriavala na izolácie častí tela, vyvíjajúc sa ďalej do praxe fyzickej artikulácie, alebo

tzv. „fyzického slova“. Špecifická pozornosť sa venovala taktiež práci s partnerom a so skupinou: „počúvaním tela“.

Text, predmety, piesne a zvuky podporovali predstavivosť a akciu TELA a približovali jeho abstraktnosť k službe IDEY. Smeruje sa tak k individuálnemu, avšak zároveň univerzálnemu odkazu fyzického prejavu herca.

Workshop je primárne zameraný na profesionálov (hercov, bábkohercov či študentov bábkoherectva) so záujmom o skúsenosť s tancom a pohybovým divadlom. Víťaní sú tí, ktorí by radi skúmali v menej známych vodách fyzického a hlasového výrazu.

(DÚ)

Tancuj, tancuj, nakrúcaj

Prvý ročník festivalu tanečných filmov ako oslava Medzinárodného dňa tanca (29. 4.) sa v piatok a sobotu 27. – 28. 4. uskutočnil na Stanici Žilina – Zárčie. Okrem filmových projekcií na Stanici ponúkli happeningy a inštalácie v uliciach mesta, premietanie slovenských tanečných filmov na veľkopoštovej obrazovke na Hlinkovom námestí či premiéru predstavenia *Dátum potreby* Tanečného divadla Alternatív a nového filmu Zuzany Burianovej *Kto z koho*.

Parlament vyslovil novej vláde dôveru

Nová vláda premiéra Roberta Fica dostala dôveru parlamentu a od 16. 5. 2012 môže na svojom pravidelnom rokovaní prijímať prvé návrhy zákonov. Fico doteraz s predkladaním legislatívy čakal. Zdôvodňoval to chýbajúcou podporou snemovne.

Za vyslovenie dôvery hlasovalo 81 poslancov Smeru a Mária Ritomská z Obyčajných ľudí. Tá však po hlasovaní tvrdila, že „muselo zlyhať technické zariadenie“. Chybu urobil aj poslanec Smeru Viliam Holeva, ktorý nehlasoval a tiež povedal, že zlyhalo hlasovacie zariadenie. Proti chcel hlasovať podpredseda KDĽ Ján Hudacký, podľa výpisu z hlasovania však nehlasoval, hoci v sále bol. Rovnako hovoril o omyle. Na vyslovenie dôvery bolo potrebných najmenej 76 hlasov, Smer ich má 83.

Opozícia hlasovala proti vládnemu programu, zdržalo sa 8 poslancov z Obyčajných ľudí. Peter Pollák to pripisuje tomu, že im nikto nič neprikazoval. „Toto je o slobodnom rozhodnutí každého jedného z nás. Možno by tak reagovali aj iní ľudia z opozičných strán, keby nedostali stranický príkaz,“ povedal. Hlasovania sa zdržal aj líder Obyčajných ľudí Igor Matovič.

„Teraz sme hlasovali, či súhlasíme s písmenkami na papieri, čiže s programom a s ľuďmi, ktorí ho majú reprezentovať. Nedokážem hlasovať jedným stlačením za a aj proti. Program by som aj dokázal podporiť, ale ľuďom tak slepo nedôverujem. Hlasovanie zdržať sa vystihovalo moje presvedčenie,“ vysvetlil Matovič.

Fico pred poslancami sľúbil, že pri každom jednom opatrení bude vláda merať a vážiť, ako opatrenie na šetrenie financií zaťažia ľudí s nízkymi a strednými príjmami. „Všetci sme v tom rovnako. Vládni, opoziční, Slováci, Maďari, Rusíni, kresťania, katolíci, heterosexuáli, homosexuáli.“ Opozíciu vyzval, že ak má lepšie návrhy, aby ich ponúkla a vláda sa bude nimi zaoberať.

Opozíciu tiež vyzval, aby konečne predložila návrhy svojich kandidátov do úradov, ktoré jej ponúkol po voľbách. Osobitne mu záleží na sfunkčnení Úradu pre verejné obstarávanie (ÚVO). Ak sa opozícia nedohodne, vyberie kandidáta, ktorého začal vyberať Úrad vlády zo súťaže ešte za éry Ivety Radičovej.

Podpredsedníčku SDKÚ Luciu Žitňanskú mrzí dĺžka opozičných rokovaní. Podľa nej SDKÚ nie je brzdou dohody opozície. Líder KDH Ján Figel verí, že sa už čoskoro konečne dohodnú. Matovič tvrdí, že sa vedie spor o to, či má byť na čele ÚVO odborník, alebo politický nominant. Ostatné opozičné strany, hlavne KDH, chceli podľa neho človeka, ktorý je poznačený politikou. V KDH sa hovorí o Petrovi Machovi, bývalom šéfovi Štatistického úradu. Najväčšie šance obsadiť Najvyšší kontrolný úrad má Kamil Krnáč, exposlanec SaS.

(AO)

Parlament schválil zmeny v Lisabonskej zmluve pre euroval

Parlament odsúhlasil zmenu Lisabonskej zmluvy, ktorá umožní zriadenie Európskeho mechanizmu pre stabilitu, teda trvalého eurovalu.

Samotná zmluva o novom eurovale by mala byť predložená do niekoľkých týždňov. Návrh schválilo 130 poslancov naprieč spektrom, výnimkou bolo len 11 poslancov za SaS, ktorí boli svorne proti.

Trvalý euroval má pomáhať štátom, ktoré nebudú schopné financovať svoj dlh na finančných trhoch a na rozdiel od dočasného eurovalu budú doň členské štáty vkladať aj hotovosť. Návrh tejto zmeny Lisabonskej zmluvy kabinet Ivety Radičovej schválil ešte v auguste minulého roka, na program rokovania parlamentu sa však dostal až teraz. Návrh je potrebné ratifikovať počas roka 2012, keďže účinnosť prijatých zmien v zmluve o únii je plánovaná od 1. januára budúceho roka.

Národná rada SR k tomuto návrhu neprijala uznesenie navrhované skupinou opozičných poslancov, ktoré zaväzuje vládu predložiť na schválenie v Národnej rade SR akúkoľvek požadovanú finančnú pomoc z mechanizmov pre stabilitu eurozóny. „Vzhľadom na vývoj situácie v eurozóne je dôležité prerokovávať akúkoľvek finančnú pomoc v pléne Národnej rady SR,“ píše sa v odôvodnení návrhu.

Kaliňák vymenoval nového policajného prezidenta Gašpara

Novým policajným prezidentom sa stal Tibor Gašpar, ktorý prevzal funkciu po Jaroslavovi Spišiakovi. Ten odchádza do civilu, ale minister vnútra Robert Kaliňák očakáva, že bude naďalej komunikovať s vedením. V blízkom období vymenujú do funkcie prvého viceprezidenta Jána Holiča, na druhej vicepremiérskej stoličke bude kontinuita – zostane tam Lubomír Ábel.

„Je dôležité, aby aj na nové vedenie nadviazalo na veci, ktoré urobili dobre a správne a z chýb sa poučili,“ uviedol Kaliňák. Políciu čakajú dôležité zmeny. Chcú urobiť reformu špecializovaných úradov, aby neboli niektoré funkcie zdvojené. Chcú urobiť aj výmenu technických a iných prostriedkov.

Kaliňák plánuje, že polícia čo najviac zbaví občanov tzv. dennej kriminality – vykrádania bytov, chát a motorových vozidiel. Okrem toho chcú viacerými prostriedkami zvýšiť autoritu niektorých priestupkov v občianskom spolunažívaní, najmä na východnom Slovensku.

Spišiak povedal, že aj v civile zostane aktívny a ak to bude treba, tak príde kritiku osobne povedať policajtom. Gašpar považuje menovanie za veľkú profesionálnu výzvu, chce byť zodpovedný. Bol by rád, aby slogan, ktorý je na policajných vozidlách Pomáhať a chrániť, preniesli aj do myslenia policajtov a bežného života. Chcú stavať na kontinuite, neplánujú deštruovať. Podľa neho je latka nastavená vysoko, mnohé policajné činnosti sa v ostatnom čase posunuli vpred. Chce zriadiť špecializovaný úrad pre boj s hospodárskou trestnou činnosťou.

Minister Jahnátek navrhuje viac slovenských potravín v obchodoch

Na základe analýz potravinových ústavov sú potraviny vyrobené na Slovensku veľmi kvalitné v porovnaní s mnohými potravinami, ktoré sa dovážajú zo zahraničia. Z tohto dôvodu chce minister pôdohospodárstva a šéf rozvoja vidieka Lubomír Jahnátek zvýšiť zásoby potravinárskych sietí hlavne o slovenské výrobky. Minister tak chce docieľiť jeden podstatný bod politiky, ktorým je zabezpečovanie zdravých a kvalitných výrobkov pre slovenských občanov, za ktorý je zodpovedný práve rezort pôdohospodárstva.

Mala by sa tým vyriešiť aj otázka nezamestnanosti, pretože najviac nezamestnaných ľudí ostalo pri úpadku poľnohospodárskej prvovýroby. Pri tejto práci sú vyžadované aj pracovné miesta s potrebou nižšej kvalifikácie.

Podľa ministra Jahnátka je doterajšia dotačná politika z fondov EÚ pre poľnohospodárstvo zle zorganizovaná. Základnou prioritou je, aby sa zvýšili celkové dodávky z prvovýroby. To by sa malo zorganizovať bez ohľadu na to, či je to rastlinná, alebo živočíšna výroba. Práve živočíšna výroba na Slovensku za posledných desať rokov značne zaostáva za rastlinnou výrobou, pretože z domácej produkcie pochádza približne 30 % celkovej ponuky slovenských pultov. Keďže Slovenská republika zaostáva aj vo výrobe špeciálnych rastlinných produktov, minister Jahnátek navrhuje podporovanie hlavne takých poľnohospodárov, ktorí produkujú kombinovanú výrobu. V súčasnosti ponúka totiž slovenský trh minimum slovenského ovocia a zeleniny a chovanie vodnej hydiny, ako aj králikov už vôbec neexistuje. Väčšinu chovu hydiny prebrali veľké koncerny a bitúnky sa vyskytujú veľmi zriedkavo, preto poukazuje ministerstvo pôdohospodárstva aj na rozvoj vidieka. Lubomír Jahnátek vidí riešenie vysokej nezamestnanosti na slovenskom vidieku aj v obnove poľnohospodárskej výroby formou malých produkčných jednotiek hlavne v oblastiach, kde nie je priemysel vysoko rozvinutý. Tie by následne svoj predaj riešili lokálnym marketingom a neboli odkázané na obchodné reťazce.

Problémy poľnohospodárstva by sa mali vyriešiť aj potvrdením návrhu, aby banky podporovali farmárov pri kúpe pôdy. Nedostatkou peňazí trpia aj roľnícke družstvá, ktoré sú predávané zahraničným investorom.

(MK)

Dohoda o rozvojovej pomoci s Čiernou Horou

Dohodu o rozvojovej pomoci medzi vládou Slovenskej republiky a Čiernej Hory, ktorá bola už dlhý čas záujmovou témou, nakoniec podpísali 7. júna, po ukončení dvojstranných rokovaní, minister zahraničných vecí Miroslav Lajčák a minister zahraničných vecí a európskej integrácie Čiernej Hory Milan Ročen.

Dohoda by tak mala obohatiť a zefektívniť systém poskytovania oficiálnej rozvojovej pomoci SR medzi týmito dvomi štátmi.

Miroslav Lajčák spolu s Milanom Ročenom týmto činom vytvorili druhé štádium Národného konventu o Európskej únii v Čiernej Hore, keďže sa im už prvý konvent osvedčil ako spoľahlivé riešenie na spoluprácu medzi vládou a ostatnými zložkami spoločnosti.

Čierna Hora získa od Slovenska pomoc v mnohých oblastiach potrebných pre jej ďalší rozvoj, prijme nevyhnutné opatrenia na zabránenie jej zneužitia tak, ako neporušenie podmienok, za ktorých ich dostala. V prípade, že Čierna Hora nepoužije financie na účely, na ktoré boli určené, čiže poruší dohodu, je Slovensko oprávnené žiadať o vrátenie peňazí buď v plnej výške, alebo ich časti.

Slovenská strana dúfa, že dobrá spolupráca vynikne aj z hospodárskej stránky, či v rámci twinningových projektov alebo využívania eurofondov.

Dohoda bola uzavretá aj z dôvodu ukončenia platnosti doterajšej dohody a obdobné dohody má Slovensko uzatvorené aj so Srbskom, Moldavskom či Keňou.

(MK)

Rakúsky prezident na slovenskej pôde

Na základe pozvania prezidenta Slovenskej republiky Ivana Gašparoviča v utorok 5. júna oficiálne navštívil Slovenskú republiku rakúsky prezident Heinz Fischer v sprievode svojej manželky Margit. Rakúsky prezident Heinz Fischer bol naposledy na oficiálnej návšteve Slovenska v máji roku 2008 a prezident Ivan Gašparovič bol v Rakúsku v máji roku 2005.

Táto návšteva mala uistiť bezproblémový politický vzťah krajín a vyslať podnet na zintenzívnenie obojstrannej hospodárskej spolupráce.

Heinz Fischer bol privítaný o desiatej hodine v Prezidentskom paláci v Bratislave, kde sa nachádzal Ivan Gašparovič a jeho manželka Silvia. Uskutočnilo sa aj stretnutie pri slávnostnom obede s predsedom vlády Slovenskej republiky Robertom Ficcom. Po ňom nasledovalo stretnutie s predsedom Národnej rady SR Pavlom Paškom. Dopoludnia sa učinilo rokovanie o problematike regionálnej spolupráce SR a Rakúska v priestore strednej Európy, no venovali sa aj najaktuálnejším témam o vybudovaní širokorozchodnej železnice Košice – Viedeň a rokovali o zhoršujúcej sa situácii v Grécku. Obidva štáty chcú totiž udržať Grécko v eurozóne, pretože jeho odstúpenie by malo za následok tristomiliardovú škodu pre celú EÚ. Pre Slovensko by to bola strata troch miliárd eur. Pojednávalo sa aj o budúcich rokovaniach o ropnom prepojení medzi oboma krajinami.

Podvečer sa obaja prezidenti zúčastnili na Slovensko-rakúskom obchodnom a podnikateľskom fóre za účasti popredných rakúskych firiem.

Dobry politický vzťah Slovenska a Rakúska sa dajú zdôvodniť identickými aspektmi v mnohých oddieloch európskej agendy. Takými sú napríklad rovnaké pohľady na dlhovú krízu v eurozóne, na európsku perspektívu krajín západného Balkánu či na prípravu rozpočtu Európskej únie na roky 2014 až 2020. Účinné rakúsko-slovenské vzťahy potvrdzuje aj vzájomná obchodná výmena. V roku 2011 dosiahla päť miliárd eur, čím sa Rakúsko zaradilo medzi piatich najvýznamnejších obchodných partnerov Slovenskej republiky.

Problematickejšie miesta bilaterálnej kooperácie sa vyskytujú v otázke uznania Kosova, ktoré Slovensko neuznáva. Druhou je otázka jadrovej energetiky, pretože Slovensko získava až 53 % jadrovej energie, čo predstavuje značnú závislosť Slovenska od tejto energie. Preto sa obidva štáty snažia o bezpečnosť v jadrovej energetike.

Smer ďalšieho rozvoja dvojstrannej spolupráce s Rakúskom má korene najmä v EÚ, v spoločnom členstve v eurozóne, výraznej prítomnosti rakúskeho kapitálu v slovenskom sektore bankovníctva a poisťovníctva, ako aj v bezprostrednom susedstve v podunajskom priestore.

(MK)

Podoby slovenského tanečného umenia

Nová publikácia Divadelného ústavu *Podoby slovenského tanečného umenia 1920-2010* zaznamenáva históriu profesionálneho tanca na Slovensku v šírke všetkých žánrov a podôb od jeho vzniku po súčasnosť.

Divadelný ústav Bratislava vydáva knižnú novinku *Podoby slovenského tanečného umenia 1920-2010* významného slovenského tanečného teoretika, kritika, tanečníka, choreografa a pedagóga Emila T. Bartka. Slávnostná prezentácia publikácie sa uskutočnila v pondelok 4. júna o 17.00 hod. v kníhkupectve Panta Rhei Poštová. Knihu predstavili Emil T. Bartko, spoluautorka kapitoly o súčasnej tanečnej scéne Eva Gajdošová a baletní sólisti Roman Lazík a Nina Poláková. Programom sprevádza Lucia Rózsa Hurajová.

Publikácia *Podoby slovenského tanečného umenia 1920-2010* je ambicióznou snahou zaznamenať históriu profesionálneho tanca na Slovensku v šírke všetkých žánrov a podôb od vzniku po súčasnosť. Kniha mapuje činnosť súborov, nezávislých telies, tanečných divadiel, zoskupení, projektov a festivalov.

O autorovi

Emil Tomáš Bartko (* 21. 7. 1945, Košice) obsiahol počas svojho takmer päťdesiatročného pôsobenia v tanečnom umení viaceré žánre: od ľudového cez moderný tanec až po balet. Pôsobil v rôznych tanečných profesiách. Bol tanečníkom, pedagógom, choreografom, tanečným teoretikom, porotcom, kritikom či šéfom baletu.

Tanec na Slovensku spoznával z javiska aj z jeho zákulisia. Bol dramaturgom folklórnych festivalov, porotcom na prehliadkach amatérskeho moderného tanca, viedol baletný súbor, písal recenzie na tanečné diela a aj prednášky pre študentov tanca na VŠMU. Publikácia je logickým vy-

ústením rokmi nazbieraných postrehov, skúseností, recenzií, zážitkov a rozhovorov.

O publikácii

V prvej časti sa Bartko venuje profesionálnemu tancu od jeho vzniku v rámci baletu, folklóru, moderného a súčasného tanca, nezávislých projektov a festivalov, tanečného školstva. Druhú časť tvoria súpisy diel, choreografov, hudobných skladateľov, výtvarníkov a iných.

Publikácia *Podoby slovenského tanečného umenia 1920-2010* dáva podrobný obraz o histórii, vývoji a stave nášho tanca. Stovky osobností a diel svedčia o tom, že slovenský profesionálny tanec zanechal takmer po sto rokoch výraznú stopu.

(DÚ)

Slovenská lekárska komora má nového prezidenta

Delegáti XXVI. snemu Slovenskej lekárskej komory rozhodli v dňoch 1. a 2. júna 2012 v Žiline, že ich osemročného prezidenta Milana Dragulu nahradí Marián Kollár, bývalý predseda Lekárskeho odborového združenia (LOZ). Výsledky tohto snemu preukázali, že Kollár získal 51 zo 76 možných hlasov. Zvítal tak nad viceprezidentkou komory Máriou Kuniakovou a Petrom Olajošom, tí dostali po 12 hlasov. Milan Dragula po dvoch funkčných obdobiach nekandidoval na miesto prezidenta SLK.

Delegáti tohto snemu popritom žiadajú Národnú radu SR, vládu SR a ministerstvo zdravotníctva SR aj o zmenu zákona o minimálnych mzdových nárokoch sestier. Tým by mala byť braná do úvahy náročnosť práce, ktorú vykonávajú, ako aj ich odborné vyškolenie, no zároveň má všetko prebiehať tak, aby bolo toto navýšenie finančne zabezpečené a pokryté v rámci legislatívneho postupu.

Marián Kollár po sneme vyhlásil, že sa bude zameriavať predovšetkým na obhajobu a presadzovanie oprávnených nárokov celej lekárskej obce a upevňovanie spoločenského postavenia každého lekára, čím chce získať čo najväčšiu podporu. Taktiež podotkol, že jeho prioritou v spolupráci s orgánmi SLK bude riešenie súčasných problémov slovenského zdravotníctva. Jednými z jeho prvých krokov by malo byť zabezpečenie dostačujúcich finančných prostriedkov pre lekárov pracujúcich v nemocniciach ako aj v ambulanciách, pretože táto situácia sa momentálne nerieši. Marián Kollár má na pláne aj zrovnocnenie SLK vo vláde, parlamente, ministerstve zdravotníctva či s poisťovňami.

(MK)

Japonské divadlo v Bratislavskom bábkovom divadle

V sobotu 9. júna 2012 o 19.00 hod. vystúpil v Bratislavskom bábkovom divadle na Dunajskej 36 známy japonský umelec Nori Sawa so svojím originálnym predstavením *Ninja*.

Príbeh o bojovníkovi a jeho nebezpečnej ceste je inšpirovaný japonskou divadelnou technikou bunraku a bojovým umením judo. Bábky pochádzajú z dielne samotného Nori Sawu a sú vyrobené zo starodávnych vzácných látok, určených na výrobu kimon. Celé predstavenie sa odohráva

bez slov, v sprievode živej hudby a magických projekcií. Inscenácia je určená deťom od piatich rokov, ale i všetkým dospelým, ktorí túžia po netradičnom zážitku.

Námet a réžia: Noriyuki Sawa

Učinkuje: Noriyuki Sawa

Hudba: Toshihiro Nakanishi

Žiadne hovorené slovo, „iba“ pohyb, projekcia, masky, bábky a hudba. Kde bolo, tam bolo, dávno – pradávo, našiel legendárny bojovník Ninja obrázok krásnej princezny. Nanešťastie bola v tom čase uväznená v Čiernom zámku... A tak osedlal bojovník Ninja koňa a vydal sa ju zachrániť... Po Ninjovom príbehu nasleduje niekoľko ďalších príbehov, trblietavých divadelných klenotov na japonskej nočnej oblohe. Nori Sawa o inscenácii *Ninja*: „Chcel som vytvoriť niečo naozaj zaujímavé pre detského diváka. Využil som tradičné materiály pri tvorbe rekvizít a bábok. Sú ušité zo vzácných starých látok, pôvodne určených na výrobu kimon. Japonskom som sa inšpiroval aj pri vodení bábok, ktoré vychádza z divadelnej formy bunraku a z prvkov bojového umenia: judo.“

(DÚ)

Prehľad hudobných festivalov leta 2012

Topfest

- 9. ročník hudobného festivalu Topfest sa koná 29. a 30. júna na letisku v Piešťanoch.
- Ceny lístkov: jednodňová vstupenka na sobotu: 25 €, permanentka: 40 €.
- Pozvaní hostia: Malý princ, Wajgl, Horská chata, Prague Conspiracy, Rockin Rock Cats, Braňo Mojsej, Harlej, Heľenine Oči, Zuzana Smatanová, Aneta Langerová, Nightwish, Kabát, IMT Smile, Totálny Nasazení, Before The Zero Day, The Paranoid, Punkreas, Zadáci, The Rockefelleras.
- Bonusový deň festivalu Topfest Plus: koncert Guns N'Roses sa bude konať na rovnakom mieste o dva týždne neskôr, v piatok 13. júla.

Bažant Pohoda

- 16. ročník najväčšieho slovenského festivalu bude 5. – 7. 7. 2012 na letisku v Trenčíne.
- Účinkujú: Lou Reed, Kasabian, Orbital, Public Enemy, The Horrors, Emiliana Torrini, Emika, Bat for Lashes, Yann Tiersen, Stealing Sheep, Portico Quartet, Two Door Cinema Club, Anna Calvi, Slobodná Európa.
- Cena lístkov: na mieste: 99 €.

Grape

- 3. ročník hudobného festivalu Grape festival sa bude konať na letisku v Piešťanoch 10. – 11. augusta 2012.
- Účinkujúci hostia: The Bloody Beetroots, Wolf Gang, The Subways, Got Blue Balls, Tata Bojs, Para, Prago Union, Noisecut, Airfare, Billy Barman, Please the trees a Voodooyouid.
- Cena permanentky na mieste stojí 45 €.

Uprising Reggae

- 24. a 25. augusta na bratislavských Zlatých Pieskoch.
- Reggae, dancehall, hip-hop, ska, dub, dubstep, jungle a latino budú predviesť: Lee Scratch Perr, Max Ro-

meo, Irie Révoltés, Ras Zacharri, Steppa Style, Mungo's Hifi, Zion Train či Top Cat & Tenor Fly.

- Cena permanentky je 27 €.

Wings Rockfest

- Prvý ročník rockového festivalu a netradičného prepojenia súčasnej hudby s tradíciou osláv letného slnovratu sa koná 23. 6. 2012 – 24. 6. 2012 v Očovej.
- Divadelné predstavenia, šermiarske a bojové umenie starých Slovanov, prezentácie pôvodných remesiel a tiež výber jedál.
- O hudobnú stránku sa postarajú: Kabát, Metalinda, Desmod, Helenine Oči, Alkohol, Metropolis, Arzén, Zoči Voči.
- Za vstup si zaplatíte 20 €.

Kozel Žákovic Open

- 12. ročník letného festivalu sa uskutoční 27. – 28. 7. 2012 v Trenčianskych Bohuslaviciach.
- Zahrajú: Peter Lipa, Jana Kirschner, Polemic, Hex, Para, Slobodná Európa, Zóna A, Chiki liki Tu-a, Dorota Nvotová.
- Permanentka na mieste stojí 25 €.

Červeník

- Festival hudby, spevu a tanca sa koná 10. 8. 2012 – 11. 8. 2012 v obci Červeník.
- Vystúpi: Zuzana Smatanová, Beata Dubasova, Gladia-tor, Desmod, Zoči Voči, Konflikt, Lojzo.
- Vstupenky: permanentka: 18 €, jednodňová vstupenka: 12 €.

Vrbovské vetry

- Vrbovské Vetry je multižánrový festival Multiorganizácie KRIAK, uskutoční sa od 9. júla do 15. júla s hlavným programom na štadióne v sobotu 14. júla 2012.
- Program: Pondelok: Katka Koščová, Letné kino Bažant kinematograf film Cigáň.
- Utorok: Daniel Pastirčák, Csaba Tolnai, Branislav Jobus: beseda s kazateľmi o knihách a o živote, Letné kino Bažant kinematograf film *Czech made Man*.
- Streda: Vrbovské vrby – historická hudba, Letné kino Bažant kinematograf film *Perfect Days*.
- Štvrtok: Beseda pod lampou: Štefan Hríb so svojimi hosťami, Letné kino Bažant kinematograf film *DOM*.
- Piatok: Vrbovský vetriček.

Festival peknej hudby

- 13. ročník medzinárodného festivalu klasickej hudby bude v dňoch 26. až 29. júla.
- Program:
- 26. 7. – Kostol sv. Kataríny, Nám. Sv. Trojice: Božena Ferancová, Pavol Remenár, Róbert Pechanec, Árie due-tá zo známych oper a operiet: C. Puccini: *Madama Butterfly*, *Tosca*, G. Verdi, B. Martinů: *Serenáda*.
- 27. 7. – Rytierska sála, Starý zámok: Vernisáž výstavy obrazov – Vladimír Petřík, Premiéra: Jevgenij Iršai: *Duo pre dve violončelá*, Eugen Prochác a Jan Slávik, Radio String Quartet (AT) Plays Mahavishnu Orchestra (Remmebering), popredný rakúsky komorný súbor.

- 28. 7. – Baroková kaplnka, sv. Anton: Husľový recitál: Jan Mráček a Jan Mráček ml., B. Martinů, J. Mysliveček, B. Bartók.
- Kostol sv. Kataríny, Nám. Sv. Trojice: Hot Serenaders a Milan Lasica, Program z najnovšieho CD: *Ked' zastal čas*.
- 29. 7. – Hudobný altánok, Sklené Teplice: Promenádný koncert – Slovenské dychové kvinteto, I. Fábera, R. Mešina, J. Luptáčík, T. Janošík

Lodenica

- 14. ročník Lodenice sa koná 30. 8. 2012 – 1. 9. 2012 pri jazere Sĺňava v prírodnom amfiteátri.
- Potvrdení účinkujúci: Jan a František Nedvědovci, Čechomor, Willie Jones + Neznámi, Allan Mikušek, Tomáš Klus, Kamelot, Veslári, Viera Martinová, Peter Spálený a Apollo band, Žobráci, Zuzana Smatanová, Chris Norman (UK).

(MK)

Aktuálne výstavy

V pražskom Divadle bez zábradlí si do 30. septembra 2012 môžete pozrieť kolekciu víťazných fotografií *Bienále divadelnej fotografie 2010*. Výstavu pripravil Divadelný ústav Bratislava v spolupráci so Slovenským inštitútom Praha. Reinštalácia sa konala v rámci Prehliadky slovenského divadla v Prahe v Divadle bez zábradlí na Jungmannovej ulici. Súbor ponúka prehľadné vizuálne svedectvo o divadelnej produkcii na Slovensku.

Návštevníci stálej expozície *Divadlo v čase – Čas v divadle* v dolnom vestibule divadla Nová scéna v Bratislave uvidia materiály z Archívu Divadelného ústavu Bratislava, ako aj osobného archívu Viery Helbichovej Vašekovej. Autormi vystavených fotografií sú Ctibor Bachratý, Pavol Breier, Štefan Bukšár, Vladimír Hák, Tibor Huszár, Anton Kralovič, Fedor Nemeč, Gejza Podhorský, Anton Sládek, Anton Šmotlák, Igor Teluch, Olga Triaška. Výstavu pripravil Divadelný ústav Bratislava pri príležitosti 65. výročia vzniku divadla Nová scéna.

Výstava *Jonáš Záborský – 200 rokov od narodenia* približuje všetky uvedenia Záborského hier v slovenských profesionálnych divadlách. Vo februári uplynulo dvesto rokov od narodenia významného slovenského dramatika Jonáša Záborského (3. 2. 1812 – 23. 1. 1876). Autormi súhrnnej putovnej výstavy sú teatrologovia Oleg Dlouhý a Martin Timko. Výtvarné riešenie projektu spracovala Viera Burešová. Výstavu si môžete pozrieť v Historickej budove Divadla Jonáša Záborského v Prešove.

Stála expozícia *Dozrievanie v čase – 20 rokov Spišského divadla* dokumentuje posledných 20 rokov slovenského profesionálneho divadla v Spišskej Novej Vsi. Prvú časť triptychu k dejinám slovenského profesionálneho divadla v regióne si môžete pozrieť v Spišskom divadle v Spišskej Novej Vsi.

Stálu expozíciu *Andrej Bagar (1900-1966) včera, dnes a zajtra* pripravili odborní pracovníci Divadelného ústavu zo zbierok inštitúcie pre Základnú školu A. Bagara v Trenčianskych Tepliciach, kde je aj inštalovaná.

(DÚ)

Sokolská župa rakouská
1010 Wien, Drachengasse 35
www.sokol-wien.com
E-mail: sokol@sokol-wien.at
Starosta:
Dr. Thomas FREY-MATERNA
E-mail: materna@aon.at
Čestný starosta:
Dipl. Ing. Jiří NOVÁČEK
E-mail: novacek.wien@aon.at
Tel./fax: ++43 1 604 87 04

Sokol informuje
Jako tělovýchovný spolek s dlouholetou tradicí Vám Sokol nabízí sportovní hodiny vedené školenými vedoucími s velkou praktickou zkušeností.

Přijďte se podívat,
srdečně Vás zveme!

Náčelnictvo a cvičitelé
Sokolské župy rakouské

Informace:
s. Marie PÍBILOVÁ, tel. 330 97 87
s. Irena FLORIÁNOVÁ,
tel. 0650/90 194 90
Sokolský adresář:
www.sokol-wien.com

Česká obec sokolská
Tyršův dům – Újezd 450,
118 01 Praha 1
Tel.: ++420 257 007 111
Fax: ++420 257 320 580
www.sokol.eu

Sokol Vídeň XX
Helena Rybáková
tel. 01/332 46 10

Cvičení rodičů s dětmi

Cvičíme
každé pondělí
16:30 – 17:30

Bližší informace:
Mag. I. MÜHLBERGEROVÁ
tel.: 480 49 14

Župní družstvo volejbalu (vedoucí odboru Anton Florián, tel. 01/586 86 86)
23, Anton-Baumgartner-Strasse – kulatá hala Alt-Erlaa

Čtvrtek	19:30 – 21:00	odběžená (muži)
---------	---------------	-----------------

Župní trénink ve stolním tenise (info přes den: Pavel Vlček, tel. 01/86 99 297)
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Středa	19:00 – 21:00	stolní tenis
--------	---------------	--------------

Župní zdravotní cvičení
17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Úterý	16:00 – 17:30	ženy a muži
-------	---------------	-------------

Sokol Vídeň I/V
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Úterý	19:30 –	rekreační volejbal
-------	---------	--------------------

Sokol Vídeň II
2, Blumauergasse 2 – tělocvična veřejné hlavní školy

Pondělí	18:00 – 21:00	muži
---------	---------------	------

Sokol Vídeň III/XI

Info (volejbal): N. Stěrbová, tel. 0650/967 80 80, e-mail: K.Sterba@gmx.at
3, Sebastianplatz 3 – tělocvična školy Komenský

Čtvrtek	19:00 – 21:00	gymnastika (ženy a muži)
---------	---------------	--------------------------

Sokol Vídeň X

Každou první středu v měsíci seniorské odpoledne od 15:00. Hosté vítáni.

Info: Werner Kallin, tel. 0699/19 68 20 53, e-mail: sokol-10@chello.at

10, Angeligasse 21 – sokolovna (tel. a záznamník: 01/600 20 20)

Úterý	17:00 – 18:00	tanečky pro malé děti Sokol X
	18:00 – 19:00	showdance Sokol X
	19:00 – 20:00	aerobic Sokol X
	20:00 – 22:00	fotbal Sokol X
Středa	18:00 – 22:00	Volejbal Sokol III (18:00-20:00, 20:00-22:00)
Čtvrtek	09:00 – 10:30	jóga Sokol X
Pátek	15:30 – 19:00	SVS (dorostenci, Sokol V U-17)
	19:00 – 21:00	SVS (Sokol V)

Sokolská jednota Tyrš XII/XV

Info: jar.hovorka@gmx.at, tel. 0699/12 68 12 46

Jednota cvičí v sokolovně 10, Angeligasse 21.

Pondělí	19:30 – 21:00	míčové hry (muži)
Čtvrtek	17:30 – 18:45	základní sport, gymnastika (žactvo 3-14 let)
	19:30 – 20:30	kondiční a posilovací cvičení na hudbu (ženy + muži)

Sokol Vídeň XVI/XVIII

17, Steinergerasse 7 – sokolovna

Pondělí	16:30 – 17:30	cvičení rodičů s dětmi
	17:30 – 18:30	cvičení žactva
	19:00 – 21:00	trénink oddílu stolního tenisu
Středa	17:00 – 19:00	trénink oddílu stolního tenisu
Čtvrtek	19:30 – 21:00	cvičení žen
Pátek	18:00 – 19:15	cvičení žactva a stolní tenis
	20:00 – 22:00	cvičení mužů

Sokol Vídeň XXI (Info: karl.brousek@bmukk.gv.at)

21, Roda-Roda-Gasse 7

Úterý	18:00 – 21:00	gymnastika, míčové hry (ženy + muži)
-------	---------------	--------------------------------------

Župní turnaj ve stolním tenisu

Tak jako každým rokem pořádal cvičitelský sbor SŽR i letos župní turnaj ve stolním tenisu, který se konal v sokolovně v Angeligasse v neděli 15. dubna 2012. Účast byla posílena hosty ze Sokola Hodonín, kteří se úspěšně do turnaje zapojili. Putovní pohár získal br. Rančík ze Sokola Hodonín. V kategorii A (rozděleno podle věku) třetí, čtvrté, šesté až osmé místo patřilo domácím hráčům. Turnaje se zúčastnily pouze dvě ženy, ses. Floriánová a s. Frey-Materna.

Odpoledne, když dorazili sokolové z Bratislavy, nacvičovali společně s hodonínskými a vídeňskými cvičenci skladbu *Chlapáci III*, kterou předvedou na výročním XV. všesokolském sletu v Praze.

V sobotu 21. dubna 2012 se konala ve Slovanské besedě v Drachengasse Valná hromada sokolské jednoty III/XI. Starosta br. Miříčka zahájil řádnou Valnou hromadu, jež byla podle předpisu oznámena v odpovídající lhůtě ve VSL a Klubu, a přivítal jako hosta br. župního starostu Dr. Tomáše Frey-Maternu, který ve své zdravoti vyzdvihl spolupráci jednoty s župou. Starosta br. Miříčka přečetl program schůze, vzpomněl zemřelých členů posledních dvou let. Ve své zprávě zhodnotil činnost jednoty za uplynulé období a informoval o průběhu příprav na jubilejní XV. všesokolský slet, kterého se členové jednoty aktivně zúčastní. Následovaly zprávy jednotlivých funkcionářů a pokladní kniha – zpráva byla revizory shledána v pořádku. Po přestávce se konala volba výboru, který se rozšířil podle stanov o místojednatelku a zástupkyni pokladníka, a byl jednohlasně přijat. Staronový starosta poděkoval všem členům jednoty za jejich dosavadní činnost. Po ukončení schůze následovala přátelská zábava.

Devět členů jednoty III/XI také nacvičuje sletovou skladbu *Jen pro ten dnešní den*. Na stadionu v Praze budou přiřazeni ke 27 cvičícím ze župy dr. Bukovského z Vyškova na Moravě. Proto také proběhl 22. dubna 2012 společný nácvik ve vyškovské sokolovně, kde si konečně mohli cvičící jednoty III/XI Vídeň po srdečném přivítání domácími v kompletním čtverci vyzkoušet různé přechody, které skladba obsahuje.

Úmrtí

Krátce po novodobém zvolení do výboru sokolské jednoty III/XI do funkce vzdělavatelky neočekávaně v úterý dne 1. května 2012 zemřela s. Monika Schoberová (za svobodna Strohmayr).

Prarodiče ses. Schoberové přišli do Vídně v silné přistěhovalecké vlně ze zemí Koruny české před rokem 1900 a začali provozovat řeznictví. Malá Monika navštěvovala se setrou Jenny českou školu spolku Komenský. Vyučila se jako řeznice u firmy Kubin a stala se nejmladší mistrovou cechu řeznického v Rakousku. V roce 1967 otevřeli s manželem Willim řeznictví. Po uzavření obchodu se začala plně věnovat spolkové práci nejen v sokole, který jako dítě již navštěvovala. Byla také dlouholetou členkou výboru České srdce, odbor III/XI. Ve stejné vlastenecké tradici vychovala i dceru Julii a později vnučku Almu.

Čest její památce!

39. sokolský Oetz

Ano, čtete dobře: o letošních svatodušních svátcích se sokolové v malebném tyrolském Oetzu sešli již po devětatřicáté. Na posečené, čerstvě zelené louce opět vyrostl loni pořízený obrovský stan, ze kterého letošní pořadatelé setkání – župa Švýcarská – řídili veškeré sportovní dění. Účastníci se sjížděli a spořádaně dle pokynů zaparkovávali svá vozidla na vyhrazených místech. Švýcarům vydatně pomáhali mladí volejbalisté z Vídně, a tak zanedlouho stála na louce nejen volejbalová síť, ale i síť druhá, nízká, u které se vydováděly především děti. Také stanů na okraji louky přibývalo a vše se schylovalo k očekávanému zahájení volejbalového mix-turnaje, k němuž nastoupila družstva ze Švýcarska, Mnichova a Vídně a také družstvo ze Sokola Zábřeh z České republiky. A tak se hrálo a fandilo, a ti, kteří nehráli, se mohli přihlásit do jiných sportovních soutěží, jako například v házení šipkami na terč, v hodů kamenem či v petangu. Ani nejmenší účastníci nezůstávali stranou dění – pro ně byl připraven třeba závod ve skoku do dálky. A děti ze župy švýcarské nám dokonce předvedly skladbu, se kterou vystoupí na 150. všesokolském sletu letos v červenci v Praze – roztomilé cvičení rodičů s dětmi.

Odpoledne se přehouplo v podvečer a nadešel čas oficiálního zahájení sokolského srazu zapálením táborového ohně a uvítáním všech přítomných s. Boženkou Jordánovou. Netrvalo dlouho a od ohně se linula vůně opékaných vuřtů a jiných dobrot a posléze také zpěv všem tak známých písní, který odtud zazníval do pozdních večerních hodin.

Neděle byla opět sportovní. Pokračoval volejbalový turnaj i ostatní soutěže a již tradičně byl odstartován běh kolem Piburského jezera. Běželi muži i ženy, pro které byla vymezena trať kratší. A pro děti byl uspořádán běh přímo na louce.

Počasí nám tentokrát přálo: slunce svítilo z převážně modré oblohy a pohled na okolní horské velikány, z části ještě dost zasněžené, byl prostě úchvatný. Teprve těsně před zapálením druhého táborového ohně se přihnaly temné mraky, které našťěstí více strašily, než pokazily. Celé vyhlásování výsledků všech sportovních soutěží s rozdělováním zasloužených diplomů a odměňujícím potleskem mohlo ještě proběhnout pod širým nebem. Teprve potom se rozpršelo...

Svatodušní pondělí probíhá vždy ve znamení uctívání památky zakladatele sokolské organizace dr. Miroslava Tyrše. Páter Bohuslav Švehla sloužil za již zase velmi příjemného počasí na prostranství před školou v Oetzu polní mši. Namísto obvyklého vystoupení některé folklórní skupiny z České republiky, která letos z důvodu konání sletu v Praze do Oetzu vyslána nebyla, předvedly švýcarské sokolky ukázkou ze sletové skladby *Česká suita*, děti vystoupily ze skladbou *Člověče, nezlob se* a sokolové z České republiky přispěli skladbou *Kontrasty*. Všechna vystoupení obecenstvo nadchla a vyvolala nadšený potlesk. Sladkými medailemi byli pak ještě vyznamenáni nejstarší účastníci setkání.

Před odchodem na místo řazení sokolského průvodu poděkoval starosta župy Švýcarské br. Jordan za hojnou

účast a předal štafetu příštího 40. jubilejního setkání starostovi sokola Mnichov br. Zdeňku Hanzlovi.

Již zmíněný sokolský průvod, v jehož čele šli krojované sokolky a sokolové s historickými prapory, pochodoval podél divoké řeky Achy a po úzkém, v roce 2010 nově vybudovaném mostě Wellerbrücke k pamětním deskám svého v těchto místech tragicky zahynuvšího zakladatele dr. Miroslava Tyrše. Tam se položením květin a zazpíváním české a slovenské hymny poklonili jeho památce.

Vítězné volejbalové družstvo Vídeň

Předání štafety Sokolu Mnichov

Historické prapory v čele průvodu

U pamětních desek dr. Tyrše

Křest knihy *Byli jsme a budem*

15. května 2012 v 16:30 hod. za přítomnosti primátora hl. m. Prahy pana doc. Bohuslava Svobody, který umožnil konání této významné akce v reprezentačních prostorách Staroměstské radnice, se uskutečnila slavnostní prezentace knihy vydané ke 150. výročí založení Sokola *Byli jsme a budem* a prezentace jedinečných pamětních zlatých a stříbrných mincí vydaných rovněž k tomuto významnému výročí. Distribuce objednaných knih započala hned následující den.

Knihu si je možno objednat na:
www.vsesokolskyslet2012.eu nebo na
vaculova@lemanagency.cz.

Sokolský slet jihomoravských žup

Od 16. do 17. 6. 2012 proběhnul v Brně sokolský slet jihomoravských žup. Na něm bylo k vidění celkem třináct skladeb, které budou prezentovány v červenci na všesokolském sletu v Praze. Brněnský slet proběhl na nově zrekonstruovaném hřišti Stadionu Sokola Brno I na Kounicově ulici, které bylo díky finančnímu příspěvku ze zdrojů ROD Jihovýchod a Jihomoravského kraje v letošním roce zrekonstruováno. Přesně před devadesáti lety bylo toto hřiště vybudováno podle projektu meziválečného brněnského architekta Miloslava Kopřivy. V sobotu 16. 6. bylo slavnostní otevření zrekonstruovaného hřiště, kde byla také mj. naistalovaná výstava dosud nepublikovaných fotografií ze stavby hřiště v roce 1922 a historické plakáty k jeho otevření. Sletu se aktivně zúčastnili vídeňští sokolové.

105. narozeniny Jaroslava Kozlíka

Před nedávnem oslavil 105. narozeniny Jaroslav Kozlík, jehož život v mnohém připomíná Járu Cimrmana.

Jaroslav Kozlík předběhl dobu svými metodami o několik desítek let. Má na svém kontě nespočet zásluh v oblasti tělovýchovy a pedagogiky – stal se propagátorem škol v přírodě, šířitelem hygieny, zasloužilým sokolem nebo spoluzakladatelem odznaku zdatnosti.

Jaroslav Kozlík změnil po druhé světové válce život generacím českých žáků – učitelství sice vystudoval v Kroměříži, ale působil v Baťově Zlíně, kde měl dobré podmínky pro svoje průkopnické metody. V jeho plánu tělesné výchovy ve zlínském okrese počítal s tělocvičnami, hřišti

a příslušným náhradím. Kvůli tomuto projektu se musel obrátit na samotného Jana Baťu, který nakonec po určitých připomínkách celý projekt podepsal. Na náklady svojí firmy nechal například upravovat svah u zlínské školy a nakoupil lyže a lyžařské boty, aby zde mohly děti lyžovat.

Jaroslav Kozlík získal později od Baťi finance i na další aktivity, jako byly letní tábory, jazykové kurzy a školy v přírodě. To, co se mu osvědčilo ve Zlíně, propagoval později i v Praze, kam se po druhé světové válce spolu s manželkou a třemi dcerami přestěhoval. Jeho další kariéra byla ovlivněna odmítnutím vstupu do KSČ – pracoval nějakou dobu

v nově založeném Výzkumném ústavu pedagogickém (VÚP), ale jeho pracovní poměr zde skončil po nástupu normalizace, protože odmítl vstup sovětských vojsk.

V následujících letech odešel Jaroslav Kozlík do důchodu a v ústraní s trpkostí sledoval, jak moderní myšlenky a pedagogické postupy postupně komunistický režim likvidoval. Útočištěm se mu v posledních letech stala Drábovka v Poříčí nad Sázavou – po roce 1989 začal literárně zpracovávat témata ze svého osobního a veřejného života.

(mk)

ZE SPORTU

Český tým na mistrovství Evropy ve fotbale 2012 skončil ve čtvrtfinále

I při páté účasti českého národního týmu na mistrovství Evropy v řadě doufal fotbalový národ ve vyrovnání úspěchu z roku 1996. Tehdy se totiž česká reprezentace hned při své premiéře na evropském poli probojovala až do finále; v tom však nakonec nestačila na tehdy suverénní výběr Německa.

A pamětníci mohli paralely mezi oběma šampionáty pozorovat již při prvním zápase českého „národáku“. Úvodní duel opět svedl Čechy dohromady s papírově nejsilnějším týmem skupiny. Zatímco před lety Češi nestačili na výběr Německa, letos se parta okolo Tomáše Rosického postavila Rusku, třináctému nejlepšímu výběru světa. A i tentokrát vzdorovali Češi neúspěšně, tým z východu Evropy nás po špatném výkonu potupil v poměru 4:1, jedinou českou branku vstřelil záložník Václav Pilař, od nadcházející sezóny hráč německého Wolfsburgu. „Gól mě vůbec netěší, protože nic neznamená. Radost jsem z něj měl jen chvíli, ale pak jsme dostali další dva góly a bylo po všem. Je to strašně špatný vstup do mistrovství,“ litovalo triadvacetileté levé křídlo, jehož mužstvo v následujícím utkání čekalo Řecko.

Češi tak konečně dostali příležitost pomstít se balkánskému celku za vyřazení v semifinále mistrovství Evropy v roce 2004. „Nejsme v jednoduché pozici, ale musíme vyhrát a být zase ve hře,“ nepropadali Češi panice, „samozřejmě je turnaj lepší začít výhrou, ale v roce 1996 se taky nevyhrálo a pak postoupilo,“ zavzpomínal na historický úspěch Jaroslav Plašil.

A jeho vize a naděje se nakonec vyplnily. Nejenže Češi po bojovném výkonu porazili Řecko, v posledním, rozhodujícím klání nedali šanci ani domácím, mohutně podporovaným Polákům a do čtvrtfinále postoupili překvapivě z prvního místa. Řecký výběr již po šesti minutách smetly branky Petra Jiráčka a Václava Pilaře. Soupeř se prosadil pouze po hrubce brankáře Petra Čecha, jeden z nejlepších gólmanů světa tak dal vzpomenout na hrubku z roku 2008. Na tehdejší evropském šampionátu však jeho chyba proti Turecku znamenala konec již po základní skupině.

Vítězství nad mnohými favorizovaným Polskem zařídil svou trefou v 73. minutě záložník Petr Jiráček. Až v průběhu zápasu se ukázalo, že týmu by k postupu nestačila ani předem avizovaná remíza. „Všichni hráči mají můj obdiv, předvedli úžasný týmový výkon a smekám před nimi. Zá-

pasy s Řeckem a Polskem vůbec nebyly lehké,“ radoval se z postupu mezi nejlepšími osmi týmy Evropy trenér Michal Bílek.

První místo ve skupině odválo možné střetnutí se silným Německem, los nám přiřkl druhý tým skupiny B: Portugalsko (snad pouze shodou náhod stejného čtvrtfinálového soupeře jako před 16 lety) s fenomenálním Cristianem Ronaldem v čele. A právě přítomnost útočnicka Realu Madrid byla pro vývoj utkání klíčová. Zatímco v prvním poločase dokázali Češi se svým soupeřem ještě držet krok, ve druhém dějství je již jejich soupeř na plné čáře přesprintoval a nakonec si po zápase koho jiného než Ronalda zajistili postup do semifinále. „Bezprostředně po zápase s Portugalskem ve mně bylo zklamání, ale s odstupem musím říci, že jsme odehráli velmi dobrý turnaj. Je to obrovský úspěch,“ shrnul účinkování svého týmu trenér Bílek a dodal, „kluci dřeli, bojovali, ale soupeř byl kvalitnější. Navíc nám docházely síly, jak jsme často hráli bez míče.“ S tím souhlasil i stoper Tomáš Sivok: „Celkově bych turnaj z našeho pohledu hodnotil hodně pozitivně. Kdybychom měli více štěstí, mohlo to dopadnout jako v tom roce 1996. Jenže tentokrát nám to štěstí chybělo,“ vzpomněl na skvělý úspěch hráč tureckého Besiktase.

Téměř bezprostředně po vyřazení českého národního týmu oznámil konec v reprezentaci třicetiletý útočník Milan Baroš, jeho 41 zásahů v 93 zápasech ho řadí na druhé místo historicky nejlepších střelců České republiky. „Rád bych touto cestou oficiálně oznámil ukončení svého

působení v národním týmu České republiky, ve kterém jsem prožil krásných a myslím si, že i úspěšných jedenáct let. Nyní se chci zaměřit především na svou klubovou kariéru a také se mnohem víc věnovat své rodině," vysvětlil Baroš.

(AMK)

Čeští fotbalisté do 19 let

zahájili boj o postup na mistrovství Evropy. Obhájci stříbrných medailí doma přivítají v kvalifikační skupině Francii, Nizozemsko a Norsko. Na šampionát v Estonsku se dostane jen vítěz skupiny. Svěřenci trenéra Jaroslava Hřebíka by rádi zopakovali loňský počín, kdy v kvalifikaci vyřadili právě Nizozemsko a následně na turnaji došli senzačně až do finále, v němž v prodloužení nestačili na Španělsko.

Petr Čech

byl posedmé v kariéře vyhlášen nejlepším českým fotbalistou uplynulé sezóny. Gólman Chelsea tak vytvořil nový rekord ankety Zlatý míč, o který se dosud dělil s Pavlem Nedvědem. „Překonal jsem legendu českého fotbalu v počtu Zlatých míčů, což mě samozřejmě těší. Je to úspěch, Pavel Nedvěd má Zlatý míč pro nejlepšího fotbalistu Evropy, takže to je samozřejmě obrovská vizitka.“ Za Petrem Čechem skončil v anketě Zlatý míč druhý Tomáš Rosický a třetí Petr Jiráček.

Světový pohár ve střelbě v Mnichově

Lenka Marušková obsadila na Světovém poháru v Mnichově třetí místo ve střelbě ze sportovní pistole. Stříbrná medailistka z her v Aténách se v této olympijské sezóně probojovala v elitním seriálu na stupně vítězů už popáté, na vítězství letos zatím čeká. Lenka Marušková byla dvakrát bronzová v dubnu na olympijské střelnici v Londýně, pak suverénně ovládla Velkou cenu osvobození v Plzni a formu potvrdila i na předchozím SP v Miláně dvěma stříbry.

Horolezec Milan Sedláček zahynul

Český horolezec Milan Sedláček zahynul na himálajské osmitisícovce Lhotse, čtvrté nejvyšší hoře světa (8 516 m). Podle webové stránky výpravy lhotse2012.cz zemřel při sestupu z vrcholu, na který vystoupil spolu s Radovanem Markem. Padesátiletý Milan Sedláček byl členem výpravy, kterou vedl Leopold Sulovský, první český horolezec na vrcholu Mount Everestu. Spolu s nimi a Markem tvořili expedici ještě Pavol Lupták a Marek Ožana. V roce 2002 vystoupil Milan Sedláček na vrchol Šiša Pangmy, dvakrát byl poté ve výpravě na K2. Předloni na Lhotse dosáhla expedice výšky 7 800 metrů, další výstup tehdy překazilo počasí a laviny.

Hokej

Čeští hokejisté porazili v zápase o třetí místo na květnovém mistrovství světa v Helsinkách Finsko 3:2 a stejně jako před rokem získali bronzové medaile. Svěřenci trenéra Aloise Hadamczika získali třetí cenný kov za sebou. Duel se šampiony z loňského roku rozhodli už v první třetině, ve které vstřelili všechny své branky. Mistrovský titul nakonec získa-

lo Rusko, které ve finále zdolalo Slovensko 6:2.

Čeští hokejisté budou nakonec příští rok na mistrovství světa hrát v základní skupině ve Stockholmu se Švédskem, Kanadou, Norskem, Švýcarskem, Dánskem, Běloruskem a Slovinskem.

Hokejový kanonýr Milan Nový byl při slavnostním ceremoniálu v helsinském hotelu Hilton uveden do Síně slávy Mezinárodní hokejové federace (IIHF). Stal se 22. Čechem, kterému se dostalo této pocty, a naváže například na legendárního brankáře Bohumila Modrého, obránce Jana Suchého, Jaroslava Drobného, Václava Nedomanského nebo Vladimíra Zábrodského.

Spolu s šedesátiletým dvojnásobným mistrem světa vstoupili mezi legendy bývalí útočníci Raimo Helminen z Finska a Rus Pavel Bure, obránce Phil Housley z USA a kanadský trenér Andy Murray. Cenu Paula Loicqqa za přínos mezinárodnímu hokeji převzal Kanadčan Kent Angus. Milan Nový na mezinárodní scéně sehrál celkem devět turnajů na mistrovství světa či olympijských hrách a z osmi si přivezl cenný kov. Vedle zlatých medailí ze světových šampionátů z let 1976 a 1977 ještě získal čtyřikrát stříbro a jednou bronz.

Nový trenér Šárky Záhrobské

Rakušan Klaus Mayrhofer se stal novým trenérem lyžařky Šárky Záhrobské. Mentorem bývalé mistryně světa a bronzové olympijské medailistky ve slalomu bude další rakouský odborník Jürgen Kriechbaum. Klaus Mayrhofer nahradil na postu kouče Pavla Šťastného, se kterým Šárka Záhrobská po uplynulé nevydařené sezóně ve Světovém poháru neprodloužila smlouvu.

Festival rekordů uvede do síně slávy manžele Zátokovy

Olympijští vítězové Dana a Emil Zátokovi budou během 22. ročníku mezinárodního festivalu rekordů a kuriozit Pelhřimov – město rekordů uvedeni do rekordmanské síně slávy. Kromě hlavní scény na Masarykově náměstí bude letos program na několika dalších místech ve městě, sdělil Josef Vaněk z pořádající agentury Dobrý den. „Věříme, že Dana Zátoková si bude moci cenu převzít osobně,“ řekl Josef Vaněk. Dana Zátoková je bývalou světovou rekordmankou v hodů oštěpem, její zesnulý muž Emil získal světový věhlas na olympiádě v Helsinkách v roce 1952, kde vyhrál běh na pět a na deset kilometrů a nakonec i maraton, který tehdy běžel poprvé v životě.

VZPOMÍNKA

Hana Mašková (26. 9. 1949, Praha – 31. 3. 1972, Vouvray, Francie) – československá krasobruslařka, mistryně Evropy v soutěži žen v roce 1968 ve švédském Västerås, bronzová medailistka ze Zimních olympijských her 1968 v Grenoblu, dvojnásobná vicemistryně Evropy z let 1967 a 1969, pětinasobná mistryně Československa.

Co vedlo Hanu Maškovou k úspěchům, byla její píle – dřina. Vstávala ve čtyři ráno, aby mohla v šest na pražské Štvanici, kam ji vodil tatínek, nastoupit k prvnímu tréninku.

Vedle krasobruslařského tréninku se učila německy, chodila na balet a zvládala školu. Prý se na koncertě Karla Gotta v roce 1967 seznámila s textařem Jiřím Štáidlem a s ním poznala trochu jiný svět. Posléze již nechtěla snášet jenom tréninkovou dřinu. Na mistrovství světa v Coloradu Springs v roce 1969 odstoupila ze soutěže, poté přestoupila k lední revui Holiday on Ice. Byla konečně finančně nezávislá, ale zato nebyla dlouhé dny doma, a tak se partnerství se Štáidlem rozpadlo.

Mašková je až doposud jediná česká/československá závodnice (žena) v tomto zimním sportu, která dokázala získat pro Česko/Československo olympijskou medaili (z českých mužů ji získal Petr Barna v roce 1992 na ZOH, když skončil bronzový). Byla též velkým ženským sportovním idolem konce šedesátých let 20. století. Její život předčasně ukončila tragická autonehoda, sama řídila, ve francouzské obci Vouvray v roce 1972. Bylo jí pouhých dvaadvacet let. Je pohřbena v Praze na Vyšehradském hřbitově. Její hrob zdobí okřídlené ženské torzo od Jana Štursy.

Jiří Štáidl, Hana Mašková

Několikanásobní mistři světa sourozenci Romanovi

Pavel Roman (1943-1972) a Eva Romanová (* 1946) po ukončení aktivní sportovní kariéry působili v revue Holiday on Ice, Pavel Roman však poměrně brzy zahynul při auto-

nehodě. Popularitu sourozenců Romanových v Československu v šedesátých letech ilustruje i skutečnost, že nová pochoutka slavné ovocné jídelny v Praze na Václavském náměstí – kombinace čokoládového a vanilkového banánu s trochou šlehačky – nesla od roku 1966 název Romance sourozenců Romanových. Slavná krasobruslařská dvojice ostatně ovocnou jídelnu na Václavském náměstí sama ráda a často navštěvovala.

Eva Romanová je provdána za amerického krasobruslaře Jackie Grahama a žije se svojí rodinou v USA v americkém státě Texas.

Přehled největších úspěchů:

1962: MS, Praha, taneční páry, 1. místo

1962: ME, taneční páry, 3. místo

1962: Nejlepší sportovec ČSSR, 1. místo

1963: MS, Cortina d'Ampezzo (Itálie), taneční páry, 1. místo

1963: ME, Budapešť (Maďarsko), taneční páry, 2. místo

1964: MS, Dortmund (Německo), taneční páry, 1. místo

1964: ME, Grenoble (Francie), taneční páry, 1. místo

1965: MS, Colorado Springs (USA), taneční páry, 1. místo

1965: ME, Moskva (Rusko), taneční páry, 1. místo

Gustav Frištenský (18. 5. 1879, Křečhoř – 6. 4. 1957, Litovel) byl za Rakouska-Uherska a první republiky českým zápasníkem v řeckořímském zápase.

Vyučil se rezníkem a začal pracovat v Kouřimi. Později odešel do Brna, kde navštěvoval místní Sokol a atletický klub Hellas. V roce 1900 vyhrál svůj první mezinárodní závod, který se konal v Praze. O tři roky později se stal amatérským mistrem Evropy. V té době měřil 186 centimetrů a vážil 94 kilogramů.

Pod pseudonymem Stanislav Bolowski se zúčastnil několika klání v Německu, byl odhalen novináři a musel odejít z České amatérské atletické unie. Stal se profesionálem a chvilku vystupoval v cirkusech (například u Kludských). Slávu českého sportu a zápasnictví začal rozšiřovat po světě. Procestoval Rusko, Polsko a Finsko (1904), opět Rusko (1908), celou Evropu, Kavkaz, Balkán, Turecko; Argentinu, Brazílii (1911) i Ameriku (1913-1914). Do Ameriky se vrátil ještě po válce a v New Yorku ho při zápase sledovalo přes třicet tisíc lidí! V roce 1921 se v Praze stal

Mistr řeckořímského zápasu celého Rakouska a Evropy

mistrem Československa, v roce 1926 vyhrál Zlatý pohár v Mnichově a v roce 1929 se z něho v sále pražské Lucerny stal mistr Evropy. V roce 1956 obdržel titul Zasloužilý mistr sportu.

V dobách své největší slávy byl Frištenský velkým miláčkem žen a v roce 1904 vznikla slavná fotografie jako hold mužské krásy, která byla zařazena i do publikace *Sex a tabu v české kultuře 19. století* (1999), jež vydal Ústav pro českou literaturu. Vždy, když položil soupeře na lopatky (na kontě má přes 10 000 vítězství), v publiku vzbudil nevídané nadšení a nekončící ovace. Jeho mezinárodní popularity využili ve dvacátých letech také dvakrát filmaři. Získal dvě titulní úlohy pražského kata Mydláře v dobrodružném snímku *Pražský kat* (1927) Rudolfa Měšťáka, jenž byl natočen podle dobrodružného románu Josefa Svátka, a kováře Drastila v dramatu Josefa Medeotti-Boháče *Boží mlýny* (1929).

V roce 1917 si v Litovli Frištenský postavil dům a navrvalo se zde usadil. Nikdy nekouřil, nepil a celý život si udržoval kondici cvičením. Mj. si pronajal statek v Lužicích u Štemberka, do kterého dával všechny své výdělky. Statek však ležel v Sudetech a v roce 1938 mu byl Němci zabrán. Za okupace se v 1943 horlivě zapojil do odboje, hlavně do skupiny olomouckého národního výboru. Finančně vypomáhal postiženým rodinám a obětem války. Odbojová skupina byla ale v únoru 1944 odhalena, Frištenský zatčen a vězněn na Pankráci, v Olomouci, Brně a Vratislavi. Nakonec byl osvobozen, ale následně olomouckým gestapem opět zatčen. Gestapo ho ihned chtělo transportovat do Mauthausenu. Díky úplatku byl ale v listopadu 1944 opět propuštěn. Po válce v letech 1945-1947 opět začal téměř sedmdesátiletý Frištenský veřejně vystupovat. Výtěžky šly hlavně na dobročinné účely. Opět finančně vypomáhal, obdarovával a pomáhal starým vysloužilým zápasníkům. V roce 1946 se vrátil na statek v Lužicích, ale zakrátko ho musel podstoupit nově vznikajícímu JZD. Soudní spor o dluhy na statku a majetek skončil až roku 1955.

Ve své době byl jedním z nejpobulárnějších sportovců.

Redakčně zkráceno
Jarda „krib“ Lopour

Osud Vladimíra Hejmovského

Je to tragický, téměř šedesát let starý a minulým režimem utajovaný příběh. K pátrání po něm přispěl nevědomky žokej Josef Váňa, když loni ve svých téměř sedmapadesáti letech vyhrál Velkou pardubickou. Při té příležitosti totiž zaznělo, že tenhle slavný dostih vyhrál v roce 1951 jezdec ještě o dva roky starší než Váňa – jakýsi Vladimír Hejmovský.

To zaujalo natolik novináře Pavla Kováře, že se začal o osudy tohoto prvního vítěze Velké pardubické zajímat. Napadlo ho podívat se do časopisů *Jazdectvo*; které vycházely v Bratislavě a otiskovaly i české texty. A tak našel v říjnovém čísle roku 1981 celostránkový článek Miloše Svobody, jenž začíná odstavcem:

„V roce 1950, v zahajovací den pardubických říjnových dostihů, se objevil na startu jezdec v dresu Sokola KP Opava na koni Asja. Jeho jméno téměř nikdo neznal. Byl to Vladimír Hejmovský.“

O pár řádek níže: „Je to právě třicet let od vynikající jízdy a vítězství »devětapadesátiletého mladíka« ve Velké

pardubické“. A hned v následující větě zazní strohé: „Rok nato tento vynikající jezdec tragicky zemřel.“ Tečka. Ale jak zemřel a co se mu stalo, to se čtenář nedozví.

„V době mezi první a druhou světovou válkou byl Vladimír Hejmovský důstojníkem československé armády,“ pokračuje Svoboda text. „S koňmi si vždy dobře rozuměl a každý, i ten nejtvrdohlavější, jej respektoval. Byl velmi odvážným jezdcem, který přeskakoval s koňmi hlavně kanónů, vojenské povozy, prostřené stoly... V jezdeckém klubu, jehož byl členem, organizoval sportovní i společenské podniky. Při jednom z nich přivedl do sálu v prvním patře koně opatřeného speciálními gumovými podkovami a předvedl s ním drezurní číslo. Jeho láska ke koním šla po válce tak daleko, že si usmyslel startovat na pardubických dostizích. Proto si koupil klisnu Asju, když však měsíc před Velkou pardubickou klisna uhynula, přijal od svého přítele, lékárníka Wernera z Opavy, nabídku, aby ve Velké startoval s jeho koněm Salvatorem.“ V Pardubicích se Hejmovský objevil v dresu Sokola KP Opava. Na Opavsku dlouho žila slavná jezdka Eva Palyzová: jela Velkou pardubickou osmkrát, dvakrát byla druhá. Její manžel Ferdinand Palyza skončil v jednapadesátém roce za Hejmovským na druhém místě. Může paní Palyzová něco o zemřelém vítězi vědět?

„Ale ano, manžel mi vyprávěl, že ho zabili estébáci. Nastříčili to tak, že při výslechu vyskočil z okna. Ferdinand ho znal, on k němu jezdil trénovat koně.“

Proto asi novinář Miloš Svoboda nemohl být ve vzpomínkovém textu konkrétnější. Napsat v roce 1981, že Státní bezpečnost stála v pozadí něčí smrti, bylo nemyslitelné.

Pavel Kolář se dále spojuje s opavským veterinářem Miroslavem Kolářkem, který také potvrzuje informaci o výslechu na StB a dodává další, zcela překvapivou: Vladimír Hejmovský byl polský šlechtic, carský důstojník a původně se jmenoval Gejmovskij (Heymowski). Novinář kontaktuje organizaci Ruská tradice, která potvrzuje, že Vladimír Hejmovský přijel do ČSR v roce 1923, stal se důstojníkem dělostřeleckého pluku v Brně a o pět let později v roce 1928 požádal o změnu příjmení: Gejmovskij na Hejmovský. Vyptává i vdovu po Hejmovském bratru Viktorovi, jenž zemřel v roce 1990 a na rozdíl od bratra si ponechal původní jméno, od které získá kontakt na potomky hlavního hrdiny příběhu. Pražským výtvarník Michael Hejmovský přišel sice na svět až po dědečkově smrti, ale podle archiválií a vyprávění svého otce Igora dává příběhu jasné kontury.

Vladimír Alexandrovič Gejmovskij se narodil 30. října 1892 v tehdy ruském městě Šavli; dnes je to Šiauliai, čtvrté největší město Litvy. Jeho předkové patřili k nižší polské šlechtě a jejich jméno se původně psalo Heymowski. Mladý Vladimír se ke koním dostal na Konstantinovské dělostřelecké akademii v Petrohradě a v sedle strávil první světovou i občanskou válku. Jako bělogvardějec bojoval až do roku 1920 a získal hodnost podplukovníka. S carskou armádou odplul z Krymu do Turecka; tím, jak známo, skončila občanská válka. V armádě poznal lékařku Lydii, s níž se ještě jako důstojník oženil. Sloužil s ním i bratr Viktor. Po válce pracovali bratři na plantážích v Bulharsku a poté požádali o azyl v ČSR. Vladimír nastoupil jako štábní kapitán u dělostřelců v Brně; jeho paní zde začala studovat dětské lékařství. Viktor zamířil do Prahy a stal se zemědělským inženýrem.

Důstojník Hejmovský byl před německou okupací v roce 1939 demobilizován a po válce do armády znovu při-

Při tréninku na Velkou pardubickou v roce 1951: Vladimír Hejmovský na klisně Asje

jat. Sloužil v Olomouci, kde žil s rodinou, a později v Opavě a Bruntále. Po únoru 1948 z armády odešel a teprve tehdy se začal věnovat dostihům. Koupil si mladou klisnu Asju, s níž chtěl vyhrát Velkou pardubickou. Ale pak, jak už víme, zahynula, a krátce poté lékárník Werner půjčil Hejmovskému svého hřebce Salvatora. Byl to vskutku velký jezdec. Zvítězil na cizím koni, kterého si připravoval necelý týden.“

V příštím roce chystal plnokrevníka Lovce. Nebyli bez šance: dva dostihy vyhráli, dvakrát dojeli druhí. Naposledy závodili 7. září 1952 v Tlumačově; do Velké zbývalo jen pět týdnů. Druhý den odjel Vladimír Hejmovský do Prahy, protože byl 9. září předvolán na informační oddělení Ministerstva národní obrany. A 11. září dostala rodina zprávu, že předešlý den spáchal sebevraždu...

„Otec, který dnes již nežije, můj bratr Alexandr a já jsme se často zabývali zásadní kapitolou z »Knihy rodinné mytologie«, kterou byla a stále je nikdy nevyjasněná dědečkova smrt,“ říká dnes Michal Hejmovský. „Naše babička, lékařka, měla možnost si na pitevně prohlédnout tělo, řekla jasně: »Oni jevo ubíli!« Dědeček nebyl labilní člověk a nebyl ani jediný, kdo v těch letech »vyskočil z okna«. Naše rodinné debaty, proč byl náhle objeven a pozván k výslechu a vzápětí tragicky zemřel, skončily vždy u domněnky či spíše jistoty, že všechno začalo jeho vítězstvím ve Velké pardubické. Navíc v té době tu ještě řádili sovětské poradci, kteří pronásledovali ruskou emigraci. On zkrátka na sebe upoutal pozornost.“

V roce 1990 podal MUDr. Igor Hejmovský žádost o prošetření smrti svého otce na ministerstvo obrany i na ministerstvo vnitra. V odpovědi, kterou dostal v květnu 1994 od Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu, se však žádné nové skutečnosti neobjevily.

Citujme podstatné: „Pan Vladimír Hejmovský byl 9. 9. 1952 předvolán na informační oddělení MNO v Praze, a to na 10. hodinu. Den na to, ve 12,45 hod., spáchal údajně sebevraždu skokem z okna objektu tehdejší StB v Praze 1, Bartolomějské ulici č. 7. Vzhledem k tomuto minimálnímu časovému rozsahu zadržení i nesporně negativnímu přístupu orgánů StB k zachování dokumentace této tragické události, jsme již zpočátku předpokládali, že bude velmi obtížné získání průkazných materiálů.“

V další části se zpráva zmiňuje o negativních výsledcích při hledání v záznamech MNO, Vojenské kontrarozvědky i Vojenské prokuratury. V závěru nevyklučuje ani přítomnost tzv. sovětských poradců, kteří spolupracovali s našimi bezpečnostními orgány.

A pár dní poté, co šokující Hejmovského příběh vyšel na stránkách *Lidových novin*, se ozval historik Prokop Tomek a dodal jakési postskriptum.

„Z ministerstva národní obrany byl Hejmovský odvezen do tzv. izolace v Konviktské ulici v Praze, kde byl držen

v místnosti ve čtvrtém patře,“ zjistil Tomek jako pracovník ÚDV. „Tady se nacházel nepřetržitě v přítomnosti jednoho až dvou příslušníků StB, přespal zde a donášeli mu sem i stravu. A druhý den po zadržení během oběda údajně vyskočil oknem a pádem z výšky čtvrtého patra se zabil. V tomto smyslu vypověděli příslušníci Státní bezpečnosti počátkem šedesátých let při šetření inspekce ministra vnitra, tedy bez nátlaku a bez obav z následků.“

Jak je možné, že paní Hejmovská ani syn Igor neobjevili při ohledání těla zemřelého na patologii sebemenší stopu po řezných ranách?!

Otazníků a spekulací tím jen silně přibylo.

Záhadou je samozřejmě i Hejmovského náhlé rozhodnutí spáchat sebevraždu, proskočit zavřeným oknem, pak-liže přistoupíme na tuhle variantu, a to již druhý den své izolace. Věděl, co by ho čekalo, pokud odmítne spolupráci se Státní bezpečností? Obával se v té souvislosti předání do rukou sovětských agentů, po němž byl následoval odsun do gulagu? Znal podobné osudy ruských emigrantů, a proto volil tak náhlý konec?

Anebo byl skutečně zavražděn estébáky, kteří si „skok z okna“ vymysleli, aby si zachránili svou kůži? Jsou přece známy podobně vyfabulované případy.

V předválečné době žilo v ČR několik tisíc imigrantů z Ruska a Ukrajiny. Stali se občany Československa, ale to jim po roce 1945 neskýtalo žádné jistoty. „Na konci války nechápala většina českých manželek bývalých ruských emigrantů, že je životně důležité se uchýlit z dosahu hrozcích sovětských zatýkacích komand do tehdy bídných poměrů v americké okupační zóně Německa. Znamenalo to ovšem prchat po boku dosavadních nepřátel. Ale kdo tak učinil, zachránil si život,“ napsal publicista Tomáš Krystlík, jenž se tímto dosud bílým místem v dějinách zabývá. Za prvním sledem Rudé armády přicházely totiž speciální jednotky kontrarozvědky, SMĚŘŠ (zkratka Směrt špionům) a zatýkaly čs. občany, někdejší imigranty; později to byly jednotky napojené na NKVD.

Československá vláda však proti takové zvůli sovětské jurisdikce neprotestovala, i když ministerstvo zahraničí v letech 1945-1948 několikrát jednalo se sovětskou stranou o repatriaci čs. občanů zavlčených do SSSR. I tzv. demokratičtí politici zavírali oči před dobovatelským chováním sovětské armády, nechtěli nic vědět o řádění SMĚŘŠ a NKVD, které v utajení před veřejností trvalo až do roku 1956.

A to je vlastně jediné vysvětlení tragické smrti statečného Vladimíra Hejmovského. Ať už šlo o vraždu, nebo sebevraždu.

Nakladatelství XYZ, jež vloni vydalo knihu *Život v sedle*, autorizovaný příběh Josefa Váni od novináře Pavla Kováře, připravilo na letošní rok od stejného autora publikaci o historii i současnosti Velké pardubické, jejíž součástí jsou příběhy populárních jezdců a koní – Richarda Fletchera, Rudolfa Poplera, Laty Brandisové, Vladimíra Hejmovského, Ferdinanda Palyzy, Evy Palyzové, Václava Chaloupky, Pavla Liebicha, Kamila Kuchovského, Zdeňka Matysíka, Petera Gehma a Josefa Váni. Texty publikace doprovodí fotografie z unikátního archivu Miloše Svobody, dvojnásobného vítěze Velké a zároveň historika našeho nejslavnějšího překážkového dostihu.

Redakčně zkráceno, část převzata z článku Pavel Kovář, *Pohnuté osudy*, LN 2010

Promptná reakcia (Helmuta Schüllera) na nepromptné a nejasné stanovisko (pápeža)

19. júna 2011 vydal rakúsky kňaz Helmut Schüller spolu s 300 inými rakúskymi kňazmi manifest „Výzvu k neposlušnosti“ voči Vatikánskej kúrii a pápežovi. Trvalo skoro rok, než sa táto výzva dostala i k ušiam pápeža Benedikta XVI. Pri tradičnej „Zelenoštvrtkovej omši“ v Bazilike sv. Petra za účasti 3 000 kňazov z celého sveta vyslovil dnes svoju kritiku na adresu Iniciatívy farárov.

„Nedávno uverejnila skupina kňazov v jednom európskom štáte manifest k neposlušnosti...“ Potom sa zastavil pri žiadosti o svätenie žien a odmietol ju. Pápež ďalej varoval pred transformáciou cirkvi podľa vlastných predstáv. A nakoniec sa spýtal: „Je neposlušnosť cesta?“ – „Reakcie na pápežove slová možno chápať veľmi diferencovane,“ odpovedal na otázku rakúskeho redaktora na námestí sv. Petra v Ríme jeden nemecký kňaz, ktorý sa omše s pápežom zúčastnil. „Povedať, že kritizoval – by bolo strašné zjednodušenie celej problematiky, slová kázne vnímam skôr ako starosť pápeža o cirkev dnes a jej snahu po znovuobjavení vlastnej životnej dynamiky a pohybu“. – „Diskusia o požiadavkách rakúskych farárov bude ešte napínavejšia, lebo vďaka reakcii pápeža sa stala dnes celosvetovo známou. Je to jej veľký úspech,“ boli slová komentátora z Ríma.

Kardínal Schönborn v reakcii na pápežove slová povedal: „Je to povzbudenie pre cirkev v Rakúsku. Zároveň však pápež položil i pár vážnych otázok.“

Iniciatíva rakúskych farárov bola reakciou pápeža „an-genehm überrascht“ – „príjemne prekvapená“, citoval rakúsky televízny komentátor slová Helmuta Schüllera. „Pozitívne reagujú i na to, že pápež nepoužil žiadnu disciplinárnu hrozbu.“

Redaktor televíznej stanice ORF ZIB 2 Tarek Leitner sa o 22.00 hodine spýtal na názor najprv známeho rakúskeho teológa, bývalého dekana viedenskej teologickej fakulty Paula Zulehnera a potom samotného Helmuta Schüllera. Rozhovor s Helmutom Schüllerom bol natočený v jeho farnosti Probstdorf po skončení jeho večernej omše.

Paul Zulehner: Myslím, že vo výpovedi pápeža sa nachádza modus otázok a pýta sa, ako môžeme spolu o týchto otázkach diskutovať, bez toho, aby sme sa vzdialili od pôdy Evanjelia.

Redaktor na adresu Helmuta Schüllera: Pán Schüller, ste príjemne prekvapení reakciou pápeža. Nie je však vaša radosť príliš veľká, keď počujeme o tom, že pápež ani o milimeter neustúpil?

Helmut Schüller: Najskôr sa musíme poďakovať, odkiaľ sme prišli a aký kus cesty už máme za sebou. Keď sme na samom začiatku našu farársku iniciatívu začínali, vyčítali nám, že už nepatríme do cirkvi, že iniciujeme rozkol, že nás exkomunikujú a mnohí to dodnes požadujú. O tom dnes však už nie je žiadnej reči, ani o tom, že je to len pár bláznov z Rakúska, ktorí by chceli mať svoju vlastnú cirkev. Medzitým sa hodne udialo. Dnes je jasné, že ľud Boží, ľudia z farností, báza, farské rady, a mnohí iní sú v obrovskej väčšine na našej strane a podporujú naše požiadavky. Prepojenie v Rakúsku, ale i za hranicami Rakúska je čoraz väčšie a dnes sa už nehovorí o sankciách či o zákaze, ale reakciu pápeža vnímam ako kladenie otázok...

Redaktor: Napriek tomu však pápež hovorí: „Neposlušnosť nie je žiadna cesta“ a odmieta vaše požiadavky. Nie je to čosi, akoby taký povzdych či nádych čerstvého vzduchu, ale v podstate sa i tak nič nedeje?

Helmut Schüller: Pokračujeme ďalej, ako keby sa nič nebolo stalo. Jeho slová o tom, že cirkev nemožno meniť, samozrejme nebudeme akceptovať, lebo cirkev sa vždy v histórii menila, ľudia mali vždy svoje vlastné schopnosti a silu neprijímať len slepo to, čo im bolo nariadené zhora. Budeme naďalej diskutovať. Sme na ceste a na tejto ceste je dôležité ukázať odvahu.

Redaktor: Neklamete sami seba či iných, keď si myslíte, že cirkev by mohla byť čosi ako demokratické spoločenstvo? Veď v určitom zmysle poukázal pápež nepriamo na svoju vlastnú neomylnosť.

Helmut Schüller: Všetkých tých, ktorí vsadili na nádej, musíme pozvať na dlhú cestu trpezlivosti a vytrvalosti.

Redaktor: Ako myslíte, že zapôsobí táto pápežova reč na rakúskych biskupov?

Helmut Schüller: Myslím, že i biskupi si uvedomia, že pápež vidí, že máme v cirkvi miesto a že otázky, ktoré sme mu adresovali, neboli odmietnuté, že sa stali legitímne, lebo si robíme starosti o budúcnosť cirkvi. Preto dúfam, že i biskupi, jeden či druhý, začnú otvorene s nami hovoriť o svojich problémoch a že i ľud boží – laici – budú mať so svojimi požiadavkami zastúpenie medzi cirkevnými hodnosťami. My nie sme samozrejme v žiadnom prípade jediní, ani sami, kto bude tieto požiadavky naďalej presadzovať. Potrebujeme odvážnu samoartikuláciu iných veriacich – laikov, ale i biskupov, ktorí sa pridajú na našu stranu.

Redaktor: Kardinal Schönborn hovorí síce na jednej strane o „Povzbudení pre rakúsku cirkev“, no na druhej strane mieni tým pravdepodobne „svoju“ cirkev, a nie tú, ktorú reprezentujete vy...

Helmut Schüller: Cirkev v Rakúsku vedie živé diskusie. V cudzích krajinách nás za to obdivujú, že u nás v cirkvi živo diskutujeme o všetkom. Možno to bolo mienené tak, že máme takto pokračovať ďalej a že sa pridajú tiež iné krajiny. Lebo tieto diskusie nevyvoláva len naša farárska iniciatíva, ale tiež „Wir sind Kirche“ a iné reformné hnutia. Za posledných 40 – 50 rokov bolo v Rakúsku už mnoho osobností, ktorým ležala obnova cirkvi na srdci.

Redaktor: Napriek tomu sa vás musím spýtať, či to neinterpretujete príliš pozitívne. Nedávno vás obvinil biskup Egon Kapelari zo šírenia rizika rozkolu, dnes zase kardinal Schönborn. Zdá sa, že všetci rakúski biskupi sa dívajú na vašu iniciatívu rovnako.

Helmut Schüller: Áno, ale medzitým si museli i rakúski biskupi uvedomiť, že o rozkole nieto ani reči. Ten, kto neustále hovorí o rozkole, by sa mal sám seba spýtať, či on nerozdeľuje. My ľudí zjednocujeme, prichádzajú k nám stále noví a noví ľudia, ktorí nám hovoria, že už chceli odísť (vystúpiť z cirkvi), ale vďaka nám sa rozhodli, že zostanú, že stojí za to bojovať s takouto a o takúto cirkev – to predsa nie je žiaden rozkol! Denne sa stretávame s ľuďmi a diskutujeme s nimi o ich problémoch. V tomto dialógu budeme pokračovať, neustúpime ani len o krôčik dozadu a som presvedčený, že si tak získame nielen ďalších a nových sympatizantov, ale že i naše požiadavky budú čoraz viac akceptovateľné.

Redaktor: Ako ďaleko sa vám podarilo prepojiť celosvetovo?

Helmut Schüller: Áno, pokročili sme, ide to síce pomaly, lebo v mnohých krajinách tradícia diskusií, tak ako je tomu v Rakúsku, neexistovala. Máme už čoraz viac signálov z rôznych krajín sveta: z Nemecka, Írska, Francúzska, medzitým i z krajín východnej Európy, z Južnej Ameriky, z Austrálie, ba dokonca sa k nám hlásia i jednotliví kňazi z Afriky a z Ázie. Tu by niekto mohol namietat, že v tých vzdialených krajinách nemajú naše požiadavky opodstatnenie. To však nie je pravda. Dosvedčujú nám to čoraz viacej kňazi a veriaci z týchto krajín a dodávajú, že i keď nie všetko je u nich tak ako u nás v Rakúsku, jedného dňa tam budú i oni a celkom iste budú musieť riešiť to, čo teraz riešime my. To nás samozrejme zjednocuje a zároveň je to pre nás dôkaz, že všetky tieto otázky sú reálne a nie výmysel fantastov.

Peter Žaloudek,
Zelený štvrtok, 5. 4. 2012, Viedeň

Dobrý den, paní doktorko a paní inženýrko,
ještě jednou děkuji za zajímavý sobotní program. Článek z Vaší akce s několika fotografiemi jsem zařadil na www.cesi.sk. Doufám, že tam je vše v pořádku.

Přeji hodně zdraví a úspěšné nastupující léto,

S úctou

Mgr. Jiří Výborný
místopředseda Českého spolku Bratislava
a editor cesi.sk

Red. poznámka:

Pro ty, kteří nemají možnost tohoto prostředku využít, otiskujeme článek bez fotografií, které z technických důvodů nelze otisknout.

Pocta dvěma velikanům

Americký klub dam pod vedením vedoucí knihovny Náprstkovy muzea dr. Mileny Secké zorganizoval ve spolupráci s vídeňským Kulturním klubem Čechů a Slováků v Rakousku vzpomínkové setkání, věnované památce cestovatele MUDr. Emila Holuba a jeho mecenáše Vojty Náprstka. Program v rakouské metropoli v sobotu 19. května 2012 zahájili pražští návštěvníci obhlídkou dvorku v domě na ul. Wollziele 12 (kdysi průchozí i z budovy na Schulerstrasse 7) za Svatoštěpánským dómem, kde Vojta Náprstek žil během studií práv. Právě v blízkosti svého bydliště se účastnil bojů na barikádách v roce 1848. Samozřejmě, dnešní podoba dvorku se podstatně liší od kresby z 19. století, dnes už jen můžeme odhadovat, ve kterých oknech ve 4. podlaží tehdy Náprstek bydlel. Dr. Secká přesto sní o instalaci pamětní tabule, která by tam připomínala jeho pobyt.

Po krátké individuální prohlídce centra druhé zastavení vedlo do společenského sálu Sokolovny v X. obvodě v ul. Angeligasse 21 (číslování vídeňských ulic ne vždy odpovídá způsobu, na jaký jsme zvyklí, a protože na starších mapách toto číslo není uvedeno, takže ho nemusíte najít ani s pomocí GPS, připomenu, že je to u křižovatky s Ettenreichgasse), který do posledního místa zaplnily dva autobusy z Prahy, menší skupina krajanů z Bratislavy (KOČR a ČSB),

dále tříčlenná delegace z Holic – rodiště MUDr. E. Holuba a samozřejmě domácí vídeňští krajané, kteří pro téměř stovku hostů obětavě připravili malé pohoštění.

Na úvod Ing. Helena Basler, předsedkyně Kulturního svazu Čechů a Slováků v Rakousku, v krátkosti přítomné seznámila s historií spolku, aktivitami vídeňských krajanů a novou sokolovnou. Starosta Holic ing. Ladislav Effenberk představil nedávno otevřené Africké muzeum dr. Emila Holuba a současný život v jeho rodišti. Dr. Milena Secká a dr. Martin Šámal připomenuli několik zajímavostí ze života obou osobností.

Poté se účastníci přesunuli na Ústřední vídeňský hřbitov (Zentral Friedhof), kde v sekci 14A nedaleko hlavního vchodu je pochován MUDr. Emil Holub s chotí Rosou, rozenou Hofovou, která ho provázela na jeho druhé africké výpravě. K monumentálnímu náhrobku položila delegace města Holice květinový věnec a další delegace po kytičce květin. Odznělo několik krátkých vystoupení, z nichž asi nejemociálněji se vyjádřila dr. Secká, která poděkovala dr. Holubovi za to, že Vojtu Náprstkovy daroval početnou sbírku afrických předmětů, čímž nepochybně zvrátil jeho původní záměr vybudovat v Praze průmyslové muzeum, které by asi neobstálo ve zkouškách času, ale umožnil tak vznik jedinečných etnografických sbírek dnešního Náprstkovy muzea. Vzpomínkové setkání u náhrobku ukončila československá hymna a píseň *Hej, Slované*.

Mimoходом, v blízkém sousedství náhrobku dr. Emila Holuba jsou pochováni například i zakladatel moderní optiky a rodák ze Spišské Belé Josef Maxmilián Petzval nebo bratislavský rodák sochař Viktor Tilgner (autor např. Gany-medovy fontány před SND nebo slavné Mozartovy sochy ve vídeňské Burggarten).

Vojtěch Náprstek

Text a foto: Jiří Výborný,
repro z materiálů Náprstkovy muzea
a Afrického muzea Dr. E. Holuba v Holicích

Český spolek Bratislava (ČSB) je nepolitické občanské sdružení obyvatel Slovenské republiky hlásících se k českému, moravskému a slezskému původu, jejich rodinných příslušníků a dalších sympatizantů bez ohledu na státní občanství.

Výjimečné odpoledne

Odpoledne v sobotu 19. května 2012 se podařilo Kulturnímu klubu spoluorganizovat s Klubem Amerických dam opravdu výjimečné odpoledne, které pro pořadatele Klubu začalo již po deváté hodině ráno, kdy vlakem z Bratislavy přijeli první zájemci z Klubu občanů České republiky pod vedením jejich předsedkyně, paní Jany Bratínkové. Skupiny se ochotně ujali dobrovolníci – organizováno Klubem – mladý pár z Bratislavy, který žije a pracuje ve Vídni. Bratislavská skupina navštívila aktuální výstavu *Gustav Klimt* v Belvederu, zavítala do historického středu města a prohlídku zakončila v sokolovně v Angeligasse. Z Bratislavy přijeli také i další zájemci, tentokrát z Českého spolku Bratislava (ČSB) s panem místopředsedou Mgr. Jiřím Výborným. Mezitím dorazili vídeňští domácí, a pak se pouze čekalo na autobusy Vojty a Emil z Prahy. Delegace z Holic, rodného města dr. Holuba, v čele se starostou Mgr. Ladislavem Effenberkem si nedala ujít příležitost prohlédnout si sokolovnu, která se jim velice líbila. Hosté také projevíli zájem o sokolské dění a život krajanů ve Vídni. S výpravou přijela rovněž dr. Milena Štráfěldová, vedoucí redakce Český rozhlas 7.

Hosty a přítomné pozdravila ing. Helena Baslerová, předsedkyně Kulturního klubu Čechů a Slováků v Rakousku, i jménem sokolských jednot III/XI a X. Seznámila v krátkosti četné diváky s historií sokolského hnutí ve Vídni a s historií Kulturního klubu a jeho časopisu. Poté následoval projev starosty Mgr. Ladislava Effenberka, který přiblížil „své“ město a nově zrenovované muzeum dr. Emila Holuba. Nejen o vídeňském pobytu Vojty Náprstka, ale také o výstavách Náprstkova muzea v Praze zasvěceně pohovořila dr. Milada Secká, historička, vedoucí knihovny Náprstkova muzea, prezidentka Klubu Amerických dam a autorka knihy *Vojta Náprstek – vlastenec, sběratel, mecenáš*. Neméně zasvěceně referoval její kolega, historik dr. Martin Šámal, o pobytu a usazení dr. Emila Holuba ve Vídni a o jeho bohužel předčasnou smrtí přerušovaných plánech. Pozornost věnoval i Holubově o mnoho let mladší manželce Růženě.

Poté následoval pietní akt u hrobu dr. E. Holuba na Ústředním hřbitově (skupina 14 A, číslo 11), kde byly položeny věnce a kytice a následovaly krátké proslovy (ing. Baslerová, Mgr. Effenberg, dr. Imbrová, afrikanistka, bývalá diplomatka v Zimbabwe, dr. Secká). Dr. Imbrová zdůraznila význam práce Holuba – zmapování např. Viktoriiniých vodopádů. Dr. Secká uvedla, že je to snad první návštěva „Náprstkova muzea“ u hrobu cestovatele dr. Holuba a poděkovala mu, že díky jeho sbírkám, které věnoval svému příteli Vojtu Náprstkově, nezůstalo u původního průmyslového muzea, ale vzniklo národopisné muzeum asijských, afrických a amerických kultur. Také nově pozlacený nadpis na hrobě byl dar města Holice svému rodákovi.

P. S.:

Kulturní klub děkuje všem dobrovolným pomocníkům a pomocníkům, kteří ochotně obětovali svůj čas, připravovali občerstvení pro hosty, roznášeli a později odnášeli židle (v sále bylo něco kolem 130 návštěvníků). Srdečný dík patří sokolské jednotě X, která pro uskutečnění setkání a přednášek *Dr. Emil Holub a Vojta Náprstek a jejich pobyt ve Vídni* přátelsky zapůjčila svou klubovnu a kuchyňku.

Dr. Emil Holub (7. 10. 1847, Holice – 21. 2 1902, Vídeň) – lékař, etnolog a především průkopník poznávání Afriky. Již v květnu roku 1872 se Emil Holub díky podpoře mecenáše českých cestovatelů vlastence Vojty Náprstka a s vypůjčenými penězi z holické záložny (ve výši 300 zlatých) vydává na vytouženou cestu do tehdy neprobádaných území, obývaných kmeny Koranů, Batlapinů a rovněž Křováky.

Vojtěch Náprstek (17. 4. 1826, Praha – 2. 9. 1894, Praha) – český vlastenec a mecenáš. Srdcem i duší vlastenec Vojta Náprstek žádal už za gymnaziálních studií o povolení češtiny pro řečnická cvičení. Byl i skvělý organizátor a zapálený bojovník za pokrok. V bouřlivém roce 1848 se v Praze a pak ve Vídni, kde studoval práva, účastnil revoluce, a tak po jejím potlačení považoval za moudré uchýlit se na čas do emigrace do USA. Roku 1858 se vrátil do Prahy a záhy se z rodinného pivovaru U Halánků stalo centrum české inteligence. Byl nazýván „čestným konzulem“ Čechů působících v zahraničí a není divu, že jeho sbírky stále rostly. Do Českého průmyslového muzea, které Náprstek v rodném domě založil roku 1862, přispívali mj. E. Holub, E. S. Vráz, J. Kořenský, V. A. Frič, Bedřich Hrozný. Původní účel – předvádět české veřejnosti technické novinky, které měly přispívat k modernizaci průmyslu u nás – stále více ustupoval rostoucím národopisným sbírkám.

Americký klub dam byl jako první ženský spolek založen z iniciativy Vojty Náprstka roku 1865 a úspěšně působil až do roku 1948, kdy byl úředně zakázán. Mezi členky spolku, který podporoval ženskou emancipaci a vzdělanost, patřily např. i Karolina Světlá, Renata Tyršová či Zdenka Braunerová. Spolek byl obnoven roku 1996, dnes se jeho činnost zaměřuje na kulturně historické akce.

Konec života Růženy Holubové

Po smrti manžela nevyužila možností odjet za vlastní kariérou do Afriky. Zde by byly bohatě využity její bohaté znalosti a zkušenosti jediné bílé ženy, která se probíla mezi divochy. Zůstala doma a starala se o pozůstalost po dr. Emilu Holubovi. Neustále připomínala velikost jeho díla a důležitost odkazu.

V roce 1920 se stala čestnou občankou města Holic s domovským právem. V Holicích nalezla mnoho přátel a spřízněných duší, kteří chtěli tak jako ona uchovat vzpomínku na dr. Emila Holuba. V období obou válek jí holičtí občané pomáhali s živobytím, po válce také s vyplácením důchodu. Ve vyšším věku ještě chodila ošetřovat nemocné do lazaretu.

V roce 1947 jí bylo vráceno české občanství a pas, aby se mohla zúčastnit oslav 100. výročí narození dr. E. Holuba v Praze i v Holicích.

Konec života prožila se svou sestrou Annou Rainovou v malém domku v Hietzingu u Vídně. Vybavení Holubovy vídeňské pracovny odkázala jeho rodným Holicím. Zemřela 28. 9. 1958.

Je pochována společně se svým mužem na Ústředním hřbitově ve Vídni.

Starosta města Holic Mgr. Ladislav Effenberk předává dar
předsedkyni Kulturního klubu ing. Heleně Baslerové

Protagonisté odpoledne: dr. Martin Šámal, dr. Milada Secká,
ing. Helena Baslerová a Mgr. Ladislav Effenberk

Do posledního místečka zaplněný sál

Dr. Milada Secká a dr. Imbrová u hrobu dr. E. Holuba

Dr. Milada Secká předává dar – knihu *Vojta Náprstek – vlastenec, sběratel, mecenáš*, jejíž je autorkou, předsedkyni Klubu

Pietní akt u hrobu dr. Emila Holuba na Ústředním hřbitově

Dr. Milada Secká a dr. Martin Šámal
pokládají věnce na hrob dr. E. Holuba

Delegace z Holic a předsedkyně Kulturního klubu

Detailní záběr hrobu E. Holuba

Muzeum v novém

Africké muzeum Dr. Emila Holuba v Holicích na Pardubicku se dočkalo rozsáhlé rekonstrukce. Čtyřicet let stará expozice, kterou zhlédlo téměř 1,5 milionu návštěvníků, je již minulostí. Za vydatné podpory fondů Evropské unie (více než 19,5 milionu korun) vznikl a posléze byl realizován projekt, pod nímž je podepsán akademický architekt David Vávra. V Holicích můžete vidět kromě exponátů pocházejících ze sbírek dr. Emila Holuba, těch je samozřejmě většina, jeho pracovnu, pokoj manželky Růženy Holubové, uměleckou simulaci Viktoriinských vodopádů, oddělení následníků slavného cestovatele a krátký film o životě dr. Emila Holuba natočený Milanem Šteindlerem a namluvený známým hercem Janem Třískou. V muzeu je pamatováno i na děti, které se mohou realizovat v dětském koutku nebo si pohrát v dětské vesničce. Slavnostního otevření (2. květen) se zúčastnila mimo jiné i velvyslankyně Jihoafrické republiky v České republice, paní Celia-Sandra Botha.

Základní informace:

Otevírací doba:

duben, září, říjen

Út – ne	9 – 12	13 – 16
pondělí	zavřeno	

květen – srpen

Út – ne	9 – 12	13 – 17
---------	--------	---------

pondělí zavřeno

Mimo sezónu po telefonické domluvě.

Muzeum je bezbariérově přístupné.

Kontakty:

Kulturní dům města Holic

Africké muzeum Dr. Emila Holuba

Holubova 768, 534 01 Holice

tel.: 466 682 154 • mob.: 731 658 023

muzeum@holice.cz • www.holubovomuzeum.cz

Akademická návštěva na Jazykovém institutu Rakouské armády

Spolupráce Jazykového institutu Rakouské armády a Národní akademie obrany s vnitrostátními a mezinárodními vysokoškolskými institucemi existuje již dávno. Dne 25. dubna proběhla ale nová akce: Jazykový institut Bundesheeru organizoval v kasárnách Stiftskaserne pod vedením plukovníka Gratzera a nadporučíka Kersche, oba důstojníci studují na Institutu slavistiky ve Vídni, jazykovědnou přednášku pro studenty z Prahy, Ostravy a Vídně a navíc pro vojenské účastníky semináře češtiny na institutu. Studenty doprovázeli profesori a profesorky a hostující učitelé češtiny na Jazykovém institutu. Přednášku přednesl doc. PhDr. Milan Hrdlička, CSc., ředitel Ústavu bohemistických studií na Univerzitě Karlově v Praze. Jeho referát pojednával o obtížné oblasti českého jazyka pro cizince, zvláště o předložkách. Přítomen byl také PhDr. Jiří Hasil, ředitel tamní Letní školy slovanských studií, kterou loni absolvoval i plk. Gratzer. Také poprvé na institutu byla prof. PhDr. Jana Svobodová, CSc., vedoucí Katedry českého jazyka a literatury s didaktikou Ostravské univerzity. Studenty Institutu slavistiky Vídeňské univerzity doprovázela prof. Mgr. Sodeyfi, která pravidelně navštěvuje se svými studenty Jazykový institut Bundesheeru. Před přednáškou přivítal plk. dr. Ernst úvodními slovy hosty a studenty a v krátkém nástinu prezentoval nejen téměř 350 let existence „Stift-

skaserne“, nýbrž i roli češtiny v rakouském vojsku, která se s malými přestávkami vyučuje už od začátku založení Terziánské vojenské akademie ve Vídeňském Novém Městě, tenkrát ještě na různých vojenských vychovatelských a vzdělávacích zařízeních. Plukovník Ernst představil nejen dnešní strukturu Jazykového institutu, ale také aktuální společné projekty jazyka českého v ozbrojených silách České republiky a Rakouska.

Josef Ernst

Foto: Medienstelle LVAk

Co je nového ve Vlastenecké omladině?

Nejnovější je radostná zpráva, že se v noci 20. května 2012 narodil manželům Salotovým chlapeček Sebastian! Načaroval si to přesně tak, aby maminka Jana ještě stihla dělat asistentku režie při *Světácích* a tatínek aby mohl nerušeně obsluhovat světla i při hostování v Boleradicích. Radujeme se s novopečenými rodiči a malému Sebíkovi přejeme krásné dětství v míru a lásce.

Se *Světáky* jsme se v Boleradicích rozloučili 5. května na krajské přehlídce Jarní sešlost důstojně a trochu melancholicky. Vždycky nás zamrzí, že po měsících zkoušení hrájeme zpravidla jen 2-3× a v době, kdy by si herci už s chutí vychutnali naučené role, se končí. Každý z herců dává do role kus sebe a to vlastně specifikuje amatérské divadlo. Abychom dostáli požadavkům, které jsme si sami nastolili, zkusíme už každé pondělí ve Slovanské besedě muzikál *Šumař na střeše*, v Rakousku známý jako *Anatevka*, který bude mít ve Vídni premiéru v listopadu.

A pilní budeme i přes léto: Kromě pravidelných zkoušek pořádáme v červenci už počtvrté divadelní soustředění s herci z České republiky. Prázdninových radovánek si ovšem užijeme také – společně budeme sjíždět Lužnici, oslavíme svatbu Kudrlinky a také kulaté narozeniny Mirka. A pak už se zase odpočatí vrhneme na naše aktivity, které nás v české menšině spojují a dělají nám radost.

Všem vám pak přejeme pěkné prázdniny a dovolenkou pohodu!

AVa

KRÁTKÉ OHLÉDNUTÍ

Kardinál Josef Beran

24. dubna 2012 proběhla v prostorách českého velvyslanectví ve Vídni vernisáž putovní výstavy a přednáška o kardinálovi Josefu Beranovi, spojená s autogramiádou knihy Stanislavy Vodičkové *Uzavírám vás do svého srdce*. Jako hudební obohacení programu přednesl krajan Vladimír Stejskal za klavírního doprovodu doc. JAMU Jana Krále *Biblické písně* Antonína Dvořáka.

Prezentace knihy Markéty Hejkalové

Kouzelník z Pekingu

26. dubna byl v Českém centru ve Vídni přestaven německý překlad knihy Markéty Hejkalové *Kouzelník z Pekingu*. Autorkou překladu je Mag. Johanna Posset, známá jako významná spolupracovnice na humanitárním poli s česko-slovenským exilem, také s Kulturním klubem, v minulých letech pak s pražskou knihovnou Libri prohibiti. Dosud vy-

učuje češtinu na vídeňské Wirtschaftsuniversität, věnuje se překladu a tlumočení.

Spisovatelka, překladatelka a nakladatelská redaktorka Markéta Hejkalová se narodila 29. února 1960 v Praze. Pochází z literární a vědecké rodiny; jejím dědečkem byl spisovatel František Křelina, matkou je prozaička a překladatelka Hana Pražáková. Po studiích na filozofické fakultě UK dlouho pracovala v Praze jako nakladatelská redaktorka, posléze se usadila v Havlíčkově Brodě, kde spoluzaložila nakladatelství Hejkal, a především se stala zakladatelkou a organizátorkou pravidelného tamějšího Podzimního knižního veletrhu. Jako diplomatka nějaký čas působila ve Finsku, z finštiny též překládá díla klasická (M. Waltari) i současná a propaguje finskou literaturu a kulturu.

Román *Kouzelník z Pekingu* se odehrává v Číně, Česku a ve Finsku a protnou se v něm příběhy několika lidí současného světa.

Vzpomínková akce proti násilí a rasismu

4. května 2012 zvala prezidentka Národní rady Mag. Barbara Prammer a prezident BR Gregor Hammerl do historické zasedací síně vídeňského Parlamentu na Gedenkveranstaltung gegen Gewalt und Rassismus im Gedenken an die Opfer des Nationalsozialismus / Vzpomínkovou akci proti násilí a rasismu ve vzpomínkách na oběti nacionálního socialismu, která se pravidelně koná již od roku 1998. Také letos za početné účasti prominentních hostů – prezidenta republiky dr. Heinze Fischera s manželkou, zástupců vlády, politických stran, diplomatů, zástupců různých organizací a činitelů veřejného života. Zúčastnili se též žáci různých škol, kteří pracovali na mládežnickém projektu „NS-Euthanasie“. Výsledky jejich práce reprezentovali v Sloupové hale parlamentu. Tento den byl zvolen k připomenutí zvěrstva – eutanazie, kterého se nacistický režim v Rakousku dopustil na desítkách tisíc obětí, které byly v takzvaných smrticích ústavech jako méněcenné zavražděny. Uni. Doc. Dr. Brigitte Bailer, vedoucí Dokumentačního archivu rakouského odboje, a Mag. Dr. Brigitte Kepplinger, zástupkyně předsedkyně spolku Schloss Hartheim, připomněly osudy obětí i jejich pachatelů.

Čtení z historických dokumentů NS-Euthanasie-Zentren „Am Steinhof“ se ujal herec Tobias Moretti. Dopisy obětí a jejich příbuzných a také výpovědi jejich pachatelů ukázaly tragický osud obětí a nepochopitelnou nelidskost a zločinnost tehdejšího režimu. Je smutnou pravdou, že ne všichni pachatelé byli odsouzeni. Naopak dožili se spokojeného stáří a například jeden z nich dokonce získal vědecké uznání, které bylo podloženo jeho pracovní „činností“ ve smrticím ústavu.

Hudební doprovod obstaral hudebník a skladatel Otto Lechner (akordeon) a smyčcové kvarteto Adamas.

Vzpomínkového dne se zúčastnily ing. Helena Basler a Mag. Eva Zemanová (Kulturní klub).

Foto: Mag. Eva Zemanová

Oslava Dne matek

5. května 2012 se v restauraci Wolff v Neustift/Walde konala dobře navštívená oslava Dne matek, kterou každoročně pořádá České srdce, odbor III/XI. Bohužel chyběla organizátorka poslední let – krajananka Monika Schoberová. Předseda Českého srdce Milan Klouzal vzpomněl i dalších zesnulých posledních dnů, krajananku Miloslavu Kofroňovou a krajana Miroslava Hošťálka.

Přestože díky smutným událostem panovala na začátku slavnosti poněkud stísněná nálada, radost ze vzájemného setkání způsobila, že se i letošní Den matek vydařil.

Česko-rakouské sousedství

12. května 2012, 15:00, Dvůr Fratres, Fratres 11, 3844 Waldkirchen/Thaya – *Rozdělení i bez hranic? Česko-rakouské sousedství.*

Od pádu železné opony se stal výraz „přeshraniční“ neodmyslitelnou značkou nespočetných iniciativ. Vzniklo však regionální spojení přes téměř zcela zmizelou státní hranici? Co brání tomu, aby se Češi a Rakušané setkávali zcela bez rozpaků? – Kulturní most se zabývá tématem problémů minulosti a vyslovuje otázku, jak mohou obyvatelé příhraničí dosáhnout nové kvality v sousedských vztazích.

Z programu:

Instalace: *Abbé Libánský*

Český umělec Abbé Libánský reaguje svými mezinárodně uznávanými land-art instalacemi a projekty v muzeích na problematiku vztahů nových sousedů ve střední Evropě. Jeho instalace ve dvoře je uměleckým přiblížením k tématu dne.

Četba: *Stanislav Komárek*

Filozof, historik a biolog, jindřichohradecký rodák emigroval v roce 1983 do Vídně, v roce 1990 se směl vrátit na Karlovu Univerzitu v Praze. Stanislav Komárek stále více tíhne k literární tvorbě a zpracoval své zkušenosti s emigrací, se ztrátou domova a s hledáním orientace a smyslu života v románech, velmi ceněných v německy mluvících zemích. Ve Fratres bude číst česky i německy ze svých románů!

Redakční poznámka: V Českém centru na pozvání Klubu měli zájemci a milovníci literatury příležitost Stanislava Komárka a jeho tvorbu osobně poznat.

Přednáška: *Přemysl Janýr: Historický osud*

Žurnalista a spoluzakladatel Fóra pro česko-rakouský dialog promluvil o osudu evropských sousedů a naznačil pomocí historických událostí, proč je sousedství do dnešního dne v příhraničí velmi obtížné. V centru stojí drama vysídlení německy mluvícího obyvatelstva z bývalého Československa po roce 1945 a následující politický vývoj v obou zemích. Přemysl Janýr porovnal dnešní situaci v německo-českém a německo-polském příhraničí a pokusil se zodpovědět otázku, proč se právě naše hranice stala posledním zbytkem železné opony.

Diskuse s publikem:

Diskusi vedl Přemysl Janýr, po krátkém vyjádření Stanislava Komárka a Abbé Libánského byly tematizovány a reflektovány různé životní podmínky a osudy v příhraničí. (A tím příčiny a důsledky, souvislosti a rozpory odhaleny, strnulé postoje uvolněny a pro nadále trvající překážky nového soužití prodiskutovány reálné možnosti, jak tyto odstranit.)

Vzpomínková akce v Mauthausenu

Dne 13. května 2012 se v bývalém koncentračním táboře Mauthausen uskutečnila vzpomínková akce připomínající 67. výročí osvobození tábora americkými vojsky za účasti asi 10 000 lidí včetně delegací z přibližně padesáti zemí. Slavnostní akt byl tradičně organizován Výborem Mauthausen – Rakousko, tento rok na téma masové likvidace „nežádoucích osob“ z rasových důvodů. Ve svém projevu na slavnostním shromáždění označil předseda Rakouského mauthausenského výboru Willi Mernyi tento čin za něco, co nemá v historii lidstva obdoby.

Zástupci velvyslanectví ČR v Rakousku jako každoročně uctili památku nejenom českých obětí položením věnců. Dr. Koukal ve svém projevu před Československým památníkem mj. připomenul, že do koncentračního tábora Mauthausenu před sedmdesáti lety byli deportováni a zde usmrceni lidé, kteří pomáhali parašutistům či se jen tragicky zapletli do okolností kolem atentátu na Heydricha, provedeném českými parašutisty.

Masové deportace českých občanů do tohoto tábora již začaly v roce 1941, s nástupem Heydricha. Celkem našlo v tomto táboře smrt čtyři a půl tisíce Čechů, jejichž památku si každoročně zde připomínáme.

Po uctění a položení věnců před národními pomníky a pamětními deskami umučených obětí následoval v 11 hodin tradiční pochod na tzv. Appellplatz, k sarkofágu obětí KZ Mauthausen.

Rakousko mj. zastupoval spolkový prezident dr. Heinz Fischer v doprovodu manželky, prezidentka Národní rady Mag. Barbara Prammer, kancléř Werner Faymann, spolková ministryně vnitra Mag. Johanna Mikl-Leitner, ministr obrany Mag. Norbert Darabos či sekretář pro integraci Sebastian Kurz. Za zástupci vlády následovaly početné delegace různých států zastoupených svými diplomatickými sbory, různé organizace, jako např. Svaz sociálně demokratických bojovníků za svobodu, různé spolky, sdružení i jedinci. Kulturní klub Čechů a Slováků zastoupila Mag. Eva Zemanová.

Noc literatury

15. května 2012 na Velvyslanectví ČR proběhlo v rámci projektu Noc literatury, který si klade za cíl představit svému publiku to nejlepší z české literatury, literární čtení. Vídeňská noc literatury byla zaměřena na dílo českého básníka a prozaika Karla Hynka Máchy. České centrum představilo nový německý překlad Máchova *Máje* od Ondřeje Cikána (Labor Verlag 2012). Ukázky z Máchovy tvorby četla známá česko-rakouská divadelní a filmová herečka Zdenka Hartmann Procházková. V rámci projektu byla také zahájena výstava o životě a díle Karla Hynka Máchy, kterou připravil Památník národního písemnictví a která je na velvyslanectví otevřena do 30. 6. 2012. Hudební doprovod zajistil mladý česko-vídeňský houslista Tomáš Novák.

Výstava fotografií

V prostorách Galerie auf der Pawlatsche proběhla v květnu výstava fotografií Richarda Homoly (* 1966) z okolí Máchova jezera.

<http://Homola.wz.cz>

Koncert dětí na velvyslanectví

Školáci české školy ve Vídni koncertovali na velvyslanectví ČR

Edita Gruberová ve Státní opeře

Edita Gruberová jako Alžběta I.
v opeře G. Donizettiho *Roberto Devereux*

26. května 2012 vystoupila ve Vídni ve Státní opeře opětovně v roli Elisabeth I. (*Roberto Devereux*) skladatele

Gaetana Donizettiho světově uznávaná slovenská sopranistka, světová královna bel canta Edita Gruberová, kterou domácí kritici nazývají „slovenským slavíkem“. Těžko uvěřit, že ten stále ještě skvěle ovládaný hlas, svěží a ohebný, je schopný velkých dynamických a výrazových kontrastů, dosahuje s lehkostí a precizností nadstandardních výšek a mimořádné virtuozity patří ženě, které den před vánočními svátky bude šestašedesát. Publikum ve vyprodané opeře umělkyni odměnilo dlouhotrvajícím, neutichajícím potleskem.

Také její vystoupení na Pražském jaru s ukázkami z francouzské a italské opery bylo přijato publikem s nadšením.

Nickyho rodina

V spolupráci so Slovenským inštitútom vo Viedni sa v Apollo kine vo Viedni 31. mája 2012 prezentoval film Mateja Mináča *Nickyho rodina*. Premietanie sa uskutočnilo v rámci prvého ročníka medzinárodného festivalu, zameraného na filmy zo strednej a východnej Európy, ktorý pod názvom Let's CEE založila vo Viedni riaditeľka festivalu Magdalena Zelasko. Festival sa konal v kinách Urania a Apollo od 28. mája do 3. júna 2012. Prezentoval 32 hraných a dokumentárnych filmov v originálnom jazyku s nemeckými alebo anglickými titulkami. Vo väčšine prípadov šlo o rakúsku premiéru. Na festivale sa osobne zúčastňujú režiséri, producenti a herci prezentovaných filmov.

Madona s dieťaťom

V paláci Porcia byla do 31. května 2012 vystavena díla představitelů slovenského moderního umění, například Martina Benky, Gustava Malého, Miloše Alexandra Bazovského, Janka Alexyho, Ludovíta Fully, Mikuláše Galandy, Ester Šimerové-Martinčekové, Jana Mudrocha a dalších. Vybraná díla spojovalo téma Madona s dítětem. Na výstavě se podílelo Ministerstvo kultury Slovenské republiky, rakouské Spolkové ministerstvo výchovy, umění a kultury, Slovenská Národní galerie, velvyslanectví SR v Rakousku a Slovenský inštitut vo Vídni.

Maturitní oslava

6. června 2012 v 15 hodin se ve velké klubovně školy Komenský, Sebastianplatz 3, Vídeň 3, uskutečnila u příležitosti složených maturitních zkoušek maturitní oslava.

Antonín Dvořák: Die Geisterbraut

„Již jedenáctá odbila, a lampa ještě svítila, a lampa ještě hořela, co nad klekadlem visela.“ Tak začíná jedna z nejznámějších a nejtemnějších balad Karla Jaromíra Erbena. K pochmurné epické básni se Antonínu Dvořákovi podařilo vytvořit geniální, tematicky stmelený třídílný celek, který je stavebně hudebně řešen v souladu s obsahem textu. Posluchačům se tak dostává mimořádné příležitosti prožít Erbenovu baladu v hudebně intenzivní podobě, která nedovolí jejich pozornosti ani na chvíli upadnout do nudné prázdnoty.

Wien / Theater an der Wien: *Die Geisterbraut (Svatební košile)* von Antonín Dvořák – konzertante Aufführung (27. 4. 2012)

Am 27. April 2012 fand im Theater an der Wien wieder eine konzertante Aufführung eines selten gespielten Werks statt: *Svatební košile (Die Geisterbraut)* von Antonín Dvořák. Die dramatische Kantate, deren Text nach der Ballade von Karel Jaromír Erben entstand, wurde im März 1885 unter der Leitung des Komponisten in Pilsen uraufgeführt. Kurz danach wurde das Werk auch in Prag aufgeführt, ehe es im August 1885 zur Hauptattraktion des Musikfests in Birmingham wurde. Die von Dvořák selbst geleitete Aufführung stellte seinen bis dahin größten öffentlichen Erfolg dar. Dazu ein Zitat des tschechischen Komponisten aus dem Programmheft des Theaters an der Wien: „*So ein Tohuwabohu! Sie riefen nach mir und schrien »Dvořák« ohne Unterlass. Das Orchester, der Chor und das Publikum waren außer sich vor Freude. Der Damenchor umzingelte mich von allen Seiten, wollte mir die Hand drücken und gratulieren. Ich wusste gar nicht, was ich tun sollte.*“

Die Begeisterung des Publikums im Theater an der Wien über die in tschechischer Sprache gesungene und von der Prager Philharmonie unter der Leitung von Tomáš Netopil mitreißend gespielte Kantate war nicht geringer. Mehrere Minuten lang währte der nicht enden wollende Applaus für alle Mitwirkenden, wobei sich viele „Bravi“ unter den Beifall mischten. Erstaunlich, wenn man bedenkt, dass es keine Übertitel gab und wahrscheinlich vielen Zuschauern die Handlung des Werks unbekannt war.

Die Kantate erzählt die Leiden und die Erlösung eines Mädchens, das vergeblich auf den im Krieg gefallenen Bräutigam wartet und sich schließlich dazu hinreißen lässt, den Geist des Toten zu beschwören. Als er ans Fenster klopft, ist sie sofort bereit, mit ihm zu ziehen. Die beiden hetzen über Berg und Tal und kommen schließlich zu einer Kirche und einem Friedhof, die der „Bräutigam“ ihr als seine Burg und seinen Garten vorstellt. Als das Mädchen ins nächstgelegene Haus flüchtet, kommt es in ein Totenhaus, das von höllischen Gestalten umringt ist und in dem ein Leichnam liegt. Erst der nächste Tag bringt Erlösung. Der Leichnam fällt in sich zusammen und der Bräutigam sowie alle anderen Gestalten sind verschwunden. Am Ende wird das Mädchen für seine fromme Treue zu Gott gelobt.

Die slowakische Sopranistin Maria Porubčinová sang das Mädchen mit strahlend leuchtender Stimme, die auch in der Höhe ihren warmen Klang nicht verlor. Den toten Bräutigam gab der junge, aber international bereits sehr erfolgreiche tschechische Tenor Ladislav Elgr, der seine Partie mit bemerkenswerter Inbrunst zum Besten gab. Den Erzähler stattete der Bariton Ivan Kusnjer, der zu den populärsten tschechischen Sängern zählt, mit seiner kraftstrotzenden Stimme aus, die das dramatische Geschehen sehr nuanciert zu schildern verstand.

Mit beeindruckender Stimmkraft wartete der knapp 70-köpfige Prager Philharmonische Chor (Leitung: Lukáš Vasilek) auf, der die oft unheimlichen Stimmungen der Handlung wiederzugeben hatte und das dramatische Geschehen mit Verve begleitete.

Man muss der Intendanz des Theaters an der Wien gratulieren, dieses musikalische Meisterwerk dem Wiener Publikum in so hoher Qualität präsentiert zu haben. Die enorme Begeisterung des Publikums am Schluss der Aufführung sprach Bände...

Udo Pacolt, Wien – München

DOPRAVA

Na cestující čekají nejrůznější výhody

Od 1. června došlo k úpravě jízdního řádů mezistátní autobusové linky Raabs/Thaya – Telč.

Nově byla na trase zařazena zastávka Waldkirchen. To vyžaduje posuny odjezdů a příjezdů všech spojů o pět až třináct minut. Přestupní vazby v Dobersbergu na rakouské linky WA11 a WA14 směr Waidhofen, Schwarzenau a Zwettl zůstaly zachovány.

Cestující potěší drobné snížení jízdného. „O jeho dalším snížení se v současné době vedou jednání. V průběhu června by už mohl být znám nový ceník. Cestující také čeká celá řada výhod, po předložení jízdenky dostanou slevu na vstupném na vybrané turistické atrakce v Telči a dalších městech na trase,“ uvedl Václav Zikán z Krajského úřadu Kraje Vysočina. Jízdenka na trase Telč – Raabs/Thaya nyní vyjde na 5,7 eur nebo na 137 korun. Větší vytiženost linky se předpokládá hlavně v letním období. „Telč má turistům z Rakouska určitě co nabídnout. Zájem se postupně zvyšuje, což se už projevilo například na návštěvnosti májové folklórní slavnosti,“ uvedl telčský starosta Roman Fabeš. Nově by také měli cestující získat informace o aktuálním dění ve městech na české i rakouské straně přímo v autobuse, a to formou propagačních letáčků. Linka Raabs/Thaya – Telč funguje od loňska. Je jí možné použít také při přepravě z Telče do Dačic a Slavonic. Jízdní řády jsou k dispozici v telčském turistickém infocentru, na autobusovém nádraží v Telči nebo na webu Telče.

Vídeňské automaty na jízdenky mluví i česky

Automaty na jízdenky hromadné dopravy ve Vídni hovoří už i česky. K němčině, angličtině, francouzštině a italštině přibyla v těchto dnech nejen čeština, ale také slovenština, maďarština, slovinština, chorvatština a ruština. Dohromady se jedná o jedenáct jazyků.

Zahraniční hosté metropole na Dunaji nakupují v automatech především jízdenky na 24 hodin za 6,70 eura, na dva dny za 11,70 eura, nebo třídní, která stojí 14,50 eura.

Vídeň je jako cíl zahraničních turistů a různých mezinárodních kongresů stále oblíbenější a myslí na své zahraniční návštěvníky i v metru, tramvajích, autobusech a vlacích.

Aby byl nákup jízdenek ještě jednodušší, bylo podle jednatelky vídeňského dopravního podniku Wiener Linien Alexandry Reinaglové přeinstalováno přes 350 automatů.

V roce 2011 přicestovalo do Vídně poprvé více než pět milionů návštěvníků a byl prolomen rekord 11,4 milionu noclehů. Placení bankovní či kreditní kartou nebo použití bankovek je samozřejmostí a není tudíž nutné mít u sebe drobné. Pro turisty je hromadná doprava optimálním dopravním prostředkem, jak rychle a výhodně poznat památky města.

7. 6. 2012, *Právo*

Zaslal Ing. Jiří Zajíček

VZPOMÍNKA

Maria Jeritza, vl. jm. Marie Marcelina Jedličková (6. 10. 1887, Brno – 10. 7. 1982, Orange v USA) – světoznámá sopranistka.

Zpěv studovala v Brně a divadelní dráhu zde zahájila ve sboru německé opery. Sólisticky začínala v operetě v Mnichově, v opeře debutovala v Olomouci jako Elsa v *Lohengrinovi*, poté přišla nabídka z vídeňské Dvorní opery (v roce 1917 se stala komorní pěvkyní a čestnou členkou tamního souboru) a zpívala zde do roku 1935. Po druhé světové válce přispěla na opravu operní budovy. Vystupovala v řadě evropských zemí, v letech 1921-1932 pravidelně v MET. Svým výkonem v roli Jenůfy přispěla k úspěchu *Její pastorkyně* ve Vídni i v MET. Vídeňskému představení byl přítomen i Leoš Janáček, který byl jejím výkonem nadšen. Zpívala i Smetanovu Mařenku, největších úspěchů však dosáhla v operách R. Strausse.

Pražské publikum ji mohlo v Národním divadle vidět a slyšet pouze na pohostinských vystoupeních. Žila střídavě v New Yorku a Vídni.

Pro Marii Jeritzu psali přední skladatelé a obdivovali ji tisíce operních milovníků. Též se pokoušela o operní režii, účinkovala ve zvukových filmech a napsala svůj životopis *Sunlight and Song*.

Po krátkém dvoutletém manželství se vdala 13. března 1919 za (slovensko-) rakousko-uherského barona Friedricha Leopolda Salvatora Freiherra Poppera z Podhrágy

(1886-1953). 29. července 1935 si vzala amerického podnikatele a filmového producenta z Hollywoodu Winfielda R. Sheehana (1883-1945) a v roce 1948 Irvinga Seeryho z New Jersey, kam se také toho roku přestěhovala.

Zemřela ve věku 94 let a je pochována na Hřbitově Svatého Kříže (Holy Cross Cemetery) v North Arlingtonu (New Jersey USA).

Jaromír Herle (23. 8. 1872, Moravské Budějovice – 30. 11. 1945, Praha) – hudební skladatel a sbormistr.

Byl žákem Josefa Förstera (klavír) a Karla Förstera (housle). Byli to děd a strýc Josefa Bohuslava Foerstera. Ve čtrnácti letech byl přijat na varhanickou školu v Praze, studoval u Františka Zdeňka Skuherského. U svého strýce, hudebního nakladatele Františka Augustina Urbánka, se seznámil s předními českými hudebními skladateli: Antonínem Dvořákem, Zdeňkem Fibichem, Karlem Bendlem, Josefem Bohuslavem Foersterem aj.

Po absolvování školy, až do roku 1894, hrál na housle a lesní roh ve vojenské hudbě 28. pěšího pluku v Praze. Odešel do Srbska a stal se na další čtyři roky učitelem zpěvu na gymnáziu v Šabaci. Zde získal i první zkušenosti sbormistra smíšeného pěveckého sboru.

Od roku 1898 působil v souboru Dvorní opery ve Vídni. Nejprve jako sborový zpěvák, ale hned následujícího roku

se stal zástupcem sbormistra. Byl rovněž sbormistrem vídeňských pěveckých sdružení Lumír a Slovanský zpěvácký spolek. S Lumírem ve Vídni provedl kantátu *Svatební košile* Antonína Dvořáka (1911), *Bouři* Vítězslava Nováka (1913), *Českou píseň* Bedřicha Smetany a *Stabat Mater* Josefa Bohuslava Foerster. Ve Vídni nastudoval i *Prodávající nevěstu* Bedřicha Smetany a další české opery.

Po vzniku Československé republiky se vrátil do Prahy a působil jako ředitel kůru, zpěvák, sbormistr a varhaník v řadě pražských chrámů. Ve spolupráci s vídeňskou Dvorní operou a sborem Lumír však pokračoval až do roku 1921.

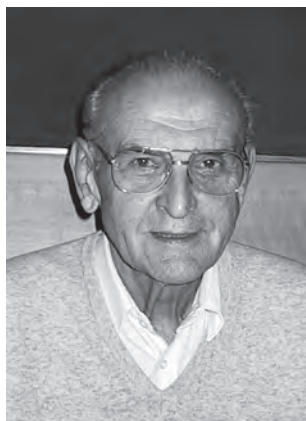
Vyvrcholením jeho kariéry se stal rok 1921, kdy byl jmenován sbormistrem Národního divadla, dirigentem činoherního orchestru a sbormistrem pražského Hlaholu. S tímto souborem provedl v Praze vrcholná díla českého i světového kantátového a oratorního repertoáru. Mimo jiné nastudoval *Devátou symfonii* Ludwiga van Beetho-

vena, *Requiem* Hectora Berlioze, *Stabat Mater* Antonína Dvořáka či *Kantátu o posledních věcech člověka* Ladislava Vycpálka.

Jako skladatel komponoval především vokální hudbu: písně, sbory a chrámové skladby.

Josef Lev (1. 5. 1832, Sázená u Velvar – 16. 3. 1898, Praha-Vinohrady) – barytonista. Zpíval od dětství na kůrech, umělecké základy získal jako sborista vídeňské Dvorní opery (1854-1863), účinkoval v Prozatímním divadle a Národním divadle do roku 1888, kde debutoval jako hra- bě Luna. Vytrvalou prací dosáhl technické virtuozity evropské úrovně, uchvacoval hudebností svých výkonů, lehkou tvorbou tónů, krásnou kantilénou a hlasovou vroucností. Byl vysoký baryton, pro jeho hlas komponoval B. Smetana barytonové role.

Těžký osud

Po dlouhé nemoci zemřel ve Vídni 2. května 2012 pan ing. Miroslav Hošťálek.

Narodil se 15. 2. 1927 v Radslavicích u Přerova na Moravě. Absolvoval gymnázium v Přerove a pak studoval na Vysoké škole ekonomické v Praze. Těsně před ukončením studia, před poslední zkouškou, byl zatčen státní bezpečností. Byl obvi-

něn z protistátní činnosti a velezrady a odsouzen podle paragrafu číslo 231. Rozsudek zněl sedmáct let. Od dubna 1950 strávil devět měsíců na Pankráci v Praze,

následovaly tři roky ve Slavkově a Jáchymov, kde prožil strašný čas. Od roku 1954 až do roku 1960 následovalo vězení v Příbrami. Při velké amnestii, která se vztahovala i na politické vězně, byl 10. května 1960 propuštěn. Ovšem nebylo mu povoleno dokončit studium, a proto se vyučil dělnickému povolání – svářečem. Pracoval v tomto povolání v Přerovských strojárnách a na výstavbě Ostravských dolů.

V roce 1968 se mu podařilo získat pas a vyjet s celou rodinou do Rakouska. Začal pracovat u firmy Olivetti, kde zůstal až do penze. Po sametové revoluci v roce 1989 byl politicky rehabilitován a univerzita mu přiznala akademický titul. S manželkou Janou se účastnil spolkového života, rád zajímavě debatoval, alespoň tak mi zůstal v živé paměti.

Čest jeho památce!

Ing. Helena Baslerová
za výbor Kulturního klubu
Čechů a Slováků v Rakousku

Upozornění

Ukončení platnosti zápisů dětí do cestovních dokladů rodičů k 26. 6. 2012

Dle zákona č. 197/2010 Sb., který novelizoval zákon č. 329/1999 Sb., o cestovních dokladech, pozbývají zápisy dětí v cestovním dokladu rodičů platnosti dnem 26. června 2012.

Po 26. červnu 2012 bude moci každý občan ČR (tedy včetně dětí) cestovat do zahraničí pouze s vlastním cestovním dokladem.

Doporučujeme všem rodičům, jejichž děti budou potřebovat vlastní cestovní pas, aby se co nejdříve obrátili na konzulární úsek Velvyslanectví ČR ve Vídni, kde jim bude telefonicky poskytnuta informace, jak dále postupovat.

Informace, včetně rezervace termínu pro podání žádosti, lze získat na tel. čísle: 01/ 899 58 155 v odpoledních hodinách (14:00-16:00 hod.).

Žádosti o osvědčení o státním občanství ČR, které pro podání žádosti o cestovní doklad nesmí být starší jednoho roku, a žádosti o biometrický cestovní pas jsou vyřizovány v úředních hodinách od pondělí do pátku od 8:30 do 10:30 hod. po předchozím telefonickém dojednání termínu návštěvy.

Prezident SR sa stretol so študentmi slavistiky Viedenskej univerzity

31. máj 2012

Prezident SR Ivan Gašparovič prijal v Prezidentskom paláci študentov Inštitútu slavistiky Viedenskej univerzity spolu s pedagógmi na čele s vedúcim inštitútu Fedorom Poljakovom.

Prezident na stretnutí vyjadril radosť zo stretnutia so študentmi slavistiky, ktorých považuje za možných budú-

cich reprezentantov Slovenska vo svete. „V tejto miestnosti odovzdávam poverovacie listiny veľvyslancom Slovenska, aby reprezentovali Slovensko. Som presvedčený, že aj vy vašim štúdiom slovenčiny budete tak trošku Slovensko reprezentovať a budete takými malými vyslancami,“ konštatovala hlava štátu.

Na Inštitúte slavistiky Viedenskej univerzity študuje slovenčinu v štyroch študijných moduloch okolo 110 študentov. Okrem poslucháčov z Rakúska a Slovenska sú medzi nimi aj študenti z ďalších európskych krajín. Prezident Ivan Gašparovič vyzdvihol skutočnosť, že prostredníctvom svojho štúdia budú poslucháči spoznávať aj Slovensko „ako nový mladý štát, ale s ľuďmi, ktorí patria medzi najstaršie národy v strednej Európe“. „Som veľmi rád, že Slovensko si po toľkých stáročiach, kedy nemalo svoj štát a vždy bolo pod niekým alebo s niekým, zachovalo svoju suverenitu a najmä kultúru, svoj jazyk a svoje územie,“ konštatoval prezident. Práve to je podľa jeho názoru základom toho, že dnes môžeme hovoriť o Slovensku ako o samostatnom, suverénom štáte, ktorý patrí spolu s Rakúskom do Európskej únie, do Schengenského priestoru a do eurozóny.

Ako ďalej uviedol Ivan Gašparovič, v dnešnom svete v období krízy nie je možné, aby sa každý štát vysporadúval s problémami sám. „Potrebujeme solidaritu a spoluprácu a takúto spoluprácu s Rakúskom máme,“ konštatoval prezident. Vyjadril potešenie, že o niekoľko dní prijme v Prezidentskom paláci aj prezidenta Rakúskej republiky Heinza Fischera, s ktorým sa pravidelne stretáva, čo je podľa jeho slov tiež príkladom dobrých vzťahov medzi SR a Rakúskom. Ivan Gašparovič sa prítomným študentom i pedagógom poďakoval za ich záujem o slovenský jazyk a kultúru zaželel im do budúcnosti veľa úspechov.

Vedúci Inštitútu slavistiky Viedenskej univerzity Fedor Poljakov označil prijatie u prezidenta SR za vyjadrenie veľkej pocty Viedenskej univerzity. V tejto súvislosti tiež vyzdvihol dlhoročné pôsobenie Ivana Gašparoviča v univerzitnom prostredí. Fedor Poljakov pripomenul, že štúdium slavistiky má na viedenskej univerzite už veľmi dlhú tradíciu a ocenil súčasné možnosti prehlbovania vzťahov medzi univerzitou a Slovenskom. Program slovistiky je na Viedenskej univerzite usporiadaný ako veľmi široký predmet a je tiež jedným zo spôsobov, ako informovať rakúsku spoločnosť o dialógu, ktorý prebieha medzi SR a Rakúskom, konštatoval vedúci inštitútu slavistiky. http://www.prezident.sk/?spravy-tlacoveho-oddelenia&-news_id=15308

Hotel Post und Kammeroper

Mit Beginn der Spielzeit 2012/13 bespielt das Theater an der Wien die Wiener Kammeroper am Fleischmarkt.

Die Wiener Kammeroper ist seit fast 60 Jahren ein fester Bestandteil des Wiener Kulturlebens, deren Geist und Charakter im Sinne des Gründers Hans Gabor erhalten bleiben soll. Nachdem sich der Bund als Subventionsgeber zurückgezogen hat, wurde gemeinsam mit dem Trägerverein der Wiener Kammeroper in Abstimmung mit der Stadt Wien, ein neues Konzept für die Bespielung ab September 2012 erarbeitet. Die Vereinigten Bühnen Wien stehen mit ihrem Know-how sowie organisatorischen und finanziellen Ressourcen durch die Nutzung von Synergien engagiert für diese Bespielung zur Verfügung.

Der Spielplan für die Saison 2012/13 umfasst fünf Opernproduktionen und sieben Portraitkonzerte. Das vielfältige Spektrum des intimen Kammeroper-Repertoire ergänzt den Spielplan des Theater an der Wien und greift zusätzlich dramaturgische Schwerpunkte aus dem Opernspielplan auf.

Mit der Gründung des Jungen Ensembles des Theater an der Wien (JET), das aus sieben hochbegabten jungen SängerInnen besteht, wird der traditionsreiche Spielort am Fleischmarkt wieder belebt. Aus über 300 BewerberInnen wurden die aufstrebenden SängerInnen ausgewählt und konnten sich bereits nach einer intensiven Ausbildung sowie Erfahrungen in internationalen Opernstudios und Ensembles bewähren. Mit einem Eröffnungskonzert am 8. Oktober stellt sich das Junge Ensemble des Theater an der Wien seinem Publikum vor.

Das Wiener KammerOrchester und Bach Consort Wien sind für die Spielzeit 2012/13 der Einladung des „Theater an der Wien in der Kammeroper“ als Opernorchester gefolgt.

Weitere Informationen:

Abonnements Kammeroper 2012/13

Das Theater an der Wien in der Kammeroper bietet für seine erste Spielzeit am Fleischmarkt vier Abonnements in bis zu vier Preiskategorien an. Attraktive Bedingungen gibt es vor allem für Frühentschlossene, die bei Buchung bis zum 30. Juni 2012 eine Ermäßigung von 30 Prozent erhalten.

Am 2. Juli 2012 um 10.00 Uhr startet der freie Kartenverkauf für alle Vorstellungen der Kammeroper für die Saison 2012/13 an der Tageskasse im Theater an der Wien sowie per Telefon (Wien Ticket +43 1 588 85) und im Internet: www.theater-wien.at.

Kontakt Abonnement-Büro:

Abo-Mail: abonnement@theater-wien.at

Fax: +43 (0)1 588 30-650

Website: www.theater-wien.at

Poznámka redakce: Z časového nedostatku jsme přejali informační text divadla. Pouze dodáváme, že se tisková konference konala 30. května v divadle hotelu Post. Jako hosté promluvili dr. Andreas Mailath-Pokorny, městský radní pro kulturu a vědu, a Mag. Thomas Drozda, generální ředitel Spojených jevišť Vídeň, oba se plně identifikují s tímto novým záchranným projektem a věří v jeho úspěšnost a jeho synergický potenciál.

Jako předseda spolku Wiener Kammeroper se představil DI Roland Geyer, který je také současný intendant Theater an der Wien / na Vídeňce, pokladní a provozní

ředitelka Mag. Renate Futterknecht, zástupkyně DI Rolanda Geyera Theater an der Wien / na Vídeňce, místopředsední Walter Kobéra – umělecký šéf Neuen Oper Wien a zapisovatel a provozní ředitel, Mag. Sebastian Schwarz, provozní umělecký ředitel Theater an der Wien / na Vídeňce.

Divadlo má 286 míst a je plánováno, že balkón bude využit pro nutnou divadelní techniku. V diskusi DI Roland Geyer vysoce chválil profesionalitu pronajímatele divadla, předsedkyni výboru družstva hotelu Post Dr. Věru Gregor.

Mag. Sebastian Schwarz, který vedle ruštiny také hovoří česky, v osobním hovoru s ing. Helenou Basler mj. řekl, že si již delší dobu pohrává s myšlenkou častějšího uvedení českých operních produkcí ve Vídni. „Vedle Janáčka ve vídeňské Státní opeře a občasně uvedení *Prodané nevěsty* v Lidové opeře se nic neděje“. Zmínil se také o zdařilé Dvořákově kantátě *Svatební košile* v divadle na Vídeňce. Uvažuje, zda by zde v Kammeroper, kde se ještě v roce 1952 hrálo české divadlo, nebylo možno uvést v další sezóně cyklus primárně českých (evt. slovanských) komorních oper. Veliký problém ale vidí v češtině, zda ji zpěváci budou schopni zvládnout.

Das Kinderbüro der Universität Wien

10 Jahre KinderuniWien – 10 Jahre Forschen, Fragen, Feiern! Wir feiern mit zahlreichen Überraschungen und vielen Neuerungen.

Von 9. bis 21. Juli 2012 werden an der 10. KinderuniWien über 4500 wissbegierige Kinder und 500 WissenschaftlerInnen in 450 Lehrveranstaltungen an fünf Wiener Universitäten und sechs Standorten gemeinsam forschen, experimentieren und Neues entdecken.

Wie es sich für ein Jubiläum gehört, bringt das 10. KinderuniWien-Jahr viele Überraschungen mit sich. Das Team der KinderuniWien tüftelt seit Wochen am vielfältigen Programm aus Vorlesungen, Workshops und Seminaren und hält einige Highlights bereit!

Neu: KinderuniVetmed und Universität Wien heuer auch in der Althanstraße (UZA)

Neben den Standorten an der Universität Wien, der Technischen Universität Wien, der Medizinischen Universität Wien und der Universität für Bodenkultur Wien können Kinder zwischen 7 und 12 Jahren erstmals auch die Veterinärmedizinische Universität Wien besuchen. An der KinderuniVetmed erfahren die jungen ForscherInnen allerlei Wissenswertes über Tiere und Tiermedizin.

Da an der Universität Wien die KinderuniWissenschaft für den Campus schon fast zu groß geworden ist, öffnet heuer erstmals die Fakultät für Lebenswissenschaften im Universitätszentrum Althanstraße im 9. Bezirk ihre Labore und Hörsäle für die KinderuniWissenschaft.

Seit 10 Jahren bringt die KinderuniWien Spaß und Spannung in den Hörsaal.

An der ersten KinderuniWien im Juli 2003 nahmen rund 1000 Kinder an 90 Lehrveranstaltungen an der Universität Wien teil. Heuer, im zehnten Jahr, ist die KinderuniWien mit rund 4500 teilnehmenden Kindern und 450 Lehrveranstaltungen eines der größten Wissenschaftsvermittlungsprojekte für Kinder in Europa. Das Konzept aus den Anfangstagen bewährt sich nach wie vor: Zwei Sommerwochen lang können Kinder ganz ohne Leistungs-

druck WissenschaftlerInnen Löcher in den Bauch fragen, gemeinsam forschen, staunen und tüfteln. Dabei besuchen sie echte Hörsäle, bekommen einen Ausweis, essen in der Mensa, machen Exkursionen, schreiben Artikel für die Unizeitung und lernen andere „Studierende“ kennen. Fördergeber wie das Bundesministerium für Wissenschaft und Forschung und die Stadt Wien unterstützen das Projekt KinderuniWien; A1 ist Partner der KinderuniWien der ersten Stunde.

Nigel Nagelneu und ab nun 365 Tage im Jahr: www.kinderuni.at <<http://www.kinderuni.at>>

Für alle die den KinderuniWien-Sommer nicht mehr erwarten können, hält die neue www.kinderuni.at viel Spannendes bereit. Die Website, die soeben online ging, lädt dazu ein, 365 Tage im Jahr zu experimentieren, spielerisch zu forschen und zu studieren und sich durch interessante Themen zu klicken. Ein Wissenschaftskalender mit vielen tollen Freizeittipps und ein Wissenschaftsstadtplan bringen zusätzlichen Wissensspaß. Und natürlich finden Interessierte hier auch alles Wissenswerte zur KinderuniWien! Möglich wurde das Projekt durch Unterstützung vom Zentrum für Innovation und Technologie der Stadt Wien (ZIT).

Die Termine der KinderuniWien 2012 auf einen Blick:

Ab 1. Juni: Programm zur KinderuniWien 2012 online unter <http://www.kinderuni.at> (Registrierung ab 5. Juni möglich).

17. Juni: Anmeldetag der KinderuniWien am Campus der Universität Wien

18. Juni bis 5. Juli: Anmeldung über Internet unter <http://www.kinderuni.at>

9.-21. Juli: KinderuniWien:

9.-13. 7.: KinderuniWissenschaft, Universität Wien (Campus), KinderuniMedizin

16.-19. 7.: KinderuniWissenschaft, Universität Wien, (Universitätszentrum Althanstraße) und KinderuniBoku,

16.-20. 7.: KinderuniTechnik

19.-20. 7.: KinderuniVetmed

21. 7.: Feierliche Sponsion im Großen Festsaal im Hauptgebäude der Universität Wien

Fotos zur KinderuniWien finden Sie im Pressecorner unter: http://kinder.univie.ac.at/kinderuni_pressefotos.html
Bildrechte: (c) Kinderbüro der Universität Wien, frei zur redaktionellen Verfügung

Rückfragehinweis: Mag.a Christine Ehardt Kinderbüro Universität Wien

Tel.: +43/1/4277-10701 Mobil: +43/664/8867 23 27

Fax: +43/1/4277-9107

Ausgewählte Ergebnisse zu den österreichisch-tschechischen Historikertagen

Schlaglichter auf die Geschichte der Böhmisches Länder vom 16. bis 20. Jahrhundert

David Schriffel/Niklas Perzi (Hg.) – jetzt neu im LIT-Verlag erschienen!

Die Schriftenreihe der Waldviertel Akademie hat bereits große Tradition. Die grenzüberschreitende Arbeit der Institution reicht bis vor das Jahr 1989 zurück und ist nach wie vor ein Schwerpunkt der Aktivitäten. Österreichisch-tschechische Publikationen haben dabei immer eine

wichtige Position eingenommen, sei es der Sammelband *Österreich-Tschechien. Unser 20. Jahrhundert* (2009) oder der Katalog *Kulturen an der Grenze* (1995) und viele andere.

In diesen Tagen hat die Waldviertel Akademie erneut ein neues Buch zu österreichisch-tschechischen Geschichte publiziert. *Schlaglichter auf die Geschichte der Böhmisches Länder vom 16. bis 20. Jahrhundert* ist im LIT-Verlag erschienen, reicht von der Neuzeit bis zum Fall des Eisernen Vorhanges und zeigt die Einsicht in die Arbeit von tschechischen und österreichischen Historikerinnen und Historiker.

„Alte Fragen, neue Antworten? Nach der Wende von 1989 hat die Historiographie zur Geschichte der Böhmisches Länder einen Aufschwung erfahren. In Tschechien durch den Wegfall der alten ideologischen Vorgaben sowie den Ausbau der institutionellen Basis, in Österreich durch die neuen Möglichkeiten von Forschung und Austausch. Diesem dienen auch die von der Waldviertel Akademie veranstalteten „Österreichisch-Tschechischen Historikertage“, deren Ergebnisse in diesem Band zu finden sind. Entstanden ist eine ebenso bunte Zusammenschau wie aufschlussreiche Einsicht in die Arbeit tschechischer und österreichischer Historikerinnen und Historiker.“

Der Sammelband wurde von den beiden Historikern David Schriffl und Niklas Perzi herausgegeben, Themenschwerpunkte sind unter anderem „Die 8er-Jahre in der österreichisch-tschechischen Geschichte“ sowie „Neueste Forschungsergebnisse in der Geschichte der Böhmisches Länder“. Auf 388 Seiten legen 25 Historiker beider Länder dabei ihre Ergebnisse vor, unter den Autoren befinden

sich unter anderem Milan Hlavačka, Stefan Karner, Martin Mutschlechner, Jan Němeček, Gerald M. Sprengnagel oder der deutsche Historiker Jan Pauer.

Erhältlich ist die Publikation zum Preis von Euro 19,90 ab sofort beim LIT-Verlag und bei der Waldviertel Akademie. Bestellungen und Anfragen werden unter waldviertel.akademie@wvnet.at oder www.waldviertelakademie.at entgegengenommen.

Zu Gast in den ältesten Herbergen Österreichs

Neue Broschüre *Gast im Kloster*

(46 Zeilen zu je 60 Anschlägen/2.433 Zeichen)

Klöster sind die ältesten Gast-Stätten und Herbergen in unserem Land. Schon in der Regel des HI. Benedikt heißt es: „Alle Fremden, die kommen, sollen aufgenommen werden wie Christus“. Klöster sind Orte religiöser Kraft. Ein Tagesbesuch oder ein mehrtägiger Aufenthalt im Kloster macht mit einer anderen Dimension des Lebens bekannt, weitab der heutigen Schnellebigkeit: innehalten, bleiben und zu sich kommen. Eingebettet in den Tagesrhythmus der Ordensfrauen, Mönche oder Chorherren können Gäste die Kraft entdecken, die in einem Kloster ruht. „Gast im Kloster“ ist auch ein Angebot für Menschen, die geistlich „auftanken“ wollen, die einen neuen Lebensrhythmus suchen.

Gäste können am Leben der jeweiligen Gemeinschaft teilnehmen, sich weiterbilden, Spiritualität einüben, ihre Gesundheit stärken oder einfach nur in Ruhe und Stille ausspannen. Gastfreundschaft kann sowohl durch Tagesbesuche als auch bei Nächtigungsangeboten erlebt werden. Mit dieser in Kooperation zwischen dem Canisiuswerk (österreichisches Zentrum für geistliche Berufe) und Klösterreich (Vereinigung von 18 Stiften in Österreich und 4 Klöstern in Nachbarländern) neu gestalteten Broschüre liegt nun eine attraktive Übersicht der vielfältigen Möglichkeiten vor.

Tagesbesuche und Seminare bei *Gast im Kloster* Klöster präsentieren sich als Orte für die Entdeckung der Stille. Die Kloster-Vielfalt reicht von „Gast im Kloster“-Angeboten mit Besuch von Klostergärten, Kulturveranstaltungen oder Ausstellungen, über Seminare in Bildungshäusern bis hin zu Kunst- und Kreativkursen. *Gast im Kloster* steht Menschen offen, die einen sinnvollen Weg zu einem ausgeglichenen Leben suchen.

Gesundheit und Fasten im Kloster

Die Marienschwestern vom Karmel in Oberösterreich widmen sich in ihren 3 Kneipp Traditionshäusern ganz dem Gast - mit den 5 Säulen nach Pfarrer Sebastian Kneipp - zur Verbesserung der persönlichen Lebensqualität. Mehrere Klöster bieten Fastenurse an, wo die Kraft der Erneuerung für Körper, Geist und Seele besonders gut zu spüren ist.

So versteht sich das Angebot *Gast im Kloster* für Menschen, die eine Auszeit vom Alltag nehmen wollen - jetzt gut dokumentiert in der neuen Broschüre *Gast im Kloster*. Kostenfrei zu bestellen bei der Klösterreich-Geschäftsstelle: ITA, Hermann Paschinger, A-3491 Straß im Straßertale, Prof. Kaserer Weg 333, Tel.: +43 (0)2735 5535-0, info@kloesterreich.at, www.kloesterreich.at, www.facebook.com/kloesterreich.

MADE 4 YOU**Design für den Wandel**

Ausstellungsort MAK-Ausstellungshalle Weiskirchnerstraße 3, Wien 1

Öffnungszeiten: Di 10:00-22:00 Uhr, Mi – So 10:00-18:00 Uhr.

Jeden Dienstag 18:00-22:00 Uhr Eintritt frei

„Wie smart sind die Technologien von Morgen? Wie bewegen wir uns in Zukunft fort? Was bereitet uns weiterhin Freude? Was erleichtert uns Arbeit und Alltag? Wie schaffen wir Gesundheitssysteme für alle? Was sichert unser (Über)Leben?“ Brisante Fragestellungen von kultureller, sozialer, ökologischer und ökonomischer Relevanz bilden mit herausragenden Designbeispielen den Rahmen der programmatischen Ausstellung *MADE 4 YOU*. Mehr als 80 intelligente und zukunftsweisende Projekte weltweit agierender Designagenturen und Unternehmen sowie junger Designtalente zeigen die Bedeutung von Design für nachhaltige Innovationen im Alltag exemplarisch auf.

Výstava Fetiš modernity

je vyústěním mezinárodního projektu RIME (Réseau international de musées d'ethnographie, International Network of Ethnography Museums), do něhož je zapojeno deset prestižních evropských muzeí z Belgie, Francie, Velké Británie, Rakouska, Švédska, Nizozemí, Španělska, Itálie, Německa a České republiky (Náprstkovo muzeum).

Jedním z cílů výstavy je upozornit na roli etnografických muzeí v současném globalizovaném světě. Snaží se také poukázat na problematiku chápání pojmu modernity výhradně jako výsady „Západu“. Reflektuje tento pocit nadřazenosti a ukazuje, že modernitu není možno chápat pouze v souvislosti s naší civilizací.

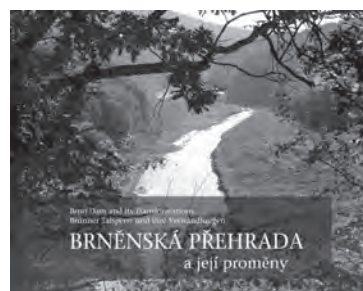
Projekt i výstava kritizuje zjednodušené vidění světa, kde jsou kladeny protiklady mezi „civilizovanou“ a „primitivní“ společností či mezi industriálním technologickým světem a rurálním nebo „tradičním“ světem.

Putovní výstava zahrnuje předměty ze všech muzeí, která se účastní projektu. Předměty budou doprovázeny díly současných umělců.

Výstava *Fetiš modernity* již proběhla v Royal Museum for Central Africa, Tervuren a Museo de America v Madridu. Z Čech poputuje do Museum für Volkerkunde, Vídeň, National Museum of Ethnology, Leden a Etnografiska mu-set ve Stockholmu.

Výstava je otevřena do 16. 9. 2012.

Prostor: Náprstkovo muzeum asijských, afrických a amerických kultur, Betlémské nám. 1, Praha 1.

Brněnská přehrada a její proměny

V publikaci jsou fotografie brněnské přehrady z let 2009 a 2010. V této době byla přehrada vypuštěna a opět napuštěna. V knize jsou vždy dva záběry ze stejného místa, tedy jeden záběr bez vody, druhý s vodou. Vznikají tak

zajímavá srovnání původního koryta řeky a jezera přehrady.

Kniha má přes 100 barevných fotografií v pevné vazbě a je trojjazyčná. Cena jednoho výtisku vč. poštovního a balného je 18,90 EUR.

Přemysl Dížka

Tel.: 607 507 874

e-mail: pdizka@seznam.cz

web: www.promeny-stoleti.wz.cz

Výstava Staletí pod vodou. Juditin a Karlův most

Ve středu 13. června 2012 proběhla unikátní akce: vyzvednutí a přesun historicky velmi cenných kamenných kvádrů z Juditina a Karlova mostu. Kameny se v minulosti zřítily do Vltavy a z jejího dna byly vyloveny při posledních rekonstrukčních pracích na Karlově mostě a v jeho bezprostředním okolí.

Kameny byly převezeny z jejich dočasného uložení na malostranském břehu Vltavy na prostranství k Muzeu hlavního města Prahy, kde se stanou součástí výstavy *Staletí pod vodou. Juditin a Karlův most*.

Výstava *Staletí pod vodou. Juditin a Karlův most* se uskuteční v době, kdy si Praha připomíná dvacet let od zápisu Pražské památkové rezervace na Seznam světového kulturního dědictví UNESCO a také deset od největší no-vodobé povodně, kterou Praha zažila v roce 2002. V této souvislosti výstava přiblíží veřejnosti nejnovější poznatky o těchto výjimečných památkách středověkého stavitelství v Praze, které byly získány výzkumem archeologů a stavebních historiků během zatím poslední etapy opravy Karlova mostu.

Představí také unikátní velkoplošné fotografie i videozáběry, pořízené při podvodních, rekonstrukčních pracích

a při potápěčském průzkumu vltavského dna v okolí Karlova mostu.

Výstava je otevřena ve dnech 18. července až 4. listopadu 2012 v hlavní budově Muzea hlavního města Prahy, Na Poříčí 52/1554, Praha 8. • www.muzeumprahy.cz

Motýli zakletí v porcelánu

Muzeum hlavního města Prahy vystavuje poprvé pro širokou veřejnost dílo výjimečného portrétisty, malíře skla a porcelánu Johanna Zachariáše Quasta (1814-1891), kterého lze nepochybně označit za vrcholného a zároveň posledního významného reprezentanta české tradice umění miniatury.

Výstava potrvá v Muzeu hlavního města Prahy, Na Poříčí 52, Praha 8 do 26. srpna 2012.

Evu Jiříčnou, Áju Vrzáňovou a další ocenila diplomacie za šíření renomé ČR

Ocenění Gratias Agit, kterým chce česká diplomacie poděkovat lidem z různých koutů světa za šíření dobrého jména České republiky, dostalo dalších dvanáct lidí. Letos jsou ocenění například mezinárodně uznávaná architektka Eva Jiříčná působící v Británii či mistryně světa v krasobruslení a šéfká výboru zahraničních Čechů Ája Vrzáňová, která žije v USA, nebo Jiří Chmel, signatář Charty 77 a zakladatel centra české exilové kultury ve Vídni. Cenu Gratias Agit, která má podobu křišťálové koule, předal ministr zahraničí Karel Schwarzenberg tradičně v Černínském paláci. Letos diplomacie mimo jiné ocenila práci Nazmiho Akimana, diplomata, podnikatele a předsedy Česko-turecké podnikatelské rady, dále mongolského režiséra loutkového divadla a pedagoga Džalajra Bjaruuzana Altan-Očira. Gratias Agit bude mít rovněž Sylva Berková Arredondová, předsedkyně českého spolku v Misiones v Argentině, a Vladimír Bláha, ochránce práv národnostních menšin a předseda České besedy v Bosně a Hercegovině.

Od roku 1997 Černínský palác cenu každoročně uděluje významným osobnostem nebo organizacím kulturního, společenského a hospodářského života za dlouhodobou činnost, kterou se výrazným způsobem zasloužili o „věhlas českých rukou a myšlenek“. Podle údajů ministerstva ji do loňska dostalo 220 lidí a institucí.

Zahraněční vysílání Českého rozhlasu: debata o vysílání do zahraničí v PSP ČR

Generální ředitel Českého rozhlasu Peter Duhan, ředitel zahraničního vysílání ČRo Miroslav Krupička a šéfredaktor zahraničního vysílání Gerald Schubert se setkali se zástupci Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR a zástupci Ministerstva zahraničních věcí, aby společnou cestou hledali řešení v otázce záchrany vysílání Českého rozhlasu do zahraničí.

Zahraněční vysílání Českého rozhlasu je v současnosti financováno z rozpočtu Ministerstva zahraničních věcí. V důsledku radikálních škrtů ze strany Ministerstva financí ale hrozí, že vynaložené prostředky nebudou v následujících letech dostatečné, což by mohlo vést až ke zrušení vysílání ČRo do zahraničí. Právě tomuto tématu se věnoval seminář pod záštitou člena Volebního výboru PSP ČR Václava Kubaty.

Úvodními tématy setkání zástupců Českého rozhlasu a členy dolní komory Parlamentu byly:

- Úvod do problematiky zahraničního vysílání,
- Zahraněční vysílání, jeho cíle a financování v evropském kontextu,
- Program a obsah zahraničního vysílání,
- Legislativní aspekty zahraničního vysílání.

„Pokládám tuto záchrannou misi za zcela klíčovou. Nemyslím si, že by Ministerstvo zahraničních věcí mělo mít do budoucna zásadní slovo v otázce financování zahraničního vysílání. Na druhou stranu, Český rozhlas sám není schopen profinancovat tento projekt. Jsou zde ale další instituce, které by chtěly ČRo finančně podporovat. Tato nelehká ekonomická situace by se podle mého návrhu tedy dala vyřešit smlouvou se státem, která by nastolila poměr mezi vysílatelem a státními institucemi. Ti všichni by se určitým obnosem na financování zahraničního vysílání podíleli,“ uvedl svou představu generální ředitel ČRo Peter Duhan.

„Je třeba si uvědomit, že Český rozhlas a jeho vysílání do zahraničí jsou nositeli informací nejen pro občany České republiky, ale i zahraniční obyvatele, diplomaty, novináře... Zjednodušeně jde o marketing naší vlasti v zahraničí. O posilování národní identity. Další škrtů výrazně ohrozí naše národní zájmy. Proto je třeba celou situaci urychleně řešit,“ dodal člen Volebního výboru Václav Kubata.

Hlasujte pro nejvýznamnějšího Čecha/Češku ve světě!

Český rozhlas vyhlásil anketu Zahraněční Čech/Češka roku 2012. Výběr nominovaných je jen na vás. Nominovat můžete krajany v zahraničí narozené, exulanty odešlé před rokem 1989, i ty, kteří odešli po listopadu 1989 – osobnosti, které dosáhly významných úspěchů ve svém oboru nebo by si zasloužily ocenění za celoživotní zásluhy. Uzávěrka je 30. 6. 2012.

Své návrhy můžete posílat prostřednictvím emailové adresy zahranicnicech@rozhlas.cz, nebo pomocí webového formuláře na <http://www.rozhlas.cz/styl/zahranicnicech>.

Anketa je příspěvkem Českého rozhlasu do série akcí, pořádaných pod názvem Češi ve světě – oslavy Dne české státnosti 2012.

Vaše redakce krajane.net

www.radio.cz

www.krajane.net

www.facebook.com/krajanenet

Jára Cimrman má na webu novou hru *Ňadra dmoucí*

Portál jarmara.at, který oslavuje život a dílo největšího Čecha – Járy Cimrmana, nabízí návštěvníkům novou herní sekci *Míčovna*. Ta obsahuje hned na začátku dvě on-line hry *Ňadra dmoucí* a *Cimrmanův kvíz geniality*, díky kterému si lidé mohou ověřit, zda je v nich špetka mistrova génia.

<http://www.novinky.cz/internet-a-pc/hry-a-herni-systemy/269711-jara-cimrman-ma-na-webu-novou-hru-nadra-dmouci.html>.

Dvě nové on-line hry *Ňadra dmoucí* a *Cimrmanův kvíz geniality* můžete vyzkoušet zdarma na stránkách: <http://www.jarmara.at/>.

GANZ NIEDERÖSTERREICH IST BÜHNE

THEATERFEST NIEDERÖSTERREICH 2012

MUSICALSOMMER AMSTETTEN

18. JULI – 11. AUGUST | MUSICAL
Der kleine Horrorladen
www.musicalsommeramstetten.at

FILMHOF WEIN4TEL ASPARN

24. JULI – 25. AUGUST | MUSIKTHEATER
Der gezähmte Widerspenstige
www.filmhof.at

SOMMERARENA BADEN

22. JUNI – 31. AUGUST | OPERETTE
Die drei Musketiere
13. JULI – 6. SEPTEMBER | OPERETTE
Gräfin Mariza
28. JULI – 8. SEPTEMBER | SPRECHTHEATER
Der Bauer als Millionär
11. AUGUST – 5. SEPTEMBER | MUSICAL
Evita
www.buehnebaden.at

STADTTHEATER BERNDORF

6. – 30. JUNI | KOMÖDIE
Das perfekte Desaster Dinner
26. JUNI – 22. JULI | KOMÖDIE
Keinohrhasen
www.berndorf.gv.at

OPERNAIR GARS

13. JULI – 5. AUGUST | OPER
Rigoletto
www.opernair.at

FESTSPIELE GUTENSTEIN

12. – 15. JULI | REVUE
Brüderlein fein im Bleichgarten
www.festspielegutenstein.at

THEATERSOMMER HAAG

27. JUNI – 4. AUGUST | SPRECHTHEATER
Der zerbrochne Krug
www.theatersommer.at

OPERKLOSTERNEUBURG

8. – 31. JULI | OPER
Don Pasquale
www.operklosterneuburg.at

SCHLOSSFESTSPIELE LANGENLOIS

26. JULI – 18. AUGUST | OPERETTE
Das Dreimäderlhaus
www.schlossfestspiele.at

LAXENBURGER KULTURSOMMER

23. JUNI – 19. AUGUST | KOMÖDIE
Der Graf von Laxenburg
www.laxenburgerkultursommer.at

HERRENSEETHEATER LITSCHAU

2. – 26. AUGUST | SPRECHTHEATER
Die letzten Tage der
Menschlichkeit
www.herrenseetheater.at

MARIA ENZERSDORFER FESTSPIELE

26. JULI – 25. AUGUST | KOMÖDIE
Umsonst
www.festspiele.maria.enzersdorf.at

SOMMERSPIELE MELK

21. JUNI – 3. AUGUST | SPRECHTHEATER
Die Päpstin
5. JULI – 11. AUGUST | MUSIKREVUE
Like a Virgin
www.kultur-melk.at

THEATER IM BUNKER MÖDLING

12. AUGUST – 1. SEPTEMBER | SPRECHTHEATER
Verräterisches Herz
www.theaterimbunker.at

SOMMERSPIELE PERCHTOLDSORF

4. – 28. JULI | SPRECHTHEATER
Macbeth
www.sommerspiele-perchtoldsdorf.at

THALHOF REICHENAU

19. JULI – 26. AUGUST | SPRECHTHEATER
Ach Arthur – ach Dilly
www.schnitzlerimthahof.at

FESTIVAL RETZ

5. – 15. JULI | BAROCKOPER
Orpheus oder Die wunderbare
Beständigkeit der Liebe
www.festivalretz.at

SHAKESPEARE

AUF DER ROSENBERG
6. JULI – 12. AUGUST | KOMÖDIE
Wie es euch gefällt
www.shakespeare-festspiele.at

NESTROYSPIELE SCHWECHAT

23. JUNI – 28. JULI | KOMÖDIE
Nestroys Jux
www.nestroy.at

FELSENBÜHNE STAATZ

20. JULI – 11. AUGUST | MUSICAL
Titanic – Das Musical
www.felsenbuehne-staatz.at

FESTSPIELE STOCKERAU

9. JULI – 18. AUGUST | MUSICAL
A Chorus Line
www.stockerau.at

WACHAU-FESTSPIELE

WEISSENKIRCHEN
25. JULI – 26. AUGUST | KOMÖDIE
Das Kamel geht
durch das Nadelöhr
www.wachaufestspiele.com

SCHLOSS WEITRA FESTIVAL

19. JULI – 19. AUGUST | KOMÖDIE
Liebe, Lust und Lüge
www.schloss-weitra.at

STYRIARTE

Die steirischen Festspiele

Familien Menschen

Graz
22. Juni bis 22. Juli
2012

Více informací
najdete na:
www.styriarte.com
nebo telefonicky
na čísle:
0043 316 825 000

Do, 28., Sa, 30. Juni & So, 1. Juli - Stefaniensaal, 20 Uhr
Stabat mater

Dvořák: *Stabat mater*, op. 58

Luba Orgonášová, Sopran
Elisabeth Kulman, Mezzosopran
Saimir Pirgu, Tenor
Ruben Drole, Bass
Arnold Schoenberg Chor
Chamber Orchestra of Europe
Dirigent: Nikolaus Harnoncourt

Preise: EUR 125 / 100 / 75 / 56 / 22

Jeweils 19 Uhr: Einführung mit Thomas Höft. Eintritt frei.

Freitag, 29. Juni - styriarteZELT, 19 Uhr

Kaffeehaus Bach

Instrumentalmusik von Johann Sebastian Bach und seinen Söhnen
Ausschnitte aus der „Kaffee-Kantate“

Neue Hofkapelle Graz
Erzähler: Thomas Höft

Preise: EUR 22 (Erwachsene) / 11 (Kinder)

Freitag, 29. Juni - Helmut-List-Halle, 20 Uhr

Vater Abraham

Pilgerlieder für Mekka, sephardisch-jüdische Balladen, archaische
Koranrezitation und aramäische frühchristliche Hymnen

Ensemble Sarband / Leitung: Vladimir Ivanoff

Preise: EUR 44 / 33 / 18

Samstag, 30. Juni - Freilichtmuseum Stübing, 17 Uhr

The Sound of Stübing

Familienmusiken im Museumsdorf

Preise: EUR 31 / 11 (Kinder von sechs bis 14)

Zu diesem Projekt erscheint ein eigener Folder.

MUSIK FESTIVAL 2012

James MacMillan © Hans van der Weerd

www.grafenegg.com/macmillan

Permanente Ausstellung
Permanent Exhibition

ASC

Arnold Schönberg – Wer ich bin
Multimediale Ausstellung
Arnold Schönberg – Who I Am
Multi-Media Exhibition

Die von Nuria Schoenberg Nono gestaltete Ausstellung beleuchtet mit Materialien aus dem umfangreichen Nachlass im Archiv des Center die verschiedenen Aspekte von Schönbergs Künstlerbiographie; mit einer Ton- und Bildpräsentation werden die Besucher – ob Liebhaber oder Fachleute – in Leben und Werk des Komponisten eingeführt.

Arnold Schönberg Center, Palais Fanto, Schwarzenbergplatz 6
Eingang Zaunergasse 1-3, 1030 Wien, Tel.: 712 18 88

21.08.12 ASC
19.30 Uhr, € 7

Int. Sommerakademie PragWienBudapest (isa)
isa-TeilnehmerInnen präsentieren Werke von Arnold Schönberg und dem Umfeld der Wiener Schule zum isa12-Jahresthema »1912 – Untergang und Aufbruch«

Kooperation
Internationale
Sommerakademie
PragWienBudapest
(isa) und Arnold
Schönberg Center

mw
universität
für musik und
darstellende
kunst wien

isa

22. internationale sommerakademie
prag wien budapest

Musikfestival
26. Juli – 26. August 2012

Semmering
Reichenau an der Rax
Payerbach
Mürzzuschlag
Neunkirchen
Raach am Hochgebirge
Grad (Slowenien)
Jennersdorf
Loipersdorf
Baden
Wien

POKYNY PRO ČTENÁŘE

Přihlášky k členství/odběru časopisu zasílejte na adresu:

Kulturní klub Čechů a Slováků v Rakousku
Kulturklub der Tschechen und Slowaken in Österreich
Schlösselgasse 18
A-1080 Wien

tel./fax/záznamník (od 10:00): **++43-1-79 88 454**

e-mail: **info@kulturklub.at, www.kulturklub.at**

Nemáme placenou sekretářku, a proto prosíme o pochopení, pokud se nedovoláte. Namluvte svá přání na záznamník, určitě se ozve. Srdečně děkujeme všem novým odběratelům časopisu a věříme, že jsou s ním spokojeni. Zároveň prosíme o Vaše ohlasy, přání, návrhy a kritiky.

Vážení členové v Rakousku, příspěvek na rok 2012 činí **33,- €** (členský příspěvek 16 € + předplatné 17 €). Členství zahrnuje: zasílání časopisu, možnost inzerce na homepage Klubu, možnost inzerce s 20 % slevou v časopise *Kulturní klub* aj.

Vážení čtenáři v Rakousku, abo-příspěvek na rok 2012 činí **35,- €**. Prosíme, uveďte na složence zkratku ABO.

Vážení členové a čtenáři ve světě (s výjimkou ČR a SR), členský příspěvek či abo na rok 2012 činí včetně poštovného **50,- €**.

Bankovní spojení: Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**
IBAN: **AT 03 1200000 683035901**
SWIFT: **BKAUATWW**.

POKYNY PRO INZERENTY (včetně cen)

Rozměry v cm	Cena v €
2,5 × 5,2	6,13
3,2 × 10,5	15,31
6,5 × 5,2	15,31
7,0 × 8,5	26,88
7,0 × 10,5	34,38
5,0 × 17,3	40,00
12,5 × 17,3	100,00

Jednorázový příplatek za rámeček a/nebo šedé pozadí: 2 €.

Kromě výše uvedených rozměrů a standardního černobílého provedení je možno po domluvě otisknout inzerát v barvě a/nebo jiné velikosti. Platba musí být uskutečněna s předstihem 14 dnů před otištěním inzerátu, a to převodem, složenkou, nebo hotově (zasláním v obálce).

Sleva pro členy Kulturního klubu: 20 %.

Bankovní spojení:

- Bank Austria, číslo účtu: **683 035 901**, BLZ: **12000**, IBAN: **AT 03 1200000 683035901**, SWIFT: **BKAUATWW**
- Česká spořitelna, číslo účtu: **1557869023**, kód banky: **0800**, účel: **inzerát**

Objednávky přijímá a případné dotazy Vám zodpoví:
Centrální telefon a fax (od 10:00): **+43-1-79 88 454**
e-mail: **inzerce@kulturklub.at**

THEATER BRETT
Münzwardeingasse 2
1060 Wien
theaterbrett@gmx.at
www.theaterbrett.at
Tel. Vorbestellungen
unter
0676/734556

PFLEGERIN AUS PRAG
24 Stunden häusliche Seniorenbetreuung
Sehr kompetent und empathisch
Hervorragende Referenzen
Gute Deutschkenntnisse auf Kommunikationsniveau
Führerschein vorhanden
Ich habe langjährige Berufserfahrung
hauptsächlich in Deutschland und Österreich
und sehr gute Referenzen.
Tel. Handy 00420 - 604 280 914
Tel. Festnetz Prag (CZ) 00420 - 233 322 434
e-mail: renatahorak@gmail.com

Kursy češtiny
Čeština pro začátečníky i pokročilé,
dr. MALÁ, tel. č. 602 36 51
Čeština – začátečníci i pokročilí,
Mag. dr. BRANDEIS,
tel./fax 0043-1-40 89 841

**RAKÚSKO-SLOVENSKÝ
KULTÚRNY SPOLOK**
Sekretariát: út 9:00-10:30, čt 18:00-19:30
Otto-Bauer-Gasse 23/11, 1060 Wien
tel. +43-1-596 13 15, fax +43-1-595 57 99
rsks@slovaci.at www.slovaci.at

KULTURNÍ KLUB
Informační časopis Čechů a Slováků v
Rakousku
Informationszeitschrift der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Schlüsselgasse 18, 1080 Wien
mobil (od 10:00): 0043-0-664-97 33 764
fax: 0043-1-79 88 454
e-mail: info@kulturklub.at
www.kulturklub.at
Knihy vydané Kulturním klubem
si můžete zakoupit/objednat přímo
v Kulturním klubu.

Galerie auf der Pawlatsche
Institut für Slawistik
Universitätscampus
1090 Wien, Spitalgasse 2-4 / Hof 3
www.univie.ac.at/pawlatsche

DŮLEŽITÉ ADRESY
Ateliér JAN, Jan a Tamara Brabenc
Spittelberggasse 7, 1070 Wien
tel./fax: 526 54 22
MOKI – Theater für Kinder
tel. 505 98 06, www.theater-moki.at

Hodiny klavíru
Info tel. 0650 967 80 80

TSCHECHISCHES ZENTRUM
ČESKÉ CENTRUM
Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitel ing. Martin KRAFL
tel.: +43-1-53 52 360
www.czechcentres.cz/vienna
e-mail: ccwien@czech.cz
www.facebook.com/TschechischesZentrumWien
Po, St, Čt 10:00-17:00
Út 10:00-18:00, Pá 10:00-16:00

SLOVENSKÝ INŠTITÚT
Wipplingerstrasse 24-26, 1010 Wien
riaditeľka: dr. Viera Polakovičová
Pond. – Štvr. 09:00-12:30, 13:00-17:00
Piat. 09:00-12:30, 13:00-15:00
Informácie: tel. 01/535 40 57

Mag. **Sylvie Šebelová**
Sprachtrainerin für Tschechisch
+43 1 920 70 48 tel/fax
+43 699 12 64 29 38 mobil
office@sebelova.at e-mail
www.sebelova.at web

SLOVENSKÝ INŠTITÚT
Slowakisches Institut
Wipplingerstr. 24-26, 1010 Wien
tel./fax: ++43-1 53 54 057
www.mzv.sk/sivieden
e-mail: si.wien@gmx.at

ZLATNICTVÍ, HODINÁŘSTVÍ
Richard Arnold - Opravy šperků a hodin;
předělávky, vlastní výroba (též z doneseného
materiálu). 1100 Vídeň, Buchengasse 88.
tel. / fax 604 54 85,
po-pá 9-12 a 14-18 hod., so 9 -12 hod.

CzechTourism Wien
Česká centrála cestovního ruchu
Herrengasse 17, 1010 Wien
ředitelka Michala SIVEKOVÁ
tel.: 0043 1 533 21 933,
fax: 0043 1 533 21 934
e-mail: info-at@czechtourism.com
www.czechtourism.com

PRÁVNÍK A ADVOKÁT V ČR
JUDr. Josef Franc
Kovářská 1169/17, 190 03 Praha 9
tel./fax: +420-284 818 008
mobil: +420-602 850 267
e-mail: Josef.FRANC@seznam.cz

s' Bowidl
Täglich ab 11:00 bis 23:00h
ALTÖSTERREICHISCHE & BÖHMISCHE KÜCHE
1050 Wien - Margaretenstraße 60 - Tel (0222) 586 09 67

STAROŽITNÍK: FIEDLER V.
Restauruje / nakupuje / prodává. Zájem
o nákup českých malířů. Zprostředkování
bude honorované. V. Fiedler, Vídeň 7,
Siebensterng. 20. Tel. 523 35 81,
mobil 0664/3566676.

Otevřeno vždy od 15. března do 31. října
BIERGARTEN · RESTAURANT
Schweizerhaus
Familie Karl Kolařík
seit 1920
1020 Wien, Prater 116, Tel. 728 01 52

Raumdekor

ANTON FLORIÁN
MALERMEISTER

TEL.+FAX **586 86 86**

1060 Wien, Hofmühlgasse 18

E-mail: raumdekor.florian@aon.at

MALEREI - STUCK
JALOUSIEN - ROLLO
ANSTRICH - TAPETEN
TEPPICHE - VORHÄNGE
STIL- UND LIFTKARNISEN
WAND- UND BODENBELÄGE
FARBEN - LACKE - WERKZEUGE
>>> *sleva pro krajany*

Restaurace
privátní pokoje

**BÖHMISCHER
HOF**

So-St 10:30-22:00 hod.
Čt 10:30-14:00 hod.

Laaerstr. 55
2111 HARMANSDORF
-RÜCKERSDORF

Tel. **02264/200 82**
www.hroch.at

**Máte problémy s identifikací
neznámých znaků?**

Obrátte se s důvěrou
na naši heraldickou kancelář!

Újezdský herold
Heraldická kancelář

VÁCLAV KULLE

Ježovická č. 114
190 16 Praha 9
Česká republika

Tel./fax:
pondělí – pátek
+420/281 972 116

Koniasch Latin Press s. r. o.

Na Hubálce 7, CZ-169 00 Praha 6
tel./fax: +420-220 511 681

KLP koniasch@gmail.com

Restaurace BÖHMERWALD – rodina Stuchlíkova

Česká kuchyně a speciality.
Osłavy pro malé i větší skupiny
v romantickém prostředí
české a slovenské restaurace.

Na Vaše objednávky se těší rodina Stuchlíkova,
1040 Wien, Argentinierstr. 66 / Wiedner Gürtel 20,
tel./fax: 505 72 34, e-mail: boehmerwald@aon.at,
www.restaurant-boehmerwald.at
otevřeno: po – ne 11-23 hod.

Restaurant

Schönbrunner Stöckl

beim Meidlinger Tor

České a slovenské speciality!

rodina

Smadišova

10:00-22:00, otevřeno po celý rok

1130 Wien, Schönbrunn, Meidlinger Tor, tel.: +43-1-813 42 29

tel./fax: +43-1-812 82 71, www.schoenbrunnerstoeckl.com

Lux Böhmisches Kuchl

SPECIALITY ČESKÉ
A MORAVSKÉ KUCHYNĚ

OTEVŘENO: pondělí – pátek
11:00-15:00 a 17:30-23:00

1080 Wien, Schloßelgasse 18

tel.: +43-(0)1-402 57 31 (Dagmar Ficenc)

KOREC und BLAŽEK OEG

Mo-Fr 09:00-19:00, Sa 09:00-15:00
17:00-18:00 – sleva 25 %

Täglich Mittagsmenü – Spezialitäten aus der ganzen
Monarchie – Trennkost- und Seniorenkarte
Simmeringer Hauptstr. 96a, 1110 Wien
Tel. +74 331 81

Přimo v nákupním centru Simmering
3 hod. parkování v garáži zdarma

Danica Korecová, fa. Korec
tel./fax: 038-7486 159
Info v reštaurácii Pressburg

**Kleines Wiener Cafe
DENIS BEZUCHA**

1080 Wien, Kochgasse 18
tel. 01/402 32 07
po – pá 9:00-22:00

so – ne zavřeno
Kavárna s českou kuchyní. Osłavy
na objednávku. Budějovické pivo.

**Výhodné ubytování ve Vídni
M. SEĎA**

Westbahnstr. 18, 1070 Wien
Tel. 524 38 73, 617 27 06

PRÁZDNINOVÉ ČTENÍ

NAŠE DĚTI ZA STODOLOU

seděly a povídaly,
jaká kdo zná zvířátka.
Znaly krávu, znaly koně,
lasičku i skalní kunu,
samozřejmě taky Puntu,
ten jim běhá pro merunu,
kočku, hrocha, vydru, slona,
někdo znal i žirafu,
někdo zebra, někdo lamu,
zkrátka hodně zvířat znaly,
jak si spolu povídaly.

– Děti, kdo kdy viděl plcha? –
Nikdo. Plch, to byla sprcha!

– Plch je zvíře zcela noční.
Šplhá v lískách, když vy spíte.
Málokdo ho v noci uží.
Je to zvíře tajemné. –

Jakub se jen poušklíbl.
– Plch je zvíře tajemné?
To je možné. Já ho neznám.
Plch však nezná zase mne. –

JÁ MÁM KOMPAS, A TEN KOMPAS,

ať je večer, ať je ráno,
ukazuje k severu.

Nevidáno neslycháno!

*To my máme doma budík,
a ten budík, na mou čest,
ať je večer, ať je ráno,
ukazuje pořád šest.*

Jana Moravcová: Pohádka zmáčená

O princezně, která se bála deště

Byla jednou jedna princezna a ta tuze ráda chodila na procházky. Každý den ráno vykoukla z okna, rozhlédla se po obloze – a když nikde neviděla ani mráček, radostí se zatočila po pokoji a pak honem běžela ven. A třebaže bylo krásně a sluníčko svítilo, princezna si s sebou brala deštník. Hrozně se totiž bála deště.

Říkala si:

„Teď na nebi žádný mrak není, ale co když se přizene? Co když začne pršet? Já si radši vezmu deštník!“

Lidi si mysleli, že je to slunečník, a tak se ani moc nedivili, když si to princezna vykračovala za krásného počasí s deštníkem v ruce po parku. Jen sluníčko nad ní udiveně kroutilo hlavou a říkalo si, že tohle se mu vůbec, ale vůbec nelíbí.

Jednou si takhle princezna vykračovala po zámeckém parku – a najednou kouká, tady jsou nějaká vrátka, o kterých dříve nevěděla! Opatrně je otevře – a už je v lese. Ale jaký to byl les!

Rostla v něm taková spousta hub, že jich tolik princezna v životě neviděla. Začala je sbírat. Nejdřív do ruky, potom do kapesníčku, a nakonec obrátila ten svůj deštník a dávala si nasbírané houby do něho.

„Hi, hi,“ ozvalo se najednou za princeznou.

Princezna se obrátila – za ní stál malý kluk s legrační čepičkou na hlavě.

„Čemu se směješ?“ zeptala se princezna.

„Hi, hi, tobě,“ zasmál se znovu kluk. „Kdo to jakživ viděl sbírat houby do deštníku?“

„A kdo to jakživ viděl, nosit takovouhle legrační čepici?“ oplátila mu princezna.

„Copak jsi trpaslík?“

„Třeba jsem,“ smál se kluk. „Ale nenosím deštník jako někdo!“

„To je slunečník,“ zalhala princezna, která se nikdy nikomu nechtěla přiznat, že se bojí deště.

„Jo, nepovídej,“ řekl kluk a prohlédl si deštník zblízka.

„Tohle je deštník a žádný slunečník!“

„Slunečník!“ vykřikla princezna.

„Deštník,“ tvrdil dál kluk.

„Jak to můžeš vědět?“ zlobila se princezna. A pak se opatrně zeptala: „Jak se vlastně pozná deštník od slunečníku?“

„No – jak!“ pokrčil rameny kluk. „Zkrátka se to pozná.“

„Ale jak?“

„Já si myslím,“ řekl po chvíli kluk, „že deštníkem voda neproteče a slunečníkem proteče.“

„No vidíš! A jak můžeš vědět, že tímhle slunečníkem neproteče voda?“

„Neproteče, protože je to deštník,“ řekl kluk. „Jestli chceš, já to zkusím.“

„Tak to zkus,“ odsekla princezna, protože nechtěla hádku prohrát.

A ten kluk s legrační čepičkou vzal princeznu deštník, vysypal z něho všechny houby a pak deštník položil na hladinu potoka. Docela na kraj – aby ho hned mohl vytáhnout, ale proud deštník vzal, odnesl ho doprostředka potoka a jako loď ho unášel pryč.

„Tak,“ vydechla úžasem princezna. „A co když teď bude pršet!“

„Vidíš,“ pokýval hlavou kluk, „přece jenom to byl deštník.“

A v tu chvíli se jako na zavolanou objevily mraky a sluníčko se za ně schovalo. Kluk si sundal čepici, nasadil ji princezně a řekl:

„Tak si aspoň schovej hlavu, ať ti nenamoknou vlasy!“

„A zrovna ne,“ řekla rozzlobeně princezna, stáhla tu čepici dolů – a plác s ní rovnou doprostřed potoka.

„No – a teď nemáme nic,“ popotáhl nosem kluk. „Tak se pojď aspoň schovat!“

Princezna chtěla ještě trucovat, ale pak si to rozmyslela a honem si za klukem vylezla do jeskyňky ve skále. A vtom začalo pršet. Kapky zvonily o kamení, klouzaly po jehličí a na trávě se z nich dělaly řady korálků.

„To je krása, vid?“ řekl kluk.

A princeznu v tu chvíli napadlo, že si opravdu ještě nikdy nevšimla, že i dešť může být hezký. Tak se smířlivě obrátila ke klukovi a řekla:

„Já ti koupím novou čepici.“

„Ale nekupuj!“ mávl rukou kluk. „To bych ti pak já musel kupovat nový deštník. Takhle jsme na tom stejně!“

„Ale já jsem princezna, já ti můžu koupit novou čepici, já mám peněz dost!“

„To je toho,“ mávl rukou zase kluk. „Já jsem taky z pohádky a nevytahuji se. Ale jestli chceš, můžeme se jít podívat podle potoka, třeba se ty naše věci někde zachytily u břehu!“

A šli. Ještě trochu přšelo, ale byl to dešť voňavý a teplý a princezně ani trochu nevadil. Došli až na kraj lesa.

Sluníčko opatrně odhrnulo cípek mraku, a když vidělo, že princezna jde bez deštníku, udiveně vystrčilo celou hla-

vu z mračen ven. A mraky se honem rozpadly a celá louka byla najednou jako pozlacená.

„Já už se musím vrátit,“ přiznala se princezna. „Já bydlím na zámku.“

„No to se ví, když jsi princezna,“ kývl hlavou kluk.

„Jé – a ty houby jsem tam zapoměla!“

„Tak si přijď zítra znovu, po dešti jich bude ještě víc,“ zasmál se kluk.

„Přijdu,“ řekla princezna a zamířila si to přes louku na cestu.

Vlasy teď měla trošičku zplihlé a sukýnku zmáčenou, ale jinak jí bylo docela dobře.

Jana Moravcová:

Pohádky pro každé počasí

Knižní klub 2005

Jáchym Topol: *Výlet k nádražní hale* (ukázka)

MĚSTO SE MĚNILO. V noci nad ním sice stejně samozřejmě jako v desátém století a jako kdykoli jindy visel měsíc v tmavý bráně, někdy plný a oteklý jako tvář opilce, jindy plaval v mracích a nebyl skoro vidět, skleněná cetka, nežhnul, ale stejně doháněl zparchantělé městské psy k šílenství.

V tomhle svitu, kdykoli měsíc dosáhl své chladný intenzity, milenci dopili láhev a vrhli se na sebe, koutky vykousaný z velký lásky, vrahoun otočil kudlou v ráně a zašklebil se, v tomhle světle hodná máma zničehonic provedla svému plaváčkovi něco úděsného a žlutá síla tekla dolů a stékala na koleje tramvajů a vlaků a ty se v té záplavě světla leskly ... pán světa chytil noc ve středu temnoty a obrátil ji naruby jako čerstvě staženou kůži, na nebi hořelo slunce. Bilo do městských zdí a chodníků a teprv teď byla špína špínou a hniloba hnilobou a byly vidět. Slunce sálalo, nutilo krev, aby se pohybovala pomaleji, tekla líně, zesládla, nebo naopak, pumpy zběsile pracovaly a krev jako by chtěla stříkat z obalu. Tak mi to alespoň připadalo, nic moc hezkého.

Město se měnilo, mříže a železné rolety po léta stažené jen k rezavění se znovu čerstvě natíraly a často teď přes ně šel i nápis se jménem. Zaprášené sklepy a špinavé putyky v bývalé židovské čtvrti se chytře měnily v luxusní obchody. K mání byly lodní kufry z minulého století, knížka diktovaná samotnou Madonnou i s jejím řetězem, taky ananasy a jemný tabák, deníky mrtvých hereček, snobská kola od formanských vozů, stejně jako karabáče, panenky, cestovní grály s krví dobrodruha, mince, podobizny Kafky, střelnice se všemi dělnickými prezidenty, hadry, kosti i kůže i všechno ostatní. Vzadu ve výloze byly dvě sošky mužů-psů, postavy shrbené pod nákladem v proutěných koších, dívaly se přes rameno a možná znaly i tvé jméno. Byly to sošky dábla, dlouho je nikdo nekupoval. Když z výkladu konečně zmizely, ulevilo se mi. Ale druhý den tam stála soška ženy s kočičí hlavou, měla havraní vlasy, zelený oči, vsazený drahý kameny, ty vlasy byly lidský. A šlo to z ní taky. Firma, které obchod patřil, se jmenovala Pozener, byli z Vídně a ve znaku měli býčí rohy.

Město se měnilo, staré rozbité zdi se strhávaly, rozpraskanou tajemnou mapu omítky přikryla reklama, chodníky dostaly nové dláždění, léta stojící plechové a dřevěné

ohrady mizely přes noc. Zchátralých baráků se ujímali majitelé a zkoušeli je měnit na hotely, hostince, velkoobchody se sklem, cestovní kanceláře. Z přízemních bytů se na ulici prodávaly dřevěné hračky, párky, noviny, časopisy, perník i zlato, podle nátury, daňový přiznání bylo k smíchu i těm zatrpklejším humoristům. Prachy nesmrděj, říkali si smraďoši a porcovali ulice a náměstíčka podle velikosti svých stánků. Na periferiích a v odlehlých čtvrtích vznikala nová centra okolo diskoték, malých obchodních domů, nových hospod. Mandl u nás v ulici se večer plnil matkami rodin. Řek mi, že sem už jen jeho bytná, tak sem ho vyrazila a nebydlí. Ten můj zas přijde dneska vožralej, minule šel s taškou na nákup, když se vrátil, potraviny hnily. Tady máte ty košile, pane, řekla mi a už koukala, abych zmizel. Jo, že nemáte drobný, vy prostě nemáte, ale dáte mi to prvního, nebo máte po županu. Ten flakxy nežere, zaslechl jsem ještě. Ale to mou žízeň po životě neukojilo. Zkoumal jsem, jak umoit svého zdravýho ducha v obchodním podnikání. Dotáhl jsem to na žoldáka litery, obchodníka se slovy, vypráskaného nádeníka.

Většina případů z okolí byla úspěšnější. Zloděj, vyděrač a opilec Dunar se stal pánem podniku Nightland, diskotéky, ve které to páchlo spáleným masem, tak usilovně si tam mafie přehazovaly z ruky do ruky horké kameny. Přid' ještě jednou, řekl Dunar vyslanci jedné cizí grázlovské větve, která si do Prahy přišla vypěstovat zlatý déšť. Přid' ještě jednou, řekl chlapíkovi, který ho sebejistě požádal o jistý obnos za ochranu, a zabiju tě. Drzouna zastřelili příští týden, dost možná se do podniku přišel jen povyrazit, nenechali ho s nabídkou podruhé ani vyrukovat. A tohle ukaž mámě, řekl Dunar jeho společníci a odborně jí přerazil klíční kost. Jeho gorilky ji pak ještě zpracovaly, ale tak, aby jakž takž přežila, a i s tím mrtvým odborníkem na ochranu ji zabalenu v zločinama potřísněném koberci vyklopili za město na smetiště.

Kolem šesté ráno jsem vrávorál kolem Nightlandu do své díry a Dunar na kapotě svého BMW zrovna snídal. Točili se okolo něj tři čtyři přioopilí slouhové a s bravurou hodnou střídání strážní mu na kapotu servírovali propečené kuřátko, saláty, pozlacená párátka, košíčky a talířky, panáky a láhve, vzduchem zněla stará dobrá ABBA. Dunar krknul a hodil po mně láhev vína, zmiz, písáříku, klidil jsem se. Nedávno si u mě objednal pár článků chválících jeho „ráj dobré zábavy“, ale já se zpozdlil, i když jsem dostal královsky zapláceno. Zřejmě v mého psacího génia stále ještě věřil, protože láhev se rozbila o zeď tak pět metrů stranou a žádný z jeho dobrmanů mi nezačal supět za krkem.

Dělníci chodili do práce s včerejší kocovinou v týle, čao, Franto, říkal jim Dunar, čao, luboši, čao, ládíne, jak se máte? Neříkal to nijak zle, BMW se lesklo jak velký černý brouk, kapota tu nálož lahůdek snesla bez újmy. Dunar se mezi svými slouhy a strážci zřejmě skvěle bavil. Dělnasové se usmívali, do vnitřností jim vidět nebylo. Ale věděli, že ví, že vědí. Byli jedné krve. Prostě Pán přišel do města vzít ti židli pod zadkem, polívku zpod lžice, tu si vraž do oka. Ten Pán z tvých synů nadělá otroky, a co víc, svý vyznavače, tvý dcery a ženy bude prodávat na ulici, peníze veme za kila: Čao, Miloši, čao, Jožíne, ty stará páko, ahoj, kuci, ahoj, ahoj. Bývalí spolužáci a kámoši a spolumuklové a spoluzaměstnanci z jedné fabriky, bývalí spolubratřiči ze školky, z církvičky, strany, armády, dřív spolu žili takřkajíc bok po

boku, pěst s pěstí, udáníčko s udáním. Teď polykali sliny, závist a nenávisť. Jednou mu někdo z nich rozbije hlavu. Za dlouho, nebo brzy, až se naplní čas.

Jáchym Topol:
Výlet k nádražní hale
PLUS
2011
120 stran

Michal Viewegh: *Román pro muže* (ukázka)

Úvod do děje

Do luxusního hotelu v Alpách přijíždějí tři sourozenci středních let – televizní publicistka Aneta, regionální novinář Bruno, soudce Cyril – a placená společnice Tali. Tu koupil hodně bohatý a cynický Cyril smrtelně nemocnému Brunovi, aby mu před koncem zpřijemnil život. Zprvu to vypadá na hodně uvolněný lyžařský zájezd, události se však hrdinům záhy vymknou z rukou. V ohrožení je už nejen Brunův život.

Před večerí jdou na půl hodiny do vířivky v hotelovém wellness-centru.

„Účast povinná,“ oznamuje všem Cyril.

Malá místnost, kterou rezervoval, je obložená světlým dřevem a dřevěné rošty jsou i na podlaze; panuje zde teplé modravé přítmí, v němž jsou kromě chlóru příjemně cítit i aromatické oleje. Cirkulující vodu ve vířivce prosvětluje několik bodových reflektorů, které v naprogramovaném cyklu postupně mění barvu. Z reproduktorů v opěrkách hlav se line relaxační hudba a na dosah Cyrilovy pravé ruky stojí nerezový kbelík s ledem a dvěma láhvemi šampaňského. Cyril sedí mezi Anetou a Tali a majetnický je objímá kolem ramen.

„Mám velmi jednoduchý vkus,“ pronese po chvíli dle očekávání. „Spokojím se vždy s tím nejlepším.“

„Jé, to je hezké!“ zvolá Tali. „To se mi líbí.“

„To je citát,“ vysvětluje Aneta. „Řekl to Oscar Wilde.“

Nechá si od Cyrila dolít. Napije se, odloží skleničku na vestavěný pultík a po hladké stěně vířivky se sesune co nejnižší, až ji explodující bublinky vody zašimrají na krku a na bradě. Natáhne nohu a palcem se dotkne Brunovy holeně. Bruno se usměje.

„Znáte ještě nějaký?“ ptá se Cyrila Tali. „Citát?“

Na rozdíl od Anety sedí o poznání výš, klokotající pěna jí olizuje košíčky plavek. Zelené světlo přechází v červené.

„Zná ještě dva,“ ušklíbne se Aneta. „První: Zahrňte mě přepychem, všeho nezbytného se mohu vzdát.“

Tali přemýšlí.

„A druhé: Umím odolat všemu kromě pokušení,“ vypraví ze sebe Bruno.

Tali zatleská.

„Jé, ten je taky hezký!“

Aneta cítí, že začíná být opilá. V tomhle stavu si vždycky připadá sexy: obvykle sedí na baru, vyhazuje si vyloupané pistácie vysoko nad obličej a pokouší se je chytat do úst. Někdy se i trefí. Některým jejím minulým nápadníkům – Anetě prolétne hlavou záblesk dvou tří vzpomínek – to ovšem sexy nepřišlo.

Proč? přemítá Aneta. Bylo jí vidět na zubní plomby? Nebo měla jazyk potažený bílým povlakem, takže vypadala jako jedna velká bakterie? Nebo byla prostě příliš rozverná? Jenže když není rozverná a odmítne například tančit na stole, chlapi si stěžují, že je usedlá. Tak co vlastně chtějí? Rozverné, nebo usedlé? Jak je to? Prase aby se v tom vyznalo.

„Tak jo, Tali,“ promluví Cyril.

Podívá se na Bruna a teprve potom na ni.

„Udělej Brunovi krátkej striptýzek, oukej? Myslím, že nastala ta správná chvíle.“

„To jako tady?“ zasměje se Tali.

Bruno cosi zachrčí.

„Jo, tady,“ říká Cyril. „Ukaž pro začátek aspoň kozy, jo?“

Aneta zavře oči.

„Nemluvte ale sprostě, ano?“ prosí Tali. „Vážně to nemám ráda.“

Vypadá jako zamračená holčička.

„To mě poser!“ zvolá Cyril. „Pohoršená striptérka! Zborcené harfy tón! Mrtvé milenky cit!“

„Citlivý buran,“ promluví Aneta do vodní hladiny. „Zdvořilý Cyril.“

Cytil mlaskne.

„No, abysme to nezamluvili,“ pohlédne Tali do očí. „Tak co bude s tím striptýzem?“

Modrá barva rychle nabývá na sytosti a vnese do místnosti napětí.

„Nech toho, Cyrile. Přestaň. Ty seš markýz de Sade mezilidský komunikace,“ vzdychne Aneta.

„Jak přestaň? Hele, vyjasněme si jedno: ona tu není pro zábavu. Ona je v práci, chápeš? Je to tak, Tali?“

Natálie přikývne rychleji, než Aneta očekává.

„No tak. Tak šup. Do práce!“

„Nebude to ale stát za moc – na tuhle hudbu,“ omlouvá se předem Tali.

„Na hudbu se vyser, Tali. Proč si doprdele vy ženský furt myslíte, že k tomu potřebujem hudbu? Když chci slyšet hudbu, jdu na koncert.“

Aneta si posměšně odfrkne.

„Kdys byl naposled na koncertě?“

„Neřek sem, že jsem byl na koncertě, slečno redaktor-co... Řek sem jenom, že kdybych chtěl slyšet hudbu, půjdu na koncert.“

„Aha.“

„Teď ale žádnou hudbu slyšet nechci. Teď chceme s Brunem vidět tyhle krásný kozy.“

Tali se usmívá. Aneta nechápe, jak to dokáže.

„Nebo snad ne, brácho?“ ptá se Cyril.

Bruno vraští čelo.

„Já se z tebe poseru, brácho!“ Ty seš přesně ten typ, kterej před příchodem uklízečky doma uklidí, co? Baba placená za úklid ti vyluxuje a ty se jí přitom vmlouváš, že jste nadrobili, vid’?

„My nemáme uklízečku,“ namítne chabě Bruno. „Luxuju já.“

„To byla metafora, ty pícuši.“

„Ke mně chodí uklízečka,“ říká Aneta vzdorně. „Jednou tejdne. A samozřejmě před jejím příchodem pokaždé trochu uklidím.“

„Tohle mi radši neříkej.“

„A vařím jí oběd, pochopitelně. Obědváme společně.“

„A co bankovní účet? Máš taky – osmnáct let po revoluci – s uklízečkou společnej účet v bance? Nebo veškerej váš majetek házíte do jedny kádě?“

„Účty máme oddělený.“

„Sláva.“

„Ale něco ti řeknu, brácho: mně jsou docela sympatický lidi, který i osmnáct let po revoluci před uklízečkou cejtěj ostych, víš?“

„A mně jsou zase nesympatický lidi, který se pokrytecky styděj přiznat k tomu, co se jim líbí.“

Cytil chopí Tali za ruce a pohybem jí naznačí, aby se postavila. Tali poslechne. Anetě to připomene dobrovolníky z publika, kteří jsou přinuceni spolupracovat s kouzelníkem. Cyril vezme do prstů dívčiny kyčle, zřetelně vystupující nad horním okrajem plavkových kalhotek, a lehkým tlakem, kterému se Tali ochotně podvolí, ji natočí čelem k Brunovi.

Miluje vztahy založené čistě na penězích. Peníze dávají mezilidským vztahům jasná, srozumitelná pravidla, říká si Cyril. Je to každopádně desetkrát lepší varianta než vztahy založené na penězích a lásce. Z toho je vždycky jenom bolestivý guláš. Cyril o tom ví své. Nadzdvihne se, rozváže Tali podprsenku a čeká. Všechny její následující pohyby bez výstrahy ovládne obvyklá striptérská nepřírozenost: komicky špulí rty, dlaněmi si nadzdvihuje ňadra a s předstíranou smyslností se houpe v bocích. Její postavě nelze vytknout ani to nejmenší, ale Aneta si nemůže pomoci, tenhle vynucený striptýz jí připadá pouze trapný. Vstává, vylézá z vířivky a odchází.

„A tohleto se zase líbí mně!“ volá za ní Cyril

Michal Viewegh
Román pro muže
Druhé město, Brno
160 stran
220 korun

Fráňa Šrámek: *Píšou mi psaní*

Píšou mi psaní
vojanští páni,
a tam stojí psáno
dvanáctého ráno
že já musím rukovat,
oh, rukovat.

Voják je voják
musí bojovat –
vloží k líci pušku,
vezme si na mušku
třeba vlastní srdce své,
oh, srdce své.

Zdrávi vzkázali,
zdrávi napsali,
já jsem rezervista,
básník, anarchista,
zpívám si a proklínám,
oh, proklínám.

Pomašíruju,
zpívat si budu:
modrý rezervista,
rudý anarchista,
v modré dálce rudý květ,
oh, rudý květ...!

Fráňa Šrámek
Modrý a rudý (1906)

Fráňa Šrámek: *Splav*

Trápím se, trápím, myslím si,
kde bych tě nejraděj potkal.

Ulice střídám, parky a nábřeží,
bojím se krásných lží.
Bojím se lesa. V poledním lese
kdo miluje, srdce své neunese.
Na můj práh kdyby jsi vstoupila,
snad bys mne tím zabila.
Chtěl bych tě potkati v lukách.

V lukách je vlání
na všechny strany, pokorné odevzdávání.
V lukách je nejprostší života stůl,
rozlomíš chleba, podáš ženě půl,
chléb voní zemí, bezpečný úsměv svítí,
až k pláči je prostý věneček z lučního kvítí,
a oblaka jdou, přeběhlo světlo, přeběhl stín,
muž má touhu rozsévače,
žena má úrodný klín...

Chtěl bych tě potkati v lukách. šel bych ti vstříc.
A až bys mi odešla, ach, zvečera již,
bys na mne nemyslila víc,
jen na prosebný a děkonný můj hlas,
jako bych jen splavem byl,
který v lukách krásně zpívat slyšel...

Fráňa Šrámek
Splav (1916)

Ukázky z díla Bohuslava Reynka

Bohuslav Reynek: *Podzimní modlitba*

Bože, kol tvých dávných zdí má duše chodí sirá,
patří toužebně a nikdo, nikdo neotvírá,

neotvírá oken, neotvírá dveří.
Zlaty, teple jsou tvé stany, ale zde se záhy zšeří,

a v mé duši záření již chladne, pohasíná;
k svému Světlu pust' ji, smutní sina

a bojí se zimy. Viz, jak mouchy, brouci
v pokoj spánku chystají se. Láska vroucí

tvá je sečteny má. – Přece méně není
duše má než oni!... Ale čím jich snění

jest mi... Nechci. Bože, otevři mi.
Bože, pust' mne k teplu; bojím se zimy.

Jdou všichni v Tebe; děti tvé, ne hosti.
Jen já jsem venku. Draví, tiší jdou a prostí.

Bože, otevři mi. A ne v spánek: do Radosti...
Bože, otevři mi do Radosti.

Bohuslav Reynek
Smutek země (1924)

Bohuslav Reynek: *V postě*

V slunném únorovém ránu,
tvrdém jako z porcelánu,
ptáče pod okny mi tiká,
volá srdcí zahradníka;
tiká tichem beze břehů,
úzkost po hladinách sněhu
neúprosných rozbíhá se,
rozpuštěna v táhlém hlase
osamělém... Velkonoce,
žel, jen jedenkrát jsou v roce,
nouze jest o vykoupení
větší nežli o chléb denní,
jehož nelze polykati
pro bolest, jež s vášní katí
hrdlo hladové nám svírá...
Pane, nedávej nám štíra,
dej nám aspoň drobty psíků,
rozhřejí se na jazyku,
který div se nevžnal kvíle...
Kraj jest jako vejce bílé
černě prožíhané stromy.
Kdy se skořápka rozlomí,
kdy jak poupě rozevře se,
jako zamrzlá tůň v lese,
a kdy ptáčeti, jež tiká,
ozve se hlas zahradníka,
který, shodiv sních a plátna,
oděn v ran roucha brunátná,
náhle osvítí nám stezku
v dlani květem snu a blesku?

Bohuslav Reynek
Rty a zuby (1925)

Bohuslav Reynek: *Kříž*

Hle, kostra z jeslí,
už není slámy,
ven jesle vynesli,
kříž sám je s námi.

Zbyla jen holá
se hřeby břevna,
bez osla, vola,
kříž, bída zjevná.

Noc bez andělů,
den bez koledy,
ran křídla tělu:
kam vzlétnou bědy –

kdy naposledy?

Bohuslav Reynek
Mráz v okně (1969)

Bohuslav Reynek: *Samota*

Samota jest dívka, která má oči jako lampy rozžhaveny touhou a vlasy předlouhé a černé smutkem. Jest žertvou na oltáři chrámu Ticha, jehož základové jsou z bolestí a zdi, žebra, klenby a věž z nadějí a rozbité vitraje z útěch. Sama pak též jest ticha jako perla, a byť byla spalována, skoná teprve v Den poslední. A takovýto chrám chová každý ve své duši, kdo poznal, že jest sám, podle obrazu Toho, Jenž jest. V každém tom chrámě, jako v arše na vodách opuštění, jsou duše zvířat, a věrně se klanějí Tvůrci. Vedle žertvené dívky pak jest z jedné strany Anděl, z druhé Satan zápasí o ni, někdy podléhá ten, podruhé onen, ale druhu zahubiti nemůže.

Bohuslav Reynek
Rybí šupiny (1922)

Bohuslav Reynek: *Stopa*

Zachvěl se krajem první sních,
veliké hvězdy do haluzí kreslí.
Slibuje radost dětských Půlnočních
těm, kteří tíhu touhy nesli.

Díváš se. Duše neví kam,
v plachosti pátrá, popaměti kráčí,
vrací se věrně k žalu pasekám
po vůni listí, po pěšince ptačí.

Pěšinka ptačí náhle ustává,
pták vznesl se a zůstala jen bílá,
bolestná krása, divá dálava,
v níž stopa Návratu se objevila.

Bohuslav Reynek
Podzimní motýli (1946)

Bohuslav Reynek: *Sen*

Procitám v časném jitře zimním, a hle, nejsem ve svém lůžku ani ve své jizbě, ale jsem venku, v řídké a tichounké atmosféře, a všechno jest v nových a lhostejných dimenzích. Jsem přikryt lesem, celým borovým lesem zasněženým, přikryt mechem, borůvkám a vřesovím a prstí, a nade mnou se spájejí koruny stromů jako skvělý a temný baldachýn na vonných sloupech, a jest pošit a sloupy posázeny živými, zelenými perlami sýkorek. A jest ve všem mnoho velebnosti a pokoje a doufání, jest právě advent a půjdou tudy zanedlouho Pastýři do Betléma, potmě, aby ve dne jim zbytečně nebylo spíláno bláznů. Víím, že půjdou mimo mne, a pošlu po nich svoji úzkost Ježíškovi, od nich ji snad

přijme. Potom pojedou tři Králové třpytni v červácích, dobře si prohlédnu též velblouda, dlouho již jsem žádného neviděl, a z duše miluji všechny bloudy...

Moje toužení jsou čím dál dětinnější, stále jsem obléván blahem, ale znenáhla již nespočívám v zemi pod baldachýnem a houpu se jako v kolébce nebo v náručí, a koruny borovic se sklánějí nade mnou vousatou Tváří Boha Otce – ne nějak jasnou a hmotnou, ale tajemně a slastně se kreslící, rozeznatelnou asi jako v úpončích a listech zamrzlých oken – a probírám se, podoben hladovému mrzáku bez zubů a bez prstů, který má skývu tvrdého chleba v kabátě...

Bohuslav Reynek
Rybí šupiny (1922)

Bohuslav Reynek: *Mrtvá kočka*

Vrak z bídy břehu,
vychrtlá, malá
kočka tu leží.
Teplou a svěží
rozdala něhu.
Smutně tu čeká
na krůpěj mléka
od luny a sněhu.
Noc po sobotě
zima je, svítá
luna kamenitá.
Stydne mrtvé kotě.
Čí vina je smyta?

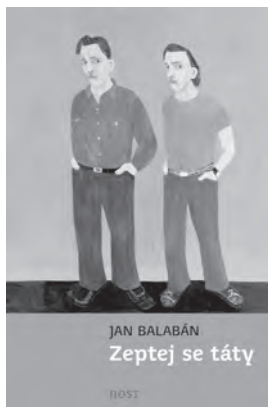
Bohuslav Reynek: *Zvěstování*

Zpěv skřivánků

Jest jasné březnové jitro, slunce vyšlo před hodinou, vody jsou ještě přikryty škraloupem ledu, ale ten se do poledne rozpustí. Skřivánci zpívají nad Nazaretem a Maria je slyší, ač má okno zavřeno, aby si v jizbě uchovala krapet milého tepla od snídaně.

V onu chvíli k ní vchází Archanděl a vyřizuje Vzkaz a Maria svoluje a podrobuje se. Jestit děvčátko pokorné a přítom a přítom sama Moudrost. A hned Izaiáš v lůně Abrahamově v svrchovaném vytržení pje „Aj Panna počne“, jako ohnivý kohout ve tři hodiny ráno tleskaje křídly kokrhá a ohlaňuje červánky a veškeren statek nato s nadějí se vzbouzí. A andělé spouštějí z nebe žebř z nečistšího světla a potom žebř nejsvětější Trojice sestupuje k Marii, která ihned se sama stává Nebem, příbytkem Božím, Archou úmluvy, Domem zlatým a Věží ze slonové kosti. A jest potřebí, aby byla takto velika a těžka, jinak by nebyla s to rozdrtit hlavu Hada, která jest nesmírná a tvrdá jako skalina plná jeskyň a v tlamě má prameny všeho zlého.

Tedy od té chvíle Bůh se vtělil v Marii a Maria v Boha a stal se div tak veliký, že nikdy ho nepochopíme. A jest večer po jasném jarním dnu, Maria, v šeré světničce čeká na Josefa a dívá se na růžový odlesk západu v okně, který za chvíli zesíná a potom zmodrá, zahoří tam hvězda, a tehdy již také Josef se vrátí.

Jan Balabán: Zeptej se táty (ukázka)

Emil si vzpomněl, jak tenkrát vy-
náseli z domu tělo zatrpklé sta-
ré paní přikryté plachtou. Zakrýt
plachtou! Tuhle klec, celý útulek,
celou tuhle krajinu zakrýt plach-
tou a přenést někam na místo
milosrdné smrti. Oddělme je ze-
leným plátnem jako na áru, ať na
ně nevidíme, když už se nezmů-
žeme na nic jiného, než myslet

na morfium. Tak jsem dokodrcal domů z nemocnice, kde
můj otec už nemohl vstát, natož vzít své lože. Spadl jsem
tváří do peřiny, brečel jsem a blekotal jsem něco o injekci,
která ukončí to trápení, tedy jeho život.

...

Hans měl takovou pověru. Nadcházející den hodnotil pod-
le toho, zda zrána potkává spíše pěkné, nebo spíše nepěkné
ženy.

Pro ty sem tam kradmo zahlédnuté hluboké oči, citlivé
rty, naklonění hlavy nebo úsměv přecházející po tváři jako
přítakání vezdejšímu životu. Hans vůbec nelitoval, že sedí
v tramvaji, a ne za volantem černého poloterénního vozu,
který teď u červených světél na křižovatce stojí vedle tram-
vaje a jehož řidič nervózně bubnuje prsty po palubní des-
ce, očividně celý vzteklý, že ho křižovatka staví na stejnou
úroveň s těmi sockami, které z oken tramvaje očumují jeho
vůz.

...

Pak se rozsvítí zelená. Černý SUV dole pod oknem vyrazí
vpřed za svou rychlostí, zbrkle a rychle jako prase ke žlabu.
Dívka se na Hanse podívá a ztratí se v davu.

Ono je to úplně jinak, řekl mu na tohle jeho ranní ča-
rování jednou mladší bratr Emil. Statisticky musí být těch
hezkých a škaredých každý den asi stejně. To jenom tvoje
oči mají někdy schopnost vybírat z toho chumlu ty krásné
a jindy ty hnusné.

...

Jan Balabán

To jen já tady stojím na okraji tmy jako bezradný puberták
a bojím se domyslet, co mi bylo řečeno o mém mrtvém
otci. Ten člověk Wolf se snaží otřást mými již tak otře-
senými modlami...

...Musím si to všechno v klidu promyslet, říkal si, a to už
bylo ve snu.

Musím se připravit na všechny otázky, než se dveře
otevrou a pozvou mě dovnitř. Proč to mám být zrovna já?
Vždyť Hans je mnohem chytřejší a výřečnější, anebo Katka
se svou institucí! Já bych tak mohl ty jejich řeči překládat
do angličtiny, aby tomu soudce rozuměl.

...Když Emila povolali dovnitř, křeslo za vyvýšeným
pultem bylo prázdné. Napravo seděla státní zástupkyně.
Ostrá, upravená žena s drahými brýlemi na očích a bo-
hatým drdolem kaštanově hnědých vlasů. Kdyby to bylo
v Americe, mohla by být kandidátkou na viceprezidentku.
Vedle jejího nablýskaného zjevu se doslova ztrácel šedý
a propadlý zjev: no ovšem, pan Petr Wolf, kdo jiný. Vlevo
na lavici obžalovaných seděl Emilův otec. Skloněnou hlavu
opřenu o sepjaté ruce a spal. Emilovi, který byl usazen na
lavici hned vedle něj, se za celou dobu nepodařilo proho-
dit s ním jediné slovo, jen šelest dechu svědčil o tom, že
žije. Mezi obžalobou a obhajobou stála bedna z leštěného
dřeva a v ní člověk, zřejmě mrtvý, naprosto bez výrazu.
Mohl to být kdokoli, a taky to kdokoli byl. Barva jeho kůže
byla jako barva otcova, když nad ním stáli v nemocničním
pokoji. Postáli jsme a neříkali jsme vlastně nic, matka, Hans
a já. Ještě jsem se tam vrátil a pomodlil se nad ním otčenáš,
takový jsem pobožný. Byl jen hrozně unavený, jako člo-
věk, který po dvacetihodinové šichtě usne kdekoliv, třeba
i u vlastního soudu.

Začněme, řekla státní zástupkyně autoritativně. Pan
Wolf se vedle ní v lavici napřimil...

V zastoupení šéfa justice zahajují řízení ve věci:

Lid versus Jan Nedoma. Jan Nedoma je obviněn,
že způsobil smrt tohoto pacienta. Zástupkyně ukáza-
la prstem se stylově modelovaným nehtem na člověka
v bedně.

A to tím, že mu neposkytl terapii odpovídající jeho cho-
robě. Chce se žalovaná strana k obvinění vyjádřit?

Otec stále spal spánkem unaveného člověka, a tak Emil
prohlásil za něj: Obviněný obžalobu v celém rozsahu od-
mítá....

Jaké skutečnosti?

Kupříkladu jak se Jan Nedoma se svým proklamova-
ným křesťanstvím a rodinným původem vůbec mohl za ko-
munismu stát lékařem, když lidé s takovým profilem nebyli
vůbec ke studiu medicíny připuštěni. Já například jsem se
nedostal ani...

Otec dále spal.

Pane obhájce, váš klient trpí po celou dobu syndro-
mem chronické únavy, proto můžete, kdykoliv bude dotá-
zán, odpovídat za něj.

Můj otec... začal Emil, ale byl přerušen.

Musíte mluvit za něj, tedy tak, jako by mluvil on. Tedy
v první osobě jednotného čísla. Rozumíte tomu?

Ano prosím. Ke studiu medicíny jsem v roce 1952
nebyl přijat z důvodů kádrových a ideových. Proto
jsem několik dalších let pracoval v různých manuálních
profesích, například v zemědělství a v dolech, abych
osvědčil svůj kladný vztah k dělnické třídě. Na základě
doporučení stranického kolektivu a štajgra, tedy mistra,

z dolu Vítězný únor v Ostravě jsem byl potom ke studiu přijat.

Vidíte? Vpadl Petr Wolf. Obelstil kádrový systém a kladný vztah k dělnické třídě jen předstíral, zatímco já jsem pracoval rukama desítky let a nedostal jsem se...

...

Považoval jsem za divné, jak mohl pan Nedoma se svým profilem dostat vedoucí místo primáře v městské nemocnici. V tom muselo být něco víc.

...

Můj otec, tedy – já jsem nikdy ve službách Státní bezpečnosti nebyl, i když jsem jí byl několikrát vyslýchán.

V jaké souvislosti?

V souvislosti se svými pacienty... Ctil jsem lékařské tajemství.

A jiné informace?

Ne, pokud vím, ne.

Co to znamená: pokud vím?

Byla jste někdy vyslýchána Státní bezpečností?

No dovolte! A zablýskala brýlemi, že to Emil cítil až v žaludku.

Kdybyste byla, věděla byste, že jejich výsledky byly velmi intenzivní a matoucí. A tak člověk...

Tedy vy.

Tedy já, si nemohu být jist, zde ze mě přece jen něco nevytáhli.

Mluvte prosím spisovně. Chcete v této souvislosti komentovat své postavení v nemocnici?

Ano. Po ukončení studia jsem, podotýkám jako internista, dostal umístěnku na patologii do Ostravy.

To nedává smysl.

Považuji to ze strany režimu za mírnou šikanu. Tři roky jsem pracoval jako pomocný patolog a až v liberálnějších šedesátých letech jsem se vrátil k interně, kde jsem postupně dosáhl funkce nikoli primáře, ale vedoucího stanice.

...

Ať tedy obžalovaný vysvětlí, jak je možné, že ve své funkci setrval i po okupaci v roce 1968, kdy byli vedoucí pracovníci prověřováni a museli vyjádřit svůj souhlas s okupací?

Můj otec, tedy – já jsem jako nestraník nemohl být vyloučen ze strany.

A pokud jde o souhlas s okupací?

Použil jsem jako mnoho mých kolegů vyhýbavou formulaci, za což se stydím. Chtěl jsem zůstat lékařem a pomáhat lidem.

...

Pane svědku, ovládejte se. Máte ještě nějaké podstatné sdělení?

Ano, mám a týká se tohoto pacienta. Pan Wolf ukázal na člověka ležícího v bedně. Tento člověk trpěl selháním ledvin a mohl žít, kdyby byl léčen na umělé ledvině a zařazen do transplantačního programu. Někteří pacienti doktora Nedomy tak žili i patnáct, i dvacet let, tento pacient však po dvou letech zemřel, protože byl léčen pouze konzervativně. Takzvaný doktor Nedoma ho nechal zemřít!

...

Obžalovaný, chcete se k tomu vyjádřit?

Ano. V té době bylo československé zdravotnictví nedostatečně vybaveno. Chyběly potřebné přístroje, preparáty a léčiva, nebo jich nebylo dost. Na celé severní Moravě byla jedna dialyzační stanice s dvanácti přístroji, tedy s kapacitou třiceti šesti lidí, zatímco potřebných pacientů bylo více než dvě stě.

A v cizině? Co kapacity v cizině?

V socialistické cizině nebyly a se západními zeměmi se nespolečně pracovalo.

Jaké bylo tedy řešení tohoto numerického rozdílu?

Tento numerický rozdíl řešily pořadníky, na nichž byli pacienti seřazeni podle perspektivnosti k terapii.

Co to přesně znamená?

Byla stanovena určitá kritéria.

Ta jste stanovil vy?

Ne, ministerstvo zdravotnictví. Měla určit, pro koho bude léčba nejperspektivnější. Ti ostatní byli léčeni konzervativně, jak uvedl svědek Wolf. Těmto lidem jsme mohli pomoci jen málo, ale bylo to dáno politikou strany a vlády.

Sestavoval jste tyto pořadníky?

P. S. Román *Zepřej se táty* zůstal v rukopisu, připravený k vydání. Jan Balabán (*29. 1. 1961) zemřel nečekaně ve spánku dne 23. 4. 2010 v Ostravě.

Jan Balabán: *Zepřej se táty*
Host Brno, 2010

KRÁTCE Z HISTORIE

1412

červenec

Protiodpustkové bouře v Praze přinesly zatčení tří řemeslnických tovaryšů, kteří byli přes prosbu Husovu a dalších univerzitních mistrů popraveni. Král Václav se rozešel s Husem, nemínil trpět v Praze anarchii. Vydal zákaz demonstrací (z prodeje odpustků měl příslibený finanční podíl).

polovina srpna

Papežský legát přinesl z Říma novou klatbu na Husa, na Prahu byl uvalen interdikt (zákaz církevních obřadů a úkonů). Hus odešel na venkov, kde napsal řadu prací a kázal v okolí Kozího Hrádku.

1432

31. srpna – 6. září

Kutnohorský sněm zvolil hlavní účastníky delegace husitů na basilejský koncil.

1532

Karel V. vydal hrdelní řád, který se týkal čarodějnictví. Trestní soustava této tzv. Caroliny byla velmi krutá (setkáváme se zde s tresty jako čtvrcení, pohřbení za živa, narážení na kůl, upálení, utonutí apod.).

1612**červen**

Volba a slavnostní korunovace Matyáše II. císařem. Císař se se svým dvorem a s českou dvorskou kanceláří odstěhoval do Vídně.

1622**březen**

Ferdinand II. zabavil Karlově univerzitě privilegia a nekatoликтí mistři ji museli opustit. 14. listopadu byla univerzita odevzdána jezuitům.

1742**11. června**

Uzavřena předběžná mírová dohoda ve slezské Vratislavi. Pruský král Friedrich II. získal téměř celé Slezsko a hrabství Kladské (celkem 40 182 km²). V monarchii zůstala část Slezska o rozloze 5 147 km² a byla organizovaná jako samostatná země. Hlavním městem se stala Opava.

28. července

V Berlíně uzavřen definitivní mír mezi Pruskem a habsburskou monarchií. Český stát byl ztrátou Slezska citelně zmenšen. Slezsko představovalo i významnou hospodářskou výkonnou zemi (textil).

5. srpna

Počátek obléhání Prahy habsburskou armádou pod vedením Karla Lotrinského. Obléhání trvalo několik měsíců, obyvatelstvo trpělo hladem.

1792**14. července**

Ve Frankfurtu nad Mohanem se konala korunovace Františka II. za římskoněmeckého císaře (šlo o korunovaci posledního panovníka Svaté říše římské).

9. srpna

Korunovace Františka II. českým králem. Tři dny poté byla korunována českou královnou jeho žena Marie Terezie Neapolsko-Sicilská.

1812**červen, červenec**

Napoleonovu půlmilionovou armádu doplnil třicetitisícový pomocný rakouský sbor v čele s knížetem Karlem Schwarzenbergem, který však do válečných akcí vůbec nezasáhl (existovala tajná dohoda s carem Alexandrem I.).

1832**1. srpna**

Začala pravidelná nákladní doprava na koněspřežní železnici z Českých Budějovic do Lince. Používala se také i k osobní dopravě.

1842-1845

Byly zahájeny přípravné práce na stavbě Severní státní dráhy Olomouc – Praha. K slavnostnímu otevření došlo 20. srpna 1845. Severní dráha navazovala v Olomouci na odbočku Severní dráhy Ferdinandovy, čímž Praha byla spojena s Vídní.

1862**1. června**

Konalo se první veřejné sokolské cvičení v sále U Apola v Ječné ulici v Praze.

1882**18. června**

V Praze na Střeleckém ostrově proběhl I. všesokolský slet za účasti 1 600 sokolů z Prahy a 76 venkovských jednot.

29. června

Ministerským nařízením bylo ustanoveno, aby s ohledem na potřeby státní služby prokázali všichni posluchači právnické fakulty české univerzity při státních zkouškách znalost němčiny. Proti tomuto rozhodnutí se ohradil studentský spolek Všeherd. Studující práv na německé univerzitě v Praze znalost češtiny nemuseli prokazovat.

1892**2. srpna**

Vydán zákon zavádějící korunovou měnu v habsburské monarchii a nahrazující rakouský zlatník.

1902-1903

Uvedena do provozu první česká elektrická místní dráha Tábor – Bechyně (projekt i zařízení dodala Křižíkova firma).

1922**1. července**

Na Staroměstském náměstí v Praze se konala pietní smuteční slavnost, při níž došlo k vystavení ostatků Neznámého vojína, převezeneých od Zborova.

13. července

Vydán tzv. Malý školský zákon, který upravoval vnitřní poměry v obecném školství (například mezi povinné předměty byla zařazena občanská nauka a ruční práce, povinný tělocvik a nauka o domácím hospodářství).

1942**4. června**

Novým zastupujícím říšským protektorem byl jmenován K. Daluge.

10. června

Na základě vykonstruovaných obvinění došlo ze strany nacistů k barbarskému vyhlazení obce na Kladensku – Lidic. 192 mužů bylo zastřeleno, 196 žen odvečeno do koncentračního tábora v Ravensbrücku a 104 dětí posláno do tábora v Lodži (z nich bylo 82 usmrceno). Obec nacisté vyrabovali, poté budovy zapálili a celou vesnici srovnali se zemí.

17. června

Na přímý pokyn z Berlína zahájilo činnost Kuratorium pro výchovu mládeže v Čechách a na Moravě. Kolaborantská organizace byla zaměřena na převýchovu české mládeže v nacionálně socialistickém duchu. Vedoucím byl jmenován ministr školství a národní osvěty E. Moravec.

18. června

Po atentátu na Heydricha byl zradou K. Čurdy odhalen tajný úkryt parašutistů v kryptě pravoslavného kostela sv. Cyrila a Metoděje v Resslově ulici v Praze. V obklíčení zde zahynuli oba aktéři atentátu spolu se svými pěti druhy.

24. června

Osada Ležáky na Chrudimsku se stala obětí nacistů. Za existenci tajné radiostanice v místním mlýně bylo všech devět usedlostí vyrabováno a zapáleno, 33 dospělých obyvatel též večer zavražděno na popravišti v pardubickém Zámečku a dalších 21 obyvatel (včetně jedenácti dětí) zahynulo později v plynových komorách vyhlazovacího tábora v Chelmnu.

5. srpna

Britská vláda odvolala svůj podpis pod Mnichovskou dohodou. S podobným prohlášením vystoupil i francouzský Národní výbor vedený generálem de Gaullem, když označil 29. září Mnichovskou dohodu od počátku za neplatnou.

1972**9. – 10. června**

V Praze proběhl sjezd Československé strany lidové. Lidová strana se přihlásila k aktivní podpoře politiky KSČ a musela za svého čestného předsedu zvolit J. Plojgara.

12. – 15. června

V duchu normalizační politiky se konal v Praze VIII. všeodborový sjezd, který jako hlavní úkol odborů viděl v rozvoji pracovní iniciativy a socialistického soutěžení.

červenec – srpen

Před soudy stanulo 47 osob domácího opozičního hnutí. Procesy se setkaly s protesty řady komunistických i socialistických stran a odborových organizací v západní Evropě a uzavíraly první etapu tzv. normalizace.

1992**5. – 6. června**

V zemi se uskutečnily parlamentní volby. V ČR zvítězila koalice ODS-KDS.

8. června

Prezident Havel pověřil V. Klause jako předsedu vítězné ODS, aby zahájil jednání s Hnutím za demokratické Slovensko (HZDS), vítězem parlamentních voleb na Slovensku.

2. července

Prezident V. Havel jmenoval novou federální vládu.

3. července

Poslanci Federálního shromáždění v prvním dvoj kole nezvolili prezidenta ČSFR. Jediným kandidátem byl V. Havel.

8. července

Začalo druhé kolo první kupónové privatizace.

16. července

Zvláštní posel ruského prezidenta B. Jelcina odevzdal V. Havlovi tzv. zvací dopis z roku 1968 a dopis A. Kapka L. I. Brežněvovi s žádostí o pomoc proti „hrožícímu nebezpečí kontrarevoluce“ v Československu.

17. července

Poslanci SNR schválili Deklaraci Slovenské národní rady o svrchovanosti SR.

20. července

Přesně v 18 hodin abdikoval československý prezident V. Havel.

23. července

V Bratislavě se dohodli představitelé ODS a HZDS na ústavním zániku československé federace.

18. srpna

Skončilo druhé kolo kupónové privatizace.

26. srpna

V Brně proběhlo 6. kolo jednání ODS a HZDS. Bylo mj. dohodnuto, že federace koncem roku skončí a od 1. ledna 1993 mají vzniknout dva samostatné státy.

2002**Z denního tisku:****Synagoga v Boskovicích na Blanensku**

Po čtrnácti letech oprav, které si vyžádaly přes 12 milionů korun, bude koncem června veřejnosti představena ži-

dovská synagoga v Boskovicích na Blanensku. Bude v ní expozice věnovaná židovskému osídlení města. Památka je unikátní svojí výzdobou, kterou tvoří náboženské texty, obrazy rostlin a zvířat. Boskovice patřily k hlavním židovským centrům na Moravě. Synagogu vystavěl v roce 1639 stavitel Silvestr Fiota. O několik let později získala unikátní výzdobu od Židů z Haliče, kteří na Moravu uprchli před pogromy kozáků. Boskovická židovská komunita byla nejpočetnější v polovině 19. století. Ze 458 boskovických Židů přežilo druhou světovou válku, deportaci do nacistických koncentračních táborů, pouze čtrnáct.

České vysoké učení technické slaví 295 let od svého vzniku

Pražské České vysoké učení technické (ČVUT) zahájilo v Betlémské kapli oslavy 295. výročí svého vzniku. K pravděpodobnému vyučování inženýrství vyzval české stavy svým dokumentem císař Josef I. v roce 1707. O deset let později Stavy vydaly dekret o ustavení profesury a stanovily zahájení výuky na leden 1718. Od roku 1879 mohla instituce mít v názvu označení „vysoká škola technická“. V roce 1920 změnila název na České vysoké učení technické. Za okupace byla od roku 1939 uzavřena. Po roce 1948 prošla personálními čistkami i organizačními změnami. Od roku 1993 má ČVUT šest fakult – stavební, strojní, dopravní, architekturní, elektrotechnickou, jadernou a fyzikálně inženýrskou.

Problémy českých maturit

Doba maturit je v České republice v posledních letech považována také za čas, kde se v médiích o podstatě a kvalitě této „zkoušky dospělosti“ v prostředí českých středních škol vede sáhodlouhá diskuse. Ministerstvu školství se před časem nepodařilo prosadit ve sněmovně princip jednotné státní maturity. Stále však jeho představitelé společně s většinou odborníků trvají na nutnosti stávající stav reformovat. Představitelé ministerstva kupříkladu poukazují na fakt, že se v České republice maturuje z více než dvou tisíc předmětů, což ve světě údajně nemá obdobu. Během překotné liberalizace školství počátkem devadesátých let vzniklo obrovské množství oborů, z nichž lze maturovat. Ministerstvo v současné době vyvíjí značné úsilí, aby počet oborů byl redukován zhruba na tři sta kmenových oborů. Největším kamenem úrazu však zůstává nestejná kvalita maturit na různých školách. I srovnávací výzkum ukázal, že právě Česká republika patří mezi země s krajně nejednotnou úrovní středních škol. I zde vidí většina odborníků kořen problémů v přehnaně optimistické zakládání vlně středních škol počátkem devadesátých let, která sice pomohla prolomit zkostnatělý předlistopadový systém ve školství, ale na druhé straně přispěla k neúměrnému růstu počtu škol a k rozmělnění jejich kvality. Vzhledem k zájmu České republiky o vstup do Evropské unie není vyloučeno, že se po volbách pokusí nový (či staronový) ministr školství opět prosadit reformu maturitních zkoušek, která by vedla k něčemu jako státní maturitě. Musí však pro svůj návrh získat větší podporu, než se to povedlo současnému sociálnědemokratickému ministrovi E. Zemanovi při jeho boji o schválení nového školského zákona.

(MaFr)

Ve volbách zvítězili sociální demokraté

Po čtyřech letech vlády se sociální demokracie v čele s Vladimírem Špidlou stala opět nejsilnější stranou v zemi. Ve

volbách deklasovala své soupeře. Druhým vítězem voleb se podle analytiků stali komunisté, kteří získali devatenáct procent, což je nejvíc od listopadu 1989. Jako jediní si tak v dolní sněmovně polepši co do počtu poslanců. Mezi poraženými jsou pravicové strany. Václav Klaus a jeho ODS sice skončila ve volbách druhá, nicméně ambice měla větší než prohrát s ČSSD o šest procent hlasů. Posledním parlamentním uskupením se stal dvojblok demokratických stran KDU-ČSL a Unie svobody, který vystupoval pod názvem Koalice. Nejsilnějším mužem české politiky a budoucím předsedou vlády je po víkendů Vladimír Špidla, kterého prezident Václav Havel pověřil, aby začal jednat o složení nové vlády.

Atentát na Heydricha měl svůj význam, míní prezident Havel

Prezident Václav Havel míní, že atentát na zastupujícího říšského protektora Reinharda Heydricha měl svůj význam. Řekl to při vzpomínkovém aktu k 60. výročí hrdinné smrti československých parašutistů, kteří se na atentátu v květnu 1942 podíleli. Prezident rovněž vzpomněl oběti, které následovaly při nacistické odplatě za smrt muže, kterého do protektorátu Čechy a Morava Hitler vyslal v době silicího protifašistického odboje. „Atentát na Heydricha byl jasným signálem okolnímu světu, že jsme země porobená, země, která je v odporu k okupační moci. Proto poté okolní svět uznal českou exilovou vládu a z druhé světové války jsme vyšli jako vítězný stát,“ zdůraznil Havel při panychidě v pravoslavném chrámu Cyrila a Metoděje v pražské Resslově ulici. V jeho kryptě svedli parašutisté poslední boj. Pietního aktu se zúčastnili i předseda Senátu Petr Pithart a ministr obrany Jaroslav Tvrdík. Zástupci armády položili věnce k pamětní desce, která spolu se stopami po střelbě připomíná někdejší události. Na desce jsou jména sedmi parašutistů včetně Jozefa Gabčíka a Jana Kubiše, kteří 27. května 1942 Heydricha smrtelně zranili.

60 let od vyhlazení obce Lidice

Význam československého odboje proti fašismu, ale i roli českých kolaborantů za druhé světové války připomněli 15. června při pietním aktu v Lidicích na Kladensku předseda vlády Miloš Zeman a vicepremiér Vladimír Špidla. Podle Špidly bylo vyhlazení Lidic před šedesáti lety symbolem absolutní krutosti, současně ale výrazem síly česko-

slovenského odboje. Mimo četných delegací z celého světa se z dalších členů vlády pietního aktu zúčastnili a proslovy pronesli předseda senátu Petr Pithart a ministr kultury ČR Pavel Dostál. Z Rakouska se zúčastnila početná delegace odbojářů „Arbeitsgemeinschaft der Widerstandsverbände“, mezi kterými se také nacházel pan Ludvík Kolín, pí Irma Trksaková, která přežila koncentrační tábor v Ravensbrücku, a další.

Jedna z lidických žen Míla Kalibová: „Byla to pro nás tragická událost. 27. května 1942 provedli dva parašutisti čs. armády v Anglii Jozef Gabčík a Jan Kubiš atentát, při němž byl Heydrich v Praze smrtelně zraněn a 4. června zemřel. Bylo zahájeno rozsáhlé pátrání po pachatelích atentátu a na uvedení stopy vypsána vysoká odměna, kdo schvaloval čin, byl zatčen a také popraven. Přesto gestapo nemělo žádnou stopu. 3. června 1942 slánský továrník Jaroslav Pala předal kladenskému gestapu dopis určený jeho zaměstnankyni Anně Marusczačkové z Holous u Slaného tohoto znění:

»Promiň, že Ti píši tak pozdě, a snad mě pochopíš, neboť víš, že mám mnoho práce a starostí. Co jsem chtěl udělat, tak jsem udělal. Onoho osudného dne jsem spal někde na Čabárně. Jsem zdrav. Na shledanou tento týden a pak se již neuvídíme, Milan.«

Pisatel dopisu, Václav Řícha z Vrapic, ženatý muž, zamýšlel tímto způsobem ukončit známost se svobodnou dívkou a vzbudit dojem, že se zdržuje ilegálně v křivoklátských lesích. Pisatel i adresátka byli zatčeni a při jejich výslechu gestapo získalo jména.“

(Pozn. redakce: U výslechu mluvila Anička o tajemném Milanovi. A dodala, že ji jednou požádal, aby přes svou známou vyřídila u Horáků v Lidicích, že Pepi Horák je v Anglii a má se dobře. Zatčený Řícha, jak stojí v protokolech, neustále opakoval, že potkal lidického Horáka. Nacisté věděli, že obyvatele Lidic Horák a Stříbrný působí v zahraniční armádě, začalo jim být jasné, že původci atentátu jsou parašutisté z Anglie. Navíc gestapo sledovalo lidickou stopu už dlouho před těmito událostmi. Na podzim roku 1941 padl do rukou nacistů československý parašutista František Pavelka – mezi záchytnými adresami měl také adresy Horáků a Stříbrných. Nikdy je však nekontaktoval. Tak milostná epizoda vedla k tak strašnému konci. Osud Lidic byl zpečetěn.)

800 let tak zvané Zlaté buly sicilské

1212 – 2012

Privilegium Fridricha II., „voleného římského císaře“ a sicilského krále, vydané v Basileji 26. září 1212 pro českého krále Přemysla Otakara I., od 20. století známé jako „Zlatá bula sicilská“, je dnes patrně nejznámějším a v široké veřejnosti nejpoblárnějším dokumentem českých dějin. Osm století, jež v tomto roce uplynou ode dne vydání uvedeného privilegia, si zaslouží připomenout okolnosti jeho vzniku ve vztahu k vývoji českého státu a význam, jež ve své době mělo.

Raně středověký český stát vznikl a rozvíjel se ve složitých mocensko-politických podmínkách středu Evropy 10. až 12. století, především pod stálým tlakem říše vý-

chodofranské a později římsko-německé. Vznikl jako stát domácí dynastie Přemyslovců a slovanské, české národnosti. Českému státu předcházela Velkomoravská říše, jež dosáhla největšího mocenského vzepětí za knížete Svatopluka (870/871-894) a zanikla mezi lety 906-907. Křest knížete Bořivoje (zemřel před 890) – prvního historického Přemyslovce – na Svatoplukově dvoře otevřel cestu k christianizaci Čech a vzniku přemyslovského státu. Bořivojovi potomci, politicky orientovaní na východofranskou říši, vládli až do roku 935 křesťanskému „státečku“ ve středu české kotliny, s centrem na hradišti Praha (šlo o Pražský hrad). Zrod českého raně středověkého státu je podle dnešních poznatků dílem Boleslava I. (935-972), spojovaného s vraždou vládnoucího staršího bratra, svatého Václava. Boleslav ovládl „pohanský“ zbytek Čech,

dobyl Moravu, expandoval do Slezska a dál na východ. Také vyjednával o zřízení pražského biskupství, což se však zdařilo až po jeho smrti, roku 973. Knížata 10. století si vykupovala mír od říše placením tributu. Zásadní změna nastala roku 1004, po vytažení Poláků Boleslava Chrabrého z Čech králem Jindřichem II., kdy kníže Jaromír (a již roku 1002 neznámý Vladivoj) přijal od krále svou zemi v léno. Český stát, vnitřně zcela suverénní, se tak stal specifickou součástí široce pojaté římsko-německé říše. Udělení léna novému vládnoucímu knížeti římským králem či císařem vždy předcházela svobodná domácí volba, kdy kníže, za souhlasu „všech Čechů“, tedy českých velmožů a předáků, byl dosazen na kamenný stolec na Pražském hradě. Podle ustanovení knížete Břetislava I. (1035-1055) měl vládnout vždy nejstarší člen dynastie. Mladším Přemyslovcům svěřoval kníže sobě podřízené „úděly“ na Moravě, jež byla trvale spojena s Čechami od let 1019-1020. Rovněž pražského biskupa vybíral český kníže se souhlasem „Čechů“ a říšský panovník mu udělil pouze investituru. Klíčový význam pro domácí a zahraniční politicko-církevně-národní identifikace elity přemyslovského státu pak měla postava sv. Václava, uctívaného od konce 10. století. Tento světec byl od 12. století chápán jako věčný kníže a vládce Čech, který svěřuje moc do rukou konkrétního přemyslovského knížete, politicky respektujícího české velmože („čeleď sv. Václava“). Lenní povinnosti vůči římsko-německé říši, spočívající především v účasti na říšských shromážděních a válečných výpravách, se vztahovaly pouze na vládnoucího knížete, který byl však ve své zemi suverénním pánem. Míra této závislosti byla úměrná momentální politické, ekonomické i vojenské síle obou stran a státnickým schopnostem jejich panovníků.

Přemyslovci trvale usilovali o získání královské koruny. V důsledku první krize českého státu kolem roku 1000 nevyužili – na rozdíl od vládců Polska a Uher – možnost dosáhnout sblížením s císařem Otou III. dědičné královské hodnosti. Královskou korunu získal jako první z českých knížat pro svou osobu Vratislav (1061-1092). Císař Jindřich IV. ocenil Vratislavovu zásadní pomoc v zápase s papeží a s ostatními odpůrci roku 1085 udělením hodnosti českého a polského krále. Druhým českým knížetem s královským titulem byl až Vladislav (1140-1172), spojenec Fridricha I., zvaného Barbarossa, který mu udělil královskou hodnost roku 1158. Na počátku sedmdesátých let chtěl Vladislav prosadit za svého nástupce syna Bedřicha (Fridricha), a to bez ohledu na právo ostatních Přemyslovců a bez volby a schválení českými velmoži. Podcenil složitou vnitřní situaci v českém státě a spoléhal se pouze na císaře. Když však roku 1172 abdikoval v Bedřichův prospěch, císař Fridrich I. udělil léno Přemyslovcům z konkurenční linie. Tím započala vážná vnitřní krize českého státu, trvající čtvrt století, jež umožnila císaři Fridrichovi a poté jeho synovi Jindřichovi VI. hrubě zasahovat do vnitřních českých záležitostí. Oba císaři sami určovali, kdo se stane vládnoucím knížetem a očekávali, že jimi ustanovený kníže bude poslušně plnit jejich vůli. Český stát zažíval četné mocenské zvraty, někdy provázené ničivými válečnými střetnutími Přemyslovců a jejich spojenců. V letech 1192 až 1193 získal vládu Přemysl, dnes známý jako Přemysl Otakar I., čtvrtý ze synů krále Vladislava. Byl však svržen a uprchl do ciziny. Na jaře roku 1197 vpadl Přemysl s vojskem neúspěšně do Čech. Podruhé vtrhl do země na

podzim téhož roku, tentokrát proti Vladislavu Jindřichovi, svému mladšímu bratrovi, kterého čeští velmoži zvolili knížetem. Obě vojska se setkala 6. prosince 1197. K bitvě nedošlo, neboť Vladislav z vlastní vůle předal vládu staršímu bratrovi.

Přemysl (1197-1230), pro zahraničí užívající jméno Otakar, vstoupil do evropské politiky s cílem vytěžit pro sebe a svůj stát maximum z trvalého úpadku centrální panovnické moci v římsko-německé říši, který započal smrtí Jindřicha VI. Nejdříve byl spojencem král Filipa Švábského z dynastie Štaufů proti Otovi IV. z rodu Welfů. V září 1198 nechal Filip v Mohuči Přemysla korunovat na krále a vydal mu nezachované privilegium, jehož obsah se později promítl do textu tzv. Zlaté buly sicilské. Roku 1203 Přemysl podpořil krále Otu, který mu v táboře před Merseburgem potvrdil jeho svobody a Přemysl byl 24. srpna znovu korunován. Tím získal podporu papeže Inocence III. Po Otových vojenských neúspěších Přemysl přešel k Filipovi, avšak když byl Filip roku 1208 zavražděn, znovu se přiklonil k Otovi. Tehdy Inocenc III. uznal Přemyslovu dědičnou královskou hodnost. Nakonec se Přemysl postavil proti Otovi, na stranu mladičkého Fridricha II., Štaufa, syna Jindřicha VI., zvoleného roku 1212 římským králem. Fridrich pro něho vydal 26. září 1212 v Basileji privilegium, od 20. století zvané Zlatá bula sicilská podle zlaté pečeti – buly – užívané Fridrichem jako sicilským králem. Přemyslovi byla potvrzena královská hodnost s tím, že on i jeho nástupci mají držet české království dědičně. Fridrich stanovil, že římská panovníka potvrdí království (udělí v léno) jen tomu, kdo bude v Čechách zvolen králem a že čeští králové mají držet království ve všech jeho hranicích (tj. všechna území, jež ke království náleží či náležela) a udělovat investituru svým biskupům. Další ustanovení se pak týkala účasti českých králů na říšských sněmech a na císařské korunovační cestě do Říma.

Tak zvaná Zlatá bula sicilská symbolicky uzavírala raně středověkou etapu vývoje českého státu a právně anulovala důsledky jeho krize z konce 12. století. Český stát se za Přemysla Otakara I. změnil v obecně uznané dědičné království, v němž trůn vždy získával králův prvorozený syn. České království, součást Svaté říše římské, zaujalo klíčovou pozici ve střední Evropě a ve 13. století vstoupilo do zápasu o mocenskou převahu v tomto regionu. V průběhu uvedeného století, za přemyslovských králů, prošel český stát převratnými ekonomickými a společenskými změnami, v jejichž důsledku se stal vrcholně středověkým státem západoevropského typu.

Zlatá bula sicilská je od svého vzniku součástí archivu českých králů a starého českého státu, zvaného „Archiv České koruny“, který je národní kulturní památkou České republiky a je uložen v Národním archivu v Praze. U příležitosti 800. výročí vydání Zlaté buly sicilské otevírá Národní archiv svůj trezor a zcela výjimečně vystaví tuto listinu široké veřejnosti v originále ve své hlavní budově v Praze 4-Chodovci ve dnech 27. až 30. září 2012. Společně se Zlatou bulou sicilskou veřejnost zhlédne i originály dalších dvou listin, vydaných Fridrichem II. rovněž 26. září 1212 pod stejnou zlatou pečetí, a také listinu Karla IV., vydanou v Praze 7. dubna 1348 a zpečetěnou opět zlatou pečetí, v níž potvrdil a rozšířil některá ustanovení Zlaté buly sicilské.

PhDr. Zdenko Čumlivski, Národní archiv

Česky a slovensky mluvící lékaři ve Vídni

MUDr. Jiřina BODNAR
choroby kožní a pohlavní
po, čt 14-18:30, út 8-13, pá 8-11
Josefstädterstr. 3/4-5, Wien 8
tel. 406 99 41

MUDr. Vít DOLEŽAL
zubní lékař (všechny pokladny)
Kegelgasse 14 / Top 12 (vchod ze Seidl-
gasse 12), 1030 Wien, tel. 713 72 66

MUDr. Eva DRŠATA
oční lékařka (všechny pokladny)
Favoritenstr. 8/2, 1040 Wien,
po, st – odpoledne; út, čt – dopoledne
termín po dohodě na tel. 587 54 27

MUDr. Kamila HAJEK
soukromá léčba homeopatií
Ada-Christen-Gasse 2/F/8, Wien 10
tel. 689 22 80

MUDr. Hana LION
zubní lékařka
Waltenhofengasse 5/2/301, 1100 Wien
Mo 11-17, Di 8-14, Mi 9-17, Do 10-15
tel. 615 46 10, všechny pokladny

MUDr. Kristina LION
všeobecná lékařka se specializací
na psychosomatiku a psychoterapii
Röttergasse 37, 1170 Wien
tel. 486-22-86, všechny pokladny

MR MUDr. Vladislav LIPTÁK
internista – sportovní lékař
Innere Medizin – Sportmedizin
gerichtlich beeid. Sachverständiger
Diplomsporarzt, všechny pokladny
Zelinkagasse 12, 1010 Wien-City
po, út, st 14:00-16:00, čt 9:00-11:00
tel. 533 58 34, fax 533 58 34 16

Digitale Praxis: **Dr. med. &
Dr. dent. med. Josef LUDVÍK**
FA f. Zahn-, Mund- u. Kieferheilkunde
Simmeringer Hauptstr. 40/4, 1110 Wien
Po 10:00-13:00, 14:00-19:00,
út 7:30-14:00, st 7:30-14:00,
čt 12:00-17:00 a podle domluvy
tel.: 749 34 76, www.drludvik.at
e-mail: ordination@dr-ludvik.at

MUDr. Pavol MAZANIK
zubní lékař
Etrichstraße 15/1/13, 1110 Wien
po: 8:00-11:00, út, čt: 14:00-18:00
tel.: 941 91 17
pokladny KFA, SVA
pro ostatní pokladny Wahlarzt

MUDr. Ilona POLZER
(roz. Bartošková)
choroby oční a optometrické (Wahlarzt)
Wiener Neudorf, Schillerstr. 26, NÖ
po, út 9-12, po + st 17-19 hod.
a po dohodě (i sobota dopoledne možná)
Tel.: 02236-496 93, v akutních případech
mimo ord. hod.: 0660-3470374
www.gesundeaugen.at

MUDr. Georg SOJKA
neurolog a psychoterapeut
tel. 0664/214 01 63, termín po dohodě

PSYCHOTERAPEUT PSYCHOLOGICKÉ PORADENSTVÍ

Mag. Dr. Ladislav Nykl, Ph.D.
lektor na vídeňské univerzitě
a Masarykově univerzitě v Brně
semináře růstu osobnosti, pomoc
při sociálních problémech, depresích,
psychosomatických problémech atd.

Praxe:
Lederergasse 17/7, Wien 8,
tel.: 523 57 44 nebo 0676/5194833
e-mail: nykl.psychoterapie@aon.at
<http://members.aon.at/nykl>

GESUNDHEITSSTUDIO KROTENBACH

Med. Univ. Dr. Kamil Maarfia
soukromý všeobecný lékař
pracovní, preventivní a estetická
medicína, životní prostředí

Praxe:
Krottenbachstr. 52 (vchod Budinskygasse
1190 Wien, tel.: 01/9580951
e-mail: dr.maarfia@hotmail.com
www.artdoc.at

**Ověřené překlady dokumentů aj.
Univ.-Lektor Dr. Dietmar KOLLER**
A-2333 Leopoldsdorf, Weidengasse 2
tel. +43-2235/44 637, +43-676/37 62 117,
+43-1-515 28-444, fax: 02235/44 638
práce: A-1030 Wien, Marxergasse 1a
(City-Tower Wien Mitte/Bhf. Landstr.)
e-mail: dietmar.koller@univie.ac.at
www.tschechisch-slowakisch.com

Mag. Lenka KOVARIK
A-1210 Wien, Felix-Slavik-Str. 3/1/10
tel./fax: 2908809, mobil: 0699/11807581
lenkakovarik@hotmail.com
lenka.kovarik@fh-burgenland.at

Dr. Milan KOŠÍČEK
A-1030 Wien, Salesianergasse 17
tel.: 0664/2537951, fax: 066477-2537951
e-mail: m.kosicek@A1.net

Mag. Pavlína BÖHMOVÁ-LÖSSL
Allgemein beeidete und gerichtlich zertifizierte
Dolmetscherin für die tschechische Sprache
Sprachtrainerin für Tschechisch, Slowakisch,
Deutsch
A-1100 Wien, Dieselgasse 5/43
tel./fax 2082175, 0699/19544077
pavlina@chello.at, www.boehmova.at

Petr Jeremias POPOV-HAMMERSCHMIED
A-1110 Wien, Hugogasse 5/7
tel./fax +43(0)650 9688004
www.petrpopov.info
www.tschechischebahnen.at.tt

ČESKY MLUVÍCÍ PRÁVNÍK
Adresa k dispozici v redakci.

DUCHOVNÍ SLUŽBA

České katolické misie
Katholische Mission für Tschechen
Duchovní správce krajinu Prof. P.ThDr. Jan Horák
1030 Hagenmüllergasse 31,
tel. +43 0664 406 55 41, fax: +430 01 711 84 112
www.sweb.cz/farnost.widen, www.rozhledy.at

**KOSTEL "Nejsvětějšího Vykupitele",
Vídeň 3., Rennweg 63:** mše svatá každou neděli
a svátek v 10:00 hodin.

**CHRÁM "Panny Marie na Nábřeží", Vídeň
1., Salvatorgasse 12:** mše svatá každou neděli a
svátek v 08:30 hodin.

**KAPLE "Panny Marie Pomocnice křesťanů",
Vídeň 13., St. Veit-Gasse 25:** mše svatá 3. sobotu
v měsíci v 18:00 hodin platná na neděli.

**KOSTEL "Don Bosco", Vídeň 3., Hagenmül-
lergasse 33:** mše svatá podle kalendáře akcí
kostel Panny Marie na rohu
Linz, Herrenstr. a Redigierst. v centru města
Mše svatá v českém jazyce, každou sobotu v 16.30
hodin. Duchovní správce: P.ThDr. Michal
Kaplánek SDB, tel. 00420 656 354

Římskokatolická
**Katedrála sv. Štěpána
Wiener St. Stephansdom**
svatá zpověď pondělí 16–18, úterý
15–17, středa 13–14 hod.

Kostol Panny Márie Snežnej
1030 Wien, Jaquingasse 12
Svatá omša s kázňou v slovenskom jazyku každú
nedelu a v zasvätený sviatok o 18 hodine.

Klemens Maria Hofbauer klub
Čes. kat. spol. při chrámu Panny Marie
na Nábřeží 1010 Wien, Seitzerg. 5/IV
otevř. každ. pá do 19-22 hod. v ne. a cír.
sv. od 9.30 do 11 hod.

Kaple sv. Stanislava
Kurentgasse 2, Wien 1
mše svatá každý první pátek
v měsíci v 18:00 hodin

EUROPÄISCHE VOLKSSCHULE
Volksschule Dr. Leopold Zechnerschule
1150 Goldschlagstr. 14 / Tel. 9824609
Volksschule Sir Karl Popper 1150 Benedikt
Schellingerg. 1-3 / Tel. 9823403
Sprachclubs in Französisch, Ungarisch,
Tschechisch, Slowakisch, Italienisch

ŠKOLSKÝ SPOLEK KOMENSKÝ
Privátní bilingvní škola obecná
1030 Wien, Sebastianplatz 3
tel.: 714 88 76, fax: 714 88 76 /34
Mateřská škola
tel. (ředitelství): 713 31 88 / 40

**Privátní bilingvní reálné gymnázium
2. stupeň**
1120 Wien, Singriergasse 21
ředitelka Mag. H. Huber
tel.: 890 44 04-60

**Europäische
Mittelschule Wien
European Middle
School Vienna**
1070 Wien, Neustiftgasse 100
Tel: (+43 1) 526 19 78
Fax: (+43 1) 526 19 78-210

Kulturklub der Tschechen
und Slowaken in Österreich
Mohsgasse 30/1
1030 Wien

Nezapomeňte nahlásit případnou změnu adresy!

